

**SENAT SVEUČILIŠTA
U ZADRU PONOVO
IZABRAO PROF. DR. SC.
DIJANU VICAN
ZA REKTORICU**

**Gotovo jednoglasna potpora za
moj drugi mandat potvrda je
onoga što sam htjela postići na
Sveučilištu - što veće zajedništvo**

STR. 2

LARISSA HOLZ,
LEKTORICA NA ODJELU ZA
GERMANISTIKU

Predajem u dvorani koja
ima prekrasan pogled na
more, gdje toga ima

STR. 6

KOJI KAWAKAMI,
STUDENT NA RAZMJENI
U ZADRU

Studij u Japanu je
masovna proizvodnja,
a u Zadru ohrabruju
individualnost

STR. 23

**DOC. DR. SC. SANJA
KNEŽEVIĆ,** PROČELNICA
ODJELA ZA KROATISTIKU

Od ove godine
kroatistika ima
i dvopredmetni
studij

STR. 28

**DIPL. ING. AGR. MARINA
PAVLOVIĆ,** VODITELJICA
ENOLOŠKOG LABORATORIJA
SVEUČILIŠTA U ZADRU

Slavni američki
Zinfandel
potekao je od
našeg Crljenka

STR. 57

PROF. DR. SC. DIJANA VICAN, REKTORICA SVEUČILIŠTA U ZADRU

Gotovo jednoglasna potpora za moj drugi mandat potvrda je onoga što sam htjela postići na Sveučilištu - što veće zajedništvo

Na sjednici Senata Sveučilišta u Zadru, održanoj 28. svibnja, prof. dr. sc. Dijana Vican izabrana je za rektoricu Sveučilišta u Zadru u razdoblju od 2019. do 2023. godine te će joj to biti drugi mandat na čelu te ustanove. Rektorica Vican u svoj je drugi mandat ušla s gotovo jednoglasnom potporom, podržala su je 33 od 35 članova Senata, a dva su glasa bila nevažeća.

Senat Sveučilišta u Zadru opet vas je izabrao za rektoricu. Kakav je osjećaj biti gotovo jednoglasno izabran?

Vjerovala sam u dobivanje povjerenja većine članova Senata, a gotovo jednoglasna potpora za moj drugi mandat potvrda je onoga što sam htjela postići na Sveučilištu - što veće zajedništvo, pa zadovoljstvo ne krijem. Zahvalna sam na iskazanom povjerenju svim članovima Senata.

Obično se kaže da povjerenje u tolikoj mjeri znači i više obveza?

Povjerenje iščitavam na samo jedan način, a to je spremnost svih za nastavak stvaranja identiteta Sveučilišta u Zadru kao čvrste i jake znanstvene institucije s prepoznatljivim visokoobrazov-

U stvaranju poticajne kulture rada na Sveučilištu uspjela sam primjenom argumentirane jasnoće zahtjeva, jednakoga, iskrenog i direktnog pristupa prema svima. Učinci su evidentni i o njima govore brojni podaci, a iza tih podataka su osobe i sveučilišni timovi

nim studijskim programima, izvrsnim znanstvenim projektima, institucije koja neće strahovati od konkurencije na nacionalnoj i europskoj razini.

Odraditi dobar posao na takvoj poziciji znači imati dobre, stručne i kvalitetne suradnike. Čini se da nije baš jednostavno biti vaš suradnik?

Sveučilište u Zadru izrastalo je na temeljima Filozofskog fakulteta koji je izvodio pretežito nastavničke studije i provodio znanstvena istraživanja u područjima društvenih i humanističkih znanosti. Na početku ovoga (prvoga) mandata usredotočila sam se na okupljanje timova iz svih znanstvenih područja, potičući ih u znanstvenoj produktivnosti i prijavi znanstvenih projekata kako bismo se isprofilirali

u prepoznatljivu znanstvenu zajednicu. Uspjeh nije izostao jer su svi koje sam pozvala u suradnju prihvatili načelo rada i maksimalnog angažmana.

Koji su korijeni tolike vaše posvećenosti kultu rada i organiziranosti?

Korijeni su u mojoj obitelji u kojoj se nije toleriralo lijenost i dangubljenje, a rad nije bio teška pokora, nego radost.

Prigoda je ovo i da rezimirate učinjeno u protekle četiri godine. Što biste izdvojili kao važno, i kad je riječ o projektima, i kad je riječ o organizacijskim pomacima?

U stvaranju poticajne kulture rada na Sveučilištu uspjela sam primjenom argumentirane jasnoće zahtjeva, jednakoga, iskrenog i direktnog pristupa prema svima. Učinci su evidentni i o njima govore brojni podaci, a iza tih podataka su osobe i sveučilišni timovi. Evo, idemo redom. Unatoč depopulaciji, interes za studentske programe Sveučilišta nije opadao, prepoznatljivost profesionalnih profila i zanimanja koje proizvodimo u područjima humanističkih, društvenih, prirodnih, tehničkih, biotehničkih, biomedicinskih i interdisciplinarnih znanosti raste. Dobili smo pozitivne ocjene u reakreditaciji studentskih programa preddiplomskih i diplomskih studija, a ove godine i doktorskih studija. Povećali smo broj stipendija za izvrsne studente i studente slabijega socio-ekonomskog statusa. Studente smo uključili u brojne aktivnosti povećanjem sredstava za njihove projekte i potica-

Najveći iskorak napravili smo u znanstvenom području; povećali smo znanstvenu produktivnost za jedan i pol put. Kvaliteta znanstvene produktivnosti evidentna je uvrštavanjem čak tri naša časopisa u bazu Web of Science. Dva i pol puta povećali smo broj prijava na domaće i međunarodne kompetitivne znanstvene i stručne projekte, a dvostruko smo povećali broj projekata koji se izvode u suradnji s gospodarstvom

Uredivački kolegij: Dijana Vican, Nedjeljka Balić-Nižić, Josip Faričić, Ivanka Stričević, Slaven Zjalić

Glavni urednik: Ivica Radoš
Izvršna urednica: Zrinka Gabelica Toplek

Fotografije: Arhiv Sveučilišta, Filip Brala, Dražen Kokorić, Boris Beribak, Lea Stojanović
Izdavač: Sveučilište u Zadru, Ulica M. Pavlinovića 1
Za izdavača: Dijana Vican
Tisak: Tiskara Vjesnik, Zagreb

njem volontiranja. Broj stručnih usavršavanja sveučilišnih nastavnika i drugog osoblja smo udvostručili.

Najveći iskorak napravili smo u znanstvenom području; povećali smo znanstvenu produktivnost za jedan i pol put. Kvaliteta znanstvene produktivnosti evidentna je uvrštavanjem čak tri naša časopisa u bazu Web of Science. Dva i pol puta povećali smo broj prijavi na domaće i međunarodne kompetitivne znanstvene i stručne projekte, a dvostruko smo povećali broj projekata koji se izvode u suradnji s gospodarstvom. U ovom trenutku čekamo odgovor na 60 prijavljenih projekata iz fondova EU. Odras Sveučilišta razaznaje se i u održavanju više od sto znanstvenih i stručnih, domaćih i međunarodnih skupova, javnih predavanja, radionica i predstavljanja knjiga svake godine.

Osim humanističkih i društvenih odjela, koji imaju dugu tradiciju u Zadru još od osnivanja Filozofskog fakulteta, i svi drugi odjeli krupnim koracima grabe naprijed?

Sveučilište ne može biti plutaјуća splav u vremenu promjena. Humanističke i društvene znanosti su - znanstveno je dokazano - u svim razvijenim

društvima, dugoročno gledano, predvodnice razvoja. Taj sveučilišni identitet nam je na ponos. Hrvatska je jedina zemlja EU u kojoj se financijski podcjenjuje znanstveni rezultat i kvalifikacija društvenoga i humanističkog područja. Popularno je zavirivati u druge zemlje. Mislim da u američkom Kongresu, britanskom Parlamentu ili njemačkom Bundestagu ne sjede samo STEM-ovci.

Naše sveučilište držat će se svojih korijena i doslovce će grabiti naprijed s razvojem studij-

skih programa i iz STEM područja.

Je li razlog i u tome što je Sveučilište u Zadru malo pa je zbog toga „pokretljivo“ i prilagodljivo ili je Zadar jednostavno okruženje u kojem se akademsko osoblje dobro osjeća?

Kad postoji dogovor o kulturi rada, važno je imati cilj i stav, a kad ste to troje postigli, onda sjedite na tronošću. Stabilnost vam ne usporava, nego vam omogućuje usmjeravanje radnoga elana na ciljeve. Kad se uživite u cilje-

ve, nema teškoća u prilagođavanju. Posvećenost cilju sama od sebe donosi dobar osjećaj. A tek rezultat!

Pod vašim vodstvom Sveučilište u Zadru postalo je „vidljivo“ u javnosti. I ima težinu. U nekim segmentima kurikularne reforme, primjerice, jedino je Sveučilište u Zadru jasno i glasno izrazilo svoj stav i mišljenje. Takav gard, bez primisli i kalkulacija, imao je i vaš blagoslov. Zašto?

Sveučilište u Zadru je javno sveučilište, a kao takvo podrazumijeva potpunu odgovornost za društvena i gospodarska zbivanja. Tek bi šutnja spram reforme bila kalkulacija. Iskazivanje stava sa svim argumentima dužnost je i obveza znanstvenika i stručnjaka. Sveučilište u Zadru nije šutjelo ni kada je bilo u pitanju ribarstvo, pa otoci...

Nije li zadaća akademskih građana argumentirano i na temelju akademskih spoznaja govoriti i braniti interese školstva i zajednice?

Govoriti i braniti interese školstva i zajednice spada u društveno odgovorno ponašanje. Znanstvenici i stručnjaci iz sveučilišne zajednice imaju zanimanje, ali istodobno prema svom pozivu i obvezi aktivnog sudjelovanja u stvaranju bolje profesionalne i životne zajednice i bolje Hrvatske.

Pred vama su još četiri godine. Koji su vam programski ciljevi u tom razdoblju?

Vizija Sveučilišta izvire iz mogega mišljenja da Hrvatska jest geografski mala zemlja, ali to treba uzeti kao prednost i pretvarati je u zemlju prilika. S istim stavom razmišljam o Sveučilištu. Imati značajnu povijest, geografski biti na najljepšoj poziciji, živjeti u zavidnoj klimi i prometnoj povezanosti, imati kopno, more i nebo... što nam ostaje nego svaki dan živjeti poduzetno i ostvarivati bolje sutra. Strategiju razvoja imamo, prema tome, nastavljamo u ojačavanju studijskih ponuda i znanstveno-istraživačkih projekata. Internacionalizacija nam je najveći izazov; radit ćemo studijske programe za strane studente. Izgradit ćemo nove sveučilišne prostore.

Gradnja studentskog doma je, čini se, prijeka potreba s obzirom na to da je Zadar ozbiljna turistička destinacija

Za 10 godina bit ćemo zapaženo središte u EU prostoru visokog obrazovanja i znanosti

Sa sadašnjim ljudskim resursima, unatoč nesretnoj višegodišnjoj zabrani zapošljavanja, Sveučilište u Zadru naprednije je u provedbi projekata i studijskih programa od razvoja prostorne infrastrukture. Ako uspijemo ostvariti sve planirane aktivnosti, visokoškolsku i znanstvenu ustanovu koju predvodim doista vidim onako kako je navedeno u Strategiji razvoja Sveučilišta u Zadru, kao moderno međunarodno sveučilište koje je generator znanja i pokretač inovativnih promjena zasnovanih na potrebama društva te načelu jednakih mogućnosti, društveno odgovornog ponašanja i visokih etičkih standarda. Nadam se da će se sve to ostvarivati u zajedništvu s profesorima i studentima, u suradnji i uz potporu Grada Zadra i Zadarske županije, te uz potporu Vlade RH i pravednijeg i na rezultatima zasnovanog javnog financiranja hrvatskih sveučilišta. S izgrađenom infrastrukturom za deset godina bit ćemo zapaženo sveučilišno središte u europskom prostoru visokog obrazovanja i znanosti, na kojemu će studirati i strani studenti.

pa tijekom sezone nedostaje smještajnih kapaciteta za studente?

Gradnja studentskog doma i studentskog restorana je pred ostvarenjem. Razmišljamo i o agenciji preko koje bismo pomagali studentima u osiguravanju primjerenoga privatnog smještaja.

Koje velike projekte, vezane za Sveučilište, planirate realizirati u nadolazećem razdoblju?

Trenutačno upinjem sve snage i vrijeme u osiguravanje financijske potpore za infrastrukturne projekte, odnosno za daljnju gradnju u prostoru nekadašnje Vojarne Franka Lisice, STEM zgrade i Sveučilišnog multifunkcionalnog knjižnično-informacijskog centra; zatim rekonstrukciju stare Tehničke škole u sveučilišnu zgradu za nastavu i znanstveno-istraživački rad. U pripremi je izrada glavnog projekta rekonstrukcije zgrade nekadašnje vojarnje u uvali Lučina na otoku Molatu u kojoj će biti znanstveno-istraživački centar s konferencijskim programima, ljetnim školama i drugim aktivnostima.

Što očekujete od mreže Europskih sveučilišta EU-Connexus?

Očekujemo suradnju sa znanstvenim institucijama i sveučilištima iz više europskih pomorskih država kojima je zajedničko istraživanje urbanih obalnih regija. Naime, na poziv za udruživanje europskih sveučilišta, koji je raspisan u sklopu programa Erasmus+, osnovana je Mreža sveučilišta European Universities on Smart Urban Coastal Sustainability – EU-CONNEXUS, čiji su članovi Sveučilište La Rochelle iz Francuske, Katoličko sveučilište u Valenciji iz Španjolske, Sveučilište Klaipeda iz Litve, Tehničko sveučilište u Bukureštu iz Rumunjske, Agronomsko sveučilište u Ateni iz Grčke i Sveučilište u Zadru. Zajedničkim apliciranjem za znanstveno-istraživačke projekte i osiguravanjem financijske potpore iz fondova EU u sklopu te mreže trebali bi se pokrenuti novi združeni studiji, unaprijediti znanstvena i kulturna razmjena, čime ćemo pridonijeti transferu znanja i tehnologija s ciljem održivoga gospodarenja dragocjenim obalnim resursima.

Osime obveza vođenja Sveu-

čilišta, niste zaboravili ni vlastitu struku – pedagogiju te redovito sudjelujete u realizaciji raznih projekata?

Pedagogija je bila zapostavljena grana kojoj se kod nas desetljećima umanjivala znanstvenost i stručna vrijednost. Bila sam neumorna u dokazivanju da je pedagogija prijeko potrebna kao što sam neumorna u dokazivanju da su odgoj i obrazovanje najrelevantnija područja razvoja i napretka zemlje. Jedva sam čekala mogućnost korištenja fondova EU za projekte i, evo, ponovno pokazala da je moguće uspjeti. Posebno sam ponosna na broj projektnih partnera.

Prije 15 godina pokrenuli ste osnivanje Sveučilišnog centra „Stjepan Matičević“. Imenovanjem centra po akademiku Matičeviću na najprije mjeniji ste način odali počast tom vrijednom i mudrom hrvatskom pedagogu. Čini se da vi, za razliku od drugih, ne mislite da svijet „počinje“ od vas i ne zaboravljate zaslužne ljude?

Drago mi je što ste to uočili. Stjepan Matičević je oznanstvenio pedagogiju, bio je i ostao jedini akademik ondašnje Akademije znanosti i umjetnosti. Nisam nimalo dvojila o imenu Centra. Od osnivanja Centar je čvrsta sveučilišna jezgra programskih i projektnih stručnjaka sa Sveučilišta i izvan Sveučilišta, produktivan i financijski profitabilan.

Koji je ključni životni trenutak koji vam je usmjerio karijeru prema svemu ovome što ste danas?

Okolnosti su djelomice odigrale ulogu, primjerice, odluka o prelasku u Zadar iz Zagreba, gdje sam studirala i živjela tri godine nakon studija. Sve drugo je, barem tako mislim, proizlazilo iz odlika moje osobnosti. Da sam otišla živjeti bilo gdje drugdje, mislim da bih dala sve od sebe u činjenju nečega dobrog i vrijednoga.

Od koga ste najviše naučili i tko su vam uzori. Što vas se dojmilo kod njih?

Roditelji su mi bili poseban poticaj i ostali najveći uzor, urezbarili su mi pouke koje me nose i danas. Naučili su me nositi se s teretima i radostima. Naučili su me tražiti uzor u dobrim i istinoljubivim osobama. Kroz formalno i neformalno obrazovanje naučila sam traženje istih.

PROMOCIJA MAGISTARA NA SVEUČILIŠTU U ZADRU

Budite čvrsti u nadanju i vjeri da je cijela Hrvatska zemlja prilika

Na Sveučilištu su 15. lipnja održane dvije svečane promocije magistara različitih struka. Promovente su u svijet akademskih građana uveli rektorica Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. Dijana Vican, prorektorica prof. dr. sc. Nedjeljka Balić Nižić te promotorica izv. prof. dr. sc. Božena Krce Mičić.

„Prije nekoliko godina oni su kao studenti dali povjerenje Sveučilištu u svom izboru za studij, a na ovaj svečani dan slave se svi njihovi uspjesi jer studiranje nije samo stjecanje diplome“, istaknula je rektorica prof. dr. sc. Dijana Vican. „Studiranje je penjanje na kvalifikacijskoj ljestvici korak po korak, ispit po ispit, godinu po godinu. Put do diplome zbir je cijelog niza osobnih postignuća stečenih učenjem, kolegijalnošću, prijateljevanjem - sve su to ulozili u same sebe“, naglasila je.

„Slavlja traju kratko, ali su upečatljiva. Ona su početak za nove životne i profesionalne izazove, za nove uspjehe i neuspjehe. Uspješniji će biti oni koji su zavoljeli učenje jer mi vas nismo naučili sve što će vam trebati. Ali, naučili smo vas koliko je učenje vrijedno i koliko je obrazovanje vrijednost. Diploma nije poklopac za zatvaranje uma, nego potvrda o otvorenosti vašega uma i duha. S otvorenim umom nosite svoju glavu i ne postajete uznici lažnih vođa, ne povodite se lažnim informacijama. S otvorenim umom, mi vam vjerujemo, nećete postati žrtve manipulatora“, poručila im je rektorica Vican.

„Želim vam da budete mlade snage koje se ne povode za onima koji se nazivaju plivačima, a nosi ih struja, nego onima koji žive sa sviješću da se zemlja ne može iseliti; onima kojima će uzor biti nobelovci i genijalci koji nisu radili osam, nego 18 sati dnevno; onima koji ne posustaju u plimi problema samo držeći glavu iznad vode, nego onima koji su čvrsti u nadanju i vjeri da je cijela Hrvatska zemlja prilika. Zašto biti ošamućen od rezigniranosti!? Budimo svi zajedno predani, posvećeni i ostrašćeni u stvaranju bolje Hrvatske“, zaključila je rektorica zadarskog sveučilišta.

PROVEDBA HKO-a NA RAZINI VISOKOG OBRAZOVANJA S PROJEKTOM:

Kompetencijski standardi nastavnika, pedagoga i mentora

Registar HKO-a zamišljen je kao dio cjelovitog administrativno-upravnog sektora koji će biti povezan sa zavodima za zapošljavanje, mirovinskim sustavom, registrima drugih zemalja, a posebice s Europskim kvalifikacijskim okvirom

Projektni tim sastavljen od sedam visokoškolskih institucija RH održao je 26. travnja 2019. na Sveučilištu u Zadru prvi sastanak nakon dobivenog projekta Kompetencijski standardi nastavnika, pedagoga i mentora. Prijavitelj projekta je Sveučilište u Zadru, a partnerske institucije su Ministarstvo obrane Republike Hrvatske - Središte za obuku Hrvatskog ratnog zrakoplovstva „Rudolf Perišin“, Prirodoslovno-matematički fakultet u Zagrebu, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku, Filozofski fakultet u Splitu, Filozofski fakultet u Rijeci, Filozofski fakultet u Osijeku te Filozofski fakultet u Zagrebu.

Provedbi ovoga projekta odobreno je financiranje u ukupnom iznosu od 3.999.250,25 kuna bespovratnih sredstava iz Europskog socijalnog fonda u sklopu Poziva na dostavu projektnih

prijedloga UP.03.1.1.03 „Provedba HKO-a na razini visokog obrazovanja“ Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali 2014. - 2020.

Isti dan održana je početna konferencija na kojoj je voditeljica projekta prof. dr. sc. Dijana Vican izložila ciljeve koje će projektni tim realizirati do rujna 2021. godine: izrada standarda zanimanja i standarda kvalifikacije pedagoga i nastavnika te nastavnika - instruktora letenja.

Cilj je, također, identifikacija i izrada kompetencijskih standarda mentora u sustavu visokog obrazovanja. Voditeljica projekta objasnila je doprinose projekta podsjetivši sudionike konferencije da se od 2013. godine u Hrvatskoj inovira Nacionalna klasifikacija zanimanja (NKZ), dokument koji sadrži popis zanimanja, profile kvalifikacija i druge podatke, a koji je bio poprilično zastopavljen u svim sek-

torima. Zbog društvenih, gospodarskih i drugih promjena, a osobito ulaskom RH u Europsku uniju, potreba za uređenjem NKZ-a na nacionalnoj razini postaje nužna; neka zanimanja više ne postoje, neka opstaju, a neka tek nastaju. NKZ je pod nadležnošću Ministarstva rada i mirovinskog sustava (MRMS), a inoviranje i reažuriranje obavljaju sektorska vijeća koja su u nadležnosti Ministarstva znanosti i obrazovanja (MZO).

Obrazovni sustav, posebice srednjoškolski i visokoškolski, povezan je s izradom NKZ-a, a istodobno i s Registrom Hrvatskog kvalifikacijskog okvira (HKO-a). Osim popisa zanimanja, Registar sadrži popis kvalifikacija koje proizvodi sustav obrazovanja. Zanimanja i kvalifikacije navode se u Registru za svim elementima – standardima zanimanja, standardima kvalifikacije, provoditeljima, sugla-

šnošću institucija koje proizvode određenu kvalifikaciju i drugih strukovnih asocijacija. Registar HKO-a zamišljen je kao dio cjelovitog administrativno-upravnog sektora koji će biti povezan sa zavodima za zapošljavanje, mirovinskim sustavom, registrima drugih zemalja, a posebice s Europskim kvalifikacijskim okvirom.

Stoga je definiranje kompetencijskog profila osoba koje će se profesionalno pripremljeno znati i moći nositi sa suvremenim zahtjevima, problemima i izazovima u odgojno-obrazovnom radu od posebne važnosti za kvalitetu odgojno-obrazovnog rada i kvalitetu visokog obrazovanja.

Osobito je važno za zanimanja nastavnika i pedagoga te kompetencijski profil mentora, kojima u javnom i privatnom sektoru povjeravamo više od pola milijuna djece i mladih.

14. lipnja 2019. održana je svečana akademija u povodu 15. godišnjice Odjela za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru

Svečanost je započela pozdravnim govorima i kolažom posvećenim Odjelu za informacijske znanosti, nakon čega su uslijedila kratka izlaganja dugogodišnjih suradnika Odjela iz Hrvatske i inozemstva.

LARISSA HOLZ, LEKTORICA NA ODJELU ZA GERMANISTIKU SVEUČILIŠTA U ZADRU

Ispijanje kave na hrvatski način preporučila bih i Nijemcima - to je produktivnije nego stotinu e-mailova

Njemica Larissa Holz već tri godine je lektorica na Odjelu za germanistiku Sveučilišta u Zadru. Rođena je u Bielefeldu, u Nordrhein-Westfalenu, na sjeverozapadu Njemačke, gradu koji je poznat po dr. Oetkeru i Muzeju pudinga.

Larissa Holz još je 90-ih kao djevojčica svake godine dolazila ljetovati na Rab.

„Tako sam se od malih nogu zaljubila u Hrvatsku. Što je možda drugim Nijemcima bila Italija, meni je uvijek bila Hrvatska – moj Sehnsuchtsort, mjesto čežnje, nešto što te privlači, more, sunce, gostoljubivost“, oduševljeno govori Larissa.

A kada je imala samo 15 godi-

na, prijavila se za razmjenu učenika pa je tako preko Rotary kluba završila u Dubrovniku i tamo se školovala godinu dana. Pohađala je 3. razred gimnazije i živjela kod hrvatske obitelji.

Kako se odvijao vaš život nakon Dubrovnika?

Vratila sam se u Bielefeld i maturirala, ali sam već bila „inficirana“ Hrvatskom. Zbog toga sam odlučila studirati slavistiku, hrvatski kao glavni predmet i ruski kao drugi, na sveučilištu u Hamburgu. Do tada sam već bila naučila hrvatski, onako kako se priča u kaficima, na ulici, s tim da padeže nisam razlikovala. Zato mi je dobro došlo što sam upisala hrvatski.

Tijekom studija preko Erasmus boravila sam na kroatistici i rusistici u Zagrebu na Filozofskom fakultetu, gdje sam također usavršavala jezik.

Živjela sam na drugom kraju Hrvatske, dakle, na sjeveru, u velikom gradu, pa sam i Zagreb zavoljela.

A nakon završetka preddiplomskog studija?

Išla sam nekoliko puta na praksu. Bila sam u Rusiji gdje sam u gradu Ufa blizu Urala predavala njemački jezik na Agrarnom sveučilištu. Voljela sam pričati o mojem jeziku, kulturi, ali me zanimala i kultura drugih naroda. Kod mene je sve uvijek u razmjeni.

Diplomski studij?

Kad sam završila preddiplomski studij slavistike, prebacila sam se na diplomski studij njemačkoga kao stranog jezika i postala profesorica koja predaje njemački kao strani jezik, dakle, ne izvornim govornicima. Diplomski studij završila sam u Bielefeldu na sveučilištu, tamo imamo jak studij njemačkoga. I u sklopu tog studija opet sam se vratila u Hrvatsku putem Erasmus, opet u Zagreb. I ovaj put na germanistiku. Onda sam htjela još upoznati novi jezik pa sam počela učiti talijanski. Preko Njemačke akademske službe za razmjenu studenata i znanstvenika (Deutscher Akademischer Austauschdienst - DAAD) otiš-

Još kao djevojčica svake je godine ljetovala s roditeljima u Hrvatskoj, jedan razred srednje škole boravila je u Dubrovniku, a završila je studij hrvatskog kao glavnog predmeta i ruskog kao sporednog, ali i njemačkog. Hrvatska je doista zemlja mojih snova, ističe, to potpisujem. Uvijek kažem da sam gastarbajterica, ali u obrnutom smjeru - došla sam iz Njemačke

la sam u Milano i tamo sam po danu predavala njemački jezik na La Statale (L'Università degli Studi di Milano) u studiju mediazione, a navečer i subotom držala sam i tečajeve njemačkog jezika na Goethe Institutu.

Kako ste završili u Zadru?

Oslobodilo se mjesto lektora na Odjelu za germanistiku pa sam otišla preko DAAD-a, koji šalje više od 500 lektora iz Njemačke u cijeli svijet. DAAD je najveća organizacija u svijetu koja tako djeluje, dijeli i stipendije te promiče njemački jezik i kulturu, znanost općenito. No, poslodavac mi nije Njemačka, nego Sveučilište u Zadru.

DAAD ne dodjeljuje stipendije samo Nijemcima?

Bilo koji znanstvenik koji želi istraživati u Njemačkoj, čak i na engleskom jeziku, može se prijaviti za stipendiju DAAD-a. Na sveučilištima u Zadru, Dubrovniku i Splitu predstavljam njihove stipendije, i studentima i znanstvenicima, i oni to vrlo rado prihvaćaju. No, općenito, interes ovdje u Dalmaciji još nije toliko visok, niti za Erasmus, ali mora se probuditi europski interes, otići negdje drugdje, doživjeti druge zemlje.

Vi sebe zapravo doživljavate kao Europljanku?

Ja sebe u prvom redu vidim kao Europljanku. Mi Nijemci možda općenito imamo neki problem s identitetom. Ali, kao što vidite iz moje biografije, ja sam odrasla u europskom duhu: govorim pet jezika - talijanski, ruski, engleski, hrvatski, njemački. Volim tu raznolikost, ali, isto tako, kao Europljani imamo i neku zajedničku kulturu.

Jeste li zadovoljni studentima na Odjelu za germanistiku?

Na prvoj godini studenti su kod vas vrlo mladi. U Njemačkoj idemo godinu dana dulje u školu, a kada napunimo 16 godina, odemo često na godinu dana negdje drugdje, u Ameriku, Australiju, Hrvatsku... Primjećujem da ovdje studenti, kada dođu na fakultet, nisu mnogo vidjeli od svijeta. Nisu još odrasli, nisu zreli da bi mogli shvatiti i raspravljati o literaturi, ući u raspravu. Poslije, kako godine studija idu, to se probudi, i naši studenti s Odjela za germanistiku putuju putem Erasmusa ili CEPUS-a, što je

Teško mi se naviknuti na ovdašnji stav „pomalo“, ima se vremena, to se uvijek kaže. Ponekad je nezgodno kad se govori „pomalo, pomalo, imamo vremena“ i onda odjednom sve se radi u zadnji čas, odjednom je rok i sve mora brzo biti gotovo. To izaziva veliki stres, svi su izbezumljeni, sve mora biti gotovo preko noći i onda se dogode pogreške

mali Erasmus, na mjesec dana. U tom smislu promičem i stipendije za ljetni tečaj njemačkoga jezika kako bih im probudila interes.

Ponekad imam osjećaj da studenti ovdje u početku nisu svjesni koliko je to velika stvar moći studirati, obrazovati se. Kad sam ja studirala, morala sam platiti dodatnih 500 eura za školarinu za jedan semestar u Hamburgu. To su sada ukinuli, hvala Bogu, ali ja sam morala mnogo raditi da bih si mogla priuštiti studij koji me zanimao.

Kako stojite s autoritetom kod studenata?

Kao lektorica ne želim biti autoritet, nego im pomoći i kroz raspravu postići da mogu komunicirati na njemačkom. Prije svega, mislim da se moraju ugodno osjećati na predavanjima dok uče. Možda mi je to bio najveći izazov. Ipak sam ja Njemica, imam određeni nastavnički plan i želim ga odraditi, čitam dosta tekstova i učimo mnogo riječi, a uz to i nužne gramatičke pojmove. Cilj je da studenti steknu pismene i usmene komunikacijske vrline, a istodobno saznaju nešto o našem društvu. Ali, s druge strane, kad sam jednom zakasnila deset minuta, studenti su me zavoljeli jer su vidjeli da čak i ja mogu zakasnuti. Moram malo balansirati. Nakon zadnjeg sata idem s njima na kavu. I u svoje slobodno vrijeme družila sam se sa svojim studentima, bila sam s njima na izletima u Ninu i na Ugljanu te organizirala Quiz u Q-Baru o njemačkoj kulturi u sklopu naših Dana germanistike.

Studenti i ja kao DAAD-lektorica također smo lani ostvarili zajednički projekt sa Studentskim zborom i Veleposlanstvom Savezne Republike Njemačke u Zagrebu. Sa zastupnikom studenata Lukom Planinićem pozvali smo poznatog umjetnika iz Nje-

mačke Eko Fresha u Studentski klub na raspravu o tabu temama u njemačkom rapu te na intervju i radionicu kreativnog pisanja na njemačkom jeziku. Bio je to vrlo lijep projektni dan koji je završio koncertom Eko Fresha. Dakle, kod mene se ne uči isključivo iz knjiga, nego i tijekom druženja izvan učionice.

I u Njemačkoj se na fakultetima sa studentima gradi taj prijateljski odnos. Profesor je više mentor.

Ovdje ste već tri godine. Što vas je zadržalo u Hrvatskoj?

Studenti, posao jer stvarno volim predavati, družimo se, a možda čak i položaj zgrade ovoga sveučilišta. Predajem u dvorani koja ima prekrasan pogled na more. Gdje toga ima na svijetu! Isto tako, ljudi su vrlo srdačni i dragi, i kolege i studenti. Rekla bih da se uklapam, a sad dosta dobro razumijem i hrvatski. I hrvatsku kulturu. Pokušavam sa studentima i kolegama izgraditi međusobno ugodan i koristan odnos. Nisam ja ovdje došla da ih naučim samo moj jezik i kulturu, nego da i ja učim od Hrvata i prihvaćam kako ovdje stvari funkcioniraju. Dijalog je ključna stvar.

A znanstveni rad, istraživanje?

Moje je težište uvijek bilo na lingvistici, tako da sam se više bavila dijalektologijom te istraživanjem o tome kako i zašto se jezici mijenjaju. Otkad sam se prebacila na njemački kao strani jezik, glavno težište je didaktika. Uz studij, razvijala sam i ideje o tome kako bolje predavati njemački. Na primjer, nedavno smo imali Dane germanistike pa sam organizirala radionicu na temu proučavanja njemačkih riječi kroz digitalne slike. To je trenutačno moja tema kojoj sam posvećena u kontaktu s mojim

profesorom iz Bielefelda. Izlagala sam i na skupovima KDV-a, Hrvatskog društva učitelja i profesora njemačkog jezika. Oni svake godine organiziraju skup pa sam i tamo održala radionicu o tome kako predavati i učiti njemački jezik na zabavan način, način koji je mladim studentima blizak, a to je digitalni svijet. Vrlo su popularne te digitalne slike na kojima piše riječ, a slika pokazuje što to znači. To se dijeli po društvenim mrežama, studenti su sami napravili neke slike s teškim riječima i izrekama i onda se hvalili tim slikama i dijelili ih. Mislim da je to vrlo zanimljiva alternativa za obični glosar koji je napisan crno na bijelo.

Dakle, time se trenutačno bavim, a vidjet ću hoću li to publicirati ili će se, možda, razviti i doći do doktorskoga rada.

Je li vam cilj još ostati u Hrvatskoj?

Da, s tim da ovaj program traje samo pet godina. Ja sam ovdje već tri godine, vidjet ću kako dalje, ali možda ću se vratiti neko vrijeme u Njemačku i tamo se na sveučilištu posvetiti istraživanjima i početi doktorski rad. Ponekad mi ovdje nedostaje literature za ono što me zanima. Osim toga, funkcioniram i kao multiplikator općenito njemačke kulture i jezika, dosta se sastajemo i u veleposlanstvu u Zagrebu pa radimo s drugim hrvatskim i njemačkim partnerima. Nedavno sam za Školsku knjigu lektorirala školski udžbenik za početnike njemačkoga jezika. Radim na mnogo projekata.

Čitate li hrvatsku literaturu?

Nedavno sam pročitala „Črna mati zemla“ Kristijana Novaka. Knjiga nije laka, na kajkavskom je, no, na kraju ima i glosar pa sam razumjeti. I knjige Ante Tomića vrlo su mi zabavne, općenito volim taj apсурdni, ponekad crni hrvatski humor koji se vidi i u filmovima Vinka Brešana.

Držite li se standardnoga jezika ili govorite ponekad u dijalektu?

Kako sam u Dubrovniku počela učiti hrvatski, tamo su govorili i pitali „de“, idemo u Grod (grad) i tako. Onda sam to morala ispraviti kad sam došla na faks, kad smo učili standardni jezik. Zatim sam boravila u Zagrebu. Tamo se u društvu često čuje „kaj“, „nemrem“ i slično. Ovdje u Zadru se čuje ikavica... Po-

kušavam razgovarati na standardnom jeziku jer ne želim ispasti smiješna. Već govorim hrvatski s njemačkim naglaskom pa to još miješam s dubrovačkim ili zagrebačkim, no, trudim se govoriti standardnim jezikom.

Stranci redovito primijete da Hrvati sjede i beskrajno dugo ispijaju kave. Jeste li i vi preuzeli običaj odlaska na kavu?

Volim piti kavu i to sam od Hrvata preuzela. To je nešto što bih pohvalila jer, pogotovo sada u modernom svijetu, kad sve ide preko e-maila i WhatsAppa, uopće ne postoji osobna komunikacija. Stoga je vrlo lijepo sjesti na kavu. Rekla bih da je to čak i produktivnije nego da šaljem kolegama stotinu e-mailova. Pije kave je mnogo bolje i, zapravo, učinkovitije. Sjesti na kavu i za sat vremena se dogovoriti o nekom projektu znatno je ljepše, pogotovo ovdje, s pogledom na more. I odnosi među ljudima su bolji i komunikacija je izravnija. Ispijanje kave na hrvatski način preporučila bih i Nijemcima.

Hrvati obično kasne. Ljuti li vas dok nešto ili nekoga čekate?

Čekanje sam okrenula u svoju korist. Treba biti strpljiva i mirna pa, dok čekam, pročitam neki članak, otvorim koji e-mail, odem u poštu platiti račune, nazovem mamu... Na kraju budem sretna što sam obavila nešto za što mi inače treba dodatno vrijeme.

Što vas najviše živcira u Hrvatskoj?

Teško mi se naviknuti na ovdajši stav „pomalo“, ima se vremena, to se uvijek kaže. Ja ne mogu spavati dok nisam sve odradila, ne mogu uživati ako nisam sve odradila. Tako to u Njemačkoj funkcionira: radiš devet sati i onda ideš na pivo, onda uživaš, a ne malo raditi, malo uživati... Ponekad je nezgodno kad se govori „pomalo, pomalo, imamo vremena“ i onda odjednom sve se radi u zadnji čas, odjednom je rok i sve mora brzo biti gotovo. To izaziva veliki stres, svi su izbezumljeni, sve mora biti gotovo preko noći i onda se dogode pogreške. Treba kontinuirano raditi, a ne sve raditi pet do dvanaest. S druge strane, ne valja uvijek samo raditi brzo, nego se mora ponekad i „pomalo“ raditi, neke stvari u znanstvenom svijetu tre-

Zadar je predivan grad za studij i studente i predivan obiteljski grad, siguran, čist i lijep. Preko ljeta ima mnogo sportskih i kulturnih događanja. Ovdje živim zdravo i mirno, možda malo premirno za moje godine. Zadar je odličan grad, nije me strah, mogu noću hodati po ulicama, što je također iznimno dobra stvar u Hrvatskoj

baju vremena kako bi sjele. Treba pronaći balans između dvije krajnosti.

Rade li vaši studenti u posljednji tren?

I njima se zna dogoditi da ostave stvari za zadnji čas. Eto, imaju domaće zadaće koje neki ne predaju na vrijeme, a onda se zna dogoditi da me zatrpaju pred kraj semestra, prije ispita pa moram preko noći ispraviti zadaće da bi oni imali ispravljene zadaće prije ispita.

Jesu i mladi Hrvati talentirani za jezike?

Oni koji upisuju njemački već su na nekoj solidnoj razini i dobro im ide. Svi znaju odlično i engleski, rekla bih da su oni mali poliglotti. Znaju dosta jezika i lijepo je da je njemački dvopredmetni studij, tako da svatko iz tog drugog predmeta može pridonijeti nečim.

Na kojem jeziku sanjate?

Sada na hrvatskom jer sam dosta ovdje, ali kako idem preko ljeta u Njemačku, onda sanjam na

njemačkom, to ovisi o tome kojim sam ljudima okružena i koliko sam dugo u toj sredini. Sanjala sam već i na talijanskom dok sam bila u Italiji. Zanimljivo, razmišljam i na hrvatskom i na njemačkom. Ne istodobno. Bilo bi zanimljivo analizirati o kojim stvarima razmišljam na hrvatskom, a o kojima na njemačkom, ali to je već kognitivna lingvistika.

Je li vam hrvatski teži od ruskoga?

Ruski ima vrlo bogat rječnik. Možda ga je i teže učiti zbog pisma, ćirilice. Kad sam učila ruski, osjećala sam se kao da imam šest godina i idem u prvi razred, zbog samog procesa učenja novoga pisma.

Koji vam je slavenski jezik sličan hrvatskome?

Kad sam bila u Poljskoj, dosta sam razumjela poljski jer je pola toga bilo ili kao u hrvatskom ili kao u ruskom. Isto tako, i ukrajinski jer je pola toga slično ruskome, a ono što nije, slično je hrvatskome. Dobro je znati juž-

noslavenski jezik i istočnoslavenski jezik. Dobro je što se ovdje mogu sporazumijevati u cijeloj regiji ako znam hrvatski. Svi su mi govorili - što ćeš u Hrvatskoj, idi na razmjenu u Ameriku, što će ti taj mali jezik, to je mala zemlja... a sada - Hrvatska je postala članica EU i postoji mnogo mogućnosti suradnje.

Kako doživljavate jug Hrvatske, a kako Zagreb?

Dubrovnik je Dubrovnik, biser Jadrana. No, kad sam prvi put došla u Zagreb iz Dubrovnika, busom, nisam zaveljela Zagreb, sve mi je bilo urbano, prljavo, glasno, bučno, kišno i maglovito. Stekla sam dojam da je to kao u Njemačkoj. Ali, dok sam studirala u Hamburgu, velikom urbanom gradu na sjeveru pa kad sam preko Erasmusa došla opet u Zagreb, onda mi je Zagreb bio jug, lijep i sunčan. Sve je stvar perspektive. Možda bih sebe mogla dugoročno vidjeti u Zagrebu jer nudi mnogo mogućnosti u vezi s njemačkim jezikom. Sviđa mi se i što je veliki grad, glavni grad, živi grad, ali nije preveliki i ima aerodrom koji cijele godine povezuje Njemačku i Hrvatsku, što u Zadru nije slučaj. U Moskvi sam se, na primjer, izgubila. Nisam za te metropole. Zagreb je idealan grad, možda čak i najbolji grad u EU za život jer si za dva sata na moru, Beč je blizu, Budimpešta je blizu. Kultura u Zagrebu dobar je miks svega.

No, moram reći da je Zadar predivan grad za studij i studente i predivan obiteljski grad, siguran, čist i lijep. Preko ljeta ima mnogo sportskih i kulturnih događanja. Ovdje živim zdravo i mirno, možda malo premirno za moje godine. Zadar je odličan grad, nije me strah, mogu noću hodati po ulicama, što je također iznimno dobra stvar u Hrvatskoj.

Kako provodite slobodno vrijeme u Zadru?

Volim prirodu, idem na jahanje ovdje na Bilom brigu, volim trčati i otkrivati otoke biciklom. Bila sam na Paklenici, Krki, Dugom otoku, Telašćici, sudjelovala sam na nekoliko utrka. Rekreativna u ovoj prirodi, uz more, u brdima, to mi je stvarno lijepo.

Očito je Hrvatska doista zemlja vaših snova?

To bih potpisala. Ja uvijek kažem da sam gastarbajterica, ali u obrnutom smjeru - došla sam iz Njemačke.

Program počeo promocijom 11. generacije prvostupnika Odjela za germanistiku

Od 6. do 10. svibnja ove godine u organizaciji Odjela za germanistiku održani su treći Dani germanistike. I ove godine program je sadržavao razne poučne i zabavne točke namijenjene studentima i nastavnicima, a dijelom i široj javnosti.

Program je počeo promocijom 11. generacije prvostupnika Odjela za germanistiku. Prvostupnike i goste pozdravio je v.d. pročelnika Odjela za germanistiku prof. dr. sc. Goran Lovrić, koji je naglasio da se njemački jezik i književnost na Sveučilištu studiraju od samog osnutka bivšeg Filozofskog fakulteta 1956. godine, dok se u zgradi Starog kampusa, u kojoj se od 1906. godine do početka Drugog svjetskog rata nalazio licej sv. Dimitrija, njemački jezik kao nastavni predmet počeo izučavati još prije 113 godina. Ujedno je izrazio želju i nadu da su prvostupnici preddiplomski studij iskoristili ne samo za profesionalnu izobrazbu, nego i za razvoj vlastite osobnosti i talenata, za što im je Odjel posljednjih godina pružio priliku ponudom raznovrsnih nastavnih i izvannastavnih sadržaja. Promotor je bio prof. dr. dr. h. c. Rupprecht S. Baur s njemačkog Sveučilišta Duisburg-Essen, što je ujedno bio prvi put da na Odjelu za germanistiku, ali i Sveučilištu u Zadru, jedan strani profesor promovira prvostupnike. Prof. Baur u svom je govoru na vrlo dobrom hrvatskom jeziku istaknuo značaj radnog iskustva, koje poslodavci u Njemačkoj cijene više od dobrih ocjena, kao i činjenicu da studenti trebaju iskoristiti sve prilike koje se nude da bi išli na razmjene i putovanja te tako obogatili ne samo svoje znanje jezika, nego i proširili obzore.

U utorak, 7. svibnja, DAAD lektorica Larissa Holz organizirala je u slastičarnici „Coffee & Cake“ kreativnu radionicu učenja njemačkog jezika uz Instagram, kavu i kolače. Sudionici su

Promotor prvostupnika bio je prof. dr. h. c. Rupprecht S. Baur s njemačkog Sveučilišta Duisburg-Essen, što je ujedno bio prvi put da na Odjelu za germanistiku, ali i Sveučilištu u Zadru, jedan strani profesor promovira prvostupnike. Dani germanistike i ove su godine studentima i nastavnicima ponudili razne korisne i inovativne sadržaje te mogućnost kreativnog sudjelovanja u zanimljivim i poučnim nastavnim i izvannastavnim aktivnostima

koristili svoja prijenosna računala za stvaranje digitalnih slika koje nisu samo lijepe i zabavne, nego mogu poslužiti i za proučavanje riječi i idioma na njemačkom jeziku. Radionica je pokazala da se društvene mreže vrlo uspješno mogu koristiti i za učenje stranog jezika pa su i brojne slike koje su nastale tijekom radionice objavljene na Instagramu na stranici „deutsch_zd“.

Kreativno i edukativno

U srijedu, 8. svibnja, u jutarnjim satima u organizaciji doc. dr. sc. Marijane Jeleć održan je „Književni doručak“ na kojemu su studenti u opuštenoj atmosferi predstavili osam romana i pripovijetki suvremenih austrijskih autorica i autora koje su prethodno u skladu sa svojim sklonostima i interesima samostalno odabrali i obradili. Predstavljena djela već poznatih, ali i mladih autora pokazala su da je austrijska književnost tematski ne samo raznovrsna, nego i na temelju Austrije svojstvenih povijesnih, društvenih i kulturnih okolnosti samosvojna. Sve prikazane romane i pripovijetke povezuje tema obitelji kao mi-

krokozmosa, oko kojeg se vežu motivi majčinstva, muško-žen- skih odnosa i težnje za osobnom emancipacijom.

Istog dana gostujući profesori sa Sveučilišta Duisburg-Essen Rupprecht Baur i Dorota Okonska u suradnji s dr. sc. Nikolinom Miletić organizirali su za studente radionicu „Sprache durch Kunst“ (Jezik kroz umjetnost) u Kneževoj palači, koja je poslužila kao izvanškolsko mjesto učenja i poveznica za autentično učenje, kao i predavanje na istu temu. Na radionici su studenti pisali i prezentirali dijaloge i monologe te stvarali igrokaze na temelju izložbenih primjeraka. Cilj je bio pokazati budućim nastavnicima kako u nastavi njemačkog kao stranog jezika mogu učenike potaknuti na stručne razgovore o umjetnosti. Takav način rada nije samo međupredmetan, već učenike potiče i na kreativan rad u nastavi stranih jezika.

Izlet za studente i nastavnike

U četvrtak, 9. svibnja, nastavnik sa Sveučilišta Duisburg-Essen Thomas M. Kania održao je predavanje na temu „Über Bilder Sprechen im Deutschun-

terricht“ na kojoj je nazočne studente i nastavnike uputio u mogućnosti korištenja raznovrsnih slikovnih materijala u nastavi njemačkog kao stranog jezika.

Kao završnu točku ovogodišnjih Dana germanistike u petak, 10. svibnja, prof. dr. sc. Goran Lovrić organizirao je i vodio izlet za studente i nastavnike u Zaton i Nin. Sudionici su nakon šetnje kroz Zaton imali priliku dobiti informacije iz prve ruke o sadržajima i poslovanju TN-a „Zaton“, nakon čega su posjetili poznatu Kraljičinu plažu i grad Nin, gdje su razgledavali znamenitosti u starom dijelu grada te nakon zajedničkog ručka posjetili Muzej soli, gdje su se uz stručno vođenje upoznali s načinom dobivanja soli u Ninskoj solani.

Dani germanistike i ove su godine studentima i nastavnicima ponudili razne korisne i inovativne sadržaje te mogućnost kreativnog sudjelovanja u zanimljivim i poučnim nastavnim i izvannastavnim aktivnostima, što ujedno služi povezivanju studenata i nastavnika na opuštenoj razini te predstavlja način promicanja studija njemačkog jezika i književnosti na Odjelu za germanistiku.

Gostujući profesori sa Sveučilišta Duisburg-Essen Rupprecht Baur i Dorota Okonska u suradnji s dr. sc. Nikolinom Miletić organizirali su za studente radionicu „Sprache durch Kunst“ (Jezik kroz umjetnost) u Kneževoj palači, koja je poslužila kao izvanškolsko mjesto učenja i poveznica za autentično učenje, kao i predavanje na istu temu

PROF. DR. SC. **MLADEN ANČIĆ**, REDOVITI PROFESOR U TRAJNOM ZVANJU, ODJEL ZA POVIJEST

FOTO SINIŠA KLARICA

Da se Zadar nije pobunio, kurikulum se ne bi mijenjao

Prof. dr. sc. Mladen Ančić, redoviti profesor u trajnom zvanju na Odjelu za povijest Sveučilišta u Zadru, koji se sa svojim kolegom prof. dr. Antom Bralićem među prvima javno „pobunio“ protiv kurikuluma nastave povijesti koji je javnosti htjela nametnuti ekspertna skupina, govori o pozadini nezadovoljstva Odjela za povijest Sveučilišta u Zadru kurikulumom povijesti. Naime, Stručno vijeće Odjela za povijest Sveučilišta u Zadru jedino je i imalo primjedbe na prijedlog kurikuluma za nastavni predmet Povijest za osnovne škole i gimnazije u Republici Hrvatskoj, nakon čega je čak i ministrica Divjak morala „povući ručnu“ zbog pobune u Dalmaciji. A pročelnik Odjela, doc. dr. sc. Zlatko Begonja, nakon toga je na desetak adresa, među kojima su Vlada RH, predsjednica RH i Sabor, poslao mišljenje Stručnog vijeća. Ugledni profesor sa Sveučilišta u Zadru Mladen Ančić objavio je pak u medijima dramatično otvoreno pismo zbog nepoštivanja nacionalne povijesti i dru-

gih razloga u lošem kurikulumu. Gostovao je, među ostalim, i u televizijskim emisijama i otvoreno branio stavove i argumente svog Odjela za povijest.

Što je pozadina cijele priče kurikuluma povijesti i kako je sve počelo?

Mislim da u pozadini kurikuluma nastave povijesti stoji tzv. ekspertna radna skupina. Neven Budak je, naime, bio autor strategije znanstvenog razvoja, a iz te strategije proizašla je i reforma školstva. Napravili su veliki cirkus od same riječi kurikulum, a

u biti je zapravo riječ o sadržaju podučavanja. Kurikulum je riječ koja se koristi u svijetu, ali kod nas nije uopće bilo potrebe uvlačiti taj pojam.

Dakle, Budak je oformio tzv. Jokićevu skupinu?

Tako je. Zatim se ta skupina po predmetima razdvojila u male skupine, a Budak je u kućnoj radinosti, sa Snježanom Koren, koja na Filozofskom fakultetu u Zagrebu drži metodologiju nastave, od članova jedne nastavničke udruge koja, zamislite, ima 32 člana na 1500 profesora povi-

jesti u Hrvatskoj, regrutirao članove radne skupine. Dakle, sve je od početka bilo namješteno.

Ideja je bila da Budak i ostali svoje agende, ideološke, svjetonazorske i ine, proguraju kroz kurikulum povijesti, a da Snježana Koren svemu tome da formu, dok bi nastavnici te malobrojne udruge služili kao paravan. Tako se to danas može rekonstruirati.

Što se dalje događalo?

Oni su taj posao završili, izašli s time u javnost i onda na okruglom stolu u Zlatnoj dvorani Hrvatskog instituta za povijest

Prof. dr. sc. Ančić javno se „pobunio“ protiv kurikuluma nastave povijesti koji je javnosti htjela nametnuti ekspertna skupina te je objavio u medijima dramatično otvoreno pismo zbog nepoštivanja nacionalne povijesti i drugih razloga u lošem kurikulumu. Gostovao je, među ostalim, i u televizijskim emisijama i otvoreno branio stavove i argumente svog Odjela za povijest

predstavili kurikulum. Međutim, na tom okruglom stolu pojavilo se petnaestak ljudi, među kojima sam bio i ja, koji su iznijeli svoje zamjerke. Usljedio je proces recenziranja. Od svega što smo mi tamo govorili i što je poslije napisano u recenzijama, ništa nisu usvojili. Sve dok je to bilo u pripremnoj fazi, moglo se o svemu tome tobože javno raspravljati, ali nitko ništa o tome nije znao. Naš je Odjel i u toj fazi, preko tadašnjega pročelnika, prof. Bralića, jasno izrazio protivljenje cijelome postupku. Nakon godinu dana počela je prava javna rasprava, međutim, stvari su se zaostriale kad je to došlo do točke kad je taj kurikulum trebalo primijeniti za šest mjeseci.

Zašto su sve radili u tajnosti?

Pretpostavljam zašto, ali to ne možete nikada znati niti dokazati. Ali, savršeno je jasno da se u svemu tome mogla imati velika korist jer je nakon toga trebalo organizirati nastavu za nastavnike, pripremiti ih, pripremiti sadržaje, udžbenike... A to treba platiti.

Spomenuli ste sporne ideološke i svjetonazorske agende u kurikulumu?

Najveći problem bile su Budakove ideološke i svjetonazorske agende. Drugi veliki problem je činjenica da je na kurikulumu radila kolegica koja kao da ga je sastavljala za studente povijesti. To je napravljeno kao da djeca idu u školu učiti samo povijest. Učenici u petom razredu trebaju istraživati i, ni manje ni više, kritički razmišljati - o čemu i na temelju čega!? Mi polazimo od radne pretpostavka da je to nemoguće napraviti. To je potpuno nerealan projekt. Kritičko razmišljanje u toj verziji uvijek je pojam kojim se opisuje način na koji oni razmišljanju, to se kod njih zove kritičko razmišljanje. Ako se razmišlja drukčije, onda je to politiziranje, ideologiziranje itd.

Što je na drugoj, vašoj strani bila opcija?

Naša ideja je bila da treba skupiti desetak ljudi te u roku od godinu dana definirati što su važne točke nacionalne povijesti i koji su važni likovi nacionalne povijesti. Tako su, recimo, Nizozemci radili. Zatim, usporedno s time napraviti europsku tablicu s korespondentnim točkama i definirati kostur sadržaja. Tu nastu-

Najveći problem bile su Budakove ideološke i svjetonazorske agende. Drugi veliki problem je činjenica da je na kurikulumu radila kolegica koja kao da ga je sastavljala za studente povijesti. To je napravljeno kao da djeca idu u školu učiti samo povijest. Učenici u petom razredu trebaju istraživati i, ni manje ni više, kritički razmišljati - o čemu i na temelju čega!? Mi polazimo od radne pretpostavka da je to nemoguće napraviti. To je potpuno nerealan projekt

paju ljudi koji to znaju raditi - ali ne ovi koji rade za studente, nego oni koji rade u praktičnoj nastavi - da složte materijal u suvislu konstrukciju.

Kako se u cijelu priču uključuje Odjel za povijest Sveučilišta u Zadru?

Među nama na Odjelu za povijest podosta je nastavnika koji su pokazali interes za kurikulum, u prvome redu prof. Bralić, a zatim i Begonja, Kasalo, Nekić i drugi. Smatramo da je to naš interes, da o tome ovisi što ćemo mi raditi jer taj njihov projekt kurikuluma nastave povijesti zapravo nosi u sebi prijetnju nestanka povijesti iz škola. Oni su, zamislite, izbacili povijest iz stručnih škola. Povijest je ostala samo u gimnaziji. To znači da se kroz cijeli ovaj postupak posredno zatvara budućnost svima koji nisu na ovaj ili onaj način vezani za Filozofski fakultet Sveučilišta u Zadru.

Kako ste reagirali?

Reagirali smo u početku kao pojedinci, no, kad smo vidjeli da to na razini reakcije pojedinaca ništa neće donijeti jer nas nitko ne sluša, išli smo logikom da institucija reagira. Stoga smo na Odjelu za povijest oformili odbor, radnu skupinu koja je pregledala materijal kurikuluma i iznijela sugestije o tome što bi trebalo mijenjati, ali nismo dali sugestije za sav sadržaj.

Zašto?

Imali smo vrlo malo vremena, primjedbe smo morali sastaviti u tri dana. U normalnim okolnostima, prema racionalnom pristupu, cijeli tim ljudi na tome bi trebao raditi najmanje dvije ili tri godine.

No, iznijeli smo svoje i sve naše zaključke i primjedbe objavili na internetu. Nakon toga ministrica je oformila novo tijelo koje je pregledalo naše, ali i druge primjedbe, a

zatim je radna skupina na brzinu natjerala ljude, njih sedmero, pod nemogućim okolnostima, da za mjesec dana sastave alternativni kurikulum!? Nakon toga je premijer donio odluku da taj njihov kurikulum ide na arbitražu. Arbitražu je činilo troje ljudi, što je bilo vrlo, vrlo znakovito zato što je u grupi za arbitražu morao biti netko s Filozofskog fakulteta u Zagrebu, a nije smio biti nitko s Odjela za povijest Sveučilišta u Zadru.

Trojica su se sastala, oni su nešto malo dodali, izmijenili u tom alternativnom kurikulumu. Neke naše primjedbe su usvojene, a neke nisu. Na kraju, članovi arbitražne grupe dali su alternativni prijedlog koji je ušao u kurikulum.

Što se dalje događalo?

Dvadeset dana poslije ministrica Divjak s Filozofskim fakultetom u Zagrebu potpisuje ugovor da će on biti glavni oslonac u reformi, i Institut za hrvatski jezik. Dakle, oni koji su od samoga početka u igri.

Kao da je htjela reći: Sve je u redu, evo vam alternativni kurikulum, ali evo i ugovora Filozofskom fakultetu u Zagrebu da se kurikulum provede.

Dobili su, dakle, i pare i moć.

Da se Odjel za povijest Sveučilišta u Zadru nije pobunio, prošao bi prvotni kurikulum nastave povijesti?

Naš odjel uspio je reagirati kao jedinstveni kolektiv, učinili smo to javno i upustili se u raspravu. Valjda se drugi boje... Pa vidite da Zadar žele vratiti u poziciju 70-ih godina prošloga stoljeća kada su ga nazivali utvrdom nacionalizma i gradom problemom. I danas se pokušava Zadar na takav način diskreditirati.

Prof. dr. sc. Mladen Ančić

Prof. dr. sc. Mladen Ančić rođen je 1955. u Sarajevu gdje je završio osnovnu školu, gimnaziju te diplomirao povijest na Filozofskom fakultetu. Poslijediplomski studij Srednjovjekovne povijesti završio je na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu i postao magistar povijesnih znanosti. Radio je na Institutu za povijest u Sarajevu, a od 1993. u Zavodu za povijesne znanosti HAZU u Zadru. Doktorat "Ugarsko-hrvatsko kraljevstvo i Bosna u doba anžuvinske vlasti (1300. - 1387.);" obranio je 1996. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu.

Od 1997. predaje Povijest Hrvatske odd 7. do 12. stoljeća i Povijest Hrvatske od 12. do 16. stoljeća na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. Od 2008. radi na Sveučilištu u Zadru u zvanju izvanrednoga profesora, a od 2010. postaje redoviti profesor.

Prof. Ančić autor je hvaljenih knjiga koje se bave srednjovjekovnom hrvatskom i bosanskom poviješću, ali i suvremenim temama: Putanja klatna: Ugarsko - hrvatsko kraljevstvo i Bosna u XIV. stoljeću (1997.); Tko je pogriješio u Bosni (1999.); Hrvatska u karolinško doba (2001.); Što "svi znaju" i što je "svima jasno" (2008.) itd.

Kakvo je sada stanje kad je riječ o kurikulumu nastave povijesti?

Još se uvijek ne zna kako će sve to završiti s obzirom na ugovor koji je ministrica sklopila s Filozofskim fakultetom u Zagrebu. Još nismo dobili ni odgovor na pitanje što je s poviješću u strukovnim školama, nema mnogih odgovora.

U ovom trenutku jasno je da postoji kurikulum koji je formalno usvojen, koji bi trebao ići u eksperimentalni program iduće godine, ali veliko je pitanje što će stvarno ostati od svega toga ako to bude provodio Filozofski fakultet u Zagrebu.

Na čemu kao povjesničar radite u posljednje vrijeme?

Pripremam knjigu o 14. stoljeću, o jednom od najmanje istraživanih razdoblja hrvatske povijesti. Imam i jedan veliki rukopis koji ću vjerojatno objaviti kao knjigu, rukopis o romanstvu u ranom srednjem vijeku, kako je nestalo romansko pučanstvo koje je dočekalo seobene valove u ranom srednjem vijeku.

Koje je to romansko ili romanizirano stanovništvo?

Čak je sigurnije reći da je romanizirano jer ne znamo mnogo o tim ljudima, znamo da je jedan sloj bio romaniziran.

Na čemu će biti naglasak u knjizi o hrvatskom 14. stoljeću?

Naglasak je na činjenici da postoji Hrvatsko kraljevstvo, da je riječ o funkcionalnoj društvenoj i političkoj zajednici, naravno, u okvirima kakve podrazumijeva 14. stoljeće.

Ono što se zove nadkraljevstvo mi pojednostavljujemo kad kažemo Ugarsko. To nadkraljevstvo čini središnji dio odnosno Ugarska, a tu su onda Hrvatska, Bosna u drukčijem statusu, Transilvanija u trećem statusu itd. To nadkraljevstvo ima periferne dijelove koji tvore složenu političku strukturu. Unutar te strukture je i Hrvatsko kraljev-

Naša ideja je bila da treba skupiti desetak ljudi te u roku od godinu dana definirati što su važne točke nacionalne povijesti i koji su važni likovi nacionalne povijesti. Zatim, usporedno s time napraviti europsku tablicu s korespondentnim točkama i definirati kostur sadržaja. Tu nastupaju ljudi koji to znaju raditi - ali ne ovi koji rade za studente, nego oni koji rade u praktičnoj nastavi - da slože materijal u suvislu konstrukciju

stvo, a u knjizi prikazujem kako taj sustav funkcionira u 14. stoljeću. Za doktorsku disertaciju radio sam Bosnu u 14. stoljeću i odnose s Ugarsko-hrvatskim kraljevstvom.

Jeste li otkrili neke nove dokumente za potrebe rada na knjizi o Hrvatskoj u 14. stoljeću?

Radio sam s golemom količinom nepoznatih dokumenata, a pronašao sam ih u Budimpešti. Mađari su, naime, digitalizirali cijeli svoj arhiv u kojem imaju 250 tisuća pergamena, pola od toga u fizičkom obliku, a pola kao fotografije odnosno preslike skupljene u drugim arhivima. Ne morate, primjerice, ići u Zagreb

u Državni arhiv i plaćati kopije dokumenata, Mađari su fotografirali zagrebačke dokumente i stavili ih na internet. To je strahovito blago, a dokumenti pokrivaju vrijeme do 1526., do bitke kod Mohača. Dosad se mislilo da su svi dokumenti objavljeni u Diplomatičkom zborniku, no uspostavilo se da ih nije objavljeno gotovo isto onoliko koliko ih je objavljeno. I to potpuno neočekivanih stvari. Recimo, u novim dokumentima može se vidjeti kako funkcioniraju četiri županije u središnjoj Hrvatskoj, ono što je danas zapadna Bosna, Sana, Vrbas, Dubica i Mrin. Postoji blok dokumenata koji nikada nisu bili objavljeni, a u kojima se vidi jasno da te županije funkcioniraju kao stare hrvatske institucije. To se vidi po imenima, nazivima funkcija i slično.

Koji je „najhrvatskiji“ srednjovjekovni grad?

Možda će vam zvučati čudno, ali to je Rijeka. U Rijeci je latinsko bogoslužje prvi put uvedeno 1443. godine službenom odlukom Gradskoga vijeća. Do tada se u gradu i na cijelome području od Rječine do Brseča isključivo glagoljalo. Latinsko bogoslužje uvedeno je samo u jednoj gradskoj crkvi, usporedo s glagoljanjem. To je već odavno naglasio Vjekoslav Štefančić u jednom članku, no nitko se nije obazirao na to. To je beskraino važan podatak jer je to onaj dio Hrvatske

koji je ušao sastav Svetog Rimskog Carstva krajem 11. stoljeća. I hrvatski element je tamo ostao konzerviran. Na specifičan način, bez utjecaja koji dolaze iz Ugarsko-hrvatskog kraljevstva, oni su tamo živjeli praktički „konzervirani“ jer drugima nisu smetali. Ni crkvenim vlastima, pulskoj biskupiji i akvilejskoj patrijaršiji nije smetalo slavensko bogoslužje. Ono nikome ne smeta do 16. stoljeća.

Opet Talijani, točnije neki njihovi političari, svojataju Dalmaciju?

Apsurdna je i sama zamisao talijanstva Zadra. To je konstrukcija 19. stoljeća. Apsurdno je izjednačavati romanizirani svijet u Dalmaciji s Talijanima. Po toj bi se logici moglo i srednjovjekovne polunomadске stočare, Vlahе, potomke romanizirane populacije, proglasiti Talijanima. To je, da pojednostavim, bilo jasno i onom geografu iz 12. stoljeća koji kaže: „Postoji Hrvatsko kraljevstvo, u njemu žive Dalmatinci (to su oni koji još uvijek govore tim romaniziranim jezikom) i Slaveni.“ Tako su stvari vidjeli i iz Venecije – u njihovim predodžbama od Kvarnera počinje ono što se jednostavno naziva Sclauonia. Što to znači, jasno se vidi iz činjenice da se u drugoj polovici 12. stoljeća u Zadru u katedrali glagoljalo. To je zatekao Papa Aleksandar III. kad je došao u Zadar.

Smatramo da je to naš interes, da o tome ovisi što ćemo mi raditi jer taj njihov projekt kurikuluma nastave povijesti zapravo nosi u sebi prijetnju nestanka povijesti iz škola. Oni su izbacili povijest iz strukovnih škola! Povijest je ostala samo u gimnaziji. To znači da on, Budak, posredno nama zatvara budućnost

ODJEL ZA SOCIOLOGIJU, MEĐUNARODNA KONFERENCIJA

Modernity and Postmodernity in Central and Southeastern Europe

Konferencija je održana od 1. do 4. svibnja 2019. godine na Odjelu za sociologiju, a realizirana je u suradnji s Istraživačkim društvom Modernity/Postmodernity sa Sveučilišta u Grazu (FOMOP) te konzorcijem Međunarodnog združenog diplomskog studija kulturne sociologije

Na Odjelu za sociologiju Sveučilišta u Zadru od 1. do 4. svibnja 2019. godine održana je međunarodna konferencija Modernity and Postmodernity in Central and Southeastern Europe. Interdisciplinary Reflections of Current Topics, Theories and Methods. Konferencija je realizirana u suradnji s Istraživačkim društvom Modernity/Postmodernity sa Sveučilišta u Grazu (FOMOP) te konzorcijem Međunarodnog združenog diplomskog studija kulturne sociologije, a okupila je 62 znanstvenika, stručnjaka i studenata diplomske i doktorske razine studija iz akademski različitih, no istraživački povezanih područja: sociologije, povijesti, povijesti umjetnosti, kulturne i književne teorije.

Predstavljeni i metodološki alati

Uz zadarske znanstvenike, u radu konferencije sudjelovali su i stručnjaci s nekoliko europskih sveučilišta i instituta: Sveučilišta u Rostocku, Sveučilišta u Konstanzu, Sveučilišta u Innsbrucku, Sveučilišta Karl-Franzens i Tehničkog sveučilišta u Grazu, Masarykova sveučilišta u Brnu, Sveučilišta u Mariboru, Sveučilišta u Zagrebu te Instituta društvenih znanosti „Ivo Pilar“ – područni centar Split.

Doista širok fokus konferencije zahvatio je složenu problematiku (post)modernog društvenog, kulturnog i povijesnog razvoja i promjena na području Srednje i Jugoistočne Europe. U izlaganjima su sudionici razmatrali različite aspekte (post)modernog stanja i pojedinih socio-povijesnih fenomena, odnosno procesa i razvojnih promjena

u navedenom geografskom području. Tako su se predstavljena izlaganja kretala od širokih objasnidbenih zahvata poput izlaganja o makrosociološkim i sociohistorijskim modelima globalnih procesa transformacije društva, pa do specifičnijih idiografskih i lokaliziranih uvida u pojedine kulturne fenomene. Uz to, predstavljeni su pojedini metodološki alati posebno prikladni za istraživanje konferencijskih tema, kao i izvorni znanstveni uvidi i podaci recentnih istraživanja o društvima Srednje i Jugoistočne Europe. Tu valja istaknuti uvodnu konferencijsku sesiju na temu procesa modernizacije, odnosno transformacije hrvatskog

društva, tijekom koje su najnovije rezultate vlastitih istraživanja predstavili članovi zadarskog Odjela za sociologiju. Sasvim u skladu s vlastitom temom, ovom konferencijom napravljen je još jedan korak bliže nužnoj internacionalizaciji društveno-humanističkih disciplina u smislu otvaranja njihovih akademskih polja međusobnoj znanstveno-istraživačkoj suradnji. Takva težnja akademskom, ali i među-disciplinarnom povezivanju s ciljem razmjene ekspertnog znanja već se godinama ogleda i u obrazovnim ciljevima Međunarodnog združenog diplomskog studija kulturne sociologije. Stoga ne čudi da je konferencija zaklju-

čena međusobnim sastankom različitih dionika spomenutog studija, na kojem su nastavnici, alumni i trenutačni studenti u formi radionice i slobodne diskusije podijelili vlastita iskustva i promišljanja o mogućem budućem razvoju studijskog programa, ali i trenutačnog stanja i budućih razvojnih tendencija unutar općeg polja kulturne sociologije, kao i problematike za poslužavanje u struci.

Uloga proaktivnog (su)stvaratelja

Ako bi se željelo podvući najmanji zajednički nazivnik i ujedno odrediti normativni smjer daljnjeg kretanja na disciplinarnim raskrižjima koja označavaju različita sjecišta tema, teorija i metoda koje je ova konferencija obuhvatila, onda bi se moglo zaključiti sljedeće: biti moderan društveni akter u svijetu zahvaćenom modernizacijskim procesima znači zauzeti ulogu proaktivnog (su)stvaratelja izvornih znanstvenih doprinosa i javnih politika koji mogu pridonijeti lokalnom, regionalnom i, u konačnici, globalnom povezivanju, dijeljenju tehnologije, ekspertnog znanja i iskustava s ciljem međusobno posredovanog društvenog i kulturnog razvoja.

*Luka Antonina,
Odjel za sociologiju*

Doista širok fokus konferencije zahvatio je složenu problematiku (post) modernog društvenog, kulturnog i povijesnog razvoja i promjena na području Srednje i Jugoistočne Europe. U izlaganjima su sudionici razmatrali različite aspekte (post)modernog stanja i pojedinih socio-povijesnih fenomena, odnosno procesa i razvojnih promjena u navedenom geografskom području

Proslava Dana Sveučilišta

Proslava Dana Sveučilišta, kojom je obilježena 17. godišnjica osnutka obnovljenog Sveučilišta, počela je 21. ožujka 2019. (četvrtak) u Novom kampusu sadnjom stabla zajedništva rektorice Dijane Vican i predsjednice Studentskog zbora Monike Marić. Zatim su na Narodnom trgu predstavljene sastavnice, odjeli Sveučilišta i održan koncert studentskih bendova. Studenti povijesti održali su promidžbenu šetnju ulicama i trgovima grada u togama.

Sljedeći dan, u petak, 22. ožujka, na nogometnom stadionu „Hrvoje Ćustić“ na Stanovima održana je prijateljska nogometna utakmica između ekipa Sveučilišta u Zadru i Sveučilišta u Bambergu. Studentska udruga Ludens organizirala je čitanje poezije.

U subotu, 23. ožujka, održana je svečana promocija doktora znanosti, a uvečer je u dvorištu studentskog restorana „Barbakan“ održan koncert benda Kuzma & Shaka Zulu za studente.

U nedjelju, 24. ožujka, održan je pozdrav Suncu i vježbanje sa studentima - *mens sana in corpore sano*. Zatim je održana regata kanua, natjecanje studentskih ekipa od Mula do Orgulja, a na Trgu Petra Zoranića igrao se šah sa studentima, dok se na Trgu pet bunara igrao stolni tenis.

U kapeli Sv. Dimitrija održan je pak svečani koncert u povodu Dana Sveučilišta.

U ponedjeljak, 25. ožujka, proslava Dana Sveučilišta počela je misom u kapeli Sv. Dimitrija, a nastavljena svečanom sjednicom u Svečanoj dvorani Sveučilišta.

Na kraju dana, otvorena je izložba „Arheologija na poštanskim markama“ u prostorima Odjela za arheologiju u Starom kampusu. Riječ je o izboru poštanskih maraka u izdanjima od 1945. do 2019. godine. Izložbu je predstavio dr. sc. Brunislav Marijanović, prof. emer.

25. ožujka u Svečanoj dvorani Sveučilišta okupili su se, uz predstavnike akademske zajednice iz RH i inozemstva, rektore sveučilišta, prorektore, dekane i prodekane, i predstavnici crkvenih i svjetovnih vlasti (izaslanici Vlade RH, Sabora, ministricе Divjak, županijskih i gradskih vlasti). Prisutnima su se, uz ostale, obratili i predsjednica RH Kolinda Grabar-Kitarović, nadbiskup zadarski Želimir Puljić i prof. dr. sc. Dijana Vican, rektorica Sveučilišta i predsjednica Rektorskog zbora RH.

Nadbiskup Puljić: Zadar se ubraja u red starijih sveučilišnih gradova Europe

„Sa svojih 623 godine sveučilišnog hoda, Zadar se ubraja u red starijih sveučilišnih gradova Europe, nakon Bologne (1088.), Pariza (1160.), Cambridgea (1209.) i Salamanke (1225.). To zaista budi opravdan ponos i odgovornost pred sadašnjošću i budućnošću. Ponosni smo što smo kao mali narod u polifoniji europske kulture i europskih učilišta nazočni već više od šest stoljeća. To budi i zahvalnost Katoličkoj crkvi i njezinim vizionarima koji su se na vrijeme uključili u proces školstva, obrazovanja, znanstvenog istraživanja i prijenosa stečenog znanja. Nije otkriće ili novost reći da je kršćanstvo upravo po školstvu preporodilo Europu, pa je ovaj kontinent postao orijentir svijeta te je stoljećima prednjačio u znanosti i kulturi. To se moglo dogoditi jer su znanost i vjera, tehnika i etika, odgoj, umjetnost i kultura umješno i uspješno surađivali.

Uz povijesne, želim spomenuti i osobnu činjenicu koja me povezuje s institucijom Sveučilišta. I ja sam četvrtinu svoga života i rada proveo u sveučilišnom okruženju. Stoga, s vama cijenjeni profesori, znanstvenici, učitelji i odgojitelji, osjećam se kod vas doma. I čast mi je što smo kolege u istom polju rada, istraživanja, predavanja i proučavanja svjetovnih i pitanja iz duhovnog područja. Osobito me s vama veže usađena zajednička strast i nagon traganja za istinom o čovjeku i svijetu.

A ona je, kako je lijepo rekao sv. Ivan Pavao II. u Bologni, 'vlastita ljudskoj naravi i vodi nas k dobru. A do brota polučuje istinu.' Neka Zadarsko sveučilište bude i ostane čuvarom takve osjetljivosti za istinom i dobrotom. Čestitam Dan Sveučilišta uz iskrene i dobre želje da se članovi ove visoke i časne institucije ne umore činiti dobro i neumorno tragati za istinom o čovjeku i svijetu.“

u Zadru – Dies Academicus

Prof. dr. sc. Dijana Vican, rektorica Sveučilišta u Zadru: Sveučilište smo koje na obrazovanje ne gleda kao na uslugu, nego kao na javno dobro i djelatnost kojoj je poučavanje i poziv

„Svod europskog neba nije rezerviran samo za velike zemlje! Imamo i mi svoje jedinstvenosti! Ne treba ih izmišljati, to su bogati i raznoliki zemljopisni položaj i kultura. Ne primjećivati vlastito nebo, a drugi ga hoće iznajmiti!?”

Naši uvidi pokazuju da su napredna ona društva koja uvažavaju sveučilišta i akademske institucije različitih profila koje će na društvene i gospodarske promjene odgovarati vlastitim strateškim smjernicama i tako pridonositi razvoju svoje zemlje i Europe. Znanost nas čini internacionalnima jer granice znanosti nadilaze države. Ali, ne okrećemo leđa vrijednosnom sustavu, nacionalnoj baštini i kulturi

jer smo savladali povijesnu lekciju iz mitova skrivenih u društvene plašteve. Sveučilište smo koje na obrazovanje ne gleda kao na uslugu, nego kao na javno dobro i djelatnost kojoj je poučavanje i poziv, a poziv je dodana vrijednost obrazovanju. Sveučilište smo koje se ne prpoši u elitizmu, njegujemo kulturu ravne hijerarhije, a svoje uspjehe dijelimo sa stotinu partnerskih institucija u lokalnom, nacionalnom i međunarodnom okruženju. Sveučilište smo koje se natječe u prijateljstvu. Ne dopuštamo devalvaciju vlastitih kvalifikacija čije vrijednosti desetljećima svjedoče druge zemlje koje 'otimaju' naš dar.“

Kolinda Grabar-Kitarović, predsjednica RH: Sveučilište je i važan dionik u obnovi dijaloga na političkoj i ukupnoj društvenoj sceni

„Ponosni smo iznimno na činjenicu da je Generalno filozofsko-teološko učilište dominikanskog reda kao prvo hrvatsko visoko učilište osnovano 1396. u Zadru. Ta sjajna tradicija obrazovanja jedna od najstarijih u Europi, utkana je ne samo u suvremeno Zadarsko sveučilište, nego i u cjelokupan nacionalni identitet, povijest našeg obrazovanja i kulture. Akademska zajednicu smatram jednom od najvažnijih društvenih snaga za intenzivnije uključivanje Hrvatske u suvremene europske i svjetske tokove razvoja.

U Sveučilištu vidim i važnog dionika u obnovi dijaloga na političkoj i ukupnoj društvenoj sceni. Našem društvu u cjelini nedostaje dijaloga i razumijevanja, razgovora u kojem se snaga mjeri argumentima i znanjem. Stoga upravo Sveučilište vidim pokretačem i dionikom oblikovanja kulture dijaloga kao konstruktivnijeg društvenog ozračja.

Važno je odgajati mlade ljude kao samopouzdanе stručnjake. To je samopouzdanje koje se temelji na znanju i kritičkom razmišljanju

s jasnom spoznajom koliko ih njihovo društvo treba, uvažava i poštuje. Očekujem da se sveučilišna zajednica još intenzivnije uključi u društvene promjene, ne samo u obrazovnu reformu, kako bismo kao nacija aktivnije sudjelovali u europskim akademskim i znanstvenim razvojnim procesima.

Upravo je Zadar jedan od takvih primjera jer se, kao i mnogi naši gradovi, kroz stoljeća mijenjao u raznim političkim prilikama. Naučiti povijest jednoga grada ne čini skup godina, već skup sadržaja koje će mladi shvatiti kao vrijednosti života koje su oblikovale Zadar od antike do danas, tko ga je i zašto osvajao i razarao u davnoj i nedavnoj povijesti te kako se on ponovno podizao i gradio. Zato želimo stvoriti obrazovni okvir koji će mladima omogućiti razumijevanje sadašnjeg političkog, socijalnog i gospodarskog trenutka, kretanja i pojava, kako anomalije u društvu koje nas vuku unatrag kao živi pijesak, koje moramo prevladati, tako još više sve ono vrijedno na čemu možemo graditi budućnost.“

NAGRADE, PRIZNANJA I ZAHVALE

Dobitnici Nagrade rektorice

Na temelju postignutog uspjeha, znanstvene i stručne aktivnosti tijekom studija te aktivnosti izvan Sveučilišta u akademskoj godini 2017./2018., Nagradu rektorice dobila su dvadeset i četiri (24) studenta:

LAURA BRACHOVÁ, I. godina diplomskog sveučilišnog dvopredmetnog studija Anglistike; smjer: znanstveni na Odjelu za anglistiku i Prevoditeljskog studija talijanistike na Odjelu za talijanistiku.

ANAMARIJA CAPEK, II. godina diplomskog sveučilišnog dvopredmetnog studija Ruskog jezika i književnosti; smjer: nastavnički na Odjelu za rusistiku i Hispanistike; smjer: opći na Odjelu za hispanistiku i ibernske studije.

SARA ČOVIĆ, I. godina diplomskog sveučilišnog dvopredmetnog studija Povijest umjetnosti; smjer: opći na Odjelu za povijest umjetnosti i Sociologije na Odjelu za sociologiju

PIO DOMINES PETER, III. godina preddiplomskog sveučilišnog jednopredmetnog studija Arheologije na Odjelu za arheologiju.

ELENA KLADARIĆ, V. godina integriranog sveučilišnog preddiplomskog i diplomskog jednopredmetnog Učiteljskog studija na Odjelu za izobrazbu učitelja i odgojitelja.

KLARA KLISOVIĆ, III. godina preddiplomskog sveučilišnog dvopredmetnog studija Filozofije na Odjelu za filozofiju i Teološko-katehetskog studija na Teološko-katehetskom odjelu.

VLATKA KOŠTA, III. godina preddiplomskog sveučilišnog jednopredmetnog studija Kulture i turizma na Odjelu za turizam i komunikacijske znanosti.

LUCIJA KRALJEV, I. godina diplomskog sveučilišnog jednopredmetnog studija Informa-

cijskih znanosti na Odjelu za informacijske znanosti.

MATE LEDENKO, III. godina preddiplomskog sveučilišnog jednopredmetnog studija Nautike i tehnologije pomorskog prometa na Pomorskom odjelu.

LOVRO LULIĆ, III. godina preddiplomskog sveučilišnog dvopredmetnog studija Latinskog jezika i rimske književnosti i Grčkog jezika i književnosti na Odjelu za klasičnu filologiju.

MATIJA MAČEK, II. godina diplomskog sveučilišnog dvopredmetnog studija Njemačkog jezika i književnosti; smjer: nastavnički na Odjelu za germanistiku i Prevoditeljskog studija talijanistike na Odjelu za talijanistiku.

ANTONIJA MANESTAR, apsolvantica diplomskog sveučilišnog dvopredmetnog studija Etnologije i antropologije na Odjelu za etnologiju i antropologiju i Povijesti; smjer: nastavnički na Odjelu za povijest.

DANIJELA MARASOVIĆ, III. godina preddiplomskog sveučilišnog jednopredmetnog studija Psihologije na Odjelu za psihologiju.

MARIJANA MARKOVINOVIĆ, V. godina integriranog sveučilišnog preddiplomskog i diplomskog jednopredmetnog Učiteljskog studija na Odjelu za nastavničke studije u Gospiću.

RUŽA MEŠTROVIĆ, II. godina diplomskog sveučilišnog jednopredmetnog studija Hrvatskog jezika i književnosti na Odjelu za kroatistiku.

JOSIP MIKINAC, prvostupnik preddiplomskog sveučilišnog jednopredmetnog studija Primijenjene geografije na Odjelu za geografiju.

HRVOJE NJAVRO, II. godina diplomskog sveučilišnog dvopredmetnog studija Povijesti na Odjelu za povijest i Teološko-katehetskog studija na Teološko-katehetskom

odjelu.

VESNA PETEŠIĆ, II. godina diplomskog sveučilišnog jednopredmetnog studija Održivo upravljanje vodenim ekosustavima na Odjelu za ekologiju, agronomiju i akvakulturu.

LUCIJA ŠALINOVIĆ, II. godina diplomskog sveučilišnog jednopredmetnog studija Psihologije na Odjelu za psihologiju.

VALERIJA ŠINKO, apsolvantica diplomskog sveučilišnog dvopredmetnog studija Pedagogije na Odjelu za pedagogiju i Ruskog jezika i književnosti; smjer: nastavnički na Odjelu za rusistiku.

MATEA ŠKVORČEVIĆ, III. godina preddiplomskog sveučilišnog dvopredmetnog studija Španjolskog jezika i književnosti na Odjelu za hispanistiku i ibernske studije i Francuskog jezika i književnosti na Odjelu za francuske i frankofonske studije.

ENA ŠMITRAN, II. godina diplomskog sveučilišnog dvopredmetnog studija Francuskog jezika i književnosti; smjer: prevoditeljski na Odjelu za francuske i frankofonske studije i Ruskog jezika i književnosti; smjer: prevoditeljski na Odjelu za rusistiku.

MONICA MELINDA TOPALOVIC, II. godina diplomskog sveučilišnog dvopredmetnog studija Anglistike na Odjelu za anglistiku i Sociologije na Odjelu za sociologiju.

DARIO VIŠTICA, I. godina diplomskog sveučilišnog jednopredmetnog studija Menadžmenta na Odjelu za ekonomiju.

NAGRADE ZA IZUZETNA STUDENTSKA SPORTSKA POSTIGNUĆA U 2018.:

ženska ekipa Studentskog športskog košarkaškog kluba Sveučilišta u Zadru za osvojeno drugo mjesto na studentskom državnom prvenstvu i drugo mjesto na međunarodnom studentskom turniru u Pragu 2018. godine,

ženska ekipa Studentskog športskog košarkaškog kluba Sveučilišta u Zadru u kategoriji tri na tri za osvojeno prvo mjesto na studentskom državnom prvenstvu 2018. godine,

muška vaterpolo ekipa Sveučilišta u Zadru za osvojeno prvo mjesto na studentskom državnom prvenstvu 2018. godine,

muška ekipa Šahovskog kluba Sveučilišta u Zadru za osvojeno treće mjesto na studentskom državnom prvenstvu 2018. godine,

ženska ekipa Šahovskog kluba Sveučilišta u Zadru za osvojeno treće mjesto na studentskom državnom prvenstvu 2018. godine,

ženska ekipa Sveučilišnog športskog odbojkaškog kluba Zadar za osvojeno drugo mjesto na Međunarodnom božićnom studentskom turniru u Dubrovniku 2017. godine,

ANA BURAZER, studentica preddiplomskog sveučilišnog jednopredmetnog studija Hrvatskog jezika i književnosti za osvojeno prvo mjesto na studentskom državnom prvenstvu u plivanju 2018. godine na 100 m slobodno i 50 m leđno,

ANA BAJOK, studentica preddiplomskog sveučilišnog studija Talijanskog jezika i književnosti i Filozofije za osvojeno drugo mjesto na studentskom državnom prvenstvu u plivanju 100 m leđno i treće 100 prsno, i za osvojeno prvo mjesto na međunarodnom sportskom turniru u Pragu 100 m slobodno.

NAGRADE ZA IZNIMAN DOPRINOS RAZVOJU STUDENTSKOG SPORTA NA SVEUČILIŠTU U ZADRU:

ANTONIO GOJA, student preddiplomskog sveučilišnog jednopredmetnog studija Menadžmenta,
STEFAN VULIĆ, student di-

plomskog sveučilišnog dvopredmetnog studija Filozofije i Teološko-katehetskog studija,

KATARINA DELAČ, apsolvantica diplomskog sveučilišnog dvopredmetnog studija Povijesti i Njemačkog jezika i književnosti,

TONI ERCEGOVIĆ, apsolvant diplomskog sveučilišnog jednopredmetnog studija Primijenjene geografije,

ELEONORA LOVRAKOVIĆ, magistra hrvatskog jezika i književnosti,

MARKO ATELJ, student diplomskog sveučilišnog jednopredmetnog studija Menadžmenta,

TONI GALOV, magistar edukacije povijesti.

Za osvojeo 3. mjesto na 5. nacionalnom studentskom natjecanju Ecotrophelia 2018. u Zagrebu, u kreiranju eko-inovativnog prehrambenog proizvoda „Melissima“ nagrađeni su:

DOMAGOJ MIKULIĆ i DAVID ŠARE, III. godina preddiplomskog sveučilišnog jednopredmetnog studija Primijenjena ekologija u poljoprivredi.

U znak priznanja za višegodišnju uspješnu suradnju sa Sveučilištem u Zadru na projektima transfera znanja i tehnologija dodijeljene su zahvalnice:

Agenciji za razvoj Zadarske županije ZADRA NOVA.

U znak priznanja za uspješnu suradnju sa Sveučilištem u Zadru u organizaciji Međunarodnog ICC kampa za slijepe i slabovidne mlade osobe 2018. godine dodjeljuje se zahvalnica:

Centru za istraživanje, edukaciju i primjenu novih znanja UP2DATE.

U znak priznanja za dugogodišnju uspješnu suradnju sa Sveučilištem u Zadru na očuvanju i promicanju hrvatske kulturne baštine dodjeljuje se zahvalnica:

Ogranku Matice hrvatske u Zadru.

Nagrada rektorice dodijeljena je uredništvima časopisa za doprinos znanstvenom radu, uspješnom uređivanju časopisa i njihovu uvrštavanju u prestižnu svjetsku bazu publikacija Web of Science:

- Ars Adriatica
- Sic!
- Geoadria

GODIŠNJA NAGRADA REKTORICE ZASLUŽNIM DJELATNICIMA DODIJELJENA JE:

- dr. sc. Vesni Grahovac-Pražić, izvanrednoj profesorici i zamjenici pročelnice Odjela za nastavničke studije u Gospiću Sveučilišta u Zadru, za višegodišnji plodonosan znanstveni i nastavni rad na Odjelu za nastavničke studije u Gospiću;

- dr. sc. Ivani Lončar, docentici i zamjenici pročelnika Odjela za hispanistiku i iberijske studije Sveučilišta u Zadru, za izvrsna postignuća na promicanju sustava osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete na Sveučilištu u Zadru;

- dr. sc. Marijani Tomić, docentici i zamjenici v. d. pročelnika Odjela za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru, za višegodišnji znanstveni, nastavni i stručni rad na očuvanju, uređenju i digitalizaciji zbirki hrvatske pisane kulturne baštine;

- Ani Pehar, voditeljici Sveučilišne knjižare Citadela Sveučilišta u Zadru, za višegodišnji samoprijegoran rad i kvalitetno vođenje Sveučilišne knjižare Citadela;

- Andrei Barać Bataljaku, tajnici Ureda rektorice Sveučilišta u Zadru, za samoprijegoran rad i izvrsne rezultate u koordinaciji i provođenju administrativnih poslova;

- Marineli Borina Valčić, voditeljici Kabineta rektorice Sveučilišta u Zadru, za samoprijegoran i visokokvalitetan rad u organizaciji i vođenju Kabineta rektorice.

14. LIPNJA 2019. NA SVEUČILIŠTU U ZADRU SVOJ JE TRADICIONALNI SASTANAK S HRVATSKIM ŽUPANIMA ODRŽALA VLADA RH

Prva hrvatska vlada koja je održala sastanak na Sveučilištu u Zadru

Održavanje sastanka Vlade RH i župana na Sveučilištu u Zadru simbolički se poklopilo s datumom osnivanja Universitas Jadertine 14. lipnja 1396. godine

Hrvatska vlada svoj je šesti sastanak s hrvatskim županima održala 14. lipnja 2019. na Sveučilištu u Zadru. Predsjednika Vlade RH Andreja Plenkovića, ministre i hrvatske župane pozdravila je rektorica Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. Dijana Vican, riječima:

“Čast nam je da se sastanak Vlade sa županima, gradonačelnicima i načelnicima održava na Sveučilištu u Zadru, koje svoje korijene dokumentirano bilježi iz 1396. godine. U tu daleku povijest nećete ući, ali ćete ući u novu povijest zadarskog sveučilišta kao prva hrvatska vlada koja je ovdje održala svoj sastanak. Kao predsjednica Rektorskog zbora ističem da sva sveučilišta i druga visoka učilišta slijede smjernice Vlade RH, doprinoseći cilju da Hrvatska bude zemlja prilika.”

Dolazak Vlade na ovaj datum - 14. lipnja - simbolički se poklopilo s datumom osnivanja Universitas Jadertine, 14. lipnja 1396. godine.

U radnom dijelu sastanka premijer Plenković županima je predstavio pozitivne promjene u regionalnom razvoju. Razvijen je intenzivan dijalog i partnerstvo s lokalnom i regionalnom samoupravom, zakonskim propisima ojačana je funkcionalna decentralizacija, a fiskalna decentralizacija omogućava

bolju apsorpciju europskih sredstava. Zahvaljujući međusobnoj podršci u apliciranju na europske projekte, Hrvatska je trenutačno na gotovo 70 posto ugovorenih sredstava iz sadašnje financijske otmotnice, naglasio je premijer Plenković. Uoči donošenja novog Zakona o sustavu državne uprave kojim se poslovi državne uprave povjeravaju županijama, ministar uprave Lovro Kušević predstavio je reformu sustava javne uprave, napominjući da, sukladno povelji EU o lokalnoj samoupravi, građanima treba biti osigurane efikasnije usluge. Predsjednik Hrvatske zajednice županija i župan Šibensko-kninske županije Goran Pauk istaknuo je važnost redovitih sastanaka lokalne i regionalne razine vlasti s nacionalnom, podsjećajući kako je upravo zahvaljujući *inputima s „terena“* učinjeno nekoliko velikih koraka.

Ministrica za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku Nada Murganić govorila je o provedbi Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji, dok je ministar turizma Gari Cappelli predstavio novi paket turističkih zakona i pripremu za nadolazeću turističku sezonu, ističući važnost uloženi sredstava za potporu u zračnom prometu i nautičkom turizmu.

RADNI POSJET HRVATSKOG PREMIJERA SVEUČILIŠTU U ZADRU

Premijer Plenković podržao projekte koji će promijeniti sliku Sveučilišta u Zadru

Predsjednik Vlade RH Andrej Plenković 13. je svibnja, u pratnji ministara Nine Obuljen Koržinek, Gabrijele Žalac i Damira Krstičevića te suradnika, boravio u radnom posjetu Sveučilištu u Zadru. S razvojnim projektima i planovima upoznali su ga rektorica prof. dr. sc. Dijana Vican, prorektori te predstavnici Studentskog zbora.

- Kao sveučilište Hrvatsku doživljavamo kao zemlju prilika. Potičemo suradnju s brojnim čimbenicima na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini, a svoju strategiju vezali smo uz kopno, more i nebo - rekla je u pozdravnoj riječi rektorica Vican.

Istaknula je činjenicu da je ovo sveučilište sa svojih oko 6.000 studenata svojevrstan "grad u gradu", značajan za kulturni i društveni život ove regije. Glede aktualnih projekata, u tijeku je postupak ocjene ponuda za gradnju zgrade za studentski smještaj i prehranu u Novom kampusu Sveučilišta u Zadru, vrijedne više od 75 milijuna kuna, a u sljedećem programskom razdoblju očekuje se i gradnja STEM zgrade s dormitorijem te zgrade sveučilišne knjižnice, u kojoj će se objediniti fond Znanstvene i Nadbiskupske knjižnice. Bit će to, istaknuo je prorektor prof. dr. sc. Josip Faričić, knjižnica koja će građom biti odmah uz bok Nacionalne i sveučilišne knjižnice.

Premijeru su predočeni i projekti rekonstrukcije stare tehničke škole, koja će postati zgrada za nastavu i znanstveno-istraživački rad, te Arhipelagos, kroz koji bi bivši vojni objekti na otocima Molatu i Istu postali znanstveno-istraživački centri, čime bi se ojačala orijentacija zadarskog sveučilišta na pomorski prostor.

- Zbog politike prošle vlade nismo mogli realizirati ovaj projekt, a sada je pri kraju određivanja granica pomorskoga dobra kao preduvjeta da se objekti dodijele Sveučilištu, odnosno Gradu. Vjerujemo da ćemo bližim povezivanjem s lokalnom zajednicom pridonijeti smanjenju problema depopulacije, koji je

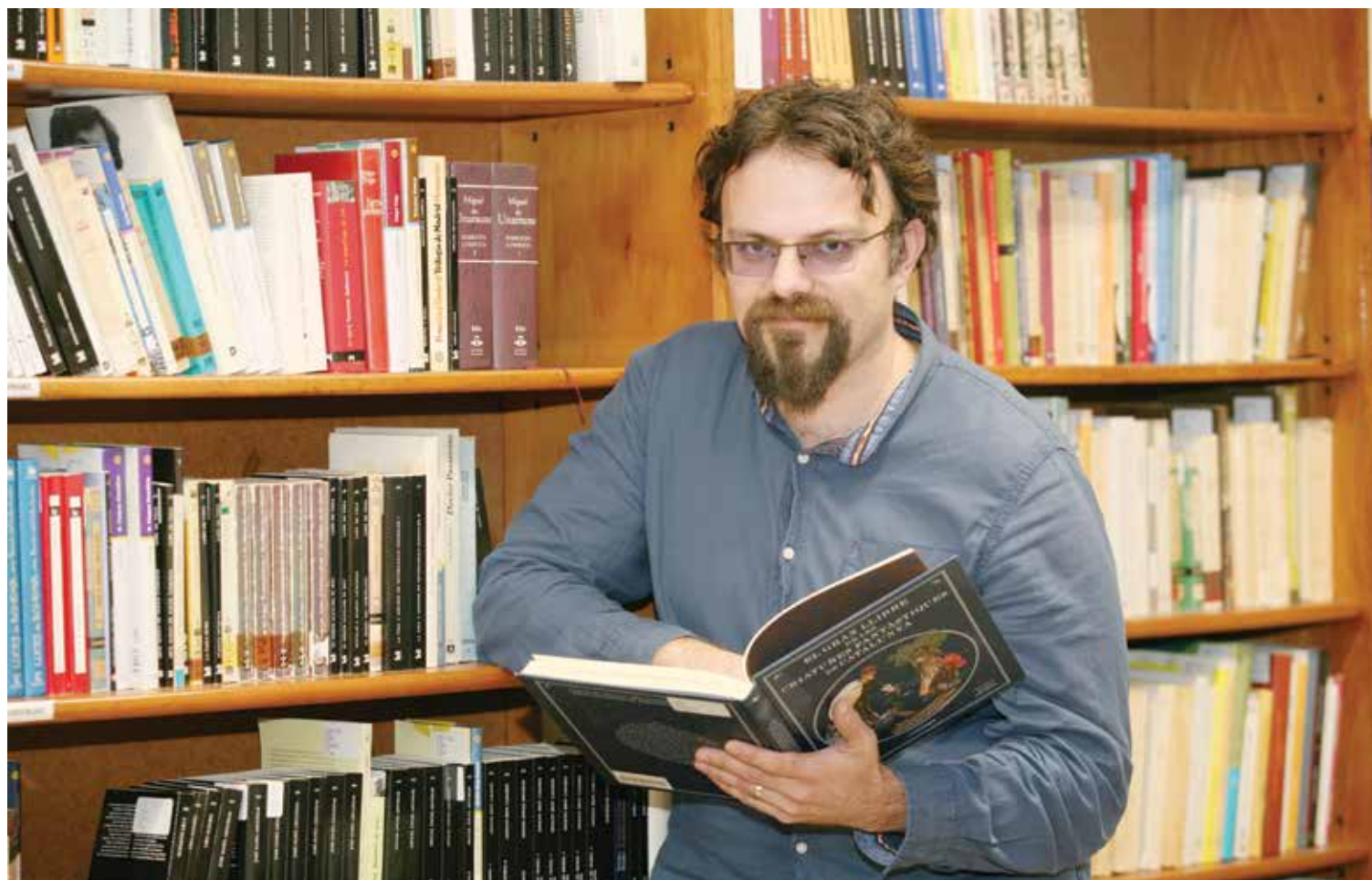
najizraženiji na otocima. O nematerijalnoj baštini vodimo brigu i stvaranjem mreže europskih sveučilišta koja se bave pomorskim prostorom - istaknuo je Faričić. Premijer Plenković istaknuo je zadovoljstvo viđenim te najavio daljnju podršku Vlade, posebice u financijskom i tehničkom pogledu.

- Znam za dugu tradiciju visokog obrazovanja koja seže u 14. stoljeće, ali sam htio do-

biti cjelovitu sliku o najvažnijim pitanjima u ovom trenutku. Drago mi je da se Sveučilište dobro razvija, ima dosta studenata, pridonosi izvrsnosti u obrazovanju, a i što ste osmislili programe koji su vezani uz pomorsko podneblje. Vodit ćemo računa o tome da vam pomognemo i oko projekata koji su nam danas prezentirani - rekao je premijer Plenković.

U razgovoru s predstavnicama

Studentskog zbora Monikom Marić i Ružom Meštović saznao je da su studenti zadovoljni projektima i odnosom Sveučilišta, ali je zbog razvijenog turizma velik problem pronaći smještaj već od svibnja. Gradonačelnik Branko Dukić dodao je da Zadru trenutno nedostaje 800 ležajeva za studente, pa je gradnja novog studentskog doma, ali i budućeg dormitorija, nužna za njegovo normalno funkcioniranje.

DOC. DR. SC. MARIO ŽUPANOVIĆ, PROČELNIK ODJELA ZA HISPANISTIKU I IBERSKE STUDIJE

Naš studij španjolskog jedini je u Hrvatskoj na kojemu se, osim španjolskog, podučavaju i drugi iberški jezici

Odjel za hispanistiku i iberške studije najmlađi je sveučilišni odjel na Sveučilištu u Zadru. Statutarnom promjenom od 2018./2019. godine „osamostalili“ su se u Odjel za hispanistiku i iberške studije, a pročelnik tog odjela je doc. dr. sc. Mario Županović.

Pročelnik ste najmlađeg odjela na Sveučilištu u Zadru. Možete li nešto reći o povijesti Odjela za hispanistiku i iberške studije?

Sve je počelo tako što je ustrojem španjolskog i katalanskog ugovornog lektorata studij španjolskog i katalanskog jezika na Sveučilištu u Zadru počeo s modulom izbornih kolegija akad.

U tom se smislu Sveučilište u Zadru svrstava u malu, ali uglednu skupinu europskih sveučilišta (Basel, Liverpool, Padova, Paris III-Sorbonne Nouvelle, Tübingen, Venezia i neka druga) na kojima su zaživjeli iberški studiji

god. 2006./2007. u sklopu tadašnjeg Odjela za francuski jezik i književnost. Već sljedeće godine, 2007./2008., zapošljavanjem triju asistenata i otvaranjem galješkog i portugalskog lektorata upisana je prva generacija studenata preddiplomskog studija španjolskog jezika i književnosti, a zatim

je Odjel za francuski jezik i književnost preimenovan u Odjel za francuske i iberoromanske studije, u sklopu kojega smo djelovali kao Odsjek za iberoromanske studije. U akad. god. 2013./2014. pokrenut je i diplomski studij hispanistike, opći i prevoditeljski smjer.

Koliko je studenata na Odjelu za hispanistiku i iberške studije?

Upisna je kvota na preddiplomskom studiju španjolskog jezika i književnosti 50 studenata, a ove smo godine upisali dvanaestu generaciju studenata. Na Odjelu trenutačno, u svim statusima, uključujući i apsolvante, studira oko 200 studenata.

Po čemu je Odjel za hispanistiku i iberške studije poseban?

Po mnogočemu. Studij španjolskog jezika i književnosti u Zadru jedini je studij u Hrvatskoj na kojemu se, osim španjolskog (kastiljskog) jezika, podučavaju i drugi iberški jezici,

Upisna je kvota na preddiplomskom studiju španjolskog jezika i književnosti 50 studenata, a ove smo godine upisali dvanaestu generaciju studenata. Na Odjelu trenutačno, u svim statusima, uključujući i apsolvante, studira oko 200 studenata

ponajprije katalonski i galješki, u sklopu lektorata katalonskog Instituta Ramon Llull i pokrajinske Vlade Galicije (Xunta de Galicia), a od ove akademske godine i baskijski kao izborni kolegij. Španjolska, ali i Latinska Amerika prostori su različitosti na kojima se govori mnoštvo jezika. Osim španjolskog, na Odjelu za hispanistiku i iberiske studije svi studenti Sveučilišta u Zadru mogu pohađati izborne kolegije iz katalonskog, galješkog i baskijskog. U tom se smislu Sveučilište u Zadru svrstava u malu, ali uglednu skupinu europskih sveučilišta (Basel, Liverpool, Padova, Paris III-Sorbonne Nouvelle, Tübingen, Venezia i neka druga) na kojima su zaživjeli iberiski studiji. Njihov je glavni cilj omogućiti studentima da unutar jednog studijskog programa steknu prilično cjelovit uvid u jezično i kulturno bogatstvo, u prvom redu Španjolske, a onda i cijelog Pirinejskog poluotoka i prostora Latinske Amerike. Studenti također stječu osnovne informacije o drugim jezicima Pirinejskog poluotoka - asturijskom, aragonskom, aranskom - te upoznaju razlike koje se pojavljuju unutar tih jezika, suživot i konflikte koji proizlaze iz njihovih međusobnih dodira, književnosti koje su na tim jezicima nastale i nastaju, kako na Pirinejskom poluotoku, tako i na američkom kontinentu. No, prije svega mogu naučiti govoriti, razumjeti, pisati i čitati navedene jezike, odnosno komunicirati na njima, što je, u konačnici, ono čemu bi jezici trebali služiti. Osim književnosti i jezika, na odjelu se izvodi i nastava iz kulturno-umjetničkih predmeta te latinoameričkog filma.

Također, kao Odjel ističemo se iznimno velikim brojem međunarodnih sporazuma sa stranim sveučilištima (Erasmus+ i bilateralni ugovori) te visokom studentskom odlaznom i dolaznom mobilnošću. Neka od prestižnih sveučilišta na kojima su boravili i trenutačno borave naši studenti su Sveučilište Alcalá de Henares, Sveučilište Balearski otoci, Sve-

čilište Castilla-La Mancha, Sveučilište Complutense u Madridu, Sveučilište u Coimbri, Sveučilište u Huelvi, Sveučilište Jaume I u Castellónu, Sveučilište u Málaga, Sveučilište Rovira i Virgili u Tarragoni, Sveučilište u Valenciji i dr. Suradujemo i sa španjolskim, portugalskim i čileanskim veleposlanstvom, a od prošle godine dio smo CEEPUS mreže Hispanista središnje Europe (Red de hispanistas de Europa Central).

Poznati ste i po kulturnim aktivnostima. Ove godine organizirate trinaeste po redu Dane iberiskih jezika i kultura.

U ožujku i travnju ove godine, u suradnji s Veleposlanstvom Španjolske u Hrvatskoj i Koncertnim uredom Zadar, organizirali smo i javni Ciklus španjolskog filma u Kneževoj palači, na koji smo iznimno ponosni. Kroz kulturne, umjetničke i ekstrakuriku-

larne programe nastojimo studentima ponuditi sveobuhvatnu humanističku naobrazbu, što uključuje i program volonterstva i uključivosti studenata na svim razinama.

Dani iberiskih jezika i kultura kulturna su manifestacija starija od našeg odjela. Prvi put su održani 2007. godine, u sklopu španjolskog i katalonskog lektorata i otad se kontinuirano održavaju svake godine. Otkazali smo ih samo jednom, zbog erupcije islandskog vulkana Eyjafjallajökull 2010. godine i potpune blokade zračnog prometa u Europi. U ovih smo trinaest godina ugostili brojne gostujuće nastavnike, renomirane stručnjake, pisce, pjesnike, glumce, glazbenike, organizirali recitale, radionice književnog prevođenja s iberiskih na hrvatski jezik i obratno. Naši su studenti i nastavnici autori prvog prijevoda s asturijskog na hr-

vatski jezik, objavljenog u časopisu Zarez 2008. godine.

Ovogodišnji Dani otvoreni su recitalom iberiske poezije 6. svibnja 2019. u Indie Baru, a uokviruju ih čak dva koncerta, sjajnog studentskog benda La Banda na otvorenju i galjeških glazbenika Gabri Dakidarría & García MC 10. svibnja 2019.

Na XIII. danima gostovalo je šest profesora s pet stranih sveučilišta: Verona, Leipzig, Alcalá de Henares, Burgos i Sveučilište Complutense u Madridu. Matteo de Beni sa Sveučilišta u Veroni govorio je o neologizmima i posudenicama u suvremenom španjolskom jeziku, Carsten Sinner sa Sveučilišta u Leipzigu o jezičnim varijetetima, njegov kolega Unai Lauzirika Amias o dijalektologiji, baskijskom jeziku, književnosti i filmu. Sa Sveučilišta u Burgosu stigla nam je Ana María Aguilar López koja se bavi aplikacijama za učenje stranog jezika, Manuel Martí Sánchez sa Sveučilišta Alcalá podučavao nas je frazeološkim konstrukcijama, a Concepción Maldonado sa Sveučilišta Complutense, urednica slavnog rječnika Clave, za koji je predgovor napisao Gabriel García Márquez, otkrila nam je kako je rječnik nastao i čemu nas je sve naučio.

Posebna je poslastica bio intenzivni šestosatni tečaj baskijskog jezika koji je održala Unai Lauzirika Amias i predavanje baskijskog pjesnika Rikarda Arregija o suvremenoj baskijskoj poeziji.

Kao Odjel ističemo se iznimno velikim brojem međunarodnih sporazuma sa stranim sveučilištima (Erasmus+ i bilateralni ugovori) te visokom studentskom odlaznom i dolaznom mobilnošću. Suradujemo i sa španjolskim, portugalskim i čileanskim veleposlanstvom, a od prošle godine dio smo CEEPUS mreže hispanista središnje Europe (Red de hispanistas de Europa Central)

DOC. DR. SC. **IVANA LONČAR**, ZAMJENICA PROČELNIKA ODJELA ZA HISPANISTIKU I IBERSKE STUDIJE, PREDSDJEDNICA POVJERENSTVA ZA UNAPRJEĐIVANJE KVALITETE (PUK) SVEUČILIŠTA U ZADRU

Jedan od ključnih ciljeva Povjerenstva je standardizacija i ujednačavanje procesa za praćenje kvalitete na razini cijelog Sveučilišta

Doc. dr. sc. Ivana Lončar zamjenica je pročelnika Odjela za hispanistiku i iberijske studije, ali i predsjednica Povjerenstva za unaprjeđivanje kvalitete (PUK) Sveučilišta u Zadru.

Predsjednica ste Povjerenstva za unaprjeđivanje kvalitete Sveučilišta u Zadru. Možete li ukratko opisati djelokrug rada Povjerenstva?

Uz Senat Sveučilišta u Zadru, Ured za osiguravanje kvalitete, povjerenstva za kvalitetu sastavnica, Povjerenstvo za unutarnju prosudbu sustava osiguravanja kvalitete (PUP), Upravu i Sveučilišni savjet Sveučilišta u Zadru, Povjerenstvo za unaprjeđivanje kvalitete (PUK) dio je sustava osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete (SOUK) Sveučilišta u Zadru.

Povjerenstvo za unaprjeđivanje kvalitete (PUK) tijelo je Senata Sveučilišta u Zadru i bavi se kontinuiranim unaprjeđivanjem kvalitete na svim razinama djelovanja Sveučilišta. Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, Zakonu o ustanovama, Zakonu o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju i drugim relevantnim zakonskim aktima, Povjerenstvo utvrđuje kriterije i mjerila za prosudbu i unaprjeđivanje kvalitete poslovnih i administrativnih procesa na Sveučilištu te provodi postupke za osiguranje kvalitete, praćenje i periodične provjere poslovnih i administrativnih procesa. Povjerenstvo planira i odgovorno je za uvođenje mjera osiguravanja kvalitete na sveučilišnoj razini, kao i za predlaganje akcijskih planova na temelju rezultata anketa, provedenih unutarnjih prosudbi i drugih oblika samovrednovanja te rezultata vanjskih vrednovanja. Također daje mišljenje o prijedlozima novih studentskih programa Sveučilišta.

Za izvrsna postignuća na promicanju sustava osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete na Sveučilištu u Zadru ove je godine doc. dr. sc. Ivana Lončar dobila Rektoričinu nagradu. Nagradu, ističe, doživljava kao priznanje rada cijelog Povjerenstva

Tko su članovi Povjerenstva kojim predsjedate?

Sukladno sveučilišnom Pravilniku, Povjerenstvo za unaprjeđivanje kvalitete (PUK) ima osam članova. U trenutnom sazivu to su dr. sc. Ante Gverić, ravnatelj Državnog arhiva u Zadru, u svojstvu vanjskog dionika - predstavnika društveno-gospodarske zajednice Zadarske županije, iz redova nastavnika Sveučilišta izabranih u znanstveno-nastavna zvanja tri su članice: doc. dr. sc. Valerija Barada, članica iz područja društvenih znanosti, izv. prof. dr. sc. Janja Filipi, članica iz prirodnih, tehničkih i drugih područja znanosti, i moja malenkost, u svojstvu predsjednice Povjerenstva i članice iz područja humanističkih znanosti, zatim dr. sc. Mate Juric, član iz redova djelatnika u suradničkim i nastavnim zvanjima, Ivica Radić, student teologije i geografije - studentski predstavnik, Ana Čičak, mag. prim. educ., članica iz redova administrativnog i tehničkog osoblja Sveučilišta i nadležna prorektorica, prof. dr. sc. Nedjeljka Balić-Nižić, članica po funkciji, ali bez prava glasa. Valja istaknuti da u radu Povjerenstva sudjeluje i operativna jedinica SOUK-a na čelu s prof. Stipom Živaljićem, voditeljem sveučilišnog Ureda za osiguravanje kvalitete.

Za izvrsna postignuća na promicanju sustava osiguravanja i unaprjeđivanja kvalitete na Sveučilištu u Zadru ove

ste godine dobili Rektoričinu nagradu, na čemu vam čestitamo. Što je učinjeno u vašem mandatu?

Hvala vam od srca. Nagradu doživljam kao priznanje rada cijelog Povjerenstva i koristim prigodu da svim članovima i suradnicima još jednom zahvalim na trudu, uloženom vremenu i pomoći u radu. Djelokrug rada Povjerenstva nije malen, a proces unaprjeđenja i osiguravanja kvalitete provodi se kontinuirano. Osim uobičajenog posla, planova i koordinacije aktivnosti, izvješća i analize dokumentacije SOUK-a, u tekućem mandatu Povjerenstvo je dalo mišljenje o prijedlogu četiri nova studijska programa Sveučilišta u Zadru, predložilo provedeni model evaluacije zadovoljstva rada administrativnog i tehničkog osoblja Sveučilišta, raspravljalo o novim modelima studentske evaluacije, mogućim modelima praćenja zapošljivosti diplomiranih studenata, o periodičnoj samoevaluaciji nastavnog rada, modelu suradničke procjene i akademskoj čestitosti. Otvoren je administrativni repozitorij koji će sadržavati sve obrasce i dokumente vezane za osiguravanje kvalitete, a u tijeku je i pokretanje novog mrežnog portala Kvaliteta koji će, uz dosadašnje, pružiti i informacije o radu tijela koja se bave osiguravanjem kvalitete. Najvećim postignućem Povjerenstva u ovom mandatu smatram izradu i objavu triju većih dokumenata. Riječ je o Katalogu ishoda učenja koji ujedinjuje ishode učenja na razini svih studijskih programa koji se izvode na Sveučilištu u Zadru, i Priručnika za izradu ishoda učenja (Sorić et al.), namijenjenog nastavnicima Sveučilišta. Naposljetku, u veljači 2019. godine Senat Sveučilišta u Zadru usvojio je, na prijedlog Povjerenstva, novi Priručnik za kvalitetu Sveučilišta u Zadru, revidiran prema Standardima i smjernicama za osiguravanje kvalitete na Europskom prostoru visokog

obrazovanja (ESG, 2015.), koji objedinjuje sve procedure, odgovorne dionike i pokazatelje za praćenje kvalitete na Sveučilištu i obvezujući je za sve sveučilišne sastavnice.

Koji su daljnji planovi rada Povjerenstva?

Osim izrade novog mrežnog portala, jedan je od ciljeva Povjerenstva za unaprjeđivanje kvalitete standardizacija i ujednačavanje procesa za praćenje kvalitete na razini cijelog Sveučilišta, što je već djelomično ostvareno Priručnikom za kvalitetu. U svrhu smanjenja administrativnog opterećenja nastavnika koji sudjeluju u radu povjerenstava za kvalitetu na sastavnicama, preciziranja i ukidanja ponavljajućih procedura te praćenja kvalitete pomoću novih tehnologija, raspravljamo o digitalizaciji obrazaca i prijedlogu baze podataka radnog naziva Nastavnički portal koja bi objedinjavala sve informacije o radu nastavnika te o pokretanju repozitorija znanstvenih radova nastavnika Sveučilišta u Zadru. U skladu sa Strategijom Sveučilišta u Zadru, sustav za osiguravanje i unaprjeđivanje kvalitete kontinuirano promiče kulturu i usvajanje načela akademske čestitosti i visokih etičkih standarda u svim djelatnostima Sveučilišta. Također, imajući u vidu društvenu odgovornost Sveučilišta, Povjerenstvo će nastojati predložiti odgovarajući model prikupljanja i odvajanja papira te staklenog i plastičnog otpada na svim lokacijama Sveučilišta u Zadru.

Povjerenstvo za unaprjeđivanje kvalitete tijelo je Senata Sveučilišta u Zadru i bavi se kontinuiranim unaprjeđivanjem kvalitete na svim razinama djelovanja Sveučilišta. Sukladno relevantnim zakonskim aktima, Povjerenstvo utvrđuje kriterije i mjerila za prosudbu i unaprjeđivanje kvalitete poslovnih i administrativnih procesa na Sveučilištu te provodi postupke za osiguranje kvalitete, praćenje i periodične provjere poslovnih i administrativnih procesa

KOJI KAWAKAMI, STUDENT ZAVRŠNE GODINE JAPANOLOGIJE NA SVEUČILIŠTU KANSAI, STUDIRA NA SVEUČILIŠTU U ZADRU NA ODJELU ZA ANGLISTIKU PUTEM PROGRAMA ERASMUS

Zadar je prepun lijepih djevojaka! Je li OK ako to spomenem?

Koji Kawakami rođen je 12. prosinca 1996. godine u Osaki. Trenutačno završava studij japanologije na Sveučilištu Kansai, a na Sveučilištu u Zadru studira na Odjelu za anglistiku. U Zadar je došao zahvaljujući programu suradnje Erasmus+. Uz to, cijeli život studira i kendo, tako da je njegov boravak u Hrvatskoj, uz navedene studije, dopunjen iskustvom proučavanja druge kulture i načina na koji ljudi izvan Japana percipiraju i doživljavaju kendo i tradicionalnu japansku kulturu.

„Povrh toga, veoma sam zainteresiran za utjecaj jezika na kulturu i ljude općenito. Hrvatski i engleski jezik prepuni su riječi koje je teško ili nemoguće prevesti na japanski. Jednako vrijedi i suprotno. To me vrlo zanima, no istodobno mi je i velik izazov“, kaže Koji Kawakami.

Zašto ste se odlučili doći u Hrvatsku, i to upravo u Zadar?

Oduvijek sam želio studirati i podučavati kendo izvan Japana. Prilikom za tako nešto omogućili su mi profesor Alexandar Bennett sa Sveučilišta Kansai i profesor Marko Lukić sa Sveučilišta u Zadru. Sveučilište Kansai i Sveučilište u Zadru imaju već nekoliko godina potpisan ugovor o suradnji, što mi je dopustilo posjet i boravak na zadarskom sveučilištu. Velika mi je želja bila živjeti u Europi, a Zadar je tako predivno mjesto na moru, opuštenog životnog ritma, što mi iznimno odgovara. Zaboravljam pritom spomenuti najbitnije. Zadar je prepun lijepih djevojaka! Je li OK ako to spomenem?

Kako ste doživjeli Zadar kad ste došli?

Zadar je predivan i iznimno ugodan grad. Imao sam prilike razgovarati s drugim ljudima koji su posjetili Zadar prije

meni i koji su komentirali kako je Zadar dosta zatvorena sredina u usporedbi s drugim gradovima u Hrvatskoj, no to nije moj dojam. Tim više što je moja referentna točka Japan, posebno poznat po svojoj zatvorenosti. Obožavam živjeti u Zadru, on je postao moj drugi dom. S obzirom na to da je Zadar poznata turistička destinacija, ljudi u njemu su ljubazni i susretljivi. Trgovci mi uvijek zažele „dobar dan“, kao i prodavači u pekarnicama, najmodavac, konobari itd. Ponekad samo sjednem negdje na kavu kako bih se opustio i razgovarao s domaćim stanovništvom. Svi su vrlo zaintrigirani i iznimno susretljivi.

Koje su razlike između studija u Japanu i u Hrvatskoj?

Mislim da je najveća razlika između studija u Japanu i Hrvatskoj to što je studij u Japanu usmjeren prema „masovnoj proizvodnji“. Pristup studiju u Zadru je da se poštuju mišljenja pojedinaca te ohrabruju individualnost. U Japanu studente se podučava udžbenicima te se od njih očekuje da konformiraju idejama profesora. Rezultat toga je da studenti u Japanu postaju vrlo letargični. Sve što radimo je

Kawakami studira i kendo, tako da je njegov boravak u Hrvatskoj dopunjen i iskustvom proučavanja druge kulture i načina na koji ljudi izvan Japana percipiraju i doživljavaju kendo i tradicionalnu japansku kulturu. Prilikom za tako nešto omogućili su mi, ističe, prof. Alexandar Bennett sa Sveučilišta Kansai i prof. Marko Lukić sa Sveučilišta u Zadru. Sveučilište Kansai i Sveučilište u Zadru imaju već nekoliko godina potpisan ugovor o suradnji, što mi je omogućilo posjet i boravak na zadarskom sveučilištu

slušanje onoga što nam profesori govore i samim time rijetko možemo sudjelovati u radu unutar nastave. To je uobičajeno u Japanu. S druge strane, veoma mi se sviđa interakcija između studenata, profesora i nastave na Sveučilištu u Zadru. Vrlo je različita od one u Japanu.

Jeste li bili u drugim gradovima u Hrvatskoj - Dubrovniku, Zagrebu, Splitu?

Do sada sam posjetio Zagreb, Split, Rijeku, Biograd na Moru itd. Svaki grad i svako mjesto imaju nešto posebno i jedinstveno. No, Zadar mi je ipak najljepši.

Jeste li posjetili hrvatske nacionalne parkove - Plitvice, Krku, Kornate?

Još mi se nije pružila prilika posjetiti nacionalne parkove, no planiram to učiniti tijekom ljeta. Rečeno mi je da su predivni. Priroda u Hrvatskoj veoma se razlikuje od one u Japanu i to me oduševljava.

Koliko ste već dugo u Hrvatskoj i koliko ćete još ostati?

U Hrvatsku sam stigao 20. veljače. Trebalo mi je 30-ak sati leta do Zadra, tako da je to iskustvo bilo poprilično iscrpljujuće. Rastužuje me pomisao da se moram vratiti u Japan krajem srpnja, no smijem ostati u Hrvatskoj samo šest mjeseci. Posebno mi je

žao jer bih uistinu želio živjeti u Hrvatskoj.

Ima li na Sveučilištu u Zadru još studenata iz Japana?

Na Sveučilištu, uz mene, trenutačno borave još tri studentice iz Japana. Moje poznavanje engleskog jezika znatno je lošije od njihova i one su pametnije od mene, no istodobno su i sramežljivije i zatvorene. Ja možda nisam najbolji student, no daleko sam najbolji kad je riječ o interakciji s domaćim stanovništvom! Moje kolegice su pritom iznimno drage i simpatične, tako da ih slobodno pozdravite kada ih susretnete na Sveučilištu ili po gradu. Navodno vole mačke pa, ako niste sigurni kako početi razgovor, slobodno pričajte o tome. Siguran sam da bi im bilo vrlo drago.

Jeste li kendo počeli studirati u Japanu ili tek u Hrvatskoj? Što je za vas kendo?

Kendom se bavim već dvanaest godina. Trenutačno treniram u zadarskom kendo klubu Ouka triput tjedno. Treniram s ostalim instruktorima, voditeljima hrvatske reprezentacije, reprezentativcima, ali i zadarskim studentima, djecom itd. Svakako dođite i pogledajte o čemu je riječ. Bila bi mi iznimna čast pokazati vam koliko je zadarska kendo grupa iznimna. Dovoljno je doći pogle-

dati kako biste shvatili da nikada ništa poput kenda niste vidjeli. Bit će vam to novo životno iskustvo. Klub je prepun iznimnih ljudi. Za mene kendo je instrument putem kojeg mogu ostvariti svoje životne snove i predivan način komunikacije, a uz sve to, pruža mi mogućnost da se odjenem u samurajskog super-heroja. No, šalu na stranu, iznimno sam zahvalan svojim roditeljima koji su me ohrabрили da se počnem baviti kendom još kao dijete.

Je li kendo vaša obiteljska tradicija?

Uz mog pradjeda, djeda i oca, ja sam četvrta generacija kendo-ka u svojoj obitelji. Svi su oni podučavali kendo na najvišim mogućim pozicijama u Japanu - od srednjih škola, sveučilišta do nekih drugih profesionalnih okruženja. Moj djed je bio posebno jak kendoka. Danas ga se smatra jednim od najpoznatijih kendo učitelja u poslijeratnom Japanu i vjerojatno ne postoji niti jedan relevantni učitelj danas koji nije upoznat s njegovim radom. Zahvaljujući njemu ja sam danas ovdje.

Što radite u slobodno vrijeme u Hrvatskoj, a što u Japanu?

U slobodno vrijeme družim se sa svojim prijateljima, kako u Ja-

panu, tako i u Hrvatskoj. Volim razgovarati s ljudima. U Japanu, kada nisam sa svojom obitelji, obično izlazim sa svojim prijateljima na različita mjesta, kafiće i slično. U Zadru odlazim samo u jedan kafić, i odlazak tamo mi je, začudo, postao dio dnevne rutine. Nisam gotovo nikad u svome stanu. Nalazim se s članovima zadarskog kendo kluba, njihovim obiteljima i mojim novim prijateljima i studentima sa Sveučilišta u Zadru. Svaki dan me ispunjava i iznimno je lijep. Veoma sam zahvalan što mi se pružila prilika boraviti ovdje i upoznati sve ove divne ljude.

Što vas je, kad ste došli u Hrvatsku, najviše iznenadilo?

Priznajem da me posebno iznenadilo i pogodilo bogatstvo prirode. Ima toliko lijepih šuma, toliko drveća... More je tako bistro i predivno. U Hrvatskoj sam najprije stigao u Zagreb i iskreno sam bio začuđen drvoredima od aerodroma do centra grada. Kada sletite u Japan, naići ćete isto tako na džunglu, no na onu betonsku.

Jesu li i vas, poput mnogih stranaca, iznenadili hrvatski običaji ispijanja kave? Jeste li prihvatili hrvatski običaj odlaska na kavu?

Zateknem se kako provodim mnogo više vremena na kavama negoli to činim u Japanu, i to mi se vrlo sviđa. U Japanu nije neobično provesti više sati razgovarajući i družeći se s prijateljima ispijajući pivo ili neka druga pića, no ideja da bi se tako dugi razgovori i interakcija mogli odvijati uz kavu, Cedevitu ili mineralnu vodu nikada mi nije pala na pamet. U Japanu, ako se odlučite popiti kavu s nekim, susret ne bi trajao dulje od petnaest minuta. Osim toga, začudilo me i to što se mnogo poslovnih dogovora odvija uz ispijanje kave. Druga začudujuća stvar bio je broj kockarnica. U Japanu postoje slične aktivnosti, no ne postoje kockarnice u klasičnom smislu. Ono što mi je posebno priraslo srcu vezano za druženja i izlaske je mogućnost šetnje plažom s prijateljima, opušteno ispijanje piva i razgovor. Druženje s prijateljima u Japanu podrazumijeva gotovo isključivo boravak u zatvorenom prostoru. U Hrvatskoj pak mogu uživati u druženju, ali i u predivnom pogledu na hrvatsko more i okoliš.

KENDO KLUB OUKA I KOLEGIJ KENDO PRI SVEUČILIŠTU U ZADRU

Zadarski student Roko Travica jedan će semestar provesti na Sveučilištu Kansai

U protekle je tri godine kendo klub Ouka, kao i kolegij Kendo pri Sveučilištu u Zadru, doživio različite promjene, izmjene generacija studenata uključenih u kolegij i rad kluba, ali i mnoge uspjehe. Sam kolegij, ponuđen kao izborni predmet u sklopu Centra za studentski sport i tje-lovježbu pri Sveučilištu u Zadru, u vrlo je kratkom roku nadišao svoju početnu funkciju rekreacije zadarskih studenata. Inicijalno osmišljen kao uvod u tu japansku tradicionalnu borilačku vještinu, kolegij je omogućio Sveučilištu u Zadru jačanje odnosa s japanskim veleposlanstvom u Hrvatskoj, ali jednako tako i daljnji, kvalitetniji razvoj odnosa sa Sveučilištem Kansai u Osaki (Japan).

Izravna interakcija

Navedena suradnja, započeta 2017. godine, dovela je do toga da na Sveučilištu u Zadru trenutačno studiraju četiri japanska studenta. Troje od njih u potpunosti financira Sveučilište Kansai, dok četvrtog studenta - Kojiya Kawakamija, stipendira uspješno odobren projekt suradnje Erasmus+. Potrebno je naglasiti da će se putem navedenog programa stipendirati odlazak i jednog zadarskog studenta (Roko Travica) na Sveučilište Kansai u trajanju od jednog semestra. Kolegij Kendo tako je postao alternativni/nekonvencionalni oblik rekreacije, koji uz svoje sportske/rekreacijske komponente, pruža studentima uvid i uvod u japansku kulturu i tra-

diciju, no istodobno omogućava izravnu povezanost i interakciju sa samim Japanom. Pritom je zadarskim studentima koji ne mogu putem stipendije ostvariti boravak u Japanu omogućena izravna interakcija (opet putem kenda, ali i mimo toga) s gostujućim studentima, ili pak putem gostujućih predavanja predavača poput Alexandera Bennetta (Sveučilište Kansai) koji sada već gotovo tradicionalno posjećuje Sveučilište u Zadru na kojemu drži predavanja o Japanu, njegovoj povijesti, borilačkim vještinama i slično.

Ljetne škole

Razvoj suradnje izgrađene putem navedenog kolegija nastavit će se iduće godine organizacijom uzajamno stipendiranih ljetnih škola koje će omogućiti zadar-

skim studentima kraći boravak na sveučilištu u Japanu, odnosno japanskim studentima da posjete naše sveučilište. Studentima bi pritom bila pružena prilika upoznati se s jezikom, kulturom, poviješću i svakodnevnim životom dviju tako različitih, ali i sličnih zemalja. Uz navedeno, u planu je i daljnje osmišljavanje i projektno apliciranje kako bi se omogućila sredstva za daljnju studentsku razmjenu, ali i razmjenu akademskog i neakademskog osoblja. Spomenuti kolegij tako ne samo da uspješno omogućava studentima i ostalim članovima Sveučilišta u Zadru akademske i sportsko-rekreativne aktivnosti, nego i na alternativan i nekonvencionalan način aktivno predstavlja samo Sveučilište u domaćem i međunarodnom kontekstu. Rad kendo kluba Ouka i s njim povezani uspje-

si blisko su povezani sa Sveučilištem u Zadru. Osim osmišljavanja i razvoja ponuđenog kolegija i suradnje s Japanom, bivši, sadašnji i budući studenti Sveučilišta u Zadru ostvarili su zamjetne sportske i natjecateljske rezultate, kako na nacionalnoj, tako i na međunarodnoj razini.

Sportski rezultati

Dovoljno je spomenuti Anu Gržan Torkonjak, studenticu psihologije, koja je trenutačno državna prvakinja u kendo (osvojila naslov u prosincu 2018. godine), i koja se kao članica hrvatske kendo reprezentacije probila do osmine finala na upravo završenom Europskom kendo prvenstvu, zatim Roka Travicu, studenta s pomorskog odjela, s osvojenim trećim mjestom u timskom dijelu natjecanja na prošlom državnom prvenstvu, ili pak Emily Stojanov (članicu hrvatske reprezentacije, ali i uz malo sreće i znanja, buduću zadarsku studenticu) s osvojenim trećim mjestom pojedinačno i timski u Sofiji (Bugarska) na nedavno održanom Balkan Cupu. Jednako tako, studenti koji se upoznaju s ovom borilačkom vještinom često odluče nastaviti baviti se njome i nakon što odslušaju i polože kolegij. Mnogi od njih danas se natječu, pokušavaju postati članovi hrvatske reprezentacije i pritom aktivno promiču ne samo svoj klub ili pak hrvatsku državu, nego i samo Sveučilište u Zadru.

Inicijalno osmišljen kao uvod u kendo, japansku tradicionalnu borilačku vještinu, kolegij Kendo na našem sveučilištu omogućio je Sveučilištu u Zadru jačanje odnosa s japanskim veleposlanstvom u Hrvatskoj, ali i daljnji, kvalitetniji razvoj odnosa sa Sveučilištem Kansai u Osaki

PROF. DR. SC. ZVJEZDAN PENEZIĆ, PROČELNIK ODJELA ZA PSIHOLOGIJU

Kendo je izvrstan način „ispucavanja“ energije i više ne preskačem niti jedan trening

Prof dr. sc. Zvezdan Penezić, pročelnik Odjela za psihologiju, član je kendo kluba Ouka. „Kad sam tek počeo trenirati kendo, preskakao sam neke treninge, no sada sam redovit pa, kad mi se dogodi da ne stignem na trening, nedostaje mi to 'ispucavanje' energije. Gledano sa strane, kendo se čini grubim sportom, ali nema tu grubosti, sve je u kendo promišljeno i fino. Kendo gradi motoriku i prilično sam napredovao“, kaže prof. dr. sc. Zvezdan Penezić, pročelnik Odjela za psihologiju, koji na treninzima često susreće

svoje studente. No, uloge su zamijenjene - profesor uči od studenata.

„Kolegica Božena Miočić Krce i ja na treninzima vidimo studente koji su napredniji od nas jer su znatno prije počeli trenirati. Kad oni dođu na Sveučilište, mi smo njima profesori, ali ovdje su oni nama učitelji. Ponosni smo jer od njih na treninzima učimo mnogo brže i bolje neke stvari nego od članova kluba koji nisu s nama u nastavi i u kontaktu. Studenti prepoznaju što možemo i dijelom nam prilagođavaju treninge“, dodaje profesor Penezić. A nakon treninga

slijedi pedantno slaganje opreme, što itekako ima smisla. „Nakon treninga oprema se mora složiti, a postoji i točan način kako se to radi. Tako, primjerice, gledate klince koji s nama treniraju i sve to uče. Doma sigurno nisu tako pedantni, ali trenirajući kendo naučili su i da moraju vrlo pažljivo složiti svoju opremu i voditi računa o tome.“ Profesor Penezić posebno hvali studenta iz Japana Kojija Kawakamija od kojeg je, napominje, mnogo naučio: „On se kod nas savršeno uklopio, a mi imamo sjajnu prigodu naučiti štošta o Japanu.“

IZV. PROF. DR. SC. BOŽENA KRCE MIOČIĆ, ZAMJENICA PROČELNICE ODJELA ZA TURIZAM I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI

Iz filozofije kenda proizlazi strateški menadžment

Izv. prof. dr. sc. Božena Krce Miočić, zamjenica pročelnice Odjela za turizam i komunikacijske znanosti, također redovito ide na treninge kenda.

„Iako sam bila antisportski tip, htjela sam probati nešto drukčije“, kaže prof. Božena Krce Miočić koja je na nekoliko prvih treninga kenda došla, napominje, na nagovor drugih.

„Došla sam na jedan trening pa na još jedan i onda je krenulo... Negdje trebate ispuhati dio negativne energije koja se skupi tijekom tjedna. Imate tri svoja sata, sami ste sa sobom ili s nekim s kim treniraš. Mi smo na našim poslovima 'lepršavi', a kendo vas tjera u red, radite nešto sasvim drugo. Naučite slušati druge o nečemu u čemu niste dobri pa to slušanje primijenite i drugdje. Na prvom mojem treningu jedan mi je klinac koji ide u drugi razred osnovne škole, nakon što je vidio da mi ne ide, prišao i rekao mi: 'Hoćete li da vas podučim?!' To je bio vrh, otvorili su mi se neki drugi vidici“, govori Božena Miočić Krce koja u kendo ipak vidi nešto dublje od „ispucavanja energije“.

„Japanci kendo uče od prve godine i tamo je to obvezan predmet. Kako sam ja ekonomistica, primjećujem da njihovo strateško promišljanje u gospodarstvu proizlazi i iz nekih pravila koja su usvojili u sportskim vještinama. Iz filozofije kenda proizlazi strateški menadžment“, zaključila je.

ROKO TRAVICA, STUDENT POMORSKOG ODJELA, U ZIMSKOM SEMESTRU ODLAZI NA SVEUČILIŠTE KANSAI NA RAZMJENU

Kad odem u Japan, upisat ću i kolegij koji se bavi zaštitom mora

Roko Travica, student na Pomorskom odjelu Sveučilišta u Zadru, Nautički odsjek, u zimskom semestru odlazi na Sveučilište Kansai na razmjenu. Travica i Koji Kawakami prijateljlili su se trenirajući kendo u Zadru.

„Kad odem u Japan, upisat ću i kolegij koji se bavi zaštitom mora. Slušat ću kolegije na engleskom, ali ću morati ići na tečajeve japanskoga, a stanovat ću kod kolege Kojija Kawakamija. Druga je to zemlja i kultura, treba se prilagoditi. Nadam se da ću se snaći u Japanu. Kolege iz kluba dali su mi materijale da učim japanski“, kaže Travica koji je o japanskoj kulturi i povijesti najviše naučio od profesora sa Sveučilišta Kansai Alexandra Bennetta koji redovito kao gostujući predavač dolazi u Zadar.

MREŽA SVEUČILIŠTA

Sveučilište u mreži Europskih sveučilišta EU-Connexus

Sveučilište u Zadru pristupilo je mreži Europskih sveučilišta EU-Connexus (European universities for smart urban coastal sustainability - EU-Connexus). Projekt je prijavljen pod nazivom European Universities i raspisan u sklopu programa Erasmus +.

Partneri mreže su sljedeća sveučilišta: Sveučilište La Rochelle, nositelj projekta (Francuska); Katoličko sveučilište u Valenciji (Španjolska); Sveučilište Klaipeda (Litva); Tehničko sveučilište u Bukureštu (Rumunjska); Agronomsko sveučilište u Ateni (Grčka) i Sveučilište u Zadru.

Mreža sveučilišta ima svoje ciljeve.

Prvi cilj: Razvoj inovativnih multidisciplinarnih združenih studija u području održivoga gospodarenja obalnim resursima te povećanje virtualne i fizičke mobilnosti studenata i djelatnika. Predviđeno je da svi združeni programi budu multidisciplinarni, da odgovaraju potrebama tržišta rada i omogućće studentima maksimalnu fleksibilnost u izboru i kreaciji „vlastitog“ studijskog programa. Preddiplomski i diplomski studijski programi bit će izrađeni po načelu *minors and majors*. Svako partnersko sveučilište ponudit će nastavne jedinice od 30 (majors) ili 15 (minors) ECTS bodova, a studenti će izborom nastavnih jedinica sami kreirati vlastiti studijski program. Programi će se izvoditi na engleskom jeziku i jeziku zemlje u kojoj se nalazi sveučilište.

Poslijediplomski združeni studij pametnog i održivog upravljanja obalnim prostorima bit će multidisciplinarni i obuhvaćat će sva područja znanosti.

Partnerstvo na projektu birano je prema komplementarnosti partnera kako bi se maksimalno proširila moguća ponuda studijskih programa i njihova multidisciplinarnost. Jedan od ciljeva je i povećanje mobilnosti studenata i djelatnika, bilo fizičke (financirane putem Erasmus+ programa i drugih), bilo virtualne,

Europska sveučilišta

Inicijativu za povezivanje europskih sveučilišta pokrenuli su vođe europskih država koji su u prosincu 2017. godine pozvali Vijeće Europe, Europsku komisiju i države članice da djeluju u smjeru „poticanja osnivanja dvadesetak novih europskih sveučilišta do 2024. godine koja se sastoje od mreže sveučilišta po načelu od baze prema vrhu diljem Europske unije, a koja će omogućiti studentima da steknu diplomu kombinacijom studija u nekoliko država EU te pridonese međunarodnoj konkurentnosti europskih sveučilišta“. U sklopu programa Erasmus+ krajem 2018. godine raspisan je natječaj „Europska sveučilišta“, a rok za prijavu projektnih prijedloga bio je veljača 2019. godine. Na poziv su prijavljena 54 projekta, a rezultati poziva bit će objavljeni krajem lipnja 2019. godine. Sveučilište u Zadru pristupilo je konzorciju europskih sveučilišta -European Universities for Smart Urban Coastal Sustainability - EU Connexus.

praćenjem on-line nastave na partnerskim sveučilištima.

Osim združenih programa, svako partnersko sveučilište napraviti će ponudu postojećih kolegija koji će se nuditi studentima partnerskih institucija u sklopu postojećih ili budućih studijskih programa.

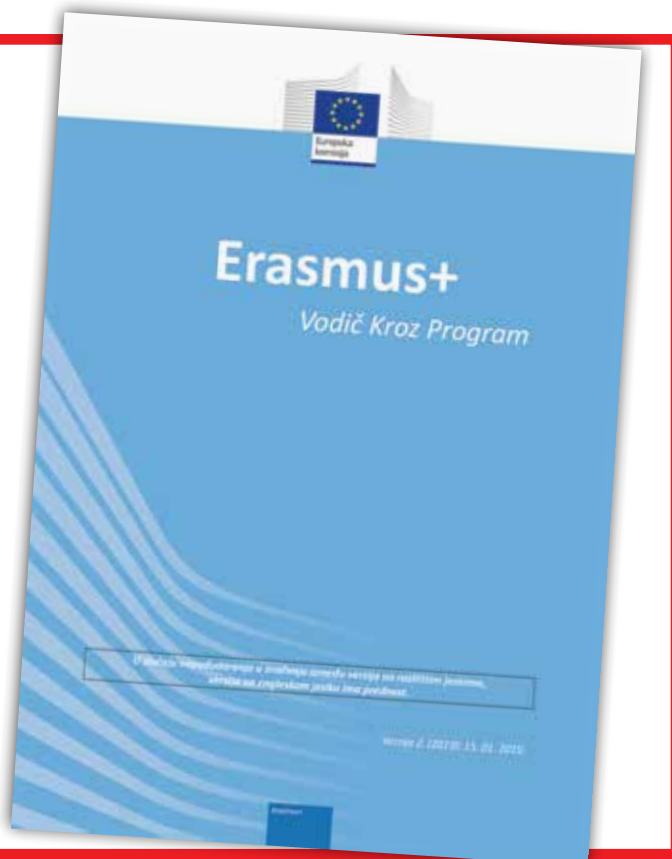
Drugi cilj: Promicanje nacionalnih jezika i kultura. Svako partnersko sveučilište napraviti će program učenja nacionalnog jezika i kulture za strance. Studenti će morati upisati program nacionalnog jezika i kulture za strance. Obvezno će trebati upi-

sati program nacionalnog jezika i kulture na svakom sveučilištu na kojem pohađaju dio studijskog programa. Programi nacionalnog jezika i kulture bit će ponuđeni i svim ostalim studentima. Na godišnjoj razini na svakom partnerskom sveučilištu organizirat će se i manifestacija za promicanje europske kulture i jezika.

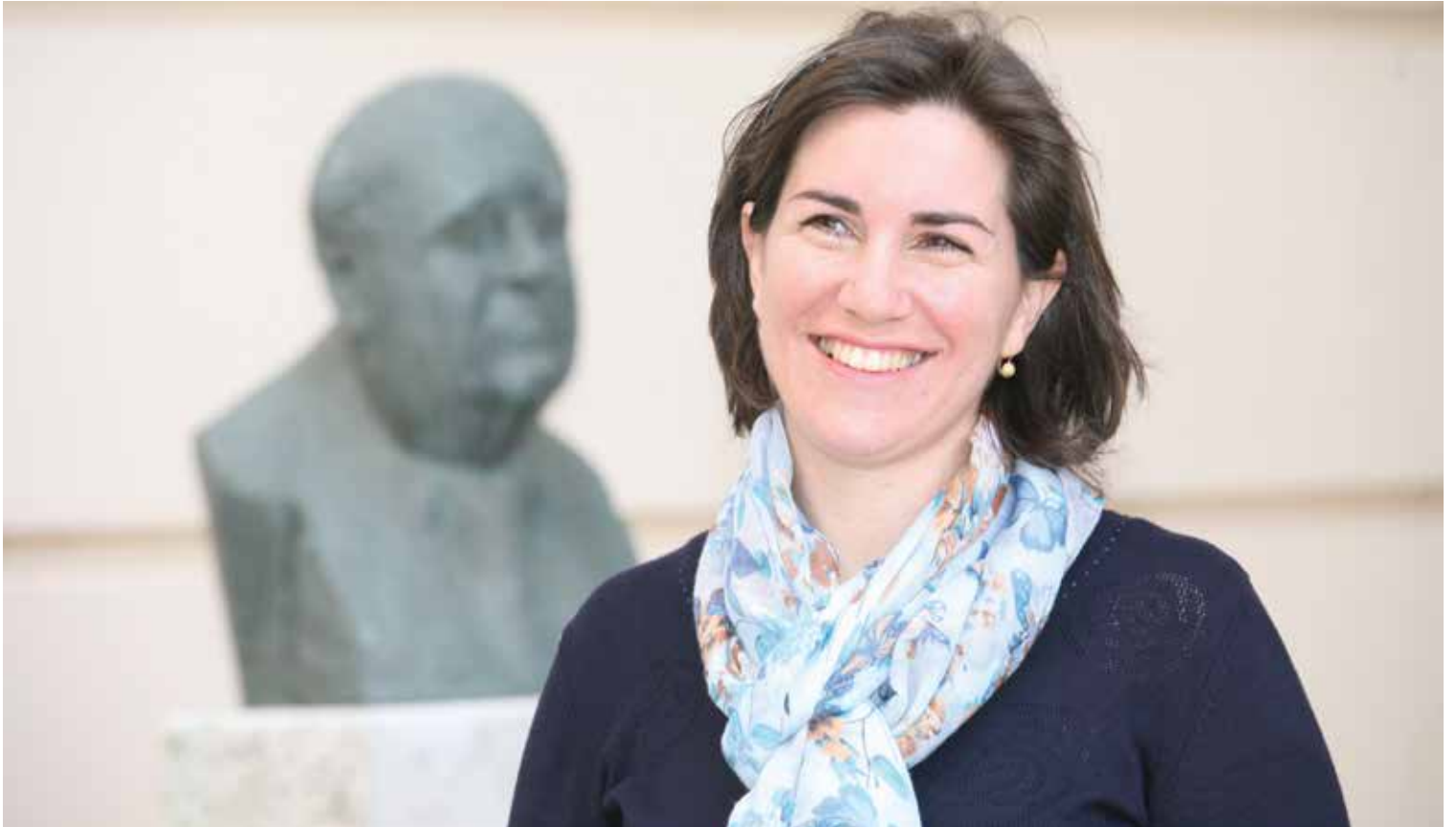
Treći cilj: Jačanje konzorcija EU-Connexus stvaranjem identiteta mreže. U svrhu jačanja povezanosti među partnerskim sveučilištima, osim upravnih struktura konzorcija, razvit će se

i zajedničke studentske asocijacije i udruge. Predviđena su zajednička sportska natjecanja, osnivanje zajedničkih sportskih timova i konzorcija te nastup na sportskim međunarodnim natjecanjima.

Predviđeno trajanje projekta je tri godine, nakon čega bi mreža trebala biti samoodrživa. Namjera svih partnerskih institucija je uspostaviti mrežu bez obzira na financiranje projekta. Ako projekt ne bude među 12 koje će financirati EU, potražiti će se drugi izvor financiranja kako bi se projekt mreže realizirao.

Partneri mreže su sljedeća sveučilišta: Sveučilište La Rochelle, nositelj projekta (Francuska); Katoličko sveučilište u Valenciji (Španjolska); Sveučilište Klaipeda (Litva); Tehničko sveučilište u Bukureštu (Rumunjska); Agronomsko sveučilište u Ateni (Grčka) i Sveučilište u Zadru

DOC. DR. SC. **SANJA KNEŽEVIĆ**, PROČELNICA ODJELA ZA KROATISTIKU

Od ove godine kroatistika ima i dvopredmetni studij

Doc. dr. sc. Sanja Knežević, pročelnica Odjela za kroatistiku, rođena je u Rijeci 1981. Studirala je i diplomirala hrvatski jezik i književnost u Zadru 2005. na temu „Kamovljev kompleks u romanu 'Ispovijed isušna čovjeka' T. M. Bilosnića“. Na Odjelu za hrvatski jezik i književnost Sveučilišta u Zadru radi od 2007., a 2012. doktorirala je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu s temom „Mediterranski tekst hrvatskoga pjesništva: postmodernističke poetike“ kod prof. dr. sc. Dubravke Oraić Tolić. Na Odjelu vodi kolegije Hrvatska književnost u 20. stoljeću I (moderna), Mediteranizam u suvremenom hrvatskom pjesništvu, Dječja književnost i književnost za mlade, Interpretacija književnoga teksta.

Kako ste iz Rijeke „zaluta-

Dvopredmetna kroatistika studij je koji studentima otvara interdisciplinarni pristup učenju i spoznavanju filološke struke, osobito nacionalnoga jezika i književnosti. Vjerujem da će dvopredmetnim studijem kroatistike koji će se studirati u kombinacijama s drugim humanističkim studijima, filološkog ili nefilološkog smjera, struka svakako biti na dobitku

li“ na studij hrvatskoga jezika u Zadar?

Za Zadar bih mogla reći sve, samo ne da sam u njega zalutala. Istina je, međutim, da na Filozofskom fakultetu u mojoj rodnoj Rijeci postoji iznimno kvalitetan studij kroatistike, no nakon završene gimnazije moja je želja bila školovanje nastaviti u nekoj drugoj sredini. Izbor je bio Zadar ili Zagreb, a konačna odluka laka. Filozofski fakultet na samoj morskoj obali učinio mi se kao

prostor sna, a danas na tu odluku gledam kao na ostvarenje životnoga sna. Ako su me Kvarner i Rijeka odgojili, Zadar me oblikovao i na tome ću ovome gradu ostati trajno zahvalna.

Zašto ste se odlučili za studij hrvatskoga i otkud toliki interes za hrvatsku književnost?

Mislim da sam sretnica jer sam oduvijek znala što želim i koji je moj temeljni životni interes. Ljubavi prema književnosti oda-

na sam od djetinjstva i čini se da ona ne prestaje, nego se umnaža kroz sve uloge koje donose nove životne prilike. U konačnici sam baš zbog te ljubavi to što jesam. Književnost je moj i posao, i poziv i život.

Doktorirali ste na temu „Mediterranski tekst hrvatskoga pjesništva: postmodernističke poetike“. Je li razlog teme mladalački dišpet ili nešto drugo?

Mediteranski tekst hrvatskoga suvremenog pjesništva otvara posve drukčije poetološke značajke - jezičnu otvorenost, intertekstualnu i citatnu igru mitologijom, baštinom i kulturnim pejzažem u cjelini, ideju kozmogonijske obnove svijeta; ono se vraća antropocentričnoj slici svijeta, a mediteranskome gradu kao *locus amoenus*. To je pjesništvo kojemu se čitatelj prepušta kao užitku, poetike u kojima odzvanja „drugi glas“, glas obnove pjesništva kao najuzvišenije jezične komunikacije

Doktorirala sam na tu temu pomalo iz inata prema centralističkoj koncepciji hrvatske književnosti i kulture. Mediteranski kompleks hrvatske kulture prebogat je istraživačko vrelo - ako je na razini zapadnoeuropske kulture Mediteran njezina kolijevka, to je za nas jadranska obala. Međutim, suvremeno hrvatsko pjesništvo vezivalo se i vezuje najčešće uz poststrukturalističke poetike, posve ogoljen pjesnički tekst, pitanjašku, kvorumašku i poslije stvarnosnu poetiku. Naprotiv, mediteranski tekst hrvatskoga suvremenog pjesništva otvara posve drukčije poetološke značajke - jezičnu otvorenost, intertekstualnu i citatnu igru mitologijom, baštinom i kulturnim pejzažem u cjelini, ideju kozmogonijske obnove svijeta; ono se vraća antropocentričnoj slici svijeta, a mediteranskome gradu kao *locus amoenus*. To je pjesništvo kojemu se čitatelj prepušta kao užitku, poetike u kojima odzvanja „drugi glas“, glas obnove pjesništva kao najuzvišenije jezične komunikacije.

Koji su vam profesorski uzori tijekom studija i zašto upravo oni?

I profesionalni i životni uzor mi je akademkinja Dubravka Oraić Tolić. Profesorica Oraić Tolić bila mi je mentorica na posljediplomskom studiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu i od nje sam naučila mnogo. Zadržala me i danas me zadivljuje svojom pozitivnom energijom, marljivošću i posvećenošću znanosti. U svemu ona je i majka, i baka i književnica. U svim ulogama punim srcem. Hrvatsku znanost o književnosti zadužila je kapitalnim djelima. Za mene je Mentorica u punom značenju tog pojma.

Koji su vam hrvatski pisci „na srcu“? Možda Kamov,

„pobunjenik“ i Mediteranac, Riječanin?

Kada bih birala, a to su teški odabiri, tu bi zasigurno bio Janko Polić Kamov, slijede ga u stopu Milan Begović, Ranko Marinković - u svakom slučaju Mediteranci, oni izvan struje, skloni pomicanju granica kanona i uopće umjetničke discipline.

Od ove akademske godine, na Odjelu za kroatistiku Sveučilišta u Zadru je novi studijski program - preddiplomski dvopredmetni studij hrvatskoga jezika i književnosti. Kako je koncipiran taj studij?

Pokretanjem dvopredmetnoga preddiplomskoga studija Hrvatskoga jezika i književnosti ostvaren je višegodišnji strateški cilj Odjela za kroatistiku. Rad na pokretanju studija bio je dugotrajan i u nj smo uložili silan trud. Stoga bih već na početku našega razgovara zahvalila svim kolegicama i kolegama na Odjelu koji su pridonijeli pokretanju novoga studija, osobito izv. prof. dr. sc. Korneliji Kuvač-Levačić koja je bila predsjednica Povjerenstva za izradu elaborata te predstojnica tadašnjega Odsjeka za hrvatski jezik i književnost, u čijem se mandatu i počelo s radom na elaboratu. Izniman su trud uložile i doc. dr. sc. Mirela Šušić, doc. dr. sc. Marijana Bašić i izv. prof. dr. sc. Gordana Čupković.

Dvopredmetni preddiplomski studij Hrvatskoga jezika i književnosti odvijat će se paralelno s jednopredmetnim studijem. U programu smo u odnosu na jednopredmetni studij zadržali čvrstu jezgru izrazito kroatističkih predmeta, kolegije iz starije i novije hrvatske književnosti, standardnoga jezika, povijesti hrvatskoga jezika, dijalektologije. No, kako bi studenti stekli šire kompetencije, predmete koji nude komparatističke i slavističke sadržaje nudimo u izbornome mo-

dulu. Dvopredmetna kroatistika studij je koji studentima otvara interdisciplinarni pristup učenju i spoznavanju filološke struke, osobito nacionalnoga jezika i književnosti. Vjerujem da će dvopredmetnim studijem kroatistike koji će se studirati u kombinacijama s drugim humanističkim studijima, filološkog ili nefilološkog smjera, struka svakako biti na dobitku.

Hoće li se povećati opterećenje nastavnika novim studijem?

Tijekom posljednjih nekoliko godina naš se Odjel kadrovski znatno pomladio. Odjel za kroatistiku koji je od ove akademske godine ujedno i samostalan odjel, pripada među najstarije odjele na čijim je temeljima nekada i osnovan Filozofski fakultet u Zadru. Međutim, po kronološkoj dobi, danas smo među mlađima, a mlada je energija vjerojatno i prevagnula u odluci pokretanja novoga studijskog programa. Pri pokretanju novoga studija vodili smo računa o tome da se satnica nastavnika nipošto ne poveća te da novi studij naše profesore i predavače ne optereći. Novi studij zasigurno će za sve nas biti izazov, a izazov i jest bit poslanja znanstvenika.

Kolika je upisna kvota dvopredmetnog i jednopredmetnog studija?

Na prvu godinu dvopredmetnoga preddiplomskoga studija Hrvatskoga jezika i književnosti upisat ćemo dvadeset i pet studenata, dok je upisna kvota jednopredmetnoga preddiplomskoga studija malo veća, odnosno na prvu godinu jednopredmetnoga studija upisat ćemo trideset i sedam studenata. Pri određivanju upisnih kvota Stručno vijeće Odjela pomno je vodilo brigu o tome da ne dovedemo u pitanje financijske, kadrovske i pro-

storne kapacitete te da naš fokus i dalje ostane na jednopredmetnom studiju. Od svih navedenih uvjeta za rad, prostora nam najviše nedostaje. Tri učionice koje dijelimo s Odjelom za rusistiku nikako nisu dostatne za kvalitetno održavanje nastave.

Kolika je pokrivenost nastave vlastitim kadrovima?

Vlastitim kadrom pokrivamo gotovo sto posto nastave. Vanjski suradnici uključeni su u nastavu na kolegijima koji nisu usko kroatistički kao što su, primjerice, kolegiji iz medijske kulture. Također, među vanjskim suradnicima imamo i dvoje lektora - kolega dr. sc. Klemen Lah iz Ljubljane održava kolegij Slovenski jezik, a kolegica mr. sc. Krystina Rygolova iz Brna kolegij Češki jezik.

Koliki je interes za dvopredmetni studij?

Činjenica da smo dosad bili jedina kroatistika u Republici Hrvatskoj koja u svom programu nije imala i dvopredmetni studij i da su se na svim ostalim kroatistikama ti studiji održali, govori u prilog stalnog interesa studenata za studiranjem hrvatskoga jezika i književnosti, bilo kao jednopredmetnoga ili dvopredmetnoga studija. Studij dvopredmetne kroatistike s jedne je strane otvoren interdisciplinarnosti, a s druge, takav tip studija odgovara suvremenim potrebama na tržištu rada, i to u jednakoj mjeri u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji.

Ima li na tržištu rada zapravo opravdanja za dvopredmetni preddiplomski studij Hrvatskoga jezika i književnosti?

Pokretanje dvopredmetnoga studija Hrvatskoga jezika i književnosti, uz dosadašnji jednopredmetni studij, imat će izravan utjecaj na veću zapošljivost za-

vršnih studenata. Završeni studenti dvopredmetnoga studija Hrvatskoga jezika i književnosti u kombinaciji s nekom drugom filologijom ili kojim drugim humanističkim studijem imat će veću mogućnost zapošljavanja u osnovnoškolskim i srednjoškolskim institucijama, ali i u uredničkim, nakladničkim, prevoditeljskim strukama, poslovima animatora čitateljskih aktivnosti djece i mladih, tijelima državne uprave i institucijama EU.

S čim će se sve moći kombinirati preddiplomski studij hrvatskoga jezika?

S obzirom na to da su u temeljima Sveučilišta u Zadru humanističke i društvene znanosti, mogućnost kombiniranja studija Hrvatskoga jezika i književnosti s drugim filološkim ili nefilološkim studijima uistinu je silno bogata. Dakle, studij kroatistike moći će se kombinirati s čak jedanaest drugih studija: anglistikom, germanistikom, romanistikom, talijanistikom, iberoromanskim studijima, rusistikom, klasičnom filologijom, filozofijom, studijima povijesti, arheologije i povijesti umjetnosti. Upravo u kontekstu bogate lepeze ponude humanističkih studija šira je ponuda samo na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, što će reći da je zadarska dvopredmetna kroatistika jedan od najkonkurentnijih studija Hrvatskoga jezika i književnosti u zemlji.

Kakva je usklađenost novoga studija s gospodarskim, društveno-socijalnim i kulturnim prioritetima RH?

Predloženi program upravo cilja na usklađivanje potreba studenata i tržišta rada nuđenjem šireg spektra kvalifikacija. Postizanje ishoda učenja na preddiplomskom dvopredmetnom studiju za studente otvara šire perspektive daljnjeg nastavka studija, odlazaka na mobilnost, kreiranja struke koja je kompleksnija izazovima tržišta, kao i mogućnosti postizanja više kvalifikacija. Prvostupnici dvopredmetnoga studija hrvatskoga jezika i književnosti neće biti primorani birati nastavničku struku kao jedinu, nego će otvorenije moći kreirati svoj položaj na tržištu rada - u turizmu, novinarstvu, državnoj upravi, kulturnim institucijama (muzeji, knjižnice i sl.). Pritom valja imati na umu i činjenicu dostupnu u Godišnjaku HZZO-a za 2015. godinu da

Studij kroatistike moći će se kombinirati s čak jedanaest drugih studija: anglistikom, germanistikom, romanistikom, talijanistikom, iberoromanskim studijima, rusistikom, klasičnom filologijom, filozofijom, studijima povijesti, arheologije i povijesti umjetnosti

Zadarski filološki dani

U organizaciji Odjela za kroatistiku i Odjela za rusistiku ove se godine održava Međunarodni znanstveni skup Zadarski filološki dani 8. Riječ je o znanstvenoj konferenciji kroatističko-slavističkog profila koja se održava u bijenalnom ritmu, a ove godine će se održati 8. i 9. studenoga u Zadru i Benkovcu. Inozemni i domaći znanstvenici iz područja filologije pokazuju izniman interes za naš skup. Zasad bilježimo gotovo sedamdeset prijava, od kojih je velik broj inozemnih (Rusija, Poljska, Češka, Italija, Španjolska, Austrija, Slovenija, Bosna i Hercegovina i dr.).

Međunarodna suradnja i studentska mobilnost u porastu

U posljednje vrijeme primijećen je porast studentske mobilnosti unutar Erasmus+ i Ceepus projekata. Kako me izvješćuje dr. sc. Vice Šunjić, odjelni Erasmus i Ceepus koordinator koji se tom poslu posvetio s velikim entuzijazmom, ove akademske godine čak je šesnaest studenata na našem Odjelu u okviru Erasmus mobilnosti, od toga najviše iz Poljske, Ruske Federacije, Češke, Slovačke, Austrije, Bugarske. Povećava se i broj odlaznih studenata, što je na našem studiju uistinu teže postići s obzirom na to da je studij Hrvatskoga jezika i književnosti studij nacionalnoga jezika.

Sljedeće akademske godine naš će Odjel biti i domaćin Ceepus združenom studijskom projektu *Current Research Trends in Slavic Studies*, posvećenom temi *Inter- and Transculturality in Slavic Literatures, Cultures, and Languages*. Voditelj projekta je Institut za Slavistiku Sveučilišta Karl Franzens Sveučilišta u Grazu.

U posljednje smo vrijeme inicirali potpisivanje više bilateralnih sporazuma sa sveučilištima izvan EU. U tijeku je potpisivanje bilateralnog sporazuma sa Sveučilištem Ivan Franko u Lavovu (Ukrajina), a prije mjesec dana potpisan je bilateralan sporazum s Fakultetom za strane jezike Sveučilišta u Tirani (Albanija). Sveučilište u Tirani preko Veleposlanstva Republike Hrvatske u Albaniji pokazalo je i vrlo ozbiljan interes za pokretanjem studija kroatistike na njihovu Fakultetu za strane jezike.

su poslovi nastavnika u osnovnim i srednjim školama među prvih šest traženih zanimanja, odnosno, kako stoji u Godišnjaku, obrazovanje je na visokome drugom mjestu traženih zanimanja.

Kakva je usklađenost novoga studija s državnom i županijskom razvojnom strategijom?

Pokretanje dvopredmetnoga sveučilišnog studija hrvatskoga jezika i književnosti u potpunosti je usklađeno s državnom i županijskom razvojnom strategijom. U strategiji obrazovanja, znanosti i tehnologije RH „Nove boje znanja“ pod ciljem unaprjeđenja studijskih programa posebno je naglašeno da „posebnu pozornost treba posvetiti modernizaciji studijskih programa za nastavničke kompetencije jer o tome u velikoj mjeri ovisi kvaliteta osnovnog i srednjeg obrazovanja, a time posredno i cijele obrazovne vertikale“. Nadalje, u istom dijelu strategije istaknuto je kako je potrebno „internacionalizirati visoko obrazovanje i jače ga integrirati u europski i svjetski visokoobrazovni prostor“, što se uvođenjem studijskoga programa dvopredmetne kroatistike uistinu i djelatno čini. Nadalje, u dokumentu „Županijska razvojna strategija Zadarske županije 2016. - 2020.“ pronalazimo interesni cilj za pokretanje dvopredmetnoga studija Hrvatskoga jezika i književnosti u dijelu koji se odnosi na unaprjeđenje visokoškolskog obrazovanja, razvoja audio-vizualnih umjetnosti i kreativne kulture.

Čime će se baviti studenti koji završe studij, kakve će im biti kompetencije?

Diplomirani studenti (prvostupnici) bit će osposobljeni za poslove vezane za hrvatski jezik i književnost u nakladništvu, medijima, kulturnim ustanovama i udrugama te na određenim područjima turističkih djelatnosti. No, u pravilu, svi preddiplomci nastavljaju studij na diplomskoj razini na kojoj stječu kompetencije profesora hrvatskoga jezika i književnosti i osposobljeni su za rad u osnovnim i srednjim školama.

Dvopredmetni studij na obje razine - preddiplomskoj i diplomskoj - programom nudi temeljne kroatističke predmete, a dvopredmetnošću omogućuje stjecanje interdisciplinarnih znanja i vještina.

DANI KROATISTIKE 11. OŽUJKA U ZNANSTVENOJ KNJIŽNICI

Studentska tribina: Metafore povijesnog horora i čudovišne drugosti

U organizaciji događanja sudjelovali su, uz pročelnicu doc. dr. sc. Sanju Knežević, prof. Ana Vulelija i Sunčica Vlajić, studentica 1. godine diplomskog studija kroatistike, a izabrane teme koje su izlagali studenti i studentice kroatistike rezultat su rada na seminarima izbornih kolegija Arhetip čudovišta u književnosti i Komparativna povijest južnoslavenskih književnosti

U sklopu ovogodišnjih Dana kroatistike koji su po izboru studenata bili posvećeni temi metafore, 11. ožujka u Znanstvenoj knjižnici održana je studentska tribina pod naslovom „Metafore povijesnog horora i čudovišne drugosti“. U organizaciji događanja sudjelovali su, uz pročelnicu doc. dr. sc. Sanju Knežević, prof. Ana Vulelija i Sunčica Vlajić, studentica 1. godine diplomskog studija kroatistike. Izabrane teme koje su izlagali studenti i studentice kroatistike rezultat su rada na seminarima izbornih kolegija *Arhetip čudovišta u književnosti* i *Komparativna povijest južnoslavenskih književnosti*. U skladu s tim tribina je podijeljena u dva tematska bloka - prvi je posvećen umjetničkom oblikovanju povijesnih užasa Badiouova „kratkog stoljeća“, gdje se metafore javljaju kao izražajno sredstvo posrednog prikazivanja „figura Zla“, ali i izravnog prevladavanja povijesne traume.

Istraživanje intermedijalnih veza književnosti i slikarstva

Drugi dio tribine bio je posvećen temama čudovišnosti kao metaforama drugosti. U uvodnom obraćanju prisutnima prof. Miranda Levanat-Peričić podsjetila je da se čudovišnost može propitati i na metaforičkoj i na metonimijskoj osi. Metaforički, čudovišno posredno upućuje na ono što je određena kultura utemeljena na tradiciji humanizma sama proizvela, da bi zatim zbog gubitka kontrole nad proizvedenim, odbacila kao zazorno ili nepoćudno. Metonimijski, čudovišno je u egzistencijalnom dodiru s ljudskim, s obzirom na to da je po definiciji odstupanje od konstrukcije „ljudskog“ i „prirodnog“. No, da bi se kategorija ljudskog mogla konstituirati kao „ljudsko“ potrebna joj je opreka prema čudovišnom, što tu Foucaultovu „praznu kategoriju“ koja se neprestano popunjava novim značenjima čini presudnom u (de)konstrukciji ljudskog.

U prvom izlaganju pod naslovom „Metaforički vrtlog povijesti u djelima Daše Drndić, Danila Kiša i Anselma Kiefera“ Mirna Glavinić posvetila se istraživanju intermedijalnih veza književnosti i slikarstva otkrivajući niz podudarnosti na tehničkoj razini (u smislu umjetničkog postupka) i na seman-

tičkoj razini (u smislu podudarnih motiva u metaforičkoj funkciji) u radovima triju umjetnika zaokupljenih strahotama Holokasta i gulaga. Postupak uklapanja dokumentarnog materijala u književnu formu kojim se učestalo služi Daša Drndić u svim svojim romanima, Mirna Glavinić otkriva i na slikama Anselma Kiefera koji najčešće u tom smislu koristi fotografije (npr. *Eisen-Steig*) ili uključuje gotove predmete poput stvarnih suncokreta (npr. *Morgenthau Plan*) kao podlogu na koju nanosi teške i masivne slojeve boja. Nadalje, poznatu sklonost Daše Drndić prema književnim citatima, autorica otkriva i na Kieferovim slikama, osobito u primjerima citiranja stihova iz *Fuge smrti* Paula Celana, vidljivim na njegovu diptihu *Shulamite i Margarethe*. Na semantičkoj razini otkriva više motiva koji se javljaju u istoj metaforičkoj funkciji - npr. motiv brojeva i motiv tračnica javljaju se na Kieferovim slikama i u prozi Daše Drndić, a bez obzira na višestruka metaforička značenja u koja su upleteni, i brojevi i tračnice u prvome redu prizivaju asocijacije na Holokaust. Konačno, posebna veza Kiša i Kiefera otkriva se u motivu knjige koji povezuje poglavlje „Psi i knjige“ Kišove *Grobnice* i Kieferove umjetničke instalacije pod nazivom *Falling stars*. Zaključno, ovo je istraživanje pokazalo kako motivske podudarnosti u romanima Daše Drndić, u Kišovoj *Grobnici* i u slikarstvu Anselma Kiefera nisu slučajne jer svako je ponavljanje imena, likova i motiva intencionalno, a javlja se u svrhu isticanja teze o cikličnosti povijesti.

Prvi roman o Golom otoku

U drugom izlaganju pod naslovom „Etika zločina i krivnja nevinih u romanu *Noć do jutra* Branka Hofmana“ Nora Blažević podsjetila je na danas pomalo zaboravljeni roman objavljen 1981. godine kada je izazvao velik interes javnosti te bio proglašen i knjigom godine u Sloveniji. Iako je radnja smještena u šezdesete godine 20. stoljeća, a odvija se tijekom jedne noći koja završava simboličnim jutrom na Drenovu Griču u Sloveniji, roman je ostao zapamćen kao prvi književni tekst koji progovara o Golom otoku i događajima iz 1948. godine. U romanu se mogu izdvojiti dva tematska sloja; u prvomu je Petrovo prisjećanje na zatvoreništvo u

logoru na Golom otoku te suočavanje s tamničarom, odnosno sudskim istražiteljem Andrejom Kovačem, dok se u drugom sloju romana radnja zapliće oko istrage ubojstva mlade djevojke Minke i njezina odnosa s majkom. Dok je Kovač metonimija cijelog sustava utemeljena na nedosljednostima revolucionarne etike, lik Minkine majke oblikuje se kao metonimijski oslonac vjerskog licemjerja. Tako se dva tematska sloja romana na semantičkoj razini povezuju tezom o ideološkom sljepilu Crkve i Partije koje institucijskom etikom potiču okrutno kažnjavanje, dok nevinu postaju žrtvama dogmom legitimiranih zločina.

Drugi tematski blok

Izlaganje pod naslovom „Brončane figure lažnog sjaja - metafora povijesnog zla u romanu *Sara i Serafina* Dževada Karahasana“ Tea Škilj posvetila je romanu objavljenom 1999. godine, s temom iz ratnog Sarajeva devedesetih. Unatoč naslovu koji nosi dva ženska imena, glavni protagonist romana zapravo je bezimni profesor koji u ulozi pripovjedača u mozaičku strukturu romana uvodi cijeli niz likova, situacija, ali i analeptičkih digresija iz predratnog vremena. Te epizode projiciraju bijeg u asocijativne nizove kojima se traži izlaz iz mentalnog stanja određenog terorom izolacije u ratnom okruženju. Roman tako počinje pričom o brončanim figurama i njihovoj metaforici koju razrađuje profesorov prijatelj Albert u bečkoj kavani, u razgovoru iz studentskih dana kojega se profesor prisjeća u ratnom Sarajevu. Brončane figure metaforički predstavljaju sisteme vrijednosti na kojima počiva društveni poredak i vlast, a u čijoj se sjeni razvija cijela kolektivna povijest prelijevajući se na individualne sudbine. U tom smislu razotkriva se i podvojenost protagonistkinje romana koja sebe naziva dvama imenima, boreći se u liku Sare s negativnim stranama svoje ličnosti u liku Serafine. Kroz njezinu dvostruku osobnost zrcali se lice i naličje rata, odnos krhke ljudskosti i „brončanih figura“ koje kontroliraju povijest uništavajući živote pojedinaca.

Drugi tematski blok tribine posvećen čudovišnoj drugosti, otvorila je Tea Grbić izlaganjem pod naslovom „Stokerove vampirice - moć 'lakih žena' ili 'breme bijelog čo-

vjeka?“. Sintagma „breme bijelog čovjeka“ metafora je patronizirajućeg odnosa koji Zapad njeguje prema „neprosvijetlom i neciviliziranom“ Istoku, a javlja se prvi put u naslovu pjesme Rudyarda Kiplinga „The White’s Man Burden“, koju je postkolonijalna kritika tumačila kao svojevrstu himnu imperijalizma. U svom je izlaganju Tea Grbić „breme bijelog čovjeka“ iščitala s obzirom na rodnu hegemoniju zastupljenu u Stokerovu romanu, odnosno kroz prizmu zagovaranja patrijarhalnih i maskulinih društvenih vrijednosti projiciranih u opreku ženskih likova, u kojoj je viktorijanski ideal submisivne Mine Harker postavljen nasuprot društveno opasnoj emancipiranoj ženi koju utjelovljuje Lucy Westenra. Pozivajući se na Saidovo mišljenje kako Zapad vidi Orijent kao „žensko“, a sebe kao „muško“, ova je interpretacija povezala orijentalističke predodžbe Zapada s patrijarhalnim predodžbama žene. Premda pasivan, inferioran i submisivan, Orijent je zavodljiv i stoga opasan te ga treba kontrolirati, kao i ženu. Drugim riječima, jednako kao što Zapad treba nadgledati Istok, tako i muškarac treba nadgledati ženu, pa tako u ovoj interpretaciji i jedno i drugo postaju „breme bijelog čovjeka“.

Budući da je roman *Plavobradi* Amélie Nothomb napisala kao parafrazu bajke *Modrobradi* Charlesa Perraulta, u sljedećem izlaganju pod naslovom „Monsterizacija Stvoritelja u romanu *Plavobradi* Amélie Nothomb“ Gabriel Kovačević krenuo je

od obrazlaganja metaforičkih značenja u Perraultovoj bajci kao polazišnom tekstu. Pritom je interpretaciju romana kao interteksta bajke utemeljio na trima ključnim uvjetima intertekstualnosti koje je izdvojio Pavao Pavličić - vidljivost veze (aludiranje jednog djela na drugo), zajednička književna sredstva te ovisnost cjeline značenja jednog djela o drugome (prvo se razumije samo ako je drugo već poznato).

Američki „novi bogovi“

Dakle, aluzija je prisutna u samom naslovu, zajednička književna sredstva manifestiraju se u proznom izričaju, kao i u posezanju za metaforom čudovišnosti, dok se treća Pavličićeva odrednica, ovisnost značenja romana Amélie Nothomb o Perraultovoj bajci, manifestira kao intencionalna feministička interpretacija poznatog teksta. Odnos don Elmira i Saturnine u ovom romanu predstavlja inverziju poznate bajke, u kojoj don Elmira u ulozi Modrobradog, kao Španjolac u Parizu zagovara španjolsku inkviziciju i neku vrstu čudovišnog Stvoritelja koji smisa božanske ljubavi izokreće u perversiju nasilja nad ženama. No, kako u ovoj verziji priče Saturnina pobjeđuje Plavobradog bez pomoći braće ili drugih muškaraca te ga kao samostalna i emancipirana djevojka osuđuje na smrt, autor na kraju postavlja provokativno pitanje - je li to početak njezine monsterizacije ili njezine divinacije?

U zadnjem izlaganju pod naslovom „Sjena, Mjesec i Sunce u Gaimanovim *Američkim bogovima*“ Marija Vitković interpretirala je metaforičku razinu na kojoj funkcioniraju likovi božanstava u Gaimanovu romanu, s obzirom na prijenos tradicionalnih, konvencionalnih, religijski kontekstualiziranih značenja u vrijednosni sustav američke suvremenosti, tj. američkih „novih bogova“. Ovaj roman o Americi i duhovnoj kulturi njezinih imigranata temelji se na ideji da su svi bogovi zapravo personificirana ljudska vjerovanja koja se sele zajedno s vjernicima. Uz pretpostavku da su u Ameriku s imigrantima iz cijeloga svijeta dospjeli brojni bogovi, među starim američkim bogovima u Gaimanovu romanu nalazimo mješavinu božanstava iz različitih mitologija, dok se među „novim bogovima“ nalaze svjetonazorske personifikacije američke problematične suvremenosti (npr. Mr. World, Media, Technical Boy). Uz poseban osvrt na glavnog junaka Shadowa („Sjene“), božanskog izabranika kojemu je u romanu namijenjena uloga Spasitelja, zaključak izlaganja prepušten je narativnom subjektu koji onom božanskom pristupa metaforički: *Religije su, napokon, metafore po definiciji: Bog je san, nada, žena, ironičar, otac, grad, kuća s mnogo soba, urar koji je ostavio svoj najbolji sat u pustinji, voljena osoba...*

Izlaganja su bila povodom rasprave u kojoj su svojim pitanjima studenti otvorili nove teme i ponudili prijedloge za neke buduće tribine.

IZV. PROF. DR. SC. RAFAELA BOŽIĆ, ODJEL ZA RUSISTIKU

Povezujem i spajam, širim granice, ne zatvaram se u neku svoju usku znanstvenu nišu iz koje ne vidim ništa oko sebe

Izv. prof. dr. sc. Rafaela Božić s Odjela za rusistiku početkom godine objavila je zapaženu stručnu knjigu „Sintaksa i stih“. Na Sveučilištu u Zadru diplomirala je ruski i engleski jezik i književnost 1990., a od 1993. radi na Odsjeku za ruski jezik i književnost. Doktorirala je 2007. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu na temu „Rečenica i stih u poeziji Iosifa Brodskog“. Na Odjelu za rusistiku Sveučilišta u Zadru izvodi nastavu iz kolegija Sintaksa jednostavne rečenice, Sintaksa složene rečenice, Prevođenje umjetničke proze, Prevođenje poezije, Prevođenje stručnog teksta, Jezik ruske poezije itd. Predstojnica Odsjeka za ruski jezik i književnost bila je od 2011. do 2014., a pročelnica Odjela za kroatistiku i slavistiku od 2013. do 2017.

Profesorice Božić, zadarska rusistika se „osamostalila“, zašto je i kako došlo do toga?

Odjel za rusistiku djeluje samostalno od početka ove akademske godine, ali kao studij to je jedan od najstarijih studija pokrenutih u Zadru, tj. bio je među onim studijskim programima koji su pokrenuti davne 1956. kada je, kao što znamo, počela povijest suvremenog zadarskog visokog školstva. Cijeli taj šezdesetogodišnji period obilježili smo 2016. kada smo, kao i većina prvih zadarskih studija, organizirali slavljenička događanja i izdali vrlo lijepu i sadržajnu monografiju o radu zadarske rusistike, koje sam jedna od urednica.

Iako studiji hrvatskoga i ruskoga jezika, koji je strani, imaju malo zajedničkoga, zašto su kroatistika i rusistika bili jedan odjel?

Drago mi je što sam bila pročelnica Odjela za kroatistiku i

Ove godine objavila sam knjigu „Sintaksa i stih“, također u izdanju našega sveučilišta. Riječ je o prvoj ili drugoj, ako računamo knjigu Branka Vuletića „Sintaksa krika“, hrvatskoj monografiji na temu poetske sintakse. Knjiga je temeljena na mojem doktoratu, ali znatno proširena

Odjel za rusistiku djeluje samostalno od početka ove akademske godine, ali kao studij to je jedan od najstarijih studija pokrenutih u Zadru, tj. bio je među onim studijskim programima koji su pokrenuti davne 1956. kada je, kao što znamo, počela povijest suvremenog zadarskog visokog školstva

slavistiku kada se napokon počeo realizirati proces „osamostaljenja“. Iako zadarskoj kroatistici moramo biti zahvalni na podršku koju je uvijek pokazivala za rusistiku, ipak su to poprilično različiti studiji i nije uvijek bilo jednostavno objasniti zašto se nešto radi onako kako se radi. Rusistiku se nekako uvijek povezivalo sa slavistikom - otud i veza s kroatistikom - iako je to studij koji je po organizaciji i svemu mnogo bliži drugim stranim jezicima. Specifičnost kroatistike je izučavanje i poučavanje materinskog jezika, a to je znatno drukčije, bez obzira na slavensku komponentu. Kako danas nisam pročelnica rusistike (to je kolegica doc. dr. sc. Sandra Hadžihalilović), ne bih govorila o Odjelu, nego o projektima koji se provode unutar Odjela, a čija sam idejna začetnica.

Osim projekta Revival, koji je valjda nekako najzanimljiviji i Zadru najkorisniji, inicirali ste i druge projekte?

Uz dekana Filozofskog fakulteta Sveučilišta civilnoga zrakoplovstva N. M. Majora inicirala sam i organizaciju međunarodnoga skupa „Međukulturna komunikacija: strategije i taktike međunarodnog humanističkog obrazovanja“. Znanstveni skup organiziran je prvi put 2017. godine u Sankt-Peterburgu, a na njemu je iz Zadra, osim profesora, sudjelovao i lijep broj naših studenata kojima je to bila prigoda ne samo da posjete jedan od najljepših gradova svijeta, meni neopisivo drag, nego i da objave svoj rad u zajedničkom zborniku konferencije. Naravno, bila je to i lijepa prigoda da upoznaju svoje kolege, studente u Sankt-Peterburgu i možda uspostave i neka prijateljstva. Mislim da je veoma važno to što se ime Zadra i našega sveučilišta nalazi u organizaciji takvog jednog skupa u Sankt-Peterburgu.

Idejna ste začetnica i projekta Millenium stih.

Uz Emiliju Mijatović, idejna sam začetnica i događanja Millenium stih - poetski maraton „Riječi iznad svega“, na kojemu, osim pjesnika, u svojstvu prevoditelja sudjeluju i studenti naših filoloških studija. Naime, u sklopu maratona organizirana je posebna večer „Poezija u prijevodu“ na kojoj govorimo o važnosti prevođenja i prevodilaca, a naši studenti mogu svoje prve prijevode poezije objaviti u za-

jedničkoj zbirci. Moram zahvaliti Upravi Sveučilišta na tome što su prepoznali važnost te aktivnosti i što u okviru svojih mogućnosti podupiru izdanje navedene zbirke.

Što je s internetskom stranicom Zadarska rusistika?

Stranica Zadarska rusistika zbog svih obveza poprilično pati, što mi je veoma žao jer je ideja bila da se u što većoj mjeri na ruskom jeziku predstavljaju sadržaji o našem kraju. No, ne može se na sve strane.

Početak godine objavili ste knjigu „Sintaksa i stih“?

Nakon knjige „Distopija i jezik: distopijski roman kroz oko lingvostilitistike“ koju sam izdala 2013. i za koju sam, na što sam iznimno ponosna, dobila nagradu društva Sfera, najstarijeg hrvatskog društva za znanstvenu fantastiku, za teorijski rad, ove godine objavila sam knjigu „Sintaksa i stih“, također u izdanju našega sveučilišta. Riječ je o prvoj ili drugoj, ako računamo knjigu Branka Vuletića „Sintaksa krika“, hrvatskoj monografiji

na temu poetske sintakse. Knjiga je temeljena na mojem doktoratu, ali znatno proširena.

U knjizi se govori o poetskoj sintaksi Iosifa Brodskog, ali su u nju uključene i analize o još dva ruska pjesnika (S. Gandlevskij i A. A. Feta). Meni su posebno dragi dijelovi o nekim aspektima poetske sintakse A. B. Šimića i M. Dizdara, što je opet nekako izraz moje potrebe da povežem i spojim, širim granice, a ne da se zatvorim u neku svoju usku znanstvenu nišu i ne vidim ništa drugo oko sebe.

Uz dekana Filozofskog fakulteta Sveučilišta civilnoga zrakoplovstva N. M. Majora inicirala sam i organizaciju međunarodnoga skupa „Međukulturna komunikacija: strategije i taktike međunarodnog humanističkog obrazovanja“. Znanstveni skup organiziran je prvi put 2017. godine u Sankt-Peterburgu, a na njemu je iz Zadra, osim profesora, sudjelovao i lijep broj naših studenata kojima je to bila prigoda ne samo da posjete jedan od najljepših gradova svijeta, nego i da objave svoj rad u zajedničkom zborniku konferencije

PROJEKT REVIVAL

Naše sveučilište jedini je znanstveni partner projekta

Piše: izv. prof. dr. sc. Rafaela Božić, idejna začetnica projekta Revival

Od svih ideja i projekata danas je najvjerojatnije svima najzanimljiviji projekt Revival koji se realizira kao EU Interreg projekt - projekt međuregionalne suradnje Hrvatske i Italije. U tom projektu sudjeluju, osim našeg sveučilišta, gradovi Forlì, Campobasso, Cesenatico i Pesaro iz Italije te Split, Rijeka i Zadar iz Hrvatske. Naše sveučilište jedini je znanstveni partner i smatram to veoma važnim - jer upravo to i jest uloga sveučilišta: svojim znanjem pridonositi razvoju zajednice. Ideja za projekt nastala je prije nekoliko godina kada smo svi dobili poziv da razmislimo o projektnim idejama koje bi bile adekvatne kao zajednički projekt talijanskih i hrvatskih regija koje ulaze u Interreg.

Nekako su mi bunkereri uvijek bili fascinantni, još otkako me otac kao dijete odveo do jednog od njih. Više se i ne sjećam koji je to bio. Ali, ima nešto nevjerovatno magično privlačno u njima, u što sam se uvjerila sada kada je projekt počeo i kada sam se upoznala sa sjajnim kolegama koji o bunkerima mnogo znaju i koji se već godinama njima na neki način bave. U prvome redu to su Antonija Mlikota, povjesničarka umjetnosti, Jurica Vučetić, postruci pravnik, ali čovjek koji već godinama istražuje bunkerere, sve ih je popisao i nabavio nevjerovatnu količinu materijala o njima

Projekt Revival realizira se kao EU Interreg projekt - projekt međuregionalne suradnje Hrvatske i Italije. U njemu, osim zadarskog sveučilišta, sudjeluju gradovi Forlì, Campobasso, Cesenatico i Pesaro iz Italije te Split, Rijeka i Zadar iz Hrvatske

(iskreno, mislim da zaslužuje počasni doktorat s obzirom na rad koji je uložio u proučavanje zadarskih fortifikacijskih građevina, poglavito bunkera), a tu je i Ante Andrović, arhitekt, koji ima neke vrlo zanimljive ideje o vizualnom uređenju nekih od bunkera koji bi time dobili sasvim novu ulogu u vizualnom identitetu našega grada. Njih troje već je sudjelovalo u jednom međunarodnom projektu koji se odnosio i na bunkerere, ali ovaj projekt upravo bunkerere stavlja u prvi plan. U projektu sudjeluju još i kolege Vinko Bakija i Tomislav Klarin koji možda nisu specijalisti za bunkerere, ali imaju bogato iskustvo u radu na projektima, a mnogo znaju i o turizmu.

Kako „proizvod“ pretvoriti u povijest, kulturu...

Dakle, zanimljivo je da ovo zapravo nije projekt koji je znanstven i usmjeren na neko hermetično povijesno istraživanje, nego je njegov primarni cilj upravo „oživljavanje“ zapuštenih, napuštenih, zaboravljenih prostora

u svrhu turističke ponude, posebice širenja turističke ponude i na vrijeme izvan špice turističke sezone. To može na prvi pogled izgledati nekako - ne znam, banalno i nedostojno, sve smo na neki način pretvorili u proizvod - ali mislim da imamo priliku promatrati stvari potpuno obrnuto i pretvoriti „proizvod“ u povijest, kulturu, umjetnost... Projekt je zapravo tek startao i sasvim sigurno ćemo, osim nas u užem projektnom timu, animirati na sudjelovanje i aktivnosti i kolege s ostalih odjela, ali, nadam se, i umjetnike i sve kreativne snage Zadra i zadarske okolice. Za sada nam je, primjerice, u nekim segmentima pomogao i kolega Denis Vekić s kroatistike - s obzirom na to da se bavi narativima, druge vrste, doduše, ali metodologijom primjenjive. Ne smijem, naravno, zaboraviti ni Marina Perovića koji je administrativni voditelj projekta, a tu je i svesrdna podrška Ureda za znanost i prorektora za znanost Slavena Zjalića. Bit je zapravo u tome da projekt bude što otvoreniji kako bi se ti zanemareni i zapušteni

prostori na neki način ponovno osmislili i kako bi im se dala neka nova uloga. Dakle, u Zadru su to bunkereri, ali kod ostalih partnera nisu, tj. ostali gradovi sami biraju koji su to i kakvi prostori - važno je da je riječ o građevinama nastalima u 20. st.

U Zadru, osim bunkera, ima još mnogo, mnogo takvih prostora, ali, kako se ne bismo previše raspršili i kako ne bismo došli u opasnost da na kraju ne dovršimo i ne definiramo ništa, odlučili smo se fokusirati ponajviše na bunkerere. Osim bunkera, vjerojatno ćemo nastojati uključiti u projekt i talijanski fašistički logor otvoren 1942. na Molatu. Kao što znate, Molat se vodi kao dio Zadra pa se samim time može uključiti, a sam je nekako također pomalo zaboravljen. To je važan dio naše povijesti i ne smijemo ga zaboraviti, mnogi su naši preci tamo stradali za vrijeme II. sv. rata. Primjerice, i moj djed i stric bili su tamo u zarobljeništvu. Srećom, obojica su preživjela. U zatvoreništvu su uglavnom završavali članovi obitelji pojedinaca koji su se pridružili partizanima, ali i drugi koji su se na bilo koji način protivili talijanskoj vladavini, a znamo da je partizanski pokret u Dalmaciji i bio osobito brojan upravo zato da se Dalmaciju oslobodi od talijanske vlasti i pridruži ostatku Hrvatske. Žao mi je što o tim događajima nisam pitala djeda i oca dok su bili živi, sada moramo učiniti sve da sva ta događanja ne padnu u zaborav i da njihove sudbine danas netko ne pretvara u nešto drugo, u nešto što oni nisu bili. Imam dojam da se

Zamisao je da se zabilježe i predoče sjećanja i priče o bunkerima, kako ona najstarija, tako i novija, a osim povijesne važnosti (posebice njihove uloge u Domovinskom ratu), smatramo da je izuzetno važno zabilježiti i one male, intimne, „sitne“ ljudske priče o njima. Naime, mnogi Zadranici kao djeca su se u njima igrali i ta su sjećanja iznimno važan dio njihova identiteta, a samim time i identiteta grada

ta borba naših djedova za oslobođenje od Italije, za pridruženje Hrvatskoj danas nekako zaboravlja. To mi je silno žao. Mnogi od njih su za Hrvatsku dali živote, a danas su zaboravljeni ili stavljeni u kontekst nečeg negativnog (tzv. partizanskih zločina). Kad se sjetim i svoga nonota na Hvaru pa kako je zbog „ratovanja“ moju majku vidio tek kad joj je bilo godinu dana (a već je u međuvremenu bila pred streljačkim vodom, ali se neki njemački vojnik smilovao ženi s djetetom na rukama), baš mi je teško što se ta njihova borba za Hrvatsku danas tako lako zaboravila.

Više od 200 bunkera

Uvjeti projekta su, na žalost, takvi da projektu nisu dodijeljena velika sredstva za renoviranje, restauriranje i sl., tako da se s te strane mora paziti kako će se sredstva utrošiti, a da se u konačnici nešto ima dovršeno. Ideja koja stoji iza tako zamišljenog projekta je u tome da on na neki način pobudi interes zajednice i ulagača u te prostore i da se poslije „stvari“ počnu događati na nekakvoj komercijalnoj osno-

Nekako su mi bunkeri uvijek bili fascinantni, još otkako me otac kao dijete odveo do jednog od njih. Više se i ne sjećam koji je to bio. Ali, ima nešto nevjerojatno magično privlačno u njima, u što sam se uvjerila sada kada je projekt počeo i kada sam se upoznala sa sjajnim kolegama koji o bunkerima mnogo znaju i koji se već godinama njima na neki način bave

vi. Razgovarat ćemo i s mjesnim odborima na čijem prostoru su bunkeri kako bismo čuli i njihovo mišljenje te da bismo radili u zajedništvu i sinergiji. Nadam se da ćemo u tome uspjeti jer je jasno vidljivo da su bunkeri vrlo zanimljivi zajednicama i pojedincima - i onima u čijem su bunkeri neposrednom susjedstvu (dakle, to su uglavnom „rubna“ zadarska naselja, tj. naselja blizu bivše „talijanske“ granice), ali i onima kojima su bunkeri „samo“ zanimljivi, primjerice, onima koji ih vide dok se voze „Kalmetinom“.

Treba istaknuti da u svijetu postoji prilično velika grupa

zaljubljenika u bunkere i ostale fortifikacije koji obilaze svjetske destinacije upravo u želji da razgledaju takve objekte. Dakle, u želji da ponudimo gostima nešto više od sunca i mora, bunkeri su izuzetno zanimljivi, a posebno zato što se njih može razgledati u bilo koje doba godine, a ne samo ljeti.

Kako je kolega Vučetić izbrojao, bunkera ima više od 200! Locirani su od centra grada do te iznimno dugačke periferije („granice“). Razmišljajući što i kako s bunkerima - a moram naglasiti da smo tu u najužem partnerstvu s Gradom i da je u ovoj

fazi sve koncentrirano na nekoliko bunkera u vlasništvu Grada (u nadi da će se oni koji su u privatnom vlasništvu na neki način moći uključiti u ponudu, tj. da će njihovi vlasnici prepoznati i njihovu „turističku, tj. komercijalnu“ vrijednost) - došli smo do zaključka da je jedan izuzetno dobro smješten bunker, gotovo u epicentru grada (za koji vjerojatno mnogi i ne znaju da je ondje), tj. bunker na rubnom prostoru novih kompleksa zgrada na prostoru bivšega TIZ-a, idealan kao centralni info-punkt. S obzirom na to da je to sada poprilično zapušteno i zaraslo mje-

Zanimljivo je da ovo zapravo nije projekt koji je znanstven i usmjeren na neko hermetično povijesno istraživanje, nego je njegov primarni cilj upravo „oživljavanje“ zapuštenih, napuštenih, zaboravljenih prostora u svrhu turističke ponude, posebice širenja turističke ponude i na vrijeme izvan špice turističke sezone

sto, već samo čišćenje prostora bit će vrijedan doprinos. Iz njega će se zrakasto širiti rute do drugih objekata, gdje će u prvo vrijeme opet biti apostrofirani samo neki bunker (jednostavno ih je previše i nisu svi vlasnički dostupni), a poslije, nadamo se, ta će se mreža sve više razvijati i možda ćemo moći reći da su u rutu uključeni svi (osim malog broja koji je već uništen).

„Recikliranje“ u pozitivno za budućnost

Osim samih ruta, zamisao je da se zabilježi i predoče sjećanja i priče o bunkerima, kako ona najstarija, tako i novija, a osim povijesne važnosti (posebice njihove uloge u Domovinskom ratu), smatramo da je izuzetno važno zabilježiti i one male, intimne, „sitne“ ljudske priče o njima. Naime, mnogi Zadrani kao djeca su se u njima igrali i ta su sjećanja iznimno važan dio njihova identiteta, a samim time i identiteta grada. Važno nam je zabilježiti i bunkere u umjetničkim djelima (čega također ima) te na neki način inicirati i nova „sjećanja“ o njima, tj. organizirati neka nova događanja koja će omogućiti novim generacijama da ih „posvoje“ pa da svi zajedno osvijestimo činjenicu da njihova uloga ne mora biti samo u ratnom kontekstu. Taj kontekst, doduše, nikada ne možemo i ne smijemo zaboraviti i zanemariti - sve te tragične smrti, ljudi koji su umrli zbog nekih tuđih bolesnih ambicija... To se svakako ne smije zaboraviti. Ali, imamo mogućnost - i vjerujem da je došlo takvo vrijeme - da oni više nikada

ne budu u funkciji rata, u funkciji odvajanja grada od njegova zaleđa, nego upravo suprotno - da ih možemo na neki način „reciklirati“ u nešto pozitivno za budućnost. To se „recikliranje“ već jednom dogodilo, kada su u Domovinskom ratu upravo i poslužili kao obrambeni bedem oko grada. Dakle, naša je poanta da se ne smije rušiti, nego graditi. Rušenjem osiromašujemo vlastitu povijest.

Mogućnosti je zaista mnogo, projekt može donijeti mnogo dobrih rezultata kako za turizam i obogaćivanje turističke ponude u Zadru, tako i za obogaćivanje života samih nas, Zadrana. Naime, svi smo svjesni da su svi kulturni sadržaji koncentrirani na poluotoku. Mi izvan poluotoka nemamo niti jedan muzej, niti jednu galeriju! Primjerice, godinama gledam onaj fenomenalan prostor u sklopu hotela Iž koji je dušu dao za neku galeriju moderne umjetnosti. Na moj (lagani) poticaj tamo je, na onim žičanim ogradama, prošle godine zadarski umjetnik Roberto Vodanović Čopor održao jednodnevnu performans izložbu. Nadam se da će novi vlasnici toga prostora imati osjećaj i za takve sadržaje. Mi još uvijek poluotok zovemo Grad (kao i Dubrovnik) i to jasno govori o ostatku Zadra. Ostatak Zadra u kulturno-povijesnom smislu je „zombi apokalipsa“. Moramo proširiti taj prostor urbaniteta i kulture i izvan našeg najljepšeg i najmilijeg poluotoka. Silno volim Zadar i iznimno sam sretna što kao rusistica (a rusistika, priznat ćete, nema baš previše veze sa Zadrom) mogu sudjelovati u nečem važnom za moj rodni grad.

Bit je zapravo u tome da projekt bude što otvoreniji kako bi se ti zanemareni i zapušteni prostori na neki način ponovno osmislili i kako bi im se dala neka nova uloga. Dakle, u Zadru su to bunker, ali kod ostalih partnera nisu, tj. ostali gradovi sami biraju koji su to i kakvi prostori - bitno je da je riječ o građevinama nastalima u 20. st.

Članovi projektnog tima Revival

Tomislav Klarin, član projektnog tima

Dr. sc. Tomislav Klarin (39), docent na Odjelu za turizam i komunikacijske znanosti, također je angažiran na projektu Revival. Osim rada sa studentima, Klarin ima veliko iskustvo u bavljenju menadžmentom i financijama, što će pomoći u osmišljavanju i realizaciji projekta i povezivanju cijele priče s turizmom.

Jurica Vučetić, član projektnog tima

Jurica Vučetić (40), pravnik, voditelj Službe za gospodarstvo i imovinsko-pravne odnose u Uredu državne uprave u Zadarskoj županiji, član je projekta Revival.

Marino Perović, administrativni voditelj projekta

Marino Perović (30), diplomirani geograf, administrativni voditelj projekta Revival, zaposlen je u Uredu za znanost na Sveučilištu u Zadru. Zahvaljujući projektu Revival za njega je otvoreno radno mjesto u okviru projekta Revival.

Ante Andrović, vanjski suradnik, projektant

Ante Andrović (56), arhitekt, projektant na projektu Revival. Veoma su ga zanimali zadarski bunker te je preko Komore arhitekata prij

šest-sedam godina predložio njihovu sanaciju.

Vinko Bakija, član projektnog tima

Dr. sc. Vinko Bakija viši je predavač francuskoga jezika, sociologije turizma, uvoda u turističku kulturu, kulturnog, urbanog i ruralnog turizma na Odjelu za turizam i komunikacijske znanosti Sveučilišta u Zadru.

Antonija Mlikota, članica projektnog tima

Doc. dr. sc. Antonija Mlikota s Odjela za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zadru, angažirana je na projektu Revival. Antonija Mlikota na Odjelu za povijest umjetnosti uglavnom drži kolegije vezane za povijest arhitekture, umjetnosti 19., 20., i 21. stoljeća te jedina u Hrvatskoj drži kolegije iz područja istraživanja podrijetla umjetnina odnosno transfera umjetnina za vrijeme nacističke vlasti.

Rafaela Božić, voditeljica projektnog tima UNIZD

Izv. prof. dr. sc. Rafaela Božić, Odjel za rusistiku, je voditeljica projektnog tima UNIZD na projektu Revival.

Ante Andrović, vanjski suradnik - projektant

„Na žalost, nisam mogao doći do informacija. Bunker su posvuda, a vrijedilo bi ih sačuvati makar imali i negativne konotacije. Tako smo predložili tada, ali ništa se nije dogodilo. Onda sam se povezoao s ovom ekipom, ovo je sada mnogo ozbiljnije“, kaže Andrović koji je rođen u Australiji, živio je i školovao se u Adelaideu.

Budući da mu je majka s Pašmana, a otac iz Stona, u Hrvatsku je došao svake godine. Ali, konačno se 2004. odlučio vratiti i realizirati neke projekte, zapravo projektirati poznaniku kuću na Pašmanu i raditi na revitalizaciji nekih objekata u gradu Zadru. Mislio je ostati samo godinu dana, ali je u Hrvatskoj i danas.

„Odlučio sam ostati. Ljudi me, što je zanimljivo, često pitaju zašto sam ostao. Ima mnogo problema u Hrvatskoj, mnogo frustracija, ali ovdje je život ljepši nego u Australiji. Tamo se mnogo radi, tamo je efikasan kapitalizam, ali ovdje je život. Grad Zadar je grad po mjeri čovjeka, ovdje ideš u grad pješice ili biciklom. Kad je riječ o struci, projektiranju, u Hrvatskoj je zanimljivije. Nemate mnogo prilika u Australiji graditi i projektirati kuće kakve se grade ovdje. To što se radi u Australiji je džungla, betonska i staklena džungla. Sljedeće generacije u Hrvatskoj imaju priliku, ne mogu reći da nemaju“, zaključio je Ante Andrović.

Jurica Vučetić, vanjski suradnik projekta

„Bunker su me oduvijek zanimali, a od 2008. počeo sam popisivati bunke u okolici Zadra. Nakon posla otišao bih malo u prirodu pa nađem jedan bunker, pa drugi pa treći... O tome sam napisao članak u Vojnoj povijesti pa su me kontaktirali novinari. U međuvremenu, javila mi se gospođa Antonija Mlikota s Odjela za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zadru te odlučila to prijaviti za projekt Europske unije, s arhitektima iz Italije... Dakle, Sveučilište u Zadru, Grad Zadar i neke institucije izvana zajedno su prijavili projekt“, kaže Vučetić.

Naime, bunker u Zadru i okolici građeni su od sredine 20-ih godina prošloga stoljeća, od Rapalskog ugovora do kapitulacije Italije 1943. Bilo ih je ukupno oko 250, a oko 200 do 230 ih je ostalo čitavo. Među njima ima većih betonskih bunkera, velikih podzemnih utvrda s dvije ili četiri željezne kupole, a neki su s velikim prostorijama za smještaj posade. Oni su najekskluzivniji bunker, a ima i onih običnih, malih kružnih koji su bili predviđeni za jednu strojnicu, a izrađeni su od kamena i betona, međutim, i takve bunke vodilo se kao borbeni položaj. Kako su Zadar i zadarski prsten bili u sastavu Italije, fašistički režim na bunke je utrošio mnogo novca.

„Ima nekoliko projekata za zaštitu bunkera, ali prema projektu Revival, vjerojatno će se urediti jedan ili dva bunkera koji su u vlasništvu Grada Zadra i to bi se trebalo komercijalizirati u turističke svrhe. Ostali bunker većinom su u vlasništvu privatnih osoba, građeni su na njihovim parcelama ili su malih gabarita pa se i ne primijete na tim parcelama“, pojašnjava Vučetić.

Ukupna vrijednost projekta Revival je 20-ak milijuna kuna, a hrvatski dio projekta vrijedi oko milijun kuna.

DR. SC. ANTE GVERIĆ, RAVNATELJ DRŽAVNOG ARHIVA U ZADRU

U našem je arhivu više od sedam kilometara arhivske građe i tisuću godina povijesti

Dr. sc. Ante Gverić (42), ravnatelj Državnog arhiva u Zadru, rođen je 1977. u Zadru. Završio je filozofiju i teologiju u Zagrebu na Filozofsko-teološkom institutu Družbe Isusove, a nakon toga arhivistiku na Filozofskom fakultetu u Zagrebu kao dodatni studij. Na posljediplomskom studiju „Jadran – poveznica među

Državni arhiv u Zadru, kao institucija, najstariji je i, s obzirom na važnost svoje arhivske građe za nacionalnu povijest, pripada među tri najvažnija arhiva u Hrvatskoj. Osnovan je kao arhiv generalnog providura za Dalmaciju 1624. godine

Sama godina osnivanja pojedine arhivske ustanove ne umanjuje nepobitnu činjenicu da je u svim našim gradovima čuvanje i upravljanje spisima bilo prisutno još od srednjeg vijeka. Tako se u našem arhivu nalazi jedan javnobilježnički dokument iz 1390. godine u kojem se spominje „arhiv zadarske općine“ („archivium communis Jadre“)

kontinentima“ Sveučilišta u Zadru doktorirao je na temu „Crkva i politika kroz službu zadarskog nadbiskupa Vinka Puljišća (1910. - 1922.)“, dakle, u razdoblju kad su se u Zadru promijenila dva politička režima. Radeći na doktoratu, Gverić je istraživao i u vatikanskim arhivima.

Za nekoliko godina Arhiv u Zadru će proslaviti 400. godišnjicu postojanja. Je li zadarski arhiv najstariji u državi?

Državni arhiv u Zadru, kao institucija, najstariji je i, s obzirom na važnost svoje arhivske građe za nacionalnu povijest, pripada među tri najvažnija arhiva u Hrvatskoj. Osnovan je kao arhiv generalnog providura za Dalmaciju 1624. godine. Međutim, teško je povezivati godine osnivanja pojedinih arhiva s obavljanjem arhivske službe, s obzirom na to da je čuvanje i upravljanje dokumentima, dakle, arhivska djelatnost, bila prisutna, kako u Zadru, tako i u drugim našim krajevima, još od ranijih vremena. Tako su dalmatinski gradovi kao općine (komune) još u srednjem vijeku imali posebna mjesta za pohranu važnih dokumenata i povlastica. Gradovi u kontinentalnom dijelu Hrvatske također su imali mjesta na kojima su se čuvali spisi tijela javne uprave. Tako je godine 1643. Hrvatski sabor dao izraditi škrinju povlastica u kojoj su se čuvale zemaljske isprave, povlastice i zakonske odredbe. Ta se godina na simboličan način povezuje s početkom djelovanja središnjeg hrvatskog arhiva, danas Hrvatskog državnog arhiva. U tom smislu, sama godina osnivanja pojedine arhivske ustanove ne umanjuje nepobitnu činjenicu da je u svim našim gradovima čuvanje i upravljanje spisima bilo prisutno još od srednjeg vijeka. Tako se u našem arhivu nalazi jedan javnobilježnički dokument iz 1390. godine u kojem se spominje „arhiv zadarske općine“ („archivium communis Jadre“).

Kako tumačite neraskidivu povezanost između Sveučilišta u Zadru, nekoć Filozofskog fakulteta, i Državnog arhiva?

Odnos Sveučilišta i Arhiva seže od osnutka Filozofskog fakulteta u Zadru 1956. Zašto je fakultet osnovan upravo u Zadru i upravo s težištem na humanističke znanosti? Među ostalim, i zbog ondašnjeg Historijskog arhiva. Naime, Arhiv je u kontekstu osnivanja Fakulteta bio ne-

Zašto je fakultet osnovan upravo u Zadru i upravo s težištem na humanističke znanosti? Među ostalim, i zbog ondašnjeg Historijskog arhiva. Naime, Arhiv je u kontekstu osnivanja Fakulteta bio nezaobilazan čimbenik jer se u arhivskim spremištima, među dokumentima, nalazi sabrana prošlost Zadra i Dalmacije

zaobilazan čimbenik jer se u arhivskim spremištima, među dokumentima, nalazi sabrana prošlost Zadra i Dalmacije. Nastavnici ondašnjeg Fakulteta, studenti i drugi istraživači imali su – kao što i danas imaju - priliku vršiti istraživanja upravo tik do Fakulteta. Ovdje je više od sedam kilometara arhivske građe koja je nastala tijekom posljednjih tisuću godina naše prošlosti - od dokumenata iz vremena kralja Petra Krešimira, primjere, njegove čuvane darovnice *Mare nostrum*, do dokumenata iz suvremenog razdoblja. U tom smislu Državni arhiv u Zadru je baza za rad istraživača različitih profila i rekao bih da Arhiv i Sveučilište djeluju upravo u simbiozi. Nakon Drugog svjetskog rata Zadar je bio razoren i opustošen grad koji ranije nije prošao nacionalnu integraciju kao ostali naši gradovi. Imao je svoju upravo nesretnu sudbinu u 20. stoljeću. Zato ga je nakon rata trebalo dizati doslovno iz pepela i također znanstveno-istraživačkim radom pokazati i njegov hrvatski karakter koji je između dva svjetska rata bio sustavno potiskivan. U tome je Arhiv imao svoju nemjerljivu ulogu kao „vjerodostojno mjesto“ pohrane našeg nacionalnog, ali i mediteranskog i uopće europskog, identiteta.

Otkud toliko povijesne građe i dokumenata u Zadru?

Zadar je stoljećima, do Prvog svjetskog rata, bio administrativni ali i svekoliki centar Dalmacije. U razdoblju mletačke uprave, kao i u kasnijim administracijama francuske i dvije austrijske uprave, u Zadru su se nalazila upravna pokrajinska tijela sa svim obilježjima jedne moderne državne administracije: od mletačkih generalnih providura do austrijskog Namjesništva kao dalmatinske vlade te svih njihovih pratećih službi. Stoga je razumljivo da je sva dokumentacija tijela javnih vlasti nastajala u Zadru i stizala u Zadar.

U Arhivu se čuvaju i matične knjige?

Prema propisima komunističkih vlasti neposredno nakon završetka Drugoga svjetskog rata, sve su matične knjige iz župnih ureda preuzete u državne arhive. Tako i mi imamo veliku zbirku od oko 2500 matičnih knjiga sa šireg dalmatinskog područja. Dobar dio matičnih knjiga za područje Zadarske nadbiskupije nalazi se i u Arhivu Zadarske nadbiskupije. Treba reći kako su mnoge od tih knjiga pisane glagoljičnim pismom, što dokazuje da je i naš sjevernodalmatinski kraj u prošlosti bio jako glagoljaško središte.

Ima li u Arhivu dokumenata osmanske provenijencije?

U arhivu se nalazi fond Mletački dragoman koji sadrži izuzetno važnu dokumentaciju o odnosima Mletačke Republike i Osmanskoga Carstva. Važan je za proučavanje mletačko-turskih odnosa na ovome području. Mlečani i Turci nisu samo ratovali, oni su tijekom dva i više stoljeća u ovoj pograničnoj zoni i trgovali, odnosno imali poslovne i druge odnose. Tako se u ovome fondu nalazi dokumentacija na osmanskom turskom jeziku pisana arapskim pismu. Fond sadržava i mnogo prekrasno ukrašenih turskih fermana tj. naredbi, odluka od državnog značaja.

A dokumenti iz vremena austrijske uprave?

Kako sam kazao, u Zadru se u doba austrijske uprave nalazila zemaljska Vlada odnosno Namjesništvo, sa svim svojim službama i odjelima preko kojih su obavljani javni poslovi na području ondašnje Dalmacije. Kako je i poznato, austrijsku administraciju odlikuje preciznost, stoga je i dokumentacija koja je pratila određene poslove - a koja se sačuvala do danas - u mnogim slučajevima gotovo dostatno vrelo za rekonstrukciju ondašnje zbilje. Samo dru-

ga austrijska uprava trajala je više od 100 godina i razumljivo je da je u tom razdoblju nastala velika količina službenih i drugih spisa. Osim toga, 19. i početak 20. stoljeća vrijeme je buđenja i razvoja nacionalnih ideja, vrlo zanimljivo razdoblje u Dalmaciji, te je i s tog aspekta dokumentacija iz vremena austrijske uprave izuzetno važna mnogim istraživačima. Osim spisa javnih vlasti, treba spomenuti i dokumentaciju iz osobnih i obiteljskih fondova, kao i zbirke izvornog arhivskog građa, što je također nenadomjestiv izvor za različita, multidisciplinarna istraživanja.

Čuvate li dokumente iz razdoblja komunizma?

Kad je riječ o arhivskoj građi iz razdoblja socijalističke Jugoslavije, manje-više imamo građu s područja naše nadležnosti. Osim građe ondašnjih tijela javnih vlasti, u Arhivu je, među ostalim, pohranjena dokumentacija lokalnih tijela Komunističke partije tzv. komiteta. Ta je građa naročito važna za proučavanje ondašnje društveno-političke situacije, s obzirom na to da je u njihovoj nadležnosti bilo na određeni način „promišljanje“ ukupne društvene zbilje.

Kada je u povijesti stradalo najviše arhivske građe?

Arhivska je građa često, na žalost, stradavala, što namjerno, što nenamjerno. U tom kontekstu izdvojiti ću godinu 1918. odnosno 1920. kada je Zadar Rapallskim ugovorom pripao Kraljevini Italiji. Tada su Italija i Jugoslavija postigle dogovor o podjeli tzv. operativnih spisa javne uprave. Naime, spisi posljednjih 40 godina, dakle, od 1878. do 1918., podijeljeni su po teritorijalnom načelu jer državna administracija nije mogla funkcionirati, ni talijanska u Zadru, ni jugoslavenska u Splitu.

Što se dogodilo s tom građom?

Velik dio te građe koju je preuzela Kraljevina Jugoslavija i koja je odnesena u Split stradao je zbog neodgovarajućeg smještaja, a osobito u dva požara nakon Drugog svjetskog rata. Srećom, sačuvana je tzv. Arhiv mapa za Dalmaciju (to jest, austrijski kaptastar), koji se danas nalazi u Državnom arhivu u Splitu. Talijani su pak prije sloma Italije u rujnu 1943. poslali dvojicu stručnjaka, povjesničara, u Zadar koji su popisali najvrjedniju građu, to jest onu koja je, kako su smatrali, dokazivala talijanstvo Zadra i Dalmacije. Kad je bilo izvjesno da će Italija kapitulirati, u 74 sanduka sve su odnijeli u Italiju. Godine 1949. u postupku restitucije ta je građa vraćena. Reklo bi se da je to bila sreća u nesreći jer se tako građa tijekom savezničkih bombardiranja i nesigurnog poraća nalazila izvan grada.

Koliko je sređena građa u Arhivu?

Mi u arhivskoj službi razlikujemo više razina sređenosti grada. Na razini općih pregleda, tzv. arhivskih vodiča naš arhiv je u potpunosti sređen te tako i informacijski dostupan. To podrazumijeva osnovne informacije o svakom fondu ili zbirci: povijest njegova stvaratelja, sadržaj, količinu i popis građe. Godine 2014. Arhiv je izdao svoj vodič kroz fondove i zbirke (u dva toma) i odmah smo ih objavili on line kako bi svi mogli brzo i lako doći do osnovnih informacija o našoj građi. Ono što mi zovemo inventari, odnosno obavijesna pomagala, su uradci naših arhivista, nakon obrade i sređivanja svakog pojedinog fonda. U inventarima naši korisnici dobiju točne informacije o sadržaju pojedinog fonda kako bi u obilju spisa lako vršili svoja istraživanja, to jest došli do traženih podataka. Gotovo svi naši fondovi imaju takve inventare, a velika većina ima i one napravljene po suvremenim međunarodnim arhivističkim normama za opis građe.

Zašto je arhivska knjižnica toliko važna?

Naša arhivska knjižnica ponajprije je važna zbog periodičkih izdanja. Sva dalmatinska periodika 19. stoljeća uglavnom se nalazi kod nas. Knjižnica je osnovana kao Knjižnica dalmatinskog Namjesništva gdje su se sabirala sva ta izdanja s područja cijele Dalmacije i tako su ostala u našem Arhivu.

Neraskidiva veza Državnog arhiva i Sveučilišta

Veza Državnog arhiva i Sveučilišta u Zadru iznimno je jaka. Kod nas istražuju nastavnici, ali i studenti Odjela za povijest, Odjela za geografiju, zatim Odjela za talijanistiku, Odjela za informacijske znanosti, Odjela za povijest umjetnosti i drugi. Surađujemo, primjerice, s profesoricom Marijanom Tomić u sklopu njezina projekta Pisana baština. Nema dana da u našoj čitaonici nema nekoga od profesora, a tu su i studenti, kako na preddiplomskoj, tako i diplomskoj i poslijediplomskoj razini, doktorandi, jer Arhiv im je, slikovito govoreći, „izvor“ odnosno „rudnik“ u kojemu rade.

Arhiv sa Sveučilištem ima potpisan i Sporazum o suradnji. Riječ je o općem sporazumu o suradnji koji se zatim definira posebnim ugovorom. Prije svega, tu je studentska praksa - studenti germanistike, informacijskih znanosti, latinskog, povijesti umjetnosti, talijanistike i povijesti odrade kod nas studentsku praksu na različitim poslovima u Arhivu.

Važno je napomenuti i da smo sa Sveučilištem prije dvije godine potpisali i ugovor o suradnji u knjižničnom sustavu Crolist. Time ćemo baštinu naše bogate arhivske knjižnice učiniti mrežno dostupnom.

Jeste li počeli s digitalizacijom?

Sukladno našoj razvojnoj politici, uvidjeli smo da je nužno napraviti iskorak u svijet suvremenih informacijskih tehnologija. Među ostalim, to podrazumijeva da dio naše baštine učinimo dostupnim preko naše mrežne stranice. Zato smo prije tri godine oformili Fotolaboratorij u kojem se vrši snimanje dokumenata u postupku digitalizacije. Ubrzo smo počeli sa sustavnim snimanjem matičnih knjiga.

Zašto baš matičnih knjiga?

Zato što su matične knjige najkorištenija građa. Primjerice, svaki naš četvrti korisnik vrši genealoška istraživanja koristeći matične knjige. Općenito su genealoška istraživanja vrlo popularna. Naime, razumljiva je ljudska potreba da sazna tko su mu

bili preci. Do sada smo digitalizirali više od pola zbirke matičnih knjiga, oko 1300 knjiga. U završnici izrade je i nova web stranica koja će istraživačima biti zanimljiva i korisna upravo zbog rubrike Digitalni arhiv gdje ćemo objaviti matične knjige, ali i drugu reprezentativnu građu.

Možemo, dakle, ustvrditi kako je Državni arhiv u Zadru nepresušno vrelo za istraživače?

Upravo tako, rekao bih, ovaj arhiv čuvar je prvorazrednih povijesnih izvora. Osim domaćih istraživača, dolaze nam i mnogi stranci, osobito s područja Italije, s kojima surađujemo. Nedavno sam u Veneciji u sklopu jedne konferencije s kolegama iz drugih naših jadranskih arhiva razgovarao s ravnateljicom Državnog arhi-

va u Veneciji o unaprjeđenju suradnje. Nama je arhiv u Veneciji izuzetno važan, a njihove istraživače zanima građa iz doba Mletačke Republike u našem arhivu. Međutim, dolaze nam i istraživači iz drugih europskih zemalja, a također i iz SAD-a, s vrlo različitim interesima, odnosno temama istraživanja.

Arhiv u Zadru organizira i mnoge izložbe?

Jedna od djelatnosti Arhiva „prema vani“ je i organiziranje izložbi. Godišnje pripremimo i ugostimo nekoliko izložbi. Primjerice, prošle godine organizirali smo izložbu „Zadar 1918“, u prigodi sto godina od završetka Prvog svjetskog rata. Ovo ljetno u Zagrebu i Zadru postavljamo izložbu „Napoleonova cesta - doprinos francuske uprave u cestogradnji u Dalmaciji početkom 19. stoljeća“.

MERI LUKIĆ, PROF., VODITELJICA UREDA ZA PREDDIPLOMSKE I DIPLOMSKE STUDIJE

Ured bez kojega bi Sveučilište teško funkcioniralo

Meri Lukić, prof., voditeljica je Ureda za preddiplomske i diplomske studije. Ured odrađuje velik posao za koji rijetki znaju o kojem je to obimu posla riječ, ali bez kojega Sveučilište jednostavno ne bi funkcioniralo.

Koji je djelokrug rada vašega ureda?

Ured za preddiplomske i diplomske studije obavlja administrativne poslove vezane za dvopredmetne studije. Poslovi za jednopredmetne studije obavljaju se na njihovim matičnim odjelima. Dakle, naš djelokrug rada su upisi bruoša i studenata u višu godinu, ovjeravanje semestra, izdavanje potvrda i prijepisa ocjena te izdavanje potvrda o završetku studija.

Ured obavlja administrativne poslove i za studente koji su završili dodiplomske studije (prijepisi ocjena, ovjera planova i programa dodiplomskih studija, duplikati i ovjere diploma i sl.). U tijeku je i provjera vjerodostojnosti diploma za osnovne i srednje škole.

Osim toga, Ured za preddiplomske i diplomske studije čuva dokumentaciju za studente preddiplomskih i diplomskih dvopredmetnih studija, organizira primjenu ISVU sustava te izrađuje različite statističke izvještaje o studentima, kako za dvopredmetne studije, tako i za jednopredmetne te za potrebe Uprave, ostalih ureda na Sveučilištu, Ministarstva, studentske ambulante, Državnog zavoda za statistiku, raznih agencija i sl.

Ured ažurira i šalje podatke o redovitim studentima za subvenciju Ministarstva te šalje podatke i za državnu STEM stipendiju, vodi evidenciju o tiskanju X-ica, narudžbi i preuzimanju pristiglih X-ica za sve studente na Sveučilištu u Zadru (preddiplomski, diplomski, integrirani i poslijediplomski studiji).

Nadalje, organizira promocije za magistre na Sveučilištu, pri-

Naš tim čine: Ana Kusik, mag., referentica za 1. godinu preddiplomskih studija; Elvira Hromin, oec., referentica za 2. i 3. godinu preddiplomskih studija te za absolvente preddiplomskih studija; Ljerka Morović, mag., referentica za studente diplomskih studija, te Mirjana Pejnović zadužena za poslove dislociranog Učiteljskog studija u Gospiću

prema Odluke za Senat (Odluke o upisu studenata u prvu i višu godinu), ažurira podatke o nastavničkim i administrativnim kadrovima, a vezano je uz rad na nastavničkom portalu i u ISVU sustavu. Ured, na kraju, prati promjene rasporeda predavanja te ih ažurira za sve preddiplomske, diplomske i integrirane studije u ISVU sustavu.

Tko su sve članovi tima u vašem odjelu?

Ana Kusik, mag., referentica je za 1. godinu preddiplomskih studija. Elvira Hromin, oec., referentica je za 2. i 3. godinu preddiplomskih studija te za absolvente preddiplomskih studija. Ljerka Morović, mag., referentica je za studente diplomskih studija. Mirjana Pejnović zadužena je za poslove dislociranog Učiteljskog studija u Gospiću.

Sve one upisuju bruoše te studente viših godina, zaprimaju studentske zamolbe i rješenja, vode evidenciju o uplatama i školarina-

ma, izdaju AAI račune, ažuriraju bazu podataka za X-ice, izdaju potvrde i prijepise ocjena te ovjeravaju obrasce za stipendije, izdaju naljepnice za indekse (studentima koji još imaju indekse).

Koliko je ove godine upisano novih studenata na Sveučilište?

Ove godine upisano je 1048 studenata na preddiplomskim studijima, 65 na integriranim studijima i 415 na diplomskim studijima.

Iz kojih sve hrvatskih pokrajina i županija dolaze studenti na Sveučilište u Zadru?

Dolaze iz svih hrvatskih županija te iz BiH.

Koje su županije, osim dalmatinskih, po broju studenata najzastupljenije?

Najbrojniji su, ako ne računamo dalmatinske županije, studenti iz Grada Zagreba i Zagrebačke županije, zatim

Osječko-baranjske, Brodsko-posavske pa Varaždinske te Primorsko-goranske i Ličko-senjske županije.

Koliko studenata je na preddiplomskom, a koliko na diplomskom studiju?

Na preddiplomskom studiju je 3521 student, na diplomskom 1445, na integriranim preddiplomskim i diplomskim studijima 388. Redovnih studenata je 3567, a izvanrednih 1787.

Koliko je studenata koji studiraju dvopredmetne studije?

Dvopredmetne studije studira 1552 studenata.

Koliko svake godine bude prvostupnika, a koliko ih diplomira (magistrira)?

U ak. god. 2015./2016. 662 studenata završilo je preddiplomske studije (prvostupnici), a 394 integrirane i diplomske studije (magistri).

U ak. god. 2016./2017. 641 student završio je preddiplomske studije (prvostupnici), a 377 integrirane i diplomske studije (magistri).

U ak. god. 2017./2018. 534 studenata završilo je preddiplomske studije (prvostupnici), a 388 integrirane i diplomske studije (magistri).

Za koje odjele i studijske grupe studenti imaju najveći interes?

Na preddiplomskoj razini u tekućoj akademskoj godini najviše je bio interesa za studije Psihologija, Menadžment, Rani i predškolski odgoj i obrazovanje, Anglistika, Kultura i turizam, Pedagogija te za integrirani Učiteljski studij u Zadru.

Meri Lukić rođena je u Zadru 1974. godine, gdje je završila osnovnu školu i gimnaziju. Na Filozofskom fakultetu u Zadru diplomirala je 2001. godine talijanski jezik i književnost i pedagogiju

DANIJELA GAŠPAROVIĆ, VODITELJICA UREDA ZA POSLIJEDIPLOMSKE STUDIJE

Godišnje na Sveučilištu u Zadru doktorira 25 do 30 studenata

Danijela Gašparović, voditeljica Ureda za poslijediplomske studije Sveučilišta u Zadru, također radi velik ali „nevidljiv posao“.

Naime, Ured za poslijediplomske studije obavlja administrativne poslove vezane uz izvođenje poslijediplomskih studija: od upisa na studije, izdavanja potvrda i uvjerenja, vođenja propisane evidencije studenata, pa do pripreme materijala i koordinacije procedura koje student doktorskog studija mora proći tijekom svog studija (imenovanje mentora i komentora, prijava i odobrenje teme disertacije, ocjena disertacije). Usto, Ured organizira obrane tema disertacije, odnosno završne obrane disertacija te svečane promocije doktora znanosti i sveučilišnih specijalista.

„Zbog specifičnosti poslijediplomskih studija, usko surađujemo s voditeljima i vijećima pojedinih studija te nastojimo biti na usluzi našim studentima i profesorima. Moramo se pohvaliti da studenti prepoznaju naš trud i nagrađuju ga visokim ocjenama u godišnjim anketama“, kaže Danijela Gašparović.

Tko su djelatnici Ureda za poslijediplomske studije?

U Uredu su zaposlene dvije osobe: stručna suradnica Rafaela Čurković, čiji posao je većim dijelom izravno vezan uz studente (upisi, izdavanje potvrda, korespondencija, vođenje propisane evidencije) i ja kao voditeljica, koja organizira rad Ureda i koordinira provođenje prije spomenutih procedura te surađujem s nadležnim prorektorom na poslovima koji se odnose na poslijediplomske studije. Trenutačno je u Uredu i kolegica na stručnom osposobljavanju Tea Sokolov.

Koliko poslijediplomskih studija organizira Sveučilište?

Sveučilište u Zadru trenutačno organizira sedam doktorskih i jedan specijalistički studij. Od toga se jedan doktorski studij izvo-

Zadarsko sveučilište trenutačno organizira sedam doktorskih i jedan specijalistički studij. Od toga se jedan doktorski studij izvodi kao zajednički sa Sveučilištem Libertas, a jedan kao združeni sa Sveučilištem u Teramu u Italiji

di kao zajednički sa Sveučilištem Libertas, a jedan kao združeni sa Sveučilištem u Teramu u Italiji.

Koliko je upisanih studenata na poslijediplomskim studijima na Sveučilištu u Zadru?

U proteklom semestru na svim poslijediplomskim studijima bio je upisan 371 aktivni student. Kako su na nekim studijima upisi još u tijeku jer poslijediplomski studiji mogu početi godinu i u ljetnom semestru, predviđamo

da će do kraja tekućeg semestra broj aktivnih studenata iznositi više od 400.

Koliko je ove godine studenata po područjima?

Četiri naša doktorska studija i jedan specijalistički pripadaju društvenom području i imaju 160 upisanih studenata, dva studija pripadaju području humanističkih znanosti i imaju 170 studenata, dok je jedan studij interdisciplinarni (područje hu-

manističkih znanosti i interdisciplinarna područja znanosti) s 41 upisanim studentom.

Koliko ih, u prosjeku, doktorira svake godine?

U prosjeku, godišnje doktorira 25 do 30 studenata. Zasad još nemamo završenih specijalista pa nemamo podatak za njih.

Tko odobrava teme za doktorate?

Teme doktorskih radova odobrava Senat na prijedlog vijeća pojedinog doktorskog studija. Naime, svaki studij ima svoje vijeće koje u pravilu čine svi nastavnici koji sudjeluju u izvođenju studija. Student, uz suglasnost mentora (i komentora, ako ga ima), najkasnije do kraja druge godine studija prijavljuje temu vijeću, koje onda Senatu predlaže stručno povjerenstvo za ocjenu i obranu teme. Student javno brani nacrt teme pred imenovanim povjerenstvom, koje zatim piše svoju ocjenu. U konačnici, ako je ocjena pozitivna, Senat odobrava predloženu temu i student može nastaviti s izradom doktorskog rada.

Koje inozemne ustanove, školske ili kulturno-znanstvene, raspisuju natječaj za stipendije za doktorande na Sveučilištu u Zadru?

Većina naših doktoranada su izvanredni studenti koji studiraju uz rad i sami plaćaju studij, no, Sveučilište svakodnevno objavljuje natječaje za stipendije različitih ustanova, npr. DAAD (Njemačka služba za akademsku razmjenu), koji doktorandima omogućuju kraći ili dulji boravak istraživačke prirode na raznim znanstveno-istraživačkim ustanovama.

Tko su članovi vijeća poslijediplomskih studija u Zadru?

Vijeće poslijediplomskih studija je stručno tijelo nadležno za sve poslijediplomske studije, a čine ga prorektor za znanost i po dva člana područnih stručnih vijeća.

Danijela Gašparović (prva s lijeva): Ponosna sam što sam studirala na FF-u u Zadru. Skolovala sam se u Zadru i ponosna sam što sam bivša studentica ove ustanove, točnije, Filozofskog fakulteta iz kojega je izraslo današnje Sveučilište, na kojem sam završila studij francuskoga jezika i književnosti i povijesti umjetnosti.

DOC. DR. SC. VESNA UKIĆ KOŠTA | DR. SC. MONIKA BREGOVIĆ

Shakespeare jučer, danas, sutra

Htjele smo da se i naš Odjel za anglistiku pridruži svjetskom obilježavanju 400. godišnjice smrti Williama Shakespearea. Osjećale smo da nekako moramo pridonijeti toj velikoj obljetnici jer je bez Shakespearea nemoguće zamisliti englesku kulturu, i to ne samo književnost i teatar, nego i jezik. Tako smo ovim projektom pokušale pokazati kakav doprinos Odjel može dati kao cjelina, sa svim znanstvenim područjima i poljima koje pokriva

Prije otprilike tri godine, u proljeće 2016. godine, s kolegicom Estellom Petrić-Bajlo, koja je u međuvremenu otišla u mirovinu, počele smo planirati i pripremati projekt koji smo nazvale *Shakespeare jučer, danas, sutra*. Htjele smo da se i naš matični odjel, Odjel za anglistiku Sveučilišta u

Zadru, pridruži svjetskom obilježavanju 400. godišnjice smrti Williama Shakespearea. Iako niti jedna od nas nije šekspirologinja u znanstvenom smislu, osjećale smo da nekako moramo pridonijeti toj velikoj obljetnici jer je bez Shakespearea nemoguće zamisliti englesku kulturu, i to ne samo književnost i teatar, nego i

jezik. Tako smo ovim projektom pokušale pokazati kakav doprinos Odjel može dati kao cjelina, sa svim znanstvenim područjima i poljima koje pokriva. Upravo zbog takvog pristupa, kojim smo htjele uključiti sve koji su željeli reći nešto o Shakespeareu, naš projekt uključivao je vrlo različite, a nadamo se, i vrlo zanimljive

aktivnosti. Osim toga, smatrale smo kako je ključno da u obljetnicu uključimo i naše studente, i to ne samo u organizaciju, kojoj su pripomogli raznim administrativnim poslovima, kao fotografi, dizajneri plakata i sl. Studenti su sudjelovali i kao izlagači, i kao glumci u studentskoj predstavi, a vodili su i radionice koje

su se održavale u lokalnim osnovnim školama i u jednoj srednjoj. Čini nam se da u nekoliko posljednjih godina na Odjelu nije organiziran projekt koji bi okupio toliki broj studenata, na što smo posebno ponosne.

Ukratko, namjera nam je bila ovim projektom podsjetiti ne samo naše studente, nego i širu javnost da se Shakespeare i u 21. stoljeću čita, analizira, tumači i izvodi na kazališnim pozornicama, i u Hrvatskoj i u svijetu, uvijek iznova, uvijek iz nekih novih i svježih perspektiva. Zbog toga smo se namjerno u najavi projekta potrudile izostaviti riječ „smrt“. Htjele smo naglasiti da je riječ o autoru koji je još uvijek itekako „živ“ i prisutan među nama.

Utjecaj Barda na hrvatsku kulturu

Teško je opisati kako je sve Shakespeare utjecao na hrvatsku kulturu, književnost i teatar ili pak izdvojiti pojedine izvedbe njegovih djela ili njegov utjecaj na hrvatsku umjetnost. Ono što možemo reći jest da je njegova uloga bila važna u mnogim prijelomnim trenucima hrvatske kulture. Tako je, primjerice, bio važan u profesionalizaciji hrvatskog kazališta koju je proveo veliki Stjepan Miletić, zasnovavši na Shakespeareovim dramama (i drugim kanonskim djelima) svoj takozvani „željezni repertoar“. Uz to, možemo spomenuti i ulogu koju je Shakespeare odigrao u internacionalizaciji Dubrovačkih ljetnih igara. Naime, *Hamlet* postavljen na Lovrijencu u režiji Marka Foteza 1952. proslavio je Dubrovačke ljetne igre kao međunarodni festival. Bila je riječ o izvedbi u kojoj je iskorišten prirodni potencijal Lovrijenca kako bi se stvorila posebna atmosfera i Elsinore prikazao kao klaustrofobična tamnica, a ujedno dokuinuo i „četvrti zid“, imaginarna granica između glumaca i publike. Do danas je mnogo Shakespeareovih drama uprizoreno na Dubrovačkim ljetnim igrama, a ove godine izvodi se još jedan *Hamlet* u režiji Paola Magellija.

Zaista bi bilo nemoguće nabrojati sve književnike na koje je Shakespeare utjecao, no možda je najpoznatiji primjer izravnog posuđivanja iz renesansnog teksta *Predstava Hamleta u selu Mrđuša Donja* Ive Brešana, čiji je ulomak, među ostalim, izveden i u sklopu naše obljetnice. Svako razdoblje prepoznava

je u Shakespeareovu djelu neku svoju „vječnu temu“ koju uklapa u vlastite povijesno-specifične uvjete i društvene odnose. Rekle bismo da od tog odnosa obje strane profitiraju: stari tekst novim autorima daje inspiraciju, a nove izvedbe i prerade renesansnom tekstu udahnuju novi život. Važno je napomenuti da i danas, u doba interneta i digitalne tehnologije, Shakespeare-

ovo djelo pronalazi nove puteve do svoje publike. Svakako, današnje izvedbe Shakespeareovih djela, one koje idu u smjeru performansa ili postdramskog teatra ili pak koje se služe novim tehnologijama, izgledaju sasvim drukčije. Primjer takvog digitalnog teatra može se pronaći kod kanadskog redatelja Roberta Lepagea koji u svojim izvedbama Shakespeareove renesansne

tekstove pretvara u kompleksne multimedijalne projekte.

Zbornik događanja

U početku zapravo uopće nismo planirale napisati knjigu, ali trodnevna zbivanja koja su održana od 12. do 14. listopada 2016. ostavila su za sobom toliko zanimljiva materijala da smo zaključile kako bi bilo šteta da ga na neki način ne zabilježimo i ukoričimo. Razmišljajući kako da osmislimo zbornik, s obzirom na vrlo raznovrsne aktivnosti koje su se održavale tijekom ta tri dana, odlučile smo mu pristupiti nekonvencionalno. Zbog toga smo uz radove nastavnika i studenata odlučile u zbornik uključiti i druge priloge, osvrtna studentsku predstavu koji je napisala Estella Petrić Bajlo i foto-dokumentaciju popratnih događaja. Tako je ovim zbornikom zapravo na ovaj ili onaj način zabilježeno sve što se ta tri dana događalo.

Od kolega s Odjela u projektu su sudjelovali Lidija Štrmelj, Leonarda Lovrović, Estella Petrić-Bajlo i Monika Bregović, a kolega Tomislav Kuzmanović pomogao nam je kao moderator. Lidija Štrmelj motivirala je svoje studente da sudjeluju kao izlagači, a u koautorstvu sa studenticom Marijom Orkić napisala je tekst za ovaj zbornik. U tekstu pod naslovom *Puns in Shakespeare's Sonnets* autorice se bave igrom riječi u dvadesetak Shakespeareovih soneta i objašnjavaju njihovu dvosmislenost. Leonarda Lovrović organizirala je i radionice sa studentima u nekoliko zadarskih osnovnih škola i u srednjoj Školi primijenjene umjetnosti i dizajna u kojima su ih upoznivali s nekim od najpoznatijih djela i/ili Shakespeareovim jezikom. U svojem članku *Shakespeare in the EFL Classroom* podrobno ih je i opisala i popratila fotomaterijalom. Monika Bregović se u svojem tekstu *Cijeli svijet je pozornica: teatar svijeta, teatar pamćenja* bavi mnemotehničkim „teatrima pamćenja“ koje su u renesansi pokušali izgraditi Giulio Camillo i Robert Fludd. Renesansni mehanizmi pamćenja usporedivi su sa suvremenim fenomenima kao što je internet, a postaju inspiracija i za suvremenu umjetnost. Estella Petrić-Bajlo je sa studentima uvježbala izvedbu Brešanove *Predstave Hamleta u selu Mrđuša Donja*, zacijelo najpoznatijeg djela hrvatske književnosti koje se intertekstualno naslanja na Shakespeareova *Hamleta*. U svojoj najavi predsta-

Smatrale smo kako je ključno da u obljetnicu uključimo i naše studente, i to ne samo u organizaciju, kojoj su pripomogli raznim administrativnim poslovima, kao fotografi, dizajneri plakata i sl. Studenti su sudjelovali i kao izlagači i kao glumci u studentskoj predstavi, a vodili su i radionice koje su se održavale u lokalnim osnovnim školama i u jednoj srednjoj. Čini nam se da u nekoliko posljednjih godina na Odjelu nije organiziran projekt koji bi okupio toliki broj studenata, na što smo posebno ponosne

ve i osvrtu u knjizi *Uz 400 godina smrti Williama Shakespearea i 80 godina života Ive Brešana*, Petrić-Bajlo naglašava kako se Hamlet, odnosno njegova tragedija, bez mnogo problema transponirala u tadašnju „balkansku moralnu kaljužu“. Činjenica da su se, kako nam je Petrić-Bajlo sama napomenula, studenti ponegdje samoinicijativno referirali na situacije iz suvremene hrvatske svakodnevice potvrđuje kako se slične (i tragične i komične) situacije s vremena na vrijeme na ovim prostorima stalno ponavljaju.

Naši gosti

Naravno, odlučile smo pozvati i goste, a našem pozivu odazvali su se hrvatski akademici Luko Paljetak i Boris Senker, Goran Gretić, umirovljeni redovni profesor s Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu, te Krešimir Vunić, pre-

davač na Filozofskom fakultetu u Puli. Prvi tekst u našoj knjizi upravo je članak Luke Paljetka u kojem on postavlja pitanje koje stoljećima „muči“ šekspirologe: Kome je uopće Bard namijenio svoja 154 poznata soneta: prijatelju, ljubavnici ili možda kraljici Elizabeti I.? Paljetak iznosi svoje hipoteze i stavlja ih uz bok, kako sam kaže, „mnogim dosadašnjim jednako nedokazanim i nedokazivim, obaranim i oborivim“ tezama kritičara, tumača i proučavatelja Shakespeareova djela. U svom tekstu „Hrvatski *Snovi Ivanjske noći*“ Boris Senker daje lokalni pogled na Shakespearea i izvedbe njegovih drama na hrvatskom tlu. U tekstu tako daje iscrpan pregled kazališnih uprizorenja fantastične komedije *Snovi Ivanjske noći* u Hrvatskoj u razdoblju od 1895. pa sve do zasad posljednje izvedbe u 2007. godini. S druge strane, Goran Gre-

tić u tekstu *Zagonetka Hamleta ili tragedija u povijesnom kontekstu* nudi drukčiji pristup i iščitava tekst kontroverznog njemačkog teoretičara prava Carla Schmitta koji je, među ostalim, pisao i o Shakespeareovu *Hamletu* i pokušavao protumačiti/zahvatiti lik tragičnoga glavnog junaka u vrlo konkretnom povijesnom kontekstu. Taj tekst vrijedi istaknuti jer je riječ o kod nas manje poznatom Schmittovu eseju koji Gretić stavlja u prvi plan. Krešimir Vunić održao je predavanje o konceptu i podrijetlu zla u tragedijama *Kralj Lear* i *Macbeth*, a u radu *Evil: Comments on Passages in King Lear and Macbeth* problematizira „prirodu“ u dvije Shakespeareove drame u odnosu na brojna moguća značenja navedenog koncepta u renesansi, od nebesa obilježenih božanskom prisutnošću do svijeta demona koji se

obično povezuje s destruktivnim aspektima prirode.

Dvije izložbe

U ostale popratne događaje ubrajaju se i dvije izložbe, izložba odabranih Shakespeareovih izdanja iz bogatog fonda Sveučilišne knjižnice i izložba akvarela slikara Tomislava Košte s nagradnim kvizom „How well do you know Shakespeare?“ Obje izložbe, koje su također našle mjesto u našoj knjizi, svjedoče o uspješnoj suradnji ne samo s drugim sveučilišnim službama, nego i sa širom, i to ne samo obrazovnom zajednicom. Nadamo se da smo ovim zbornikom uspjele ostvariti ono što smo zamislile, a to je kombinacija lakće i ozbiljnosti, znanstvenog i popularnog, kompleksnog a ujedno i pristupačnog. Takvo je, uostalom, i samo djelo velikoga Barda kojemu je knjiga posvećena.

Dr. sc. Monika Bregović

Dr. Monika Bregović (1984.) diplomirala je engleski jezik i književnost i komparativnu književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Pri istom fakultetu je doktorirala 2017. godine na teatrološkim temama pod mentorstvom Sibile Petlevski (ADU, Zagreb) i Christophera Balmea (LMU, München). Tijekom studija boravila je u ljetnim školama i kraćim studentskim razmjenama pri Sveučilištu LMU u Münchenu (stipendije DAAD-a) i Sveučilištu u Beču (stipendija CEEPUS-a). Radi kao poslijedoktorandica na Odjelu za anglistiku Sveučilišta u Zadru gdje predaje kolegije iz književnosti, drame i teorije književnosti. Članica je uredništva časopisa za književnost „Quorum“ i znanstvenog časopisa za doktorande i poslijedoktorande „Pulse - the Journal of Science and Culture“. Suurednica je dvaju zbornika, *Shakespeare jučer, danas*, sutra (Sveučilište u Zadru, 2019.) i *Migrations* (Peter Lang, 2019.), nastalih na temelju istoimenih konferencija koje su se održavale pri Odjelu za anglistiku. Organizirala je i nekoliko studentskih projekata, uključujući sudjelovanje studenata na konferenciji *Theatrum Mundi*, IUC Dubrovnik, 2017., i terensku nastavu za studente, kolegij *Suvremena britanska drama 2015./2016.*

Doc. dr. sc. Vesna Ukić Košta

Doc. dr. sc. Vesna Ukić Košta diplomirala je engleski i njemački jezik i književnost na tadašnjem Filozofskom fakultetu u Zadru. Počela je raditi kao znanstvena novakinja na Odjelu za anglistiku Sveučilišta u Zadru 2000. godine, i to na projektu „Prostori književnog svijeta“ profesora Stipe Grgasa. Magistrirala je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu na temu ženskog iskustva u poeziji suvremene irske pjesnikinje Eavan Boland. Doktorirala je na Sveučilištu u Zadru disertacijom pod nazivom „Representations of Catholicism in Twentieth-Century Irish Women's Fiction“ (Prikazi katoličanstva u prozi irskih književnica 20. stoljeća). Od početka joj je područje interesa irska književnost, posebno autorice koje su sve do posljednjih desetljeća 20. stoljeća bile gotovo sasvim marginalizirane na irskoj književnoj sceni. O temama vezanim uz brojne aspekte irske književnosti i kulture predaje u sklopu kolegija *Britanska i irska poezija te irska ženska proza 20. st.* Uz te kolegije, na preddiplomskom studiju predaje i *Uvod u engleske književne studije i Britanski roman 20. st.*

Područja znanstvenoga interesa su joj irska književnost 20. st., suvremena britanska književnost te kulturalne studije. U novije vrijeme posebno je zanimaju pitanja identiteta i rase u suvremenoj britanskoj fikciji.

Dosad je uglavnom objavljivala znanstvene radove na temu poezije i proze irskih književnica. Kourednica je dviju knjiga - *Shakespeare jučer, danas, sutra* i *Migrations: Literary and Linguistic Aspects*.

Svaki je čovjek razumsko biće, biće koje, osim tijela, ima svoju netjelesnu stvarnost, kako god je mi nazivali. Tako je svakom čovjeku, da bi ispunio i osmislio svoj život, potreban različit sadržaj, takav ili takvi da dotiču obje stvarnosti. Čovjeku su, a time svakoj studentici i studentu, potrebni osjetilni i emocionalni sadržaji, kao i oni umski. Studentski je život time osmišljen ako se članovima istog pruža mogućnost različitih sadržaja. Različitih sadržaja na Odjelu za filozofiju uistinu za svaku studenticu i studenta ima napretek. Između mnoštva trenutačno dostupnih odabirem opisati neke od ispunjavajućih sadržaja.

Besmisao prevladana mudročću

Počnimo priču novonastalom studentskom udrugom Odjela za filozofiju CAP! - Cogito atque possum (*Mislim, ujedno i mogu*). Udrugu smo, nakon što smo zajedničkim trudom izradili Statut, osnovali 22. ožujka ove godine. Za naziv postoji cijela jedna simpatična i naša priča, ali o njoj drugom zgodom. Naglasak imena Udruge je naravno na „possum“. Zašto? Vrlo jednostavno - filozofi djeluju, mogu djelovati i trebaju djelovati. Time smo se vodili i kada smo dogovarali koji ćemo znak imati. Dvoumljenje između sove i Sizifa koji gura kamen na kraju je urodilo time da imamo oboje.

Velika je prednost Udruge što su i bivši studenti Odjela dobrodošli i mogu postati članom, a interakciju različitih generacija studenata smatram motivirajućom i konstruktivnom. Svatko može pridonijeti na svoj način. Udruga trenutačno ima oko 20 članova, naravno, otvorena je za suradnju s drugim udrugama i tijelima. Predsjednica Udruge i Upravnog odbora sam ja, zamjenica je Rebeka Petrov, tajnica Ksenija Paraga te blagajnica Ena Pavičić, a u Upravnom je odboru još i drugi zamjenik Josip Grurica. U Nadzornom su odboru Maja Balenović kao predsjednica te članovi Marina Bobić i Dario Žilić. Udruga je neprofitabilna i rezultat je isključivo dobre volje i slobodnog vremena svojih

UDRUGA ODJELA ZA FILOZOFIJU
CAP! - COGITO ATQUE POSSUM,
PREDSJEDNICA MATEA LONČAR

Mislim, ujedno i mogu!

Udrugu smo, nakon što smo zajedničkim trudom izradili Statut, osnovali 22. ožujka ove godine. Naglasak imena Udruge je naravno na „possum“. Zašto? Vrlo jednostavno - filozofi djeluju, mogu djelovati i trebaju djelovati. Time smo se vodili i kada smo dogovarali koji ćemo znak imati. Dvoumljenje između sove i Sizifa koji gura kamen na kraju je urodilo time da imamo oboje

članova koji su htjeli okruženje koje dopušta samoaktualizaciju na način koji nije jednako omogućen u nekim drugim okolnostima ili okruženjima.

Kako raspravljati

Kao najvažniji projekt, oko kojeg se Udruga zapravo primarno oformila, imamo studentske tribine. Studentske tribine imaju malo podulju povijest od Udruge, s njima smo počeli u studenome 2018., a tema prve bila je „Kako raspravljati?“. Od tada nastojimo jednom mjesečno održavati susrete, a dosadašnje teme bile su „Manipulacija medija“, „Husserlov fenomenološki redukcionizam“, „Uloga filozofije u nasilju u odgoju i obrazovanju“ te „Hannah Arendt - sloboda i zlo“. Teme biraju studentice i studenti sami, demokratskim putem i uvijek unaprijed, dakle, na kraju susreta ovaj mjesec bira se tema (literatura i izlagač/i) za sljedeći mjesec. Tribina u pravilu ima dva dijela, prvi dio je izlaganje koje traje 15 - 20 minuta, a nakon toga slijedi drugi dio - rasprava. Glavni motiv aktualiziranja ovog projekta bila je želja za češćim raspravama, izgradnja što bolje argumentacije, umijeća govora, logičkog zaključivanja, iskazivanja vlastitoga mišljenja, u konačnici, sve ono za što nemamo dovoljno mjesta i vremena na redovnim predavanjima. Zato smo mi studenti odlučili preuzeti stvari u svoje ruke. Želim istaknuti kako

Dana 13. kolovoza možete gledati redateljski prvijenac studentice Ele Lipanović „Preferiram da NE“, a riječ je o pokušaju pronalazjenja istine koji rezultira gubitkom sebe. Isto tako, studentica Karla Njegrčić, s profesorom Eterovićem, glumit će u predstavi „Tabu“

Velika je prednost Udruge što su i bivši studenti Odjela dobrodošli i mogu postati članom, a interakciju različitih generacija studenata smatram motivirajućom i konstruktivnom. Svatko može pridonijeti na svoj način. Udruga trenutačno ima oko 20 članova i, naravno, otvorena je za suradnju s drugim udrugama i tijelima

me posebno raduje to što je iz susreta u susret broj studentica i studenata koji sudjeluju sve veći te što taj broj ne uključuje samo nas s Odjela, već nam se pridružuju i studentice i studenti s drugih odjela.

Filozofsko internacionalno kazalište

Osim u raspravljačke, bacili smo se i u kazališne vode. Na inicijativu studenata te uz pomoć kazališnog redatelja doc. dr. art. Nikše Eterovića pokrenuta je još jedna priča studentica i studenata Odjela za filozofiju. FIKK je naša kratica za Filozofsko internacionalno kazalište iz Zadra koje mislimo filozofa otvara scenski prostor za propitkivanje današnjice. Ovdje se okuplja kreativno i inspirativno društvo studentica i studenata koje svojim sposobnostima putem glume ili režiranja traži put do šire javnosti. Ovu su inicijativu studenti nedavno pokrenuli, a već u kolovozu moći ćete tome svjedočiti. Naime, 13. kolovoza možete gledati redateljski prvijenac studentice Ele Lipanović, naslovljen „Preferiram da NE“, a riječ je o pokušaju pronalazjenja istine koji rezultira gubitkom sebstva. Isto tako, studentica Karla Njegrić, s profesorom Eterovićem, glumit će u predstavi „Tabu“.

Što nas tek čeka

Vidimo u navedenim aktivnostima kako filozofiju nastojimo širiti u druge svjetove, ali, isto tako, filozofiju obogaćujemo i ši-

rimo u samom svijetu filozofije. Kao studenti imamo priliku sudjelovati na raznim nacionalnim i međunarodnim filozofskim aktivnostima: od seminara, ljetnih škola filozofije, okruglih stolova, konferencija sve do simpozija. Ne samo da imamo priliku sudjelovati kao slušači na svim tim aktivnostima, već nam se pruža mogućnost sudjelovanja s vlastitim izlaganjima i prezentacijama. Sve nam se pruža, od financijske potpore do filozofskog ispunjenja vlastitoga bića. Zar je potrebno reći nešto osim da smo itekako privilegirani što se tijekom studija filozofije u Zadru možemo upustiti u tako velike vode? Zasluge ponajviše dugujemo profesoru Zovku - našem svjetskom filozofu.

Uloga studentica i studenata na Odjela za filozofiju uistinu jest značajna i ostvaruje se putem različitih aktivnosti koje sam prethodno kratko spomenula, ali ne samo putem njih. Čini mi se da aktivnostima i značaju, kako vrijeme odmiče, sve više pridonosimo. Pitam se što nas tek čeka? Budući da sam prostorno i vremenski ograničena, ne mogu iznijeti sve naše aktivnosti, ali mogu reći hvala svima onima koji pridonose cijeloj ovoj priči. Mislim da svi mogu maštati o ovakvom studiranju. Naravno, ništa od ovoga ne bismo uspjeli bez potpore pročelnika, bez potpore Odjela. Odjel za filozofiju pruža različite sadržaje, a u našoj je volji odgovor na njih.

Matea Lončar, studentica 2. godine diplomskoga studija, studentska predstavica Odjela, predsjednica udruge CAP! - Cogito atque possum

U ORGANIZACIJI ZAKLADE "KONRAD ADENAUER" I ODJELA ZA FILOZOFIJU SVEUČILIŠTA U ZADRU NA SVEUČILIŠTU U ZADRU 16. I 17. SVIBNJA 2019. ODRŽAN SIMPOZIJ

Kako odgojiti građane za demokraciju

Na Sveučilištu u Zadru 16. i 17. svibnja održan je simpozij pod nazivom „Kako odgojiti građane za demokraciju“ u organizaciji Zaklade „Konrad Adenauer“ i Odjela za filozofiju Sveučilišta u Zadru.

Na simpoziju su sudjelovali izlagači iz Hrvatske, BiH te iznijeli svoja viđenja i ideje o tome što je demokracija i kakva je točno uloga građana u kreiranju demokracije. Čuli smo zanimljive primjere poput „Bosanskog lonca“, plauzibilnog prikaza ustrojstva vladavine i politike u BiH (prof. Milan Sitarski), „Ethos demokracije prikazan na primjeru akademske čestitosti“ (prof. dr. Iris Tićac). Također smo mogli čuti referate studentica sa Sveučilišta u Zadru: „Demokracija iz perspektive studenata/ica“ (Matea Lončar i Ena Pavičić). Prof. dr. Jure Zovko održao je izlaga-

nje „Kultivirati sposobnost prosuđivanja kod građana“. Također smo čuli i pročelnika Odjela za filozofiju u izlaganju „Politika iz vlastitog iskustva“ (doc. dr. Marko Vučetić). O „Prošlosti kao teretu za demokratsku sadašnjost“ i o „Demokraciji i federalizmu“ izlagali su nam prof. dr. Alan Labus i dr. Dejan Vanjek. O „30 godina federalizma u ujedinjenoj Njemačkoj“ govorio nam je Sven Petke, voditelj Zaklade Konrad Adenauer iz Sarajeva. Nikša Eterović je performansom „Vježbe za demokraciju na temelju metode NACQ“ pokušao rasvijetliti fenomen vladavine demokracije. Završnu analizu simpozija iznio je Holger Haibach, voditelj Zaklade Konrad Adenauer, a prof. dr. sc. Iris Tićac zahvalila je sudionicima simpozija u ime Odjela za filozofiju.

Simpozij je izazvao veliko zanimanje kod studenata našega sveučilišta.

LORA PAVLOVIĆ,
STUDENTICA PETE GODINE
PSIHOLOGIJE, PREDSDJEDNICA
UDRUGE STUDENATA
PSIHOLOGIJE KASPER

Svake godine nudimo besplatne pripreme za zadarske maturante

Lora Pavlović, studentica pete godine psihologije, predsjednica je Udruge studenata psihologije Kasper koja ima oko dvadeset aktivnih članova.

„Tijekom godine realiziramo više projekata, a jedan od njih je priprema učenika za maturu iz psihologije. Svake godine nudimo besplatne pripreme za zadarske maturante“, kaže Lora Pavlović.

No, jedan od glavnih i najprepoznatljivijih projekata udruge Kasper je organizacija Dana seksualnosti, koji su ove godine održani od 15. do 17. svibnja.

„Riječ je o većem znanstvenostručnom skupu na koji pozivamo predavače iz cijele Hrvatske da održe predavanja o određenim temama koje se možda smatraju tabuom, ali su veoma potrebne za educiranje svih studenata, a i općenito stanovnika Zadra“, objašnjava Lora Pavlović.

Predavanja se održavaju u Kneževoj palači i iz godine u godinu izazivaju sve veći interes. Svake godine na predavanjima bude više od 300 posjetitelja. Osim gostiju, i članovi studentske sekcije Dana seksualnosti održe svoja predavanja.

„Ove godine imali smo sedam predavanja naših studenata. Oni su predstavili neke svoje istraživačke radove ili teme koje su smatrali relevantnim i koje su željeli podijeliti s posjetiteljima.“

USP Kasper organizira i ra-

Radom u Udruzi, organizacijom projekata i skupova, sudjelovanjem na konferencijama, stekla sam mnogo više znanja i prakse nego da sam samo sjedila doma i učila napamet. Zadovoljna sam time što sam mnogo vremena posvetila izvannastavnim aktivnostima vezanim uz fakultet

zna manja predavanja, zabave, humanitarne koncerte... na kojima članovi udruge skupljaju, primjerice, pomoć za djecu s Downovim sindromom itd.

Dio programa Dana seksualnosti, zabavni sadržaji, ponekad se održavaju i u Studentskom klubu „Božo Lerotić“.

Studentica Lora Pavlović, predsjednica USP-a Kasper, kaže da je studij psihologije vrlo zahtjevan, ali se isplati uložiti trud u izvanstudijske aktivnosti. „Radom u Udruzi, organizacijom projekata i skupova, sudjelovanjem na konferencijama, stekla sam mnogo više znanja i prakse nego da sam samo sjedila

doma i učila napamet. Zadovoljna sam time što sam mnogo vremena posvetila izvannastavnim aktivnostima vezanim uz fakultet“, istaknula je Lora Pavlović koja se nada da će ostati u Zadru u koji se, kaže, zaljubila. „Volim svoj rodni Metković, ali za poslovni i socijalni život bolje se maknuti u veći grad“, zaključila je.

Prigoda za to je i Ljetna škola Hrvatskog psihološkog društva, koja okuplja sve udruge psihologa u Hrvatskoj iz Zadra, Zagreba, Rijeke i Osijeka. Ljetna škola prošlo je ljeto održana u Zadru, a ove godine održat će se u Osijeku.

Osim priprema za maturante, jedan od glavnih i najprepoznatljivijih projekata udruge Kasper je organizacija Dana seksualnosti, koji su ove godine održani od 15. do 17. svibnja

TONI LOVROVIĆ, STUDENT PETE GODINE EKONOMIJE, PREDSEDNIK UDRUGE STUDENATA MENADŽMENTA, PREDSTAVNIK STUDENATA ODJELA ZA EKONOMIJU U STUDENTSKOM ZBORU

Profesorima je u interesu da smo mi što aktivniji i svesrdno nam pomažu

Toni Lovrović, student pete godine ekonomije, predsjednik je Udruge studenata menadžmenta Sveučilišta u Zadru. Osim što je predsjednik Udruge, trenutno je i predstavnik studenata Odjela za ekonomiju u Studentskom zboru.

„Udruga studenata menadžmenta osnovana je 2007., no mi smo je sada revitalizirali. Imamo 34 člana, a ideja nam je aktivirati studente, pogotovo s našeg odjela koji je fizički odvojen i od novoga i od starog kampusa“, govori Lovrović.

Udruga studenata menadžmenta Sveučilišta u Zadru u registru je udruga. Udruga je, dakle, građanska, ali je vode studenti. U nju su uključeni i asistenti Odjela za ekonomiju, a interes su pokazali i profesori.

„Njima je u interesu da smo mi što aktivniji i spremni su pomoći“, kaže Lovrović.

Udruga, dakako, ima Nadzorni i Upravni odbor, predsjednika, potpredsjednika i glavnog tajnika, dok je unutarnje ustrojstvo još u fazi pripreme. Ideja za projekte im ne nedostaje.

Studentske instrukcije

„Projekt koji se u posljednje vrijeme odvija su studentske instrukcije. Naime, studenti viših godina studentima nižih drže instrukcije. Najveći interes je za instrukcije iz primijenjene mikroekonomije, koje ja držim i za sada mi ide dobro“, napominje Lovrović.

U Udruzi žele pokrenuti mnoge projekte, a jedan od najvažnijih je dobivanje prostora za studente.

„Radimo na tome da nam Sveučilište ili Grad, ovisno o tome tko je zainteresiran, ustupi prostor na novom kampusu gdje bi se studenti mogli družiti kao u Studentskom klubu ‘Božo Leročić’, s tim da bi u našem prostoru bila stručna literatura. Stoga radimo i na projektu nabave stručne literature, a u tom smi-

slu osobito je aktivan Nikola Ljubas, student prve godine ekonomije. Literaturu se može nabaviti prijavljivanjem na razne natječe za nabavu stručne literature, postoji i jedna tvrtka koja donira novac za nabavu stručne literature... Kad je prikupimo, literaturu bismo pohranili na našem odjelu, a ako uspijemo dobiti prostor, prenijeli bismo je u prostor Udruge. Naravno, svi zainteresirani studenti moći će se služiti njome“, kaže Lovrović.

Udruga planira održavati i tri-

bine za poduzetništvo i ekonomiju općenito.

„Shvatili smo da je strah od javnog nastupa visok kod studenata. Stoga želimo da studenti nauče prezentirati ono što žele, da se pripreme za tržište rada, nauče napisati životopis, kako pokrenuti tvrtku...“, objašnjava Lovrović te dodaje da će većina projekata udruge biti vezana za poduzetništvo jer je riječ o studentima, članovima Udruge s Odjela za ekonomiju.

„U planu nam je i realizacija

Radimo na tome da nam Sveučilište ili Grad, ovisno o tome tko je zainteresiran, ustupi prostor na Novom kampusu gdje bi se studenti mogli družiti kao u Studentskom klubu ‘Božo Leročić’, s tim da bi u našem prostoru bila stručna literatura

projekta koji će se zvati debatan krug, odnosno debata. Ideja je da dođu dva ekonomska analitičara koja bi raspravljala o nekoj aktualnoj ekonomskoj temi tako da bi studenti, i svi ostali zainteresirani, vidjeli kako se debatira, zašto se debatira i slično. I onda bismo pokrenuli debatan krug unutar udruge gdje bismo svaki mjesec imali dva tima koja bi međusobno debatirala o raznim temama“, kaže predsjednik Udruge.

Projekti i planovi

Pokušat će, ističe, ostvariti i neke projekte vezane za studentsku praksu.

„To radimo i preko Savjeta mladih, proveli smo anketu među studentima koja je pokazala da ima zainteresiranih na Sveučilištu, a obavili smo anketu i u tvrtkama. Javile su se mikro i male tvrtke i svi su zainteresirani za studentsku praksu. Sveučilište trenutno radi i na projektu EU za stručnu praksu. Nadamo se da će to zaživjeti za godinu-dvije“, dodaje. Njegova udruga planira provesti i projekt povezivanja Odjela za ekonomiju Sveučilišta u Zadru s ekonomskim fakultetima izvan Zadra i izvan Hrvatske.

„Moramo ostvariti kontakt i preuzimati primjere dobre prakse od tih sveučilišta.“

No, s obzirom na to da je kraj nastavne godine, sve će ideje morati sačekati rujn i listopad.

„Ujesen ćemo imati više članova, pa i više ideja“, zaključio je predsjednik Udruge studenata menadžmenta Toni Lovrović.

Udruga studenata menadžmenta Sveučilišta u Zadru u registru je udruga. Udruga je, dakle, građanska, ali je vode studenti. U nju su uključeni i asistenti Odjela za ekonomiju, a interes su pokazali i profesori

MATEJ POŽARINA, STUDENT PETE GODINE NJEMAČKOG JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI I HISPANISTIKE, PREDSEDNIK UDRUGE ERASMUS STUDENT NETWORK (ESN) ZADAR

U Zadru je semestralno 70-ak studenata koji su uključeni u program razmjene putem Erasmusa

Matej Požarina, student pete godine njemačkog jezika i književnosti i hispanistike, predsjednik je udruge Erasmus student network (ESN) Zadar od rujna 2018.

„Primarni cilj ove udruge je povezivanje lokalne zajednice i jedne od međunarodnih zajednica preko stranih studenata, integracija tih studenata u lokalnu zajednicu, razbijanje stereotipa i povezivanje studenata koji obogaćuju našu zajednicu. Oni se trebaju osjećati dobrodošlima“, kaže Matej Požarina.

Erasmus student network (ESN) nastao je kao međunarodna udruga još davne 1989., s tim da je sekcija u Zadru formirana 2011. ESN Zadar druga je najstarija sekcija ESN-a u Hrvatskoj, nakon zagrebačke. U Hrvatskoj trenutačno postoji sedam sekcija ESN-a.

ESN ima tri razine, internacionalnu, kojom upravlja međunarodni odbor koji čine direktor, predsjednik, potpredsjednik, tajnik, predstavnik za odnose s javnošću i web master, zatim nacionalnu razinu i, na kraju, lokalnu.

Najviše studenata iz Poljske i Turske

ESN Zadar djeluje, kaže Požarina, na svim područjima - od

kulture, edukacije, zabave pa sve do humanitarnih akcija, kao što su pomoć osobama s invaliditetom ili volontiranje u azilu za napuštene životinje.

„Doista djelujemo na svim razinama, iako se, na žalost, naša vidljivost svodi uglavnom na naše zabave, što je studentima najzanimljivije. Zabave obično organiziramo u Studentskom klubu ‘Božo Lerotić’ ili u kafićima, našim partnerima. Organiziramo zabave dobrodošlice za strane studente, ne samo one koji pristignu putem Erasmusa, nego i bilo kojeg drugog programa razmjene“, govori Požarina i ističe kako je u Zadru semestral-

no 70-ak studenata koji su uključeni u program razmjene putem Erasmusa. Zbog toga ih je, kaže, lako držati na okupu:

„Svi se poznamo i svi smo u vrlo dobrim odnosima. Lako je uspostaviti krug poznanstava i zbliziti se jer grad Zadar nije velik, za razliku od Zagreba u koji svaki semestar dođe po petsto-šesto studenata putem Erasmusa.“

Jedna od glavnih motivacija članova udruge ESN Zadar je sklapanje međunarodnih poznanstva.

„Htio bih naglasiti da djelujemo kao udruga koja spaja sve odjele Sveučilišta, dakle, djelujemo potpuno na sveučilišnoj ra-

zini. Svatko se u bilo kojem trenutku može pridružiti udruzi i pripomoći na bilo koji način. ESN je neprofitna volonterska udruga, no ono što se radom u njoj dobiva mnogo je više od materijalne dobiti. Mogu se sklopiti prijateljstva koja mogu pomoći na mnoge načine, recimo, odete u Njemačku jer ste upoznali studenta iz Njemačke, o on vam tamo pomogne na svoj način, upozna vas s njihovom kulturom. Jednostavno smatram da studenti u razmjeni obogaćuju zajednicu“, pojašnjava Požarina.

U Zadar najviše Erasmus studenata dolazi iz Poljske i Turske, a, kako sam ESN i programi razmjene napreduju, razmjena studenata ne uključuje samo Europu, nego u Zadar dolaze i studenti iz Japana, Nigerije, Maroka, Amerike itd.

Pozitivan šok

Međutim, dožive li strani studenti u Hrvatskoj kulturološki šok?

„Dožive, ali pozitivan. Govorim iz svoga iskustva jer sam proveo šest mjeseci, odnosno jedan semestar u Njemačkoj. Dok se ne navikneš, prvih mjesec dana je teško jer ne poznaješ nikoga, a ni jezik ne govoriš baš najbolje. Međutim, kad je riječ o stranim studentima koji dolaze u Hrvat-

Erasmus student network (ESN) nastao je kao međunarodna udruga još davne 1989., s tim da je sekcija u Zadru formirana 2011. ESN Zadar druga je najstarija sekcija ESN-a u Hrvatskoj, nakon zagrebačke. U Hrvatskoj trenutačno postoji sedam sekcija ESN-a

Djelujemo kao udruga koja spaja sve odjele Sveučilišta, dakle, djelujemo potpuno na sveučilišnoj razini. Svatko se u bilo kojem trenutku može pridružiti udruzi i pripomoći na bilo koji način. ESN je neprofitna volonterska udruga, no ono što se radom u njoj dobiva mnogo je više od materijalne dobiti

sku, njihovo poznavanje hrvatskoga jezika je nikakvo, većina ih ne zna ni riječi. Onda je to šok na jezičnoj razini, a kulturološki u smislu tradicija. Ali, svakako je teže studentima koji su došli iz Japana nego onima iz Mađarske ili Njemačke“, dodaje Požarina.

Strane studente, pojašnjava Požarina, zadivljuje naša životna filozofija 'pomalo'.

„To je prvo što nauče: 'pomalo', 'pomalo'. To zapamte - filozofiju da se ne mora nigdje žuriti, da će se sve u svoje vrijeme napraviti. Drugo, dosta im je neobično ispijanje kave 24 sata. Naravno, kafići su na svakom uglu, nebitno je li devet uvečer ili devet ujutro, pije se kava. Kad dođu kod nas prvo što vide je da smo svi ležerni i opuštene. S druge strane, kažu da smo dosta zatvoreni. Da ne pričamo baš previše, da se ne upuštamo u razgovor s njima. To sam i ja primijetio. No, kad se ljudi opuste, onda se stvaraju jača prijateljstva. I jača povezanost.“

Pa ipak, prema mišljenju studenta Požarine, kod nas su najviše iznenađeni studenti iz Japana.

„Ja sam predsjednik udruge pa ispred mene to ne pokazuju, ali oni se najmanje pojavljuju na našim događanjima, nisam primijetio da imaju neke običaje tulumarenja kao mi, rijetko ih vidim, ali vidim da vole putovati“, otkriva Požarina.

Naime, kako ESN Zadar, osim što organizira događanja unutar Zadra, organizira i putovanja: izlete na Krku, Zrmanju, Plitvice, u Zagreb, Split, Dubrovnik, Sarajevo, na putovanjima redovito sudjeluju i studenti iz Japana. Za članove ESN-a koji ne žele aktivno sudjelovati u radu naše udruge, a žele pomoći, postoji tzv. mentor ili

Za razliku od stranaca, naši studenti nakon povratka s razmjene najčešće pričaju o tome kako su strana sveučilišta bolje strukturirana nego naše. No, najlakše je kritizirati... Ono što našim studentima vani nedostaje upravo je naš običaj ispijanja kave

buddy-sustav koji je koristan i domaćim i stranim studentima.

„Dakle, onaj tko ne želi aktivno sudjelovati u radu naše udruge može sudjelovati kao mentor kojemu se dodijeli strani student i on mu služi kao prvi kontakt za sve, prvi prijatelj unutar Hrvatske.“

„Za razliku od stranaca, naši studenti nakon povratka s razmjene najčešće pričaju o tome kako su strana sveučilišta bolje strukturirana nego naše. No, najlakše je kritizirati... Ono što našim studentima vani nedostaje upravo je naš običaj ispijanja kave. To je ono što sam i ja u Njemačkoj primijetio, tamo nema kafića na svakom uglu, morate ga tražiti, a i cijene su znatno više. U Njemačkoj je zapravo bilo sve onako kako su mi rekli oni koji su to već prošli. Prema meni su na faksu bili dosta hladni, no, kada sam s njima išao vani, onda sam tek vidio njihovu pravu stranu. Oni se drže one - družba je družba, služba je služba“, priča Požarina.

Studenti sa Sveučilišta u Zadru najčešće odlaze u Njemačku, Italiju i Češku, u Brno.

„Koliko sam čuo, u Češkoj je dosta sličan način života kao u Hrvatskoj. Češka je slavenska zemlja i kultura je slična našoj pa nema kulturološkog šoka. Često naši studenti odlaze na razmjenu i u Španjolsku, pogotovo u Kataloniju i Andaluziju, zatim u Poljsku, u Krakow. Valjda je to povezano s njihovim dolascima ovdje“, kaže Matej Požarina kojemu na jesen ove godine istječe mandat predsjednika ESN Zadar, a što dalje?

„Nastavit ću putovati i pokušat ću dovršiti diplomatske radove i zapoliti se“, zaključio je.

Za članove ESN-a koji ne žele aktivno sudjelovati u radu naše udruge, a žele pomoći, postoji tzv. mentor ili buddy-sustav koji je koristan i domaćim i stranim studentima. Studentu mentoru dodijeli se strani student i on mu služi kao prvi kontakt za sve, prvi prijatelj unutar Hrvatske

MEĐUNARODNA UDRUGA STUDENATA POVIJESTI (INTERNATIONAL STUDENTS OF HISTORY ASSOCIATION) - ISHA ZADAR, RENATO NOVIĆ, PREDsjedNIK; KREŠIMIR BALJKAS

ISHA pruža brojne mogućnosti akademskog usavršavanja

ISHA Zadar članica je ISHA-e (International Students of History Association), a razlozi njezina formiranja su, kako je istaknuo Baljkas, jednaki ciljevima kojima teži: promicanje znanosti o povijesti, podizanje razine svijesti o važnosti povijesti i povijesnog nasljeđa među studentima i širom populacijom te podrška studentskim projektima povijesnog i interdisciplinarnog karaktera

Nović: Jedan od glavnih zadataka ISHA-e Zadar na Odjelu za povijest je privući mlađe studente da se učlane u udrugu, i to putem zabavno-edukativnih sadržaja, ali i programa student-mentor koji su vodili članovi ISHA-e

Baljkas: ISHA Zadar organizira i podržava brojne i raznovrsne aktivnosti s ciljem promicanja znanosti o povijesti. Te aktivnosti su akademskog, ali i zabavno-edukativnog karaktera

ISHA Zadar udruga je studenata povijesti koja se bavi promicanjem povijesti kao znanosti među studentima Odjela za povijest Sveučilišta u Zadru, ali i udruga zabavno-edukativnog sadržaja. Na međunarodnoj razini ISHA Zadar članica je ISHA-e (International Students of History Association), što njezinim članovima otvara mogućnosti sudjelovanja na međunarodnim seminarima širom Europe te razmjenjivanja ideja, iskustava i znanja.

Kada je i zašto formirana udruga ISHA Zadar?

K. Baljkas: ISHA Zadar u svom sadašnjem obliku postoji od 2012. godine. Naravno, studenti povijesti su i prije ISHA-e, okupljeni u Klubu studenata povijesti - Zadar, bili vrlo aktivan dio studentske populacije Sveučilišta u Zadru te su participirali u brojnim aktivnostima i manifestacijama. Kvalitativni korak u daljnjem razvoju udruge dogodio se 2012. godine učlanjivanjem u ISHA-u (International Students of History Association), čime su nam otvoreni novi horizonti i pružena mogućnost sudjelovanja na međunarodnim seminarima i konferencijama. Odlaskom na navedene aktivnosti studenti povijesti usavršavaju vlastito znanje, stječu nova iskustva i vještine koje zatim mogu reproducirati na lokalnoj razini te konačno pridonose promicanju Odjela za povijest i Sveučilišta u Zadru u internacionalnim okvirima. Razlozi formiranja udruge jednaki su ciljevima kojima ISHA Zadar i danas teži, a to su: promicanje znanosti o povijesti, podizanje razine svijesti o važnosti povijesti i povijesnog nasljeđa među studentima i širom populacijom te podrška studentskim projektima povijesnog i interdisciplinarnog karaktera.

Kako održavate kontinuitet udruge?

R. Nović: Jedan od glavnih zadataka ISHA-e Zadar na Odjelu za povijest je privući mlađe studente da se učlane u udrugu, i to putem zabavno-edukativnih sadržaja, ali i programa student-mentor koji su vodili članovi ISHA-e. Mlađi studenti uvijek su pozvani na sve manifestacije u organizaciji ISHA-e Zadar te nam je cilj i razgovorom o tim manifestacijama zainteresirati ih za članstvo u ISHA-i.

RENATO NOVIĆ, PREDSDJEDNIK ISHA-E ZADAR

Nogomet i antika

Renato Nović, rođen u Požezi 1998., studira povijest na Sveučilištu u Zadru i trenutačno je treća godina preddiplomskog studija, a zanimaju ga antika i studentski aktivizam.

Bavi se nogometom. Igrao je u NK Slavonija iz Požege, a kao student u Zadru igra četiri malonogometne lige: Prva županijska zadraska liga (MNK Puntamika), Benkovačka malonogometna liga (CB Poppe), Sveučilišna malonogometna liga (Odjel za povijest) i Unisport liga (Sveučilište u Zadru) te veliki nogomet u Prvoj županijskoj ligi (HNK Dalmatinac Crno). Član je Sportskog akademskog saveza i dopredsjednik Sveučilišne malonogometne ekipe.

KREŠIMIR BALJKAS, AKTIVIST ISHA-E ZADAR

Borilačke vještine i aktivizam

Krešimir Baljkas, rođen u Šibeniku 1992., student je druge godine jednopredmetnog diplomskog studija povijesti.

Primarno područje njegova interesa je srednji vijek, ali ga zanimaju i antika, novi vijek i suton Austro-Ugarske Monarhije, ali i arheologija. Aktivno se bavi borilačkim sportovima i vještinama, uključujući japansku vještinu mačevanja kendo i Krav Magu.

Posebno ga zanima primjena raznih oblika modernih tehnologija pri revitaliziranju i promicanju povijesne baštine.

Imate li pomoć nastavnika i profesora s Odjela?

R. Nović: Naravno! Savjetovanje s profesorima veoma je često, Odjel pokazuje kontinuiranu podršku našim manifestacijama, na čemu smo im izrazito zahvalni.

Rade li na Odjelu i bivši članovi ISHA-e?

K. Baljkas: Sa zadovoljstvom možemo istaknuti kako, usprkos relativnoj mladosti naše udruge, i među profesorima Odjela za povijest Sveučilišta u Zadru ima bivših članova ISHA-e Zadar. Srdajčno se nadamo da će taj broj nastaviti rasti.

Kakve sve koristi mogu imati studenti koji su članovi udruge?

K. Baljkas: Potencijalne koristi za naše članove su raznovrsne i u prvome redu ovise o interesima samih studenata. Ako se žele profilirati kao budući znanstvenici, ISHA Zadar omogućit će im sudjelovanje na međunarodnim seminarima i konferencijama gdje će iz prve ruke upoznati trendove u razvoju znanosti o povijesti. Ako nečiji interesi više teže podizanju svijesti o važnosti povijesnog nasljeđa u neposrednoj okolini, ISHA Zadar će mu suradnjom s lokalnim kul-

turnim institucijama i iskustvom starijih članova ponuditi mogućnost ostvarenja projekata i zamisli. Nadalje, ako netko želi upotpuniti vlastito iskustvo studiranja povijesti i svom boravku u Zadru dati novu dimenziju, učlanjivanjem u udrugu moći će upoznati brojne kolege čiji su interesi slični. U konačnici, karakter naše udruge te s njim povezane dobrobiti u potpunosti ovise upravo o željama članova. ISHA je ono što član ISHA-e želi biti.

Koliko članova ima ISHA Zadar?

R. Nović: Trenutačno imamo 17 članova, ali taj broj se mijenja jer neki naši članovi završavaju studij, a drugi dolaze.

Kako promičete povijest kao znanost?

K. Baljkas: ISHA Zadar organizira i podržava brojne i raznovrsne aktivnosti s ciljem promicanja znanosti o povijesti. Te aktivnosti su akademskog, ali i zabavno-edukativnog karaktera. Kao primjer aktivnosti s izraženom akademskom tendencijom istaknuo bih sudjelovanje članova ISHA-e Zadar u nastanku Rostre - Časopisa studenata povijesti Sveučilišta u Zadru. Osim suradnje u stvaranju časopisa

studenata povijesti, ISHA Zadar na godišnjoj osnovi organizira tradicionalnu manifestaciju Dani povijesti. Unutar višednevnog bogatog edukativnog programa Dana povijesti članovima našeg Odjela i široj studentskoj populaciji na pristupačan i zanimljiv način prezentiraju se pojedina pitanja iz nacionalne i svjetske povijesti. Sa zadovoljstvom mogu napomenuti kako su XIII. Dani povijesti nadišli izvorni karakter isključivo lokalne studentske manifestacije participacijom studenata povijesti s drugih sveučilišta. Naše aktivnosti uključuju i domaćinstvo studentskih seminara i konferencija na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Kao posebno zapažene primjere tog oblika aktivnosti istaknuo bih organizaciju međunarodnog studentskog seminara Adriatic Encounters: Clash of Civilisations 2017. Godine, ali i Četvrti okrugli stol studija povijesti u Republici Hrvatskoj kojem smo ove godine bili domaćini.

Također, popularizaciju povijesti među studentima Sveučilišta u Zadru nastojimo postići i organizacijom Filmskih večeri ISHA-e Zadar, u sklopu kojih u prostoru Studentskoga kluba „Božo Lerotić“ organiziramo prikazivanje filmova povijesne

tematike. Osim naših redovitih aktivnosti, ISHA Zadar daje svoj doprinos i u sklopu aktivnosti Studentskoga zbora Sveučilišta u Zadru. U tom smislu istaknuo bih naše sudjelovanje u svečanom obilježavanju ovogodišnjeg Dana Sveučilišta u Zadru, pri čemu su članovi ISHA-e Zadar, zahvaljujući suradnji s Arheološkim muzejom Zadar, odigrali skromnu ulogu.

Koliko članovi ISHA-e pridonose nastanku studentskog povijesnog časopisa?

K. Baljkas: Članovi ISHA-e Zadar izuzetno su važan segment studentske publikacije Rostra - Časopis studenata povijesti Sveučilišta u Zadru iz nekoliko razloga. U prvome redu, naši su članovi već godinama okosnica uredništva časopisa te svojim znanjem, iskustvom i predanim radom obavljaju važan ali često manje eksponiran dio posla. Osim radom u uredništvu publikacije, članovi ISHA-e Zadar redovito surađuju i kao autori znanstvenih radova, recenzija i priloga koji, nakon verifikacije putem stručnog recenzentskog postupka, pronalaze svoj put do stranica Rostre. Vrijedno je napomenuti kako je jedna od posebnosti časopisa Rostra i postojanje posebne rubrike Vremeplov, pokrenute s ciljem prezentiranja brojnih aktivnosti studenata povijesti Sveučilišta u Zadru široj javnosti. Predan rad naših studenata ogleda se i u znatnom udjelu izvještaja članova ISHA-e Zadar u ovom segmentu publikacije.

Može li se članovima omogućiti odlazak na međunarodne konferencije i koriste li oni to?

R. Nović: Naši studenti imaju mogućnost odlaska na međunarodne konferencije u sklopu ISHA-e International. Taj pro-

ces nije ovisan samo o studentima naše udruge. Naime, prije odlaska na konferenciju svaki student mora ispuniti prijavu koju evaluira domaćin te tako naši članovi dobiju potvrdu o tome imaju li pravo sudjelovati na međunarodnoj konferenciji. Naša tri člana, uključujući i mene, bila su u Beogradu na ISHA Spring Seminaru u travnju, a planiramo ići i na seminar u Budimpešti u rujnu.

Kako se studenti mogu akademski usavršavati posredstvom ISHA-e?

K. Baljkas: Mogućnosti akademskog usavršavanja posredstvom ISHA-e Zadar su brojne. Odlaskom na međunarodne seminare i konferencije pruža se mogućnost usavršavanja znanja i svojevrstne verifikacije trenutačne pozicije u razvojnoj putanji budućega akademskog građanina, a sve do konstruktivnog i poticajnog okruženja koje odlikuje tu vrstu aktivnosti. Nadalje, zahvaljujući višegodišnjoj izvrsnoj suradnji ISHA-e Zadar i lokalnih kulturnih institucija u gradu i okolici, našim članovima pruža se mogućnost upoznavanja načina rada, okvira i nužnih kriterija suradnje s navedenim institucijama, što se može pokazati izuzetno vrijednim u njihovu budućem profesionalnom radu u sklopu vlastitih projekata. Osim putem odlazaka na stručne konferencije na nacionalnoj ili međunarodnoj razini, sudjelovanjem u organizaciji sličnih aktivnosti na lokalnoj razini našim se studentima pruža mogućnost svladavanja prijeko potrebnih vještina u svladavanju birokratskih, logističkih i sličnih organizacijskim prepreka koje neminovno iskrnsu na putu. To također može poslužiti kao vrijedno iskustvo pri organiziranju znanstvenih skupova u njihovoj

daljnjoj akademskoj karijeri ili pri apliciranju vlastitog znanstveno-istraživačkog projekta pri nekom od izvora financija.

S kojim ustanovama u Zadru surađuje ISHA Zadar i ima li podršku Rektorata?

R. Nović: Suradujemo s Hrvatskom akademijom znanosti i umjetnosti, Arheološkim muzejom Zadar, s Pučkim otvorenim učilištem u Obrovcu pod kojim je Zavičajni muzej Obrovac. Planiramo se povezati s još više ustanova kako bi naše manifestacije bile na još većoj razini. Uživamo veliku podršku Rektorata koji je prepoznao naš rad, što je vidljivo u susretljivosti koju su nam pokazali pri organiziranju Četvrtog okruglog stola studija povijesti u Republici Hrvatskoj, na čemu smo im veoma zahvalni.

U sklopu udruge imate ciklus predavanja na raznim odjelima. Koliko je studenata uključeno u to i što sve predaju, organizira li ta predavanja ISHA?

K. Baljkas: Trenutačno smo uključeni u samo jedan ciklus predavanja čiji karakter uključuje aktivnosti na drugim odjelima Sveučilišta u Zadru, a to je ciklus predavanja i radionica o akademskoj čestitosti pod pokroviteljstvom Ureda za osiguravanje kvalitete Sveučilišta u Zadru. Vrijedi napomenuti kako su sve aktivnosti ISHA-e Zadar zamišljene kao interdisciplinarni projekti s ciljem uključivanja što većeg broja studenata drugih odjela Sveučilišta u Zadru. Kolege s drugih odjela uvijek su dobrodošli pridružiti se te svojim znanjem i perspektivom upotpuniti naše aktivnosti.

Što je akademska čestitost i kako su studenti Odjela za povijest uključeni u taj projekt?

jekt?

K. Baljkas: Ciklus predavanja i radionica na temu akademske čestitosti je projekt koji je pokrenuo Ured za osiguravanje kvalitete Sveučilišta u Zadru s ciljem podizanja razine svijesti o važnosti čestitog ponašanja u akademskom okruženju, kao i edukacije o raznim pitanjima koja se uz to vežu. Pri inicijalnoj razradi i osmišljavanju tog projekta, Ured se obratio studentima psihologije i studentima povijesti okupljenim u ISHA-u Zadar s upitom o potencijalnoj suradnji, na što smo potvrdno odgovorili. Tijekom ljetnoga semestra ove akademske godine nekoliko članova ISHA-e Zadar u suradnji s kolegicama s Odjela za psihologiju održava ciklus predavanja na raznim odjelima unutar našeg sveučilišta, educirajući kolege o ključnim pitanjima akademske čestitosti te istodobno prikupljajući njihova zapažanja i razmišljanja o problematiki. Projekt je ove akademske godine još u razvojnoj fazi, ali se iskreno nadamo kako će zahvaljujući iskustvu i idejama prikupljenim tijekom ovoga ciklusa predavanja od iduće akademske godine biti i službeno uvršten u program u razrađenijem i potpunijem obliku. Kao članovima ISHA-e Zadar izrazito nam je zadovoljstvo što je Ured za osiguravanje kvalitete prepoznao naš rad i pozvao nas na sudjelovanje u projektu, kao i to što imamo priliku dati svoj skromni doprinos kvaliteti studiranja na Sveučilištu u Zadru.

Zašto ste organizirali okrugli stol o studiju povijesti, tko je sve došao na vaš poziv?

R. Nović: Prema dogovoru od prije dvije godine na posljednjem Okruglom stolu, odlučeno je da će Zadar biti domaćin. Na naš poziv došli su studenti svih studija povijesti u Hrvatskoj, osim Sveučilišta u Puli i Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Također, pozvali smo studente studija povijesti Sveučilišta u Mostaru, s kojima već više godina suradujemo, a ovim druženjem produljili smo suradnju i stvorili još bolje veze s njima.

Sljedeće godine namjeravate organizirati Jadranske susrete studenata povijesti. O čemu je riječ?

R. Nović: To je za sada samo ideja o kojoj razmišljamo.

Nović: Naši studenti imaju mogućnost odlaska na međunarodne konferencije u sklopu ISHA-e International. Prije odlaska na konferenciju svaki student mora ispuniti prijavu koju evaluira domaćin te tako dobiju potvrdu o tome imaju li pravo sudjelovanja. Naša tri člana, uključujući i mene, bila su u Beogradu na ISHA Spring Seminaru u travnju, a planiramo ići i na seminar u Budimpešti u rujnu

PROF. TVRTKO SARIĆ, VIŠI PREDAVAČ
NA ODJELU ZA NASTAVNIČKE STUDIJE U
GOSPIĆU, GITARIST, DOBITNIK PORINA

Hrvatska gitaristička scena jedna je od najjačih u svijetu

Slavni profesor je i voditelj studentskog Pjevačkog zbora Degenija, ali i glazbenik koji je do sada snimio pet nosača zvuka. Ove godine dobio je Porina za najbolji album klasične glazbe u 2018. godini - album „Zajedno“ Berislava Šipuša

Prof. Tvrtko Sarić, viši predavač na Odjelu za nastavničke studije u Gospiću, koji vodi kolegije Glazbeni praktikum, Osnove glazbenog pisma, glazbenu radionicu, zbarsko pjevanje te Glazbenu kulturu, voditelj je studentskog Pjevačkog zbora Degenija, ali i glazbenik koji je do sada snimio pet nosača zvuka. Ove godine dobio je Porina za najbolji album klasične glazbe u 2018. godini.

'Uspavanka za San Roa, pticu ljubavi'

„Porina sam dobio kao jedan od jedanaest izvođača na autorskom albumu Berislava Šipuša „Zajedno“. Skladba koju sam snimio zove se 'Uspavanka za San Roa, pticu ljubavi'. Riječ je o skladbi za dvije gitare, a snimili smo je maestro Petrit Čeku i ja.

Album je izdala izdavačka kuća Cantus. Šipuš je, naime, skladbu „Uspavanka za San Roa, pticu ljubavi“ napisao 1999. za Zorana Dukića i Maroja Brčića, drugu dvojicu članova kvarteta, koji su tu skladbu praižveli na Osorskim glazbenim večerima. Međutim, igrom slučaja, izvedba Petrita i Sarića je najsvježija

ja, prvi put su ju svirali na Tribini suvremene glazbe u Puli 2006. Godine i od tada je neizostavan dio njihova programa.

Dobitnik i nagrade Orlando

„Nekako je ispalo da je 'Uspavanka za San Roa' svežija Petritu i meni nego drugoj dvojici članova kvarteta, iako je za njih napisana. Čudna je ta sudbina, skladbu koja je napisana za njih, odsviramo nas dvojica i na kraju budemo i nagrađeni za to. Možda je malo nepravedno, možda je Šipuš trebao njih pozvati

da je izvedu... Opet se pokazala istinitom ona stara narodna: Nije kome je namijenjeno, nego kome je suđeno“, kaže glazbenik koji je prije dvije godine kao član kvarteta - Sarić, Brčić, Čeku, Dukić - dobio i nagradu Orlando.

Hrvatska gitaristička scena je, tvrdi Sarić, vrlo jaka, jedna od najjačih u svijetu, ponajviše zahvaljujući proslavljenom gitaristu Darku Petrinjaku.

„Od njega je sve počelo, zahvaljujući njemu ja sam danas ovdje gdje jesam, ali i cijela plejada fenomenalnih klasičnih gitarista. Samo da nabrojim neke: Petrit

Čeku i Zoran Dukić, Ana Vidović, Istvan Roemer, Goran Lišteš, Dejan Ivanović...

Imamo četiri-pet imena koja su stalno prisutna na svjetskoj gitarističkoj sceni“, dodaje Sarić.

I bivši studenti Darka Petrinjaka koji su u Hrvatskoj imaju svoje karijere. Prošle godine su se, primjerice, okupili u Dubrovniku i Samoboru zbog zanimljivog projekta.

„Za koncert na 70. dubrovačkim ljetnim oformili smo gitaristički oktet, Guitarrismo. Na koncertu su se izmjenjivali okteti, kvarteti i trija. Bilo je vrlo zabavno.“

Istim programom otvorili smo Samoborske glazbene večeri, izravno prenošene na 3. programu HRT-a.

Kao voditelj studentskog Pjevačkog zbora Degenija Sarić je iznimno zadovoljan studentima koji pjevaju u zboru.

„U zboru je divna energija, velika iskrenost, predanost i entuzijazam u svemu što radimo. To je ono što me veseli, čak i kad je rezultat nijansu slabiji od očekivanog. Nadam se da će studenti, jednoga dana kad diplomiraju i odu odavde, ponijeti sa sobom dio atmosfere koju ovdje stvaramo i s njom nastaviti raditi u svojim sredinama.“

Prva izvedba 'Četiri bosanske' Borisa Papandopula

U Gospiću je, zahvaljujući Tvrtku Sariću, prošle godine 24. listopada praižvedena skladba „Četiri bosanske“ Borisa Papandopula.

„Četiri bosanske, za glas i gitaru, praižveo sam s iznimno talentiranom gospićkom mezzosopranisticom Ivanom Rukavinom. Na četiri sevdaha Papandopulo je napisao zahtjevnju, ali predivnu gitarsku pratnju. Ponosni smo što nam je pripala čast da mi budemo prvi koji su je ikada izveli. Ne znam zbog čega prije nije izvedena, ali kad sam od svoga profesora Darka Petrinjaka dobio partituru, izveli smo ih. Moj kolega Zoran Dukić, s kojim sviram u kvartetu, prije desetak godina želio je praižvesti 'Četiri bosanske' s Ljiljanom Molnar-Talajić jer oboje imaju korijene u BiH, međutim, pjevačica je preminula i njihov je projekt tada, nažalost, propao.“

MARINA PAVLOVIĆ, DIPL. ING. AGR., VODITELJICA ENOLOŠKOG LABORATORIJA SVEUČILIŠTA U ZADRU

Slavni američki Zinfandel potekao je od našega Crljenka

Marina Pavlović, dipl. ing. agr., voditeljica je Enološkog laboratorija Sveučilišta u Zadru.

Gdje ste se školovali i zašto ste odabrali i specijalizirali analizu vina? Što još radite u laboratoriju, osim analize vina?

Završila sam Agronomski fakultet u Zagrebu, smjer Vinogradarstvo, vinarstvo i voćarstvo. Dvije godine nakon završenog fakulteta pružila mi se prilika raditi u Vinariji Benkovac-Badel 1862. Ostala sam tamo 10 godina na radnome mjestu enologa. Tijekom tog razdoblja vodila sam proizvodnju vina i zavljela to što radim. U međuvremenu sam postala i certificirani enolog, članica sam Povjerenstva za organoleptičko ocjenjivanje vina i voćnih vina pri Ministarstvu poljoprivrede. U svom dugogodišnjem radu u proizvodnji, a u svrhu praćenja kvalitete vina, morala sam naučiti raditi osnovne analize vina. Nakon nekog vremena to se pokazalo poželjnim pri pokretanju sveučilišnog laboratorija. U laboratoriju radimo analize mošta i vina, a uz to neizostavno je i mjerenje odre-

Autohtone sorte imaju golem tržišni potencijal, vrijedne su zbog očuvanja baštine i bioraznolikosti. Na Baštici, sveučilišnom dobru, podigli smo koleksijski nasad - banku gena autohtonih sorti vinove loze Zadarske županije, vinogradarskih regija Sjeverna Dalmacija i Dalmatinska zagora. Ove godine ukupno je posađeno 38 različitih sorti vinove loze, među kojima su: Maraština, Plavina, Babić, Debit, Gegić, Grk, Vugava, Lasina, Plavac mali, Plavac mali sivi, Plavina Ninska bijela...

đenih parametara u jakim alkoholnim pićima, likerima i rakijama. Osim toga, kolega Hrvoje Grancarić u laboratoriju radi i usluge analize tla.

Na sveučilišnom dobru, Baštici, ove ste godine zasadili autohtone sorte vinove loze. Koliko ste autohtonih sorti zasadili i zašto?

Na Baštici smo podigli koleksijski nasad - banku gena autohtonih sorti vinove loze Zadarske županije, vinogradarskih regija Sjeverna Dalmacija i Dalmatinska zagora. Ove godine ukupno je posađeno 38 različitih sorti vinove loze.

Koje su to autohtone sorte?
Posađene su: Maraština, Pla-

U SAD-u je 2001. prof. Carol Meredith u suradnji s prof. Edijem Maletićem i prof. Ivanom Pejićem dokazala da je Crljenak genetski identičan Zinfandelu, a poslije je dokazano da je i talijanski Primitivo ista sorta. To otkriće silno je odjeknulo u Americi i gotovo svi stručni i znanstveni časopisi pisali su o tome. Dokazano je da se radi o hrvatskoj autohtonoj sorti i ona je pod imenom Crljenak opisana u knjizi Jancis Robinson, svojevrsnoj „vinskoj bibliji“, najopsežnijoj knjizi u kojoj su opisane vinske sorte na svijetu

vina, Babić, Debit, Gegić, Grk, Vugava, Lasina, Plavac mali, Plavac mali sivi, Plavina Ninska bijela, Silbijanac, Zadarka, Silozder, Ninska crvena, Gustopupica ninska, Gustopupica, Galac, Bljuzgavac, Dobričić, Malvasija dubrovačka, Trnjak, Žilavka, Ruža bijela, Babica plosnata, Vranac, Svrđlovina, Pošip, Trišnjavica, Cetinka, Topol, Kuč, Trbljan, Tribidrag, Dugoviska i nekoliko bezimernih sorti čije ime tek treba utvrditi.

Zašto je važno sačuvati taj sadni materijal?

Poglavito u svrhu revitalizacije, da iskoristimo potencijal koje su te sorte nekad imale ili imaju. Osim toga, ovako ćemo sačuvati sorte od izumiranja i ostaviti našoj djeci materijal za daljnja istraživanja. Važno je i za determinaciju i karakterizaciju sorti prateći fenološke karakteristike, otpornost na bolesti i druga svojstva važna za vinogradarsku proizvodnju. Autohtone sorte imaju veliki tržišni potencijal, vrijedne su zbog očuvanja baštine i bioraznolikosti.

Tko je prikupio sve te sorte loze?

Plemke je prikupljao prof. Edi Maletić s Agronomskog fakulteta u Zagrebu sa suradnicima i dao u proizvodnju cijepova u registrirane rasadnike u Zagrebu i Metkoviću.

Kakva je uloga profesora Maletića u očuvanju autohtonih hrvatskih sorti loze?

Prof. Edi Maletić već se 20-ak godina bavi istraživanjem sorti vinove loze. Uža specijalnost mu je ampelografija, znanost koja proučava karakteristike vinove loze. Voditelj je mnogih projekata koji su realizirani u suradnji s lokalnom zajednicom u svrhu očuvanja autohtonih sorti vinove loze.

Prof. dr. sc. Edi Maletić

Dr. sc. Edi Maletić redoviti je profesor na Agronomskom fakultetu u Zagrebu, na Zavodu za vinogradarstvo i vinarstvo. U svom nastavnom i znanstvenom radu usmjeren je na ampelografiju. Autor je većeg broja znanstvenih i stručnih radova i knjiga, a posljednjih je godina voditelj nekoliko projekata vezanih za očuvanje i revitalizaciju autohtonih sorata vinove loze. Kao njegovi najvažniji rezultati mogu se istaknuti podizanje Nacionalne kolekcije „banke gena“ hrvatskih autohtonih sorata, iniciranje su-

stava klonske selekcije (i prvi hrvatski klonovi autohtonih sorata), revitalizacija zapostavljenih, ali gospodarski zanimljivih sorti te dokazano podrijetlo (autohtonost) najvažnijih. Dobitnik je godišnje Državne nagrade za znanost 2003. godine (biotehničke znanosti, kategorija Znanstveno otkriće) za otkriće hrvatskog podrijetla Zinfandela i roditeljstva Plavca malog.

Od 2006. do 2012. obnašao je dužnost prodekana za znanost Agronomskog fakulteta, a od 2012. do 2018. predstojnika Zavoda za Vinogradarstvo i vinarstvo. Bio je potpredsjednik (2003. – 2012.) radne grupe Vitis u ECP/GR (European Cooperative Programme for Crop Genetic Resources Networks), pri IPGRI (International Plant Genetic Resources Institute). Predstavnik je RH u OIV-u (International organization of vine and wine, Paris) od 2004., a od 2016. potpredsjednik je ekspertne grupe GENET pri toj organizaciji.

Od 2013. predsjednik je Hrvatskog odbora Croatian Scholarship Fund (USA) – Zaklade Miljenko Grgich namijenjene studentima vinogradarstva i vinarstva.

Certificirani je ocjenjivač vina u RH.

Na revitalizaciji autohtonih sorti najviše rade profesori s Agronomskog fakulteta u Zagrebu, prije svega prof. Edi Maletić i prof. Ivan Pejić, sa suradnicima. Naravno da su u tu priču uključeni i svi kolege, svatko na svom terenu, ali i lokalna zajednica koja je voljna putem raznih projekata sudjelovati u pronalaženju takvih sorti. Na kraju, najveću ulogu u revitalizaciji imaju proizvođači koji su voljni posaditi određene površine svojih vinograda tim „starim“ sortama.

Kad se pronađu primjerci starih sorti vinove loze, što slijedi?

Nakon što se pronađe trsove istraživanih sorti u vinogradima, izabere se najbolje genotipove, daje ih se u rasadnike i tamo se obavlja proizvodnja cijepova.

Ima sorte koje imaju samo po jedan ili dva cijepa?

U postupku pronalaska određenih autohtonih sorti uglavnom se nađe nekoliko trsova u starim i ponekad zapuštenim vinogradima. Iz tih nekoliko trsova mora se osigurati određena količina pupova koji se najepljuju na podlogu i proizvodi se lozni cijep spreman za sadnju. Proizvodnja sadnog materijala iznimno je zahtjevan posao i u

samom procesu mogu se također pojaviti određeni problemi koji utječu na sam cijep. Zbog neadekvatnih uvjeta može doći do oštećenja, može doći do napada bolesti i cijepovi propadaju. Kako su neke od sorti koje su posađene pronađene u nekoliko primjeraka, bilo je tek i nekoliko pupova koji su se primili. To je razlog što imamo samo po nekoliko primjeraka. Pupovi tih sorti ponovno su dani u rasadnike pa se nadamo da ćemo dogodne imati ipak veći broj primki.

S kojeg su područja sorte koje ste zasadili u Baštici?

Posađene sorte su iz vinogradarskih podregija Sjeverna Dalmacija i Dalmatinska zagora, prema važećoj legislativi. Teritorijalno gledano, to je područje sjeverne, srednje i južne Dalmacije.

Koje su najznačajnije autohtone sorte koje ste zasadili u Baštici s područja Zadarske županije, a koje iz ostatka Dalmacije?

Najznačajnije sorte s područja Zadarske županije su Maraština, Pošip, Debit, Babić, Plavina, Gegić, Svrđlovina, koje su i inače najviše zastupljene u vinogradima naše županije. Imamo i Silbijanac, Plavinu Ninsku, Galac - stare slabo zastupljene sorte. A najznačajnije iz drugih krajeva su Grk, Vugava, Žilavka, Plavac mali, Tribidrag...

Kako objašnjavate interese vinara zadarske regije za Svrđlovinu, staru sortu?

Svrđlovina je stara sorta koja se odavno spominje na području Ravnih kotara. Naš vinar Mladen Anić - Vina Figurica, Smilčić, od starijih je ljudi slušao o toj sorti koja se uglavnom sadila s Plavinom da bi popravila njezina svojstva. Gospodin Anić je prije nekoliko godina krenuo u potragu za trsovima Svrđlovine i pronašao ih nekoliko u različitim vinogradima u županiji. Pupove je sačuvao, poslao u proizvodnju cijepova i posadio te danas prvi ima vrhunsko vino od Svrđlovine u Hrvatskoj. U protekloj godini posađene su malo veće površine pod tom sortom, tako da za nekoliko godina možemo očekivati i veće količine vina od Svrđlovine. Istraživanjima je dokazano da je Svrđlovina genetski unikatna, ne podudara se

Plemke je prikupljao prof. Edi Maletić s Agronomskog fakulteta u Zagrebu sa suradnicima i dao u proizvodnju cijepova u registrirane rasadnike u Zagrebu i Metkoviću.

Maletić se već 20-ak godina bavi istraživanjem sorti vinove loze. Uža specijalnost mu je ampelografija, znanost koja proučava karakteristike vinove loze. Voditelj je mnogih projekata koji su realizirani u suradnji s lokalnom zajednicom u svrhu očuvanja autohtonih sorti vinove loze

niti s jednom drugom sortom i ne uzgaja nigdje drugdje u svijetu. Po karakteristikama je najbližija Pinotu crnom.

S obzirom na to da Sverdlovina daje vina odlične snage i lijepih senzornih karakteristika, postala je zanimljiva za sadnju. Ako imate sortu dobrog potencijala, a to Sverdlovina jest, uz pravilno primijenjenu tehnologiju proizvodnje rezultat neće izostati.

Sve se svodi na to može li se od neke stare sorte napraviti dobro vino?

Cijela vinogradarska proizvodnja ustvari se temelji na tome da na kraju proizvedete neki dobar krajnji proizvod, a to je u ovom slučaju vino. Međutim, ne možemo gledati sve samo s jednog stajališta. Stare ili autohtone sorte naše su nacionalno blago. Pa cijeli svijet se trudi zaštititi nešto što je samo njihovo, tj. naše. Možda ta stara sorta neće dati vrhunsko vino, ali može ispričati dobru priču, povijest određenog područja. Osim toga, tko kaže da se moraju proizvoditi samo monosortna vina, neka autohtona sorta može se kupazirati, miješati s nekom drugom sortom i opet dati vrhunski proizvod.

Što zapravo čini autohtonost sorte - geografsko podrijetlo, određeno područje?

Da bi neka sorta bila autohtona, mora biti prisutna na određenom području „oduvijek“, s tim da te sorte mogu biti i donekud odnekud, ne moraju nastati na tom području. Da bismo to dokazali moraju se ispuniti četiri uvjeta: trebaju postojati povijesni dokumenti u kojima se spominje određena sorta; treba postojati stručna literatura o tome; genetski se mora identificirati, dakle, imati dokaz o roditeljstvu - DNA markere, i, konačno, da te određene sorte nema nigdje drugdje u svijetu u komercijalnom uzgoju.

Kad se govori o „ocu“ i „majci“ neke sorte vinove loze, na što se zapravo misli?

Vinova loza razmnožava se vegetativno (cijepljenje, reznice, povaljenice), a takvim načinom osigurava se vjerno prenošenje osobina s roditeljskih biljaka na potomstvo. Međutim, svaka sorta vinove loze potekla je od nekih roditelja spontanom križanjem u prirodi. Onda smo mi tu sortu poslije

razmnožili vegetativno i dobili potomstvo koje sadimo najčešće u obliku cijepova.

Kako utvrditi „oca“ i „majku“ nekoj udomaćenoj sorti?

Utvrdjivanje roditeljstva provodi se pomoću DNA analize - primjenom suvremenih metoda koje su iste kao pri utvrđivanju roditeljstva kod svih živih bića. Na žalost, samo malom broju autohtonih sorti uspelo se otkriti roditelje. Razlog tome je činjenica da se vinova loza razmnožava vegetativno, tako se širi godinama, a ako je riječ o zaista starim sortama, moguće je da su njihovi roditelji već izumrli. Tako se može eventualno utvrditi povezanost neke sorte i samo pretpostavljati tko je bio roditelj, ali bez sigurnih dokaza.

Možete li to pojasniti, recimo, na primjeru Maraštine?

Maraština se smatra autohtonom sortom, iako su diljem Mediterana pronađeni njezini sinonimi, a uzgaja se od Toscanne, preko Hrvatske pa do Grčke. Dokazano je da je Maraština identična talijanskoj sorti Malvasiji Bianca Lunga i grčkoj sorti Pavlos. Zapisi o prisutnosti Maraštine na hrvatskome tlu sežu daleko u povijest, od 1821. godine, pa je zbog toga smatra-

mo autohtonom.

U kakvom su odnosu hrvatski Crljenak kaštelanski, američki Zinfandel i talijanski Primitivo?

U SAD-u je 2001. prof. Carol Meredith u suradnji s prof. Edijem Maletićem i prof. Ivanom Pejićem dokazala da je Crljenak genetski identičan Zinfandelu, a poslije je dokazano da je i talijanski Primitivo ista sorta. Zinfandel je najpopularnija sorta u SAD-u i uzgaja se na više od 19.500 ha površine. Priča sa Zinfandelom počela je zahvaljujući gosp. Mikeu Grigichu s Pelješca koji u Kaliforniji ima svoje vinograde u kojima je Zinfandel dosta zastupljen. Činilo mu se da je sličan Plavcu malom s kojim je odrastao. Povezao se s profesorima na Agrotehničkom fakultetu i u Americi te se došlo do tog velikog otkrića. To otkriće silno je odjeknulo u Americi i gotovo svi stručni i znanstveni časopisi pisali su o tome. Dokazano je da se radi o hrvatskoj autohtonoj sorti i ona je pod imenom Crljenak opisana u knjizi Jancis Robinson, svojevrsnoj „vinskoj bibliji“, najopsežnijoj knjizi u kojoj su opisane vinske sorte na svijetu. Poslije je utvrđeno da je sorta Tribidrag jedan od roditelja Plavca malog, a drugi roditelj je

sorta Dobričić s otoka Šolte.

Zašto kaštelanski Crljenak zovu Tribidrag?

Kako su sorte vinove loze rasprostranjene u različitim krajevima, tako su im ljudi davali različita imena. Zbog toga za pojedine sorte postoji više sinonima. Kako je Tribidrag najprije pronađen u Kaštelima, tamo se nalazio pod imenom Crljenak kaštelanski i smatralo se da mu je to pravo ime. Međutim, proučavajući povijesne dokumente, utvrđeno je da se ista sorta spominje pod imenom Tribidrag 1518. godine, znatno prije nego što su pronađeni zapisi u Kaštelima. Stoga je odlučeno da sorta dobije ime po starijem zapisu, a to je u ovom slučaju Tribidrag.

Ima li Crljenak budućnost?

Crljenak ili Tribidrag definitivno ima budućnost. Pokazali su to i dokazali vinogradari u Kaštelima, ali i u našoj Županiji. Na nedavno održanoj manifestaciji Vina od davnina u Zagrebu, koja se održava u svrhu podizanja svijesti o važnosti autohtonih sorti vinove loze, Crljenak PZ Mas-vin iz Polače proglašen je šampionom dalmatinskih crvenih „vina od davnina“.

Zašto je ljudima zanimljiva priča o autohtonim sortama?

Autohtone sorte su nacionalno blago, svaka priča svoju priču. U moru svjetski poznatih sorti, način da postanemo prepoznatljiviji kao autentična vinska zemlja upravo su autohtone sorte. Ako ćemo gledati tu priču s turističkog stajališta, kad dođete u neku nepoznatu zemlju, želite probati nešto drukčije od onoga što možete probati bilo gdje, a to su upravo autohtone sorte. Još ako postoji potencijal za proizvodnju visokokvalitetnog i vrhunskog vina, uspjeh je siguran.

Je li itko utvrdio koliko je autohtonih sorti vinove loze u Hrvatskoj?

Prema dosad istraživanim podacima, Hrvatska je veoma bogata autohtonim sortama. Smatra se da u Hrvatskoj ima oko 130 autohtonih sorti, od čega se 2/3 nalaze u Dalmaciji, i to u zaleđu i na otocima, a ostale u Hrvatskom zagorju. U komercijalnoj proizvodnji je oko 40 sorti vinove loze. Autohto-

Najznačajnije sorte s područja Zadarske županije su Maraština, Pošip, Debit, Babić, Plavina, Gegić, Sverdlovina, koje su i inače najviše zastupljene u vinogradima naše županije. Imamo i Silbijanac, Plavinu Ninsku, Galac - stare slabo zastupljene sorte. A najznačajnije iz drugih krajeva su Grk, Vugava, Žilavka, Plavac mali, Tribidrag

ne sorte zauzimaju površinu od oko 7000 ha, a proizvodnjom vina bavi se 789 proizvođača.

Kakvo je stanje vinogradarstva i vinarstva u Zadarskoj županiji?

Zadarska županija bilježi znatan napredak u posljednjih 10-ak godina pa od tradicionalno vinogradarskog, postajemo i vinarski kraj. Apsolutni bum dogodio se obnavljanjem postojećih vinograda i sadnjom introduciranih, uvezenih svjetski poznatih crnih sorti poput Merlota i Cabernet Sauvignona. Te sorte na našem području daju izvrsne rezultate i vina vrhunske kakvoće. Međutim, kako se polako podiže svijest o proizvodnji autohtonih vina, svake se godine sve više vinara odlučuje svoju paletu proizvođa popuniti vinima autohtonih sorti. Možemo se pohvaliti izvrsnim vinima od Maraštine, Pošipa, Tribidraga, Svrđlovine...

Budući da u laboratoriju analizirate vina, znate što mora sadržavati vrhunsko vino?

Da bi neko vino bilo vrhunsko, mora ispuniti više kriterija. Svaki korak u proizvodnji vrhunskog vina zakonski je reguliran. Definiran je prinos grožđa po ha. Vina koja će potencijalno biti vrhunska, s tim da to ne znamo do samoga kraja, ne smiju se pojačavati, odnosno u njih dodavati šećer i ne smiju se dokiseljavati, ukratko, ne smiju se raditi nikakve korekcije, izuzev korištenja dopuštenih enoloških sredstava nužnih za proizvodnju vina. Kad ste tehnološki sve odradili kako treba, uspjeli izvući maksimum iz svoga grožđa i vina, imali prije toga dobru vinogradarsku godinu, vino šaljete na Zavod za vinogradarstvo i vinarstvo. Obavlja se fizikalno-kemijska analiza vina i nakon toga se ono daje na senzornu analizu. Senzoriku rade certificirani enolozi, 5 članova iz svih dijelova Hrvatske. Vino se ocjenjuje međunarodno priznatom metodom do 100 bodova. Ovisno o ocjeni koju ste dali određenom vinu, ono se svrstava u kvalitativnu kategoriju. Vrhunsko vino je vino koje dobije od 82 do 100 bodova, kvalitativno 72-82 boda, a stolno je niže od toga. Znači, vrhunsko vino je vino koje je fizikalno-kemijski zadovoljilo sve definirane parametre, a na senzoricu dobilo ocjenu višu od 82 boda.

PROFESORI IZ POLJSKE U POSJETU SVEUČILIŠTU U ZADRU

Najavljena daljnja suradnja u vidu sklapanja novih Erasmus+ međuinstitucijskih sporazuma

Dana 13. lipnja 2019. godine Sveučilište u Zadru posjetila je skupina od četrdesetak profesora iz Poljske, među ostalim, i sa sljedećih institucija: Sveučilište znanosti i tehnologije u Bydgoszczu, Tehnološko sveučilište Zapadne Pomeranije u Szczecinu te Poljoprivredno sveučilište u Krakovu. Profesori iz Poljske primljeni su na Novom kampusu Sveučilišta u Zadru gdje ih je u ime Sveučilišta u Zadru pozdravio prorektor za međuinstitucijsku suradnju i transfer tehnologija Sveučilišta u Zadru izv. prof. dr. sc. Slaven Zjalić, naglasivši kako je do sada ostvarena značajna suradnja između Sveučilišta u Zadru i visokih učilišta u Poljskoj, a ovakvi susreti otvaraju još veće mogućnosti međuinstitucijske suradnje i povezanosti.

Suradnja ostvaruje svoju svrhu

Sveučilište u Zadru ima potpisane bilateralne ugovore sa Sveučilištem „Adam Mickiewicz“ u Poznaniu, Sveučilištem AGH za znanost i tehnologiju u Krakovu, Sveučilištem „Alcide De Gasperi“ euroregionalne ekonomije u Jozefovu i Sveučilištem u Rzeszowu. Također, na razini Erasmus programa mobilnosti i međuinstitucijske suradnje, Sveučilište u Zadru surađuje s ukupno 34 sveučilišta i visoka učilišta u Poljskoj iz pod-

ručja humanističkih, društvenih, prirodnih biotehničkih i drugih znanosti. To potvrđuju i podaci o mobilnosti te je tako u proteklih pet godina više od 60 osoba iz redova nastavnog i nenastavnog osoblja ostvarilo mobilnost na Sveučilištu u Zadru i visokim učilištima u Poljskoj. U istom je razdoblju više od 160 studenata Sveučilišta u Zadru i poljskih visokih učilišta također ostvarilo mobilnost u sklopu Erasmusa i drugih programa mobilnosti. Iz svega je moguće zaključiti kako potpisana suradnja ostvaruje svoju svrhu jer poljska visoka učilišta i Sveučilište u Zadru imaju kvalitetne programe i projekte koji omogućuju transfer

znanja i iskustva.

Prorektorica za studije i studente Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. Nedjeljka Balić-Nižić predstavila je dosadašnji rad Sveučilišta i planove za budućnost kojima je uputila na razvojne mogućnosti i namjere Sveučilišta u Zadru da ide ukorak s uspješnim i priznatim europskim sveučilištima. Predstavnici poljskih sveučilišta predstavili su rad svojih fakulteta i visokih učilišta, iz kojih je vidljivo kako raspolažu zavidnom infrastrukturom i tehnologijom te kvalitetnim studijskim programima kojima privlače studente iz cijele Europe. Pritom valja istaknuti fakultete iz područja prirodnih, tehničkih i

Četrdesetak profesora iz Poljske primljeno je na Novom kampusu Sveučilišta u Zadru gdje ih je u ime Sveučilišta u Zadru pozdravio prorektor za međuinstitucijsku suradnju i transfer tehnologija Sveučilišta u Zadru izv. prof. dr. sc. Slaven Zjalić, naglasivši kako je do sada ostvarena značajna suradnja između Sveučilišta u Zadru i visokih učilišta u Poljskoj, a ovakvi susreti otvaraju još veće mogućnosti međuinstitucijske suradnje i povezanosti

biotehničkih znanosti te područja biomedicine i zdravstva.

Profesori stižu i dogodine

Usljedilo je predstavljanje odjela Sveučilišta u Zadru koji bi mogli biti zanimljivi studentima poljskih gostujućih sveučilišta. U tom dijelu doc. dr. sc. Tomislav Klarin predstavio je specifičnosti Odjela za turizam i komunikacijske znanosti, dr. sc. Jurica Bosna govorio je o Odjelu za ekonomiju, dok je izv. prof. dr. sc. Vera Graovac Matassi predstavila rad Odjela za geografiju. Predstavnici navedenih odjela istaknuli su kako u sklopu Erasmus+ programa mobilnosti sve više studenata dolazi iz Poljske te da je riječ o dobrim studentima koji su zadovoljni studiranjem i prijemom na Sveučilištu u Zadru, ali i životom u gradu Zadru. Odjel za ekonomiju tako ima potpisanih 11 Erasmus+ međuinstitucijskih sporazuma o suradnji s poljskim institucijama iz područja ekonomije, iz kojih dolaze poljski studenti i nastavno osoblje. Rezultat dolazne mobilnosti nastavnika uspostava je suradnje sa Sveučilištem „Maria Skłodowska-Cu-

rie” u Lublinu i provedba međunarodnog znanstvenog projekta „Izazovi financijske integracije i stabilnosti u EU” te drugih znanstvenih aktivnosti. Nakon održanih prezentacija, izmijenjeni su kontakti i iskustva s poljskim profesorima te je najavljena daljnja suradnja u vidu sklapanja novih Erasmus+ međuinstitucijskih sporazuma, što bi trebalo

rezultirati pojačanom mobilnošću te novim zajedničkim međunarodnim znanstvenim projektima i istraživanjima. Predstavnici odjela Sveučilišta u Zadru naveli su kako su studenti i nastavno osoblje sve više zainteresirani za mobilnost, a predstavljena učilišta svakako su prigoda za daljnje učenje i profesionalni razvoj. Poljski profesori istaknuli su kako

će potaknuti svoje studente da ostvare mobilnost na Sveučilištu u Zadru koje svojim studijskim programima, ali i posebnom atmosferom na sveučilištu ima što za ponuditi poljskim studentima. Poljski profesori su, osim Sveučilišta u Zadru, turistički posjetili i druga mjesta u Republici Hrvatskoj, a svoj su dolazak najavili i za iduću godinu.

Studiranje francuskog jezika i književnosti na Odjelu za francuske i frankofonske studije u Zadru omogućuje učenje francuskoga jezika, upoznavanje francuske i frankofonskih književnosti i kultura te pridonosi širenju osobnih vidika specifičnim francuskim *mode de vie*.

Otvaranje prema frankofonskim studijima

Od akademske godine 2018./2019. Odjel se i formalno, promjenom svoga naziva, još više otvorio prema frankofonskim studijima.

Do navedene promjene došlo je stoga što se studente želi upoznati ne samo s temeljima francuskih, nego i frankofonskih studija te jezičnim, povijesnim i kulturološkim odrednicama ostalih dijelova svijeta u kojima je francuski materinji jezik, službeni jezik ili jedan od službenih jezika, jezik obrazovanja ili jezik koji se koristi u svakodnevnoj komunikaciji.

Izravna posljedica francuske kolonizacije različitih dijelova obje Amerike, Afrike i Azije činjenica je da je danas francuski jezik prisutan na četiri kontinenta i ima malo više od 270 milijuna govornika diljem svijeta.

Budući da frankofonske kulture nisu homogena stvarnost, već se pod tim pojmom podrazumijevaju heterogeni običaji i kulture frankofonskih govornika te raznoliki ideološki, politički i regionalni elementi, njima je u nastavi potrebno pristupiti međukulturno, što znači usporedbama polazne i ciljnih kultura. Na Odjelu smatramo da takav pristup poučavanja stranog jezika obogaćuje nas i naše viđenje svijeta, a time i društvo u kojemu živimo. Upoznavanjem frankofonskih kultura i civilizacija studenti imaju priliku razvijati svijest o drugosti i različitosti, šireći pritom toleranciju i preispitujući sve ono što je samo po sebi razumljivo unutar vlastite kulturne sredine. Zbog toga na sva tri studentska programa studenti mogu,

Doc. dr. sc. Larisa Grčić Simeunović, pročelnica Odjela za francuske i frankofonske studije

ODJEL ZA FRANCUSKE I FRANKOFONSKE STUDIJE

Francuski jezik danas je prisutan na četiri kontinenta i ima više od 270 milijuna govornika diljem svijeta

putem obveznih i izbornih kolegija, razvijati međukulturnu komunikacijsku kompetenciju. Naime, svjesni smo da je navedena kompetencija temeljna za buduće nastavnike i prevoditelje, a ključna i u ostalim profesijama u kojima se naši studenti zapošljavaju.

Pored međukulturne komunikacijske kompetencije, studenti Odjela za francuske i frankofonske studije razvijaju i višejezičnu kompetenciju, koja je jednako važna za osobno i profesionalno djelovanje u višejezičnom društvu. Studenti od početka studija počinju prevoditi s francuskog na hrvatski jezik, što ne podrazumijeva samo zamjenu leksičkih i sintaktičkih elemenata jednog jezika s elementima drugog jezika, već prenošenje poruke na kognitivnoj razini, što izlazi iz domene jezika i podrazumijeva prenošenje smisla ili *vouloir dire*, uz pronalaženje odgovarajućih zamjenskih sredstava.

Budući da naši studenti trebaju postati kulturni i jezični posrednici, na svim studijskim programima usvajaju se razne vještine razumijevanja, prilagođavanja kontekstu i situaciji, tekstu, publici kako bi se studenti osposobili za najrazličitije poslove u obrazovanju, kulturi, turizmu, izdavaštvu, jezičnoj industriji itd.

Promicanje frankofonije

Svake godine u ožujku Odjel aktivno sudjeluje u proslavi Mjeseca frankofonije u Hrvatskoj na inicijativu veleposlanstava zemalja članica Međunarodne organizacije za frankofoniju (OIF) te brojnih drugih hrvatskih udruga i kulturnih institucija.

Studenti diplomskog studija nastavničkog smjera pod vodstvom nastavnice dr. sc. Ree Lujčić tradicionalno organiziraju razne aktivnosti popularizacije učenja francuskoga jezika, kao što su radionice francuskog jezika i kulture u zadarskim dječjim vrtićima te radionice francuskog jezika za učenike nižih razreda osnovnih škola. U suradnji s udrugom Cinaz za izvannastavne aktivnosti

Budući da frankofonske kulture nisu homogena stvarnost, već se pod tim pojmom podrazumijevaju heterogeni običaji i kulture frankofonskih govornika te raznoliki ideološki, politički i regionalni elementi, njima je u nastavi potrebno pristupiti međukulturno, što znači usporedbama polazne i ciljnih kultura

Pored međukulturne komunikacijske kompetencije, studenti Odjela za francuske i frankofonske studije razvijaju i višejezičnu kompetenciju, koja je jednako važna za osobno i profesionalno djelovanje u višejezičnom društvu

Odjel organizira besplatne tečajeve francuskoga jezika za mlade.

U sklopu suradnje s francuskim veleposlanstvom u Zagrebu, naši su studenti nastavničkog smjera sudjelovali u izradi dviju brošura - jednoj o važnosti učenja francuskoga jezika te drugoj o prednostima međunarodne diplome o poznavanju francuskoga jezika (DELF).

Osobito je plodna suradnja s Hrvatsko-francuskom udrugom Zadar u sklopu koje su organizirane brojne zajedničke aktivnosti, primjerice, Festival frankofonskog filma, književne večeri, izložbe, radionice šaha na francuskom pod vodstvom doc. dr. sc. Patricka Levačića, frankofonski kvizovi, natječaji za najbolji prijevod s francuskog jezika na hrvatski i dr.

Na Odjelu od ove godine djeluje i Udruga frankofonskih studenata koju za sada čine samo studenti našeg Odjela, ali otvorena je i za sve ostale frankofone i frankofile Sveučilišta u Zadru. Jedna od prvih aktivnosti Udruge u ovoj godini bilo je postavljanje izložbe "60 godina Štrumpfova" u Studentskom klubu „Božo Lerotić“. Tom je prigodom belgijski lektor Nicolas Hanot održao predavanje o povijesti belgijskoga stripa. U Studentskom klubu organizirane su i Večeri frankofonije uz karaoke francuske šansone i koncert studentske glazbene skupine Les Sisyphes koja na repertoaru ima brojne pjesme popularnih francuskih i frankofonih izvođača.

Susret francuskog i hrvatskog jezika

Studij francuskog jezika ne može se odvojiti od materinskog polazišnog jezika, stoga se na svim razinama potiče kontrastivno proučavanje jezičnih, ali i kognitivnih struktura. Uspoređivanje jezičnih/kulturnih značajki među jezicima vodi uočavanju jezične/kulturne bliskosti ili udaljenosti, ali i osvještavanju pojava u materinskom jeziku koje bi, da nije usporedbe, često ostale nezapažene. Ovladavanje francuskim, ali i hrvatskim jezikom iznimno je bitno za buduće prevoditelje, ali i nastavnike.

U europskim institucijama prevoditelji u prvome redu prevode na svoj materinski jezik te smo zbog toga na prevoditeljskom smjeru diplomskog studija

uveli i kolegij Hrvatski jezik za prevoditelje koji se održava u dva semestra.

Osim normativne komponente jezika, studentima nastojimo pružiti uvid u dinamičku komponentu jezika, oslanjajući se prije svega na deskriptivni pristup uz upotrebu alata za jezičnu analizu. Korpusne su metode danas nezaobilazne u procesu učenja stranog jezika, stoga se na studiju potiče upotreba jednojezičnih korpusa kao što su Hrvatski web korpus (hrWaC), korpus općeg francuskog jezika FrTen-Ten, ali i višejezičnih paralelnih korpusa EUROPARL, EUR-Lex koji ujedno služe i kao prijevodna memorija za prevodenje tekstova iz područja europskog prava.

Francuska i frankofonska književnost

Uvođenjem više novih izbornih kolegija iz frankofonskih književnosti na preddiplomskoj razini studija na Odjelu za francuske i frankofonske studije namjera je studentima omogućiti stjecanje znanja koje će im omogućiti da upoznaju značaj fran-

kofonije, kao jezične, ali i političke zajednice, na svjetskoj razini danas.

Proučavanje frankofonskih književnosti u kontekstu globalizacije pomaže boljem razumijevanju drugosti i priznavanju multikulturalnosti kao jednog od najvažnijih aspekata suvremenih demokratskih društava. Kanonska djela književnika francuskog jezičnog izričaja iz njezinih nekadašnjih kolonija i prekomorskih departmana otvaraju širok spektar pitanja u vezi sa samim konceptom multikulturalnosti, pitanja ravnopravnosti i rasne ili vjerske diskriminacije, progovaraju o normama ponašanja u multikulturalnom kontekstu, pokazujući pritom čitatelju kako živjeti jedni s drugima, a ne jedni pored drugih.

Brojni književnici, i nakon dovršetka procesa dekolonizacije i stjecanja neovisnosti njihovih država, pišu na francuskom jeziku. Književnosti na francuskom jeziku imaju manjinski status u svojim nacionalnim sredinama te supostojе uz književnosti na drugim jezicima. Tekstovi spomenutih autora isprva su bili objedinjeni pod etiketom „knji-

ževnosti francuskoga jezičnoga izraza“, a zatim „frankofonska književnost“. Potonji se pojam od 1980-ih godina koristi u množini, upućujući na različitost povijesnih i kulturnih konteksta iz kojih su ponikli književnici koji na četiri kontinenta pišu na francuskom jeziku.

Tako studenti kolegija Afrički frankofonski roman mogu, prvi put od ove akademske godine, upoznati više vrhunskih književnih djela velikih romanopisaca kako Magreba - među kojima romane Moulouda Feraouna, Mohammeda Diba, Assie Djebar, Kateba Yacina te dobitnika nagrade Goncourt i pisca koji je već godinama u užem izboru na Nobelovu nagradu iz književnosti Tahara Ben Jellouna, zatim djela Rachida Boudjedre i dr. - tako i romanopisce subsaharske Afrike i afričkih otoka Indijskog oceana, od kojih ćemo spomenuti romane Mariame Bâ, Nathache Appanah, Sonya Laboua Tansija i dr.

Revalorizacija slavne prošlosti nekadašnjih francuskih kolonija, povratak korijenima, snošljivost, suradnja, solidarnost, jednakost, „civilizacija Univerzalnog“ senegalskog pjesnika-predsjednika i utemeljitelja Frankofonije Senghora, opasnost getoiziranja manjina, otvorenost drugom i drukčijem, sve su to teme s kojima se naši studenti upoznaju u sklopu kolegija posvećenih književnostima frankofonske Belgije, Kanade, Švicarske, Kariba, subsaharske Afrike, Magreba, Mašrika i Indokine.

Osim afričkih književnosti, na preddiplomskom studiju francuskog jezika i književnosti studenti se mogu upoznati i s osnovama kanadskih i kvebečkih studija. Francuski jezik prisutan je u Sjevernoj Americi još od 16. stoljeća kad su prvi francuski pomorci i istraživači stupili na to tlo. Francuska se jezična zajednica održala tijekom idućih stoljeća, okružena anglofonom većinom. Od početka šezdesetih godina 20. stoljeća i vremena „Mirne revolucije“ konstituirao se kvebečki nacionalni identitet, čija je važna

sastavnica književna, kazališna i filmska produkcija.

Studenti se na studiju upoznaju s poviješću, zemljopisom, dvo-kulturalnim i dvojezičnim aspektom kanadskog društva, kao i s razvojem kanadske frankofone književnosti od 17. stoljeća do suvremenosti.

Znanstvena istraživanja na Odjelu

Istraživanja nastavnika usko su vezana uz teme iz šireg znanstvenog područja koje obuhvaća sve vidove bavljenja francuskim jezikom, književnošću i kulturom, a koje se podučavaju u studijskim programima, što je vidljivo i iz znanstvenih simpozija organiziranih na Odjelu 2014., 2016., 2017. i 2018. godine.

U povodu pokretanja diplomskog studija prevoditeljstva 2014. godine, na Odjelu je održan međunarodni znanstveni skup Terminologija i specijalizirano prevođenje u službi međukulturne strukovne komunikacije, na kojem su sudjelovali stručnjaci sa Sveučilišta u Zagrebu, Osijeku, Ljubljani i Parizu.

Krajem listopada 2015. na Odjelu je održan međunarodni znanstveni skup L'écriture

Svake godine u ožujku Odjel aktivno sudjeluje u proslavi Mjeseca frankofonije u Hrvatskoj na inicijativu veleposlanstava zemalja članica Međunarodne organizacije za frankofoniju (OIF) te brojnih drugih hrvatskih udruga i kulturnih institucija

formelle, contrainte, ludique: L'Oulipo et au-delà, na kojemu je sudjelovalo 34 znanstvenika i svjetskih stručnjaka za to područje. Zbornik skupa pod nazivom Entre jeu et contrainte: pratiques et expériences oulipiennes, koji su uredile Vanda Mikšić i Évaïne Le Calvé Ivičević, objavljen je u lipnju 2016.

Na međunarodnom znanstvenom skupu Rencontres francophones à Zadar: La Belgique - littérature, langue, culture, održanom u svibnju 2017. godine, a na kojem smo se upoznali s kompleksnim nasljeđem i kulturom Belgije, sudjelovalo je s izlaganjima i četvero naših studenata. Zbornik ovoga skupa, pod nazi-

vom Des prémices à la maturité: quelques jalons du champ culturel francophone belge, bit će objavljen tijekom ove godine.

Ovogodišnji skup Rencontres francophones 2019.: Pragmatique linguistique et analyse du discours à l'épreuve de l'application usmjeren je upoznavanju s dimenzijama jezika u akciji te posvećen izričajnoj pragmatici i kritičkoj analizi diskursa, a u samu provedbu skupa uključen je velik broj studenata putem mnogih praktičnih radionica.

U svibnju ove godine održana je i lingvistička radionica za nastavnike i studente filoloških studija o primjeni alata NOOJ u

jezičnoj i tekstualnoj analizi. Radionicu je vodio prof. Max Silbersztein sa Sveučilišta Franche-Comté iz Besançon. Tom prigodom dogovorena je i zajednička prijava na hrvatsko-francuski program Hubert Curien Cogito koji će omogućiti razvoj alata za potrebe izrade francusko-hrvatske gramatike.

Međunarodna razmjena

Zahvaljujući međunarodnim programima studentske razmjene ERASMUS i ERASMUS+, više od 80 zadarskih studenata francuskoga jezika provelo je jedan ili dva semestra studirajući na jednom od francuskih ili belgijskih sveučilišta. To je iskustvo bilo gotovo nezamislivo do prije kojih desetak godina, a koliko je ono važno, vidi se i u činjenici da su neki naši bivši studenti nakon uspješnog boravka na stranim sveučilištima aplicirali i dobili mogućnost stažiranja u europskim institucijama, poput Europske komisije ili Europskog suda.

Studijska putovanja

Odjel već tradicionalno svake treće godine organizira studijsko

putovanje studenata i nastavnika. Prošli su godine posjetili gradove Strasbourg, Reims, Pariz, Lille, Burgess, Gent i Bruxelles. Studenti su uživali u francuskim i belgijskim ljepotama i znamenitostima, prakticirajući znanja koja su stekli tijekom studija.

U Bruxellesu su posjetili Odjel za hrvatski jezik pri Glavnoj upravi za prevođenje (DGT) Europske komisije i Vijeće Europske unije kako bi se upoznali s radom DGT-a i Vijeća EU-a, ali i raznim mogućnostima stažiranja i zapošljavanja u europskim institucijama.

Suradnja s budućim poslodavcima

Tijekom posjeta Parizu studenti Kazališne radionice Odjela izveli su u Velesposlanstvu Republike Hrvatske recital L'Éternel frémissement du monde (Vječno treperenje u svijetu) kojim su francusku publiku upoznali s pjesmama nekoliko najznačajnijih hrvatskih pjesnika i, posebice, pjesnikinja XX. i XXI. stoljeća. Pjesme su izvedene u prepjevu na francuski jezik dviju profesorica Odjela, dr. sc. Vande Mikšić, izv. prof., i doc. dr. sc. Daniele Čurko, te u prepjevu drugih knji-

ževnih prevoditelja. Odjel već nekoliko godina uspješno surađuje s brojnim poslodavcima, od osnovnih i srednjih škola u kojima se podučava francuski jezik, do prevoditeljskih agencija, fran-kofonskih veleposlanstava, turističkih agencija, izdavačkih kuća i svih drugih koji su zainteresirani primiti naše studente na staž, ali i angažirati ih na različitim poslovima, pogotovo u vrijeme turističke sezone.

Trudimo se oslušivati njihove potrebe te u program postupno uvoditi nove sadržaje u kojima se studenti mogu dodatno specijalizirati, na primjer, kolegiji Informatika za prevoditelje, Usmeno

prevođenje, Upravljanje prijevodnim projektima itd.

Studenti prevoditeljskog smjera već za vrijeme studija - u sklopu nastave, stručne prakse, za diplomski rad ili u vidu izvannastavnih aktivnosti - počinju prevoditi književne, stručne, novinske tekstove, ali i stripove, poeziju, kratke priče, romane, pa čak i filmove. Među prijevodi- ma koje su studenti objavili pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. Vande Mikšić nalaze se i ulomak iz romana Kreatorica Régine Detambel (Tema, br. 5-6, 2013.), ulomak iz knjige poetskih fragmenata Otok Lou Raoul (Tema, 1-3, 2016.), pjesma Slavljenje vrste Claude Ber (Tema, br. 4-6, 2017.), roman Gaëla Faye Mala zemlja (Meandar Media, 2017.), Coseyjev strip Orchidea (Fibra, 2017), znanstveni članci i ulomci za poseban broj časopisa Književna smotra naslovljen Pitanje/pisanje identiteta: belgijska fran-kofonska književnost (br. 180/2/, 2016.), pjesme u prozi Marca Quaghebeura te kratke priče Vincenta Engela, Bernarda Quirinya i Thomasa Gunziga u belgijskom tematu U potrazi za go- lim čovjekom (Tema, 1-3, 2018), članci u hrvatskom izdanju Le monde diplomatique. U sklopu raznih filmskih festivala u Zagrebu, Zadru i drugim hrvatskim gradovima također su projicirani filmovi koje su preveli naši studenti: kratkometražni filmovi i Gueule du loup te dugometražni filmovi En amont du fleuve, Baden Baden, Un homme à la mer, Le Cercle rouge, Le chat du rabbin, Tamara i Corporate. Hrvatskom je ove godine putovala i izložba posvećena Štrumpfovima koju su preveli naši studenti. Bivši student Tony Šercer samostalno je preveo roman Oliviera Gueza Nestanak Josefa Mengelea (Meandar Media, 2018.), a studenti druge godine prevodi-

teljstva trenutačno rade na prijevodu putopisa Jean-Marieja Lac-lavetinea La martre et le léopard. Carnets d'un voyage en Croatie.

Studenti se na prevoditeljskom smjeru pripremaju i za profesiju terminologa koja je sve traženija u većim prevoditeljskim agencijama i europskim institucijama. U suradnji s Europskim parlamentom ove će godine studenti prevoditeljskog smjera u sklopu kolegija Terminologija pod vodstvom doc. dr. sc. Larise Grčić Simeunović izraditi više od 40 terminoloških natuknica za hrvatski jezik koje će biti uvrštene u terminološku bazu Europske unije IATE. Od iduće godine na Odjelu planiramo ponuditi i dodatne edukacije u obliku ljetnih škola uz sufinanciranje budućih poslodavaca kojima je potreban što kvalitetniji kadar. Ponuditi će se specifični programi na kojima će studenti završnih godina studija moći svoja znanja stečena na studiju primijeniti za specifične potrebe frankofonskog tržišta.

Sveučilište u Zadru član je AUF-a

Na kraju valja istaknuti da je Sveučilište u Zadru redoviti član Međunarodne agencije za fran-kofoniju (AUF), uz čiju smo potporu ove godine na Odjelu ponudili i održavanje tečajeva iz primijenjenog francuskog jezika Français sur objectifs spécifiques i Français à la carte za sve studente Sveučilišta u Zadru koji se pripremaju za razmjenu putem Erasmusa u frankofonskim zemljama. Tečajeve je tijekom dva semestra vodila strana lektorica Morgane Mazan. Osim te vrste programa, članstvo u toj međunarodnoj agenciji pruža priliku za razne stipendije, ali i mogućnosti stažiranja svim frankofonskim studentima i nastavnicima našeg Sveučilišta.

PROF. DR. SC. VLADIMIR SKRAČIĆ, JEZIKOSLOVAC, BIO JE DUGOGODIŠNJI VODITELJ CENTRA ZA JADRANSKA ONOMASTIČKA ISTRAŽIVANJA, DOBITNIK ŽUPANIJSKE NAGRADE ZA ŽIVOTNO DJELO ZA PODRUČJE ZNANOSTI

Demografska drama koju danas žive mali naseljeni otoci i zemlja u cjelini, ima već sada dramatične posljedice. Ne samo jezične!

Nagradu Zadarske županije za životno djelo za područje znanosti ove godine je dobio jezikoslovac prof. dr. sc. Vladimir Skračić. Uz njega, nagradu je posthumno dobio i mons. Pavle Kero, dugogodišnji ravnatelj Stalne izložbe crkvene umjetnosti i vikar za kulturu Zadarske nadbiskupije. Vladimir Skračić rođen je 1946. u Murteru, a školovao se u Murteru, Šibeniku i Zagrebu.

Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1972. diplomirao je francuski i talijanski jezik. Nakon studija bio je lektor hrvatskoga jezika na Sveučilištu Clermont-Ferrand u Francuskoj od 1972. do 1976. Zatim je bio lektor francuskoga jezika na Filozofskom fakultetu u Zadru od 1979. do 1985. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1984. magistrirao je s temom „Toponimija Kornatskog otočja“. Nakon toga je više od deset godina, od 1985. do 1996., na Filozofskom fakultetu u Zadru bio asistent. Doktorirao je iz područja jezikoslovlja na Filozofskom fakultetu u Zadru s temom „Toponimija vanjskog i srednjeg niza zadarskih otoka“ 1993. Docent je bio od 1996. do 2006., nakon čega je bio u zvanju izvanrednog profesora. Bio je voditelj znanstvenih projekata iz toponomastike. Izvodio je nastavu iz predme-

U svim su se epohama pojedini jezici iz praktičnih razloga, ponekad i iz mode, prelijevali preko granica nacionalnih teritorija: latinski u srednjem vijeku i kasnije, francuski u 19. stoljeću, mnogi neindoeuroopski u prošlosti i danas. Veći je jezični problem nepoznavanje sintakse, prozodije, arbitrarno davanje prednosti ovom ili onom leksiku... Moram reći da mediji, nažalost, izdašno sudjeluju u tim, negativnim procesima

Nisam očekivao nagradu za životno djelo, a nisam se previše ni iznenadio kad sam je dobio. Nisam često dobivao nagrade pa o njima i ne razmišljam. U svakom slučaju, zadovoljan sam i zahvalan Otočnom saboru koji me je predložio. Možda je među predloženima bilo i drugih koji su je zaslužili, a još više onih koji su je zaslužili a nisu bili predloženi

ta: Fonetika i fonologija, Pregled romanistike s vulgarnim latinitetom, Francuska toponimija i antroponimija, Onomastika, Suvremena jadranska toponimija, Romansko i hrvatsko u jadranskom pomorskom leksiku. Predavao je na poslijediplomskim studijima iz Lingvistike, Povijesti hrvatskog pomorstva, Geografije i Europskih studija na Sveučilištu u Zadru.

Skračić je bio i dugogodišnji voditelj Centra za jadranska onomastička istraživanja.

Školovanjem i napornim radom postao je istinski autoritet za onomastiku, toponimiju, nesonomimiju i romanistiku, što je i bio predmet njegova znanstvenog interesa.

Dobili ste županijsku Nagradu za životno djelo. Što vam znači ta nagrada?

Ne znam točno. Nisam je očekivao, a nisam se previše ni iznenadio kad sam je dobio. Nisam često dobivao nagrade pa o njima i ne razmišljam. U svakom slučaju, zadovoljan sam i zahvalan Otočnom saboru koji me je predložio. Možda je među predloženima bilo i drugih koji su je zaslužili, a još više onih koji su je zaslužili a nisu bili predloženi. No, nagrade su takav sustav, umnogome arbitraran i pun iznenađenja. Slaba je strana takve nagrade što se dobiva na kraju životnog i znanstvenog puta pa laureatu ne daje povoda za veliko veselje. Da je tome tako, pokazuje i slučaj jednako nagradom nagrađenog monsijora Pavla Kere koji je nije dočekao za života. No, drago mi je što sam nagrađen zajedno s tako, za života, meni dragom osobom.

Školovali ste se i radili u vrijeme komunističkog režima, no hrvatski jezikoslovci su opstali i sačuvali hrvatski? Danas to ne uspijevamo, ne držimo do standardnoga jezika i prevladavaju anglizmi, a ne držimo ni do jezične baštine, bogatog jezera naših narječja i

svih govora u njima?

Ne znam na što točno mislite. Neprijeporna je uloga hrvatskih jezikoslovaca u nastojanju oko posebnog hrvatskog standarda. No, bilo je tu i mnogo drugih intelektualaca koji su ih podržavali i podupirali. A ponekad se i opasnostima izlagali. Kad je riječ o suvremenom standardu, treba reći da njegov najveći problem nisu anglizmi. Pravi je problem sve niža razina jezične pismenosti u javnom prostoru. Jer, u svim epohama su se pojedini jezici iz praktičnih razloga, ponekad i iz mode, prelijevali preko granica nacionalnih teritorija: latinski u srednjem vijeku i kasnije, francuski u 19. stoljeću, mnogi neindoeuropski jezici u prošlosti i danas. Veći je jezični problem nepoznavanje sintakse, prozodije, arbitrarno davanje prednosti ovom ili onom leksiku... Moram reći da mediji, nažalost, izdašno sudjeluju u tim, negativnim procesima.

Jezična baština je nesumnjivo velik problem. Mnogo je zvanih, a malo odabranih. Prikupljanje građe na terenu ili na drugi način traži iznimnu volju, velike napore i znatna sredstva. Mnogi na to nisu spremni. S druge pak strane, treba reći i to da je u posljednjih dvadesetak godina priređen golem broj rječnika čakavskih govora, napisano mnogo radova iz dijalektologije, objavljen jedan veliki jezični atlas (Istra) i drugi je u pripremi (Jezični atlas pomorske i ribarske kulture Dalmacije i Kvarnera). No, slažem se, sve je to kap u moru u odnosu na potrebe.

Otkad vas zanima onomastika, posebice otočni toponimi i antroponimi?

Onomastikom sam se počeo baviti dosta kasno, po završetku četverogodišnjeg boravka u Francuskoj gdje sam bio lektor hrvatskoga jezika na Sveučilištu Blaise Pascal u Clermont-Ferrandu i trogodišnjeg prevoditeljskog rada u Direkciji Mediteranskih igara u Splitu.

Kad sam upisao poslijediplomski i kad smo počeli razgovarati o temi magisterija, profesor Vinja je otprilike rekao: „Što će ti francuski? Ima se tko baviti francuskim. Njih je na tisuće u samoj Francuskoj i svi su u boljoj poziciji od tebe. Idemo u naše dvorište. Naša je mediteranska baština na izdisaju pa ako je mi ne sačuvamo, neće doći nitko izvana da to učini umjesto nas.“

Znao sam da je u tom trenutku radio na svom kapitalnom djelu (Jadranska fauna - etimologija i struktura naziva) jer je i mene bio uključio u svoja terenska istraživanja, a znao sam i to da otprije okuplja oko sebe mlade znanstvenike zainteresirane za jadransku jezičnu baštinu (P. Šimunović, J. Božanić, G. Čulić, G. Filipi...). „Najbolje je da se uhvatiš toponimije, i to one koju najbolje poznaješ i koja je zbog prirode svoje lokacije u najtežoj situaciji - toponimije Kornata“. Uputio me u metodu terenskog istraživanja, a metoda je bila slična onoj koju je on primijenio na ribe i o kojoj sam već nešto znao. Magistrirao sam 1984.

Bili ste glavni istraživač projekta Onomastica Adriatica. Centar za jadranska onomastiku i etnolingvistiku Sveučilišta u Zadru ispunio je dosadašnja očekivanja, ponajviše zahvaljujući vama. Kako dalje?

Možda sam bio glavni, ali moram odmah na početku reći da je doprinos mojih mladih suradnika isto toliko velik kao i moj. Moje su zasluge, ako ih imam, ponajprije u tome što sam sebi, Sveučilištu i mojim tadanjim novcima stvorio okvir u kojemu je volja, znanje i inteligencija mladih kolega došla do potpunog izražaja. Ne bih se htio prikazati lažno skromnim pa nasilno umanjivati svoje zasluge, ali, u našem slučaju, zaista je bila riječ o zajedničkom pothvatu. Istina je da sam sam imao ideju Centra, ideju projekta i načina kako, s kim i u kojem smjeru ga vodi-

ti. Ali, i ovdje treba naglasiti da je u naš uspjeh ugrađena i dobra volja tadašnje uprave Sveučilišta koja me je u svemu podržavala od početka. U svakom slučaju, bio je to trenutak sa spletom sretnih okolnosti.

Kako dalje?

Kao i do sada. Strpljivo i s jasnim ciljem. Doduše, neki su nas istraživači iz ovoga ili onoga razloga napustili. Neki su novi stasali. Isto tako vrijedni i kvalitetni. U ovom trenutku dvije su otočne monografije pred završetkom. Jedna je Toponimija Drvenika i Ploče koju samostalno priprema kolega Ante Jurić i jedna, da tako kažem, kolektivna o toponimiji otoka Raba. A bit će i novih. Osmi toga, kao što se vidi iz vašega pitanja, Centar je promijenio ime i proširio jezični prostor istraživanja. Trenutačno je najveći projekt već spomenuti Atlas koji vodi kolega Nikola Vuletić, a ja mu pomazem. Napravljene su ankete na izabranim punktovima na Jadranu (40) i lani je od dijela građe objavljena knjiga: Leksik morske faune u Sjevernoj Dalmaciji.

Otočni toponimi i antroponimi nisu dobro istraženi, stanovništvo stari, prijeti zaborav, pa ste se zbog toga uhvatili posla i zabilježili i istražili mnogo toga, ali na ograničenom prostoru. Što čekaju kolege iz Dubrovnika, Splita, Rijeke, Pule?

Demografska drama koju danas žive mali naseljeni otoci, a čini se, i zemlja u cjelini, ima već sada dramatične posljedice. Ne samo jezične! Nestankom stanovništva nestaje i potreba za imenovanjem. Na djelu je zaborav. Treba li se baviti zaboravom, pitanje je koje je već dugo na dnevnom redu. Koja je korist od takvoga rada u moru suvremenih i pragmatičnih izazova? To je takoreći filozofsko pitanje na koje ja možda i ne znam odgovor. No, razumna politika i osobito jezična politika od njega ne

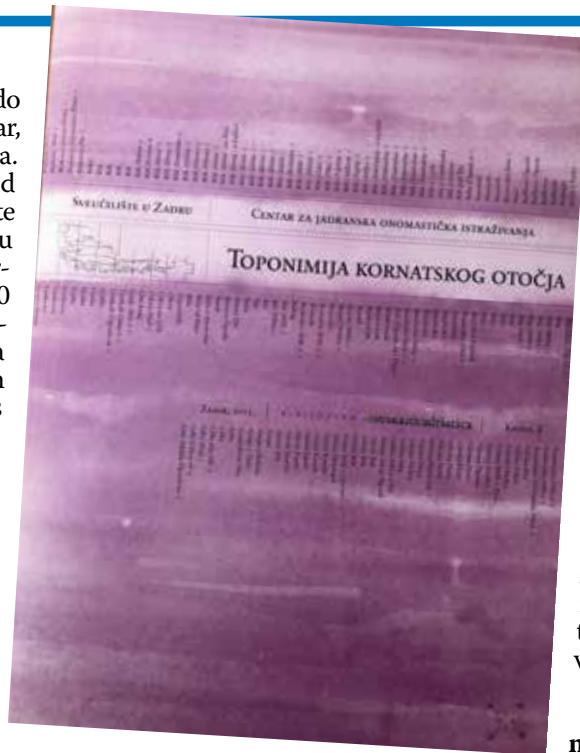
bi trebala odustati.

Glede istraživanja koja je do danas obavio i objavio Centar, moglo bi se reći da nisu mala. „Pokriveni“ su svi otoci od Punte Luna na Pagu do Punte Planke kod Rogoznice. To su po broju dvije petine svih hrvatskih otoka s više od 15.000 jezičnih jedinica, u konkretnom slučaju, toponima. Kada je riječ o drugim sveučilišnim centrima na Jadranu, interes za te teme znatno je manji. U posljednjih nekoliko godina dvije su splitske jezikoslovke objavile dvije toponomastičke monografije (Šolta i Drvenik), metodološki i izvedbeno drukčije postavljene od naših. U svakom slučaju, to je nešto što treba pozdraviti. Ne treba zaboraviti ni velik doprinos istraživanjima pomorske i ribarske kulture Joška Božanića, a ni onaj Gorana Filipija i njegovih suradnika, posebno objavljivanjem Lingvističkog atlasa Istre. Ostali, koliko znam, nemaju sličnih ambicija.

Koliko je pouzdana metoda koju ste primjenjivali, razgovor s izvornim govornicima, nisu li oni koji su „sve“ znali već umrli?

To je najpouzdanija metoda, ali, kao i svaka druga, nesavršena. Nema tih pojedinaca, a nije ih bilo ni u prošlosti, koji sve znaju. Idealan istraživački korpus bilo bi znanje cijeloga naselja, ali takav korpus nikada nitko nije sakupio. Uvijek se govorilo na početku istraživanja na otocima da je riječ o zadnjem času. I taj zadnji čas, što se mene tiče, traje već četrdeset godina, a trajat će i nakon moje smrti. Zadnji čas za svako istraživanje je onaj trenutak kada se od istraživanja odustane. A to znači da se uvijek nađe, kad se radi ustrajno, dovoljno osoba koje, zajedno, mnogo toga znaju. Nikada sve. Zorno to pokazuju trenutačna istraživanja na projektu pomorske i ribarske kulture. Iako ni na jednom punktu nismo našli takve ispitanike koji znaju odgovore na svako pitanje, ipak cjelina odgovora čini korpus koji je još uvijek reprezentativan, a često i impresivan. Vidjet će se to kada se podaci objave, a vidi se i na već objavljenim u knjizi o ribama u Sjevernoj Dalmaciji.

Koliko su pisana povijesna vrela sačuvala toponime i an-

troponime?

Povijesna toponomastička istraživanja na određeni su način u velikoj prednosti pred suvremenim. Apsurdno je ali je potpuno točno da je građa stara nekoliko stoljeća u velikoj mjeri lakše dostupna od ove današnje. Ona je, naime, zapisana. Suvremena nije. Do ove tek treba doći, a njezin je jedini oslonac memorija zadnjih ispitanika. U zadarskom i drugim arhivima sačuvana su nepregledna vrela za hrvatsku toponimiju i antroponimiju. Svatko tko je u rukama držao naše monografije, uvjerio se u to čitajući priloge S. Čače, K. Jurana i J. Faričića. Ni nekoliko toponomastičkih svezaka ne bi bilo dovoljno da se objave samo indeksi toponima i antroponima koje čuva Hrvatski državni arhiv u Zadru.

Bavili ste se i toponimima podmorja. Rekli ste jednom da je knjiga ribara Jere Rokića. Knjiga od brakov veliko blago. Po čemu?

Težaci i ribari općenito nisu mnogo pisali. Neki nisu ni znali, a i nisu, u okolnostima u kojima su živjeli, imali mnogo vremena za to. Jere Rokić u tome je bio iznimka. On je svoja saznanja o tome kako doći do braka, tzv. sinjale, bilježio i tako nam ostavio zapisana imena oko tisuću referentnih točaka - toponima. Brak i druge podmorske uzvisine na kojima živi kvalitetna riba redovito su u dubini i često se ne vide. Zato se za njihovo označavanje koriste vidljivi referenti na kopnu: grebeni, vr-

hovi, punte, presedline, garme... i njihova imena. S obzirom na moje ribarsko iskustvo, ja sam još davno pisao o toj klasi toponima. Hrvatska općenito ne vodi mnogo računa o blagu koje čuva njezino more pa su u to kolo donedavno bili uključeni i njezini jezikoslovci. A podmorje i imena iz podmorja samo su u zanemarivoj mjeri bila predmetom jezičnih istraživanja do danas.

Nas posebno zanimaju hrvatski jezični sloj jadranskih toponima i antroponima, međutim, zanimljivi su i predhrvatski slojevi - predindoeuropski, ilirski, grčki, liburnski, keltski. Koliko su Hrvati svojim jezikom obogatili nazivlje, a koliko su toga preuzeli iz jezika starih naroda?

Hrvatski jezični sloj najbolje je potvrđen u jadranskoj toponimiji. To se podrazumijeva. Međutim, hrvatski toponimski oblici često su nastavljači starijih jezičnih slojeva. Budući da na Jadran nismo došli prvi, netko je imenovao i prije nas. Potrebna je orijentacijom u prostoru i identifikacijom objekata jednako je postojala onda kao i danas. Redovito su prvi imenovani najveći i najvažniji referenti, u našem slučaju, otoci. Gotovo niti jedan danas naseljeni otok, ma što to značilo, promatran iz povijesne perspektive, ne nosi hrvatsko ime. Ni mnogi nenaseljeni. Nekima smo lakše, a nekima teže otkrili jezik u kojemu su nastali, a nekima nismo ni danas. U kojem odnosu „u postotcima“ sudjeluju pojedini jezici, nemoguće je reći. No, sasvim je sigurno da je romanski rani sloj, dalmatoromanski, i kasniji mletački najizdašnije zastupljen. Iako nije primarna funkcija onomastike da tumači polazne sadržaje u imenima, treba reći da je interes javnosti upravo za taj jezični segment najveći. Onima koji o tome žele više znati, preporučujem radove P. Skoka, V. Vinje, Ž. Muljačića, P. Tekavčića, A. Kovačeca, O. Ligorija i N. Vuletića.

Koje ste zakonitosti primijetili u toponomastičkoj građi u procesu toponimizacije?

Na upotrebnoj razini toponim je jezični znak bez značenja. Nitko se ne pita što znači Vrgada, nego koji je to otok i gdje se nalazi? Ili kod antroponima, što znači Ante, nego o kojem je konkretnom Anti riječ. Kod općih imenica i pridjeva nije tako. Opće imenice imaju univerzalno značenje. Svi toponimi su u jednom trenutku bili opće imenice koje su se upotrebom zalijepile na neki konkretni sadržaj: otok (Vrgada), uvalu (Lamjana), vrh (Šćah), potok (Potok)... Postoje zakonitosti u nastajanju imena. Njih je mnogo i mogu biti sam smisao znanstvenog pristupa onomastici. Meni je taj aspekt najdraži. Pojednostavljeno, prva bi bila motivacija. Zašto je netko „odlučio“ da će određenom otoku nadjenuti određeno ime, a nekom neko drugo, nije svaki put jednostavno odgovoriti. Ipak, takve je odgovore to lakše dati što je korpus na kojem se radi veći. Već sam spomenuo da su najranije imenovani najvažniji referenti, u konkretnom slučaju, otoci, i da su njihova imena najteža za tumačenje. Jedan od postupaka u traženju motivacije je da se usporede referenti istog imena. U Kornatima se npr. triput javlja ime Aba. Uspoređujući smo izgled triju otoka nadajući se da ćemo otkriti motiv imenovanja. No, oni nemaju niti jedno uočljivo svojstvo koje bi bilo svima zajedničko, osim činjenice da su otoci u istom arhipelagu. Moglo bi se zaključiti da je motiv imenovanja u nečemu što je tada bilo važno, a danas to nije lako prepoznati.

Jedna od zakonitosti je i odnos koji vlada između važnosti referenta i duljine imena. Važni otoci i općenito referenti imaju jednosložna, stara i često kratka imena (Krk, Cres, Rab, Pag, Brač, Hvar, Vis, Mljet), dok mali i nevažni otoci imaju dvosložna i višesložna i redovito hrvatska. Ili, još jedan primjer, u toponimiji više povoda za imenovanje daje ono što je rijetko i izrazito nego ono čega je previše i što je uobičajeno. U Kornatima, opet, koji su od antike iskorištavani kao pašnjaci za ovce, nema niti jednoga toponima sa „sadržajem“ 'ovca', ali ima nekoliko sa „sadržajem“ 'krava', 'vol', 'magarac' koji su u arhipelagu bili rijetki.

PROJEKT „ZADAR – NIŽNJI NOVGOROD, PRIJATELJSTVO GRADOVA“ POBJEDNIK NA NATJEČAJU „MOJA ZEMLJA – MOJA RUSIJA“

Trud je na kraju ono što se isplati

Branka Jeličić, mag. educ. philol. russ., mag. educ. ital., autorica projekta „Zadar – Nižnji Novgorod, prijateljstvo gradova“, pod sloganom „Blizi nego ikad“, Matea Fumić, studentica Odjela za rusistiku i suautorica projekta, i doc. dr. sc. Sandra Hadžihalilović, pročelnica Odjela za rusistiku i voditeljica projekta, pobjednice su natječaja „Moja zemlja – moja Rusija“.

Nagrada pobjednicima natječaja dodijeljena je 8. lipnja 2019. u sklopu Peterburškoga međunarodnoga ekonomskog foruma SPIEF '19.

Cilj projekta „Zadar – Nižnji Novgorod, prijateljstvo gradova“ je spajanje obrazovnih, znanstvenih, kulturnih, sportskih i volonterskih događaja u kontekstu javne diplomacije te proširenje suradnje.

Nakon ovoga natječaja moguća je nadogradnja već postojeće suradnje između Lingvističkog sveučilišta u Nižnjem Novgorodu i Odjela za rusistiku Sveučilišta u Zadru. Nadogradnja se odnosi na lokalnu i međunarodnu razinu. Projekt je zapravo temelj razvoja prijateljstva između Zadra i Nižnjeg Novgoroda, Ruske Federacije i Republike Hrvatske.

Gradovi – braća moje zemlje

Projekt „Zadar – Nižnji Novgorod, prijateljstvo gradova“ jedan je od 95 projekata koji su pobijedili na natječaju, „Moja zemlja – moja Rusija“, koji se provodi od 2003.

„Naš projekt ima za cilj razviti platformu za razmjenu iskustava i znanja i, u konačnici, 'poplo-

čati' put za osnivanje bratskih odnosa Zadra i Nižnjeg Novgoroda“, izjavila je Branka Jeličić, autorica projekta.

Hrvatski tim predstavio je našu zemlju i grad Zadar u nominaciji „Gradovi – braća moje zemlje“.

No, sve je počelo tako što su sveučilišta u Zadru i Nižnjem Novgorodu u kolovozu 2017. potpisala sporazum o bilateralnoj suradnji i Erasmus+ sporazum u listopadu 2018. Na temelju tih sporazuma počela je suradnja na područjima razmjene studenata i nastavnika. Studenti iz Nižnjeg Novgoroda od akademske 2017./2018. godine na Odjelu za rusistiku odraduju metodičku praksu i sudjelovat će u aktivnostima projekta „Zadar - Nižnji Novgorod, prijateljstvo gradova“.

Nakon uspješne suradnje dva-

ju Sveučilišta rodila se ideja sa željom unaprjeđenja mogućnosti za studente.

„Realizacija projekta „Zadar – Nižnji Novgorod, prijateljstvo gradova“ zasniva se na potrebi za uspostavljanjem strukturiranog dijaloga mladih lidera, predstavnika studentskih organizacija, organizacija mladih te gradskih institucija s ciljem razvoja platforme za razmjenu iskustava i znanja Zadra i Nižnjeg Novgoroda“, pojasnila je autorica projekta Branka Jeličić.

„Glavni cilj projekta je spajanje obrazovnih, kulturnih, sportskih i volonterskih događaja, kao elemenata javne diplomacije dvaju gradova, s ciljem proširenja suradnje. U suradnji s Odjelom za slavistiku Lingvističkog sveučilišta u Nižnjem Novgorodu, uz podršku Savjeta mladih grada Zadra, Euroazij-

ske udruge Zadra (Global business concepts Zadar) te uz podršku Grada Zadra projekt će činiti bazu uspostavljanja prijateljstva između gradova Zadra i Nižnjeg Novgoroda. Poseban naglasak stavlja se na poboljšanje hrvatsko-ruskih odnosa i izgradnju međunarodnog dijaloga dvaju gradova, imajući u vidu da smo u geografskom smislu možda daleko, ali između nas postoji mnogo toga zajedničkog – počevši od staroslavenskog jezika i kulture do dijeljenja interesa vezanih za regionalni razvoj i razvoj mogućnosti za mlade“, rekla je Sandra Hadžihalilović, pročelnica Odjela za rusistiku Sveučilišta u Zadru i voditeljica projekta.

Put drugim pozitivnim pričama

Autorice i voditeljica projekta nadaju se da su projektom „utrule put drugim pozitivnim pričama za razvoj kako Zadra, tako i hrvatsko-ruskih odnosa“ odnosno put prijateljstva Zadra i Nižnjeg Novgoroda kroz buduće projekte, ideje, ali i investicije.

Hrvatski tim posebno je zahvalan Nataliji Dmitrenko, docentici na Katedri za rusku filologiju, strane književnosti i međukulturnu komunikaciju Nižnjem Novgorodskom državnog lingvističkog sveučilišta, zatim N. A. Dobrolyubovoj, suradnici na projektu, gradovima Zadru i Nižnjem Novgorodu te Savjetu mladih grada Zadra.

Branka Jeličić prisjetila se početka lijepe priče o projektu koji je osmislila.

Cilj projekta „Zadar – Nižnji Novgorod, prijateljstvo gradova“ je spajanje obrazovnih, znanstvenih, kulturnih, sportskih i volonterskih događaja u kontekstu javne diplomacije te proširenje suradnje, a zadarske laureatkinje su Branka Jeličić, mag. educ. philol. russ., mag. educ. ital., autorica projekta, Matea Fumić, studentica Odjela za rusistiku i suautorica projekta, i doc. dr. sc. Sandra Hadžihalilović, pročelnica Odjela za rusistiku i voditeljica projekta

„Kao osoba koja se inače bavi radom s mladima i koja je svjesna disproporcija koje imaju mladi u Hrvatskoj za razliku od ostatka svijeta, trudim se biti aktivni pokretač svoje okoline jer, ako se mi mladi ne brinemo sami o sebi, postavlja se pitanje 'pa tko bi drugi?'. Kako smo kolegica Matea i ja već bile aktivne u održavanju hrvatsko-ruskih odnosa među mladima u sklopu platforme Future team, saznale smo za ruski natječaj 'Moja zemlja – moja Rusija' i mogućnost prijave međunarodnih sudionika. S obzirom na to da je sam natječaj pod pokroviteljstvom predsjednika Ruske Federacije, bila sam u startu svjesna da će konkurencija biti golema, ali je želja za ostvarenjem promjene bila veća pa sam se odlučila upustiti kao autorica u pripremu i realizaciju projekta, ali ne postavljajući prevelika očekivanja“, ispričala je te dodala da bez podrške voditeljice projekta profesorice Sandre Hadžihalilović, Savjeta mladih Grada Zadra i Grada Zadra, uspjeha ne bi bilo.

„Proglašenje pobjednicima u tako velikoj konkurenciji kao što je ruska i odlazak na svečanu ceremoniju samo je potvrda da su eksperti natječaja prepoznali naš rad i trud. Više od same nagrade, posebno mi je drago što su ovaj put sve institucije prepozna-

le kvalitetu projekta i ujedinile se u suradnji. Za mene kao mladu osobu ovo je posebno priznanje koje ne samo da motivira mene, već, nadam se, i mlade s kojima radim, i to u smjeru da ništa nije nedostižno ako postoje iskrena želja i cilj. Ono što samo možemo poručiti mladima općenito je da ne čekaju da im netko stvori mogućnosti, već da sami otvore put prema njima“, naglasila je Branka Jeličić.

Prepoznati potencijal projekta

Matea Fumić, studentica druge godine diplomskog studija Ruskog jezika i književnosti i Pedagogije na Sveučilištu u Zadru, koja uz studij volontira te je u posljednje dvije godine putem Erasmus+ razmjene mladih boravila u Turskoj, Norveškoj, Švedskoj i Češkoj, sudjelovala je na važnim svjetskim događajima za mlade - 19. Svjetskom festivalu studenata i mladih u Rusiji 2017. i Svjetskom festivalu mladih u Egiptu 2018.

Njoj je „prilično nevjerojatno“ i teško samoj sebi predstaviti da su njezine ideje i nešto na čemu je radila prepoznate na natječaju na koji se ove godine prijavilo 34.000 mladih.

„Nadam se da je ovo i poticaj drugim kolegama da se odvaže na nešto slično te da se ne obe-

shrabre bez obzira na broj prijavljenih, da vjeruju u svoj rad i svoje mogućnosti. Trud je na kraju ono što se isplati. Nagrada je i pokazatelj da se Sveučilište u Zadru može i više nego ponositi svojim studentima, bivšim studentima i nastavnim osobljem jer su, osim obveznog i formalnog rada na Sveučilištu, pronašli vremena i za nešto ovako te donijeli vrijednu nagradu u Zadar“, izjavila je Matea Fumić, suautorica projekta.

Pročelnica Odjela za rusistiku doc. dr. sc. Sandra Hadžihalilović, voditeljica projekta, dodala je:

„Nagrada je pokazatelj da se rad uvijek prepozna, i onda kad se tome najmanje nadate. Priznanje je to za dosadašnji rad prije svega na osobnoj, ali i odjelnoj te sveučilišnoj razini. Na Brankin i Matejin poziv odazvala sam se bez razmišljanja i vjerujem da je ovo samo početak suradnje koja neće prestati realizacijom ovog projekta. Prilika je ovo koja sa sobom vuče mogućnost suradnje na više razina, ne samo na sveučilišnoj. Stoga se nadam se da će i naši gradovi prepoznati potencijal ovoga projekta te nastaviti suradnju jer će imati čvrste temelje i priliku razgranati suradnju od turizma do gospodarstva. Ponosna sam na studentice, na njihovu inicijativu i volju za radom i usavršavanjem.

Nagrada je svakako motivacija za daljnje prijave i sudjelovanja u istim i sličnim projektima kojima se povezuju studenti Sveučilišta u Zadru i mladi iz Zadra s vršnjacima i istomišljenicima u gradu na ušću rijeke Oke u Volgu s 1,3 milijuna stanovnika, u gradu koji je prije manje od godinu dana postao poznat po uspjehu hrvatske nogometne reprezentacije na Svjetskom prvenstvu.“

Hrvatske pobjednice natječaja "Moja zemlja – moja Rusija" u sklopu Peterburškoga međunarodnoga ekonomskog foruma '19., koji se održava pod pokroviteljstvom predsjednika Ruske Federacije Vladimira Putina, za projekt "Zadar – Nižnji Novgorod, prijateljstvo gradova" bile su na svečanoj dodjeli nagrada pobjednicima natječaja.

Nagrade su dodjeljivali Magomedsalam Magomedov, zamjenik voditelja Ureda predsjednika Ruske Federacije, Mihail Kotjukov, ministar znanosti i visokog obrazovanja Ruske Federacije, Jurij Zinčenko, predsjednik Ruske akademije za obrazovanje, Aleksandar Stuglev, predsjednik Fonda Roskongress, Oleg Salagaj, zamjenik ministra zdravstva, Vladislav Davankov, zamjenik predsjednika neprofitne organizacije Rusija – zemlja mogućnosti, i Ana Čigarina, voditeljica projekta „Moja zemlja – moja Rusija“.

VIII. MEĐUNARODNA OLIMPIJADA RUSKOG JEZIKA, KNJIŽEVNOSTI I KULTURE, 29. LIPNJA 2019. U KALINJINGRADU

Zadarski studenti olimpijski pobjednici

Četvero studenata Odjela za rusistiku Sveučilišta u Zadru sudjelovalo je na VIII. Međunarodnoj olimpijadi ruskog jezika, književnosti i kulture 29. lipnja 2019. u Kalinjingradu.

Zadarsku rusistiku u Kalinjingradu su predstavljale studentice 2. godine preddiplomskog studija Manuela Jović, Sanja Sinovčić i Maja Žuhović te student 3. godine Domagoj Maslač.

U Kalinjingrad na Baltiku otputovali su na finale nakon što su uspješno prošli 1. krug on-line natjecanja na Baltičkom federalnom sveučilištu "Emanuel Kant".

Sveučilište je u Kalinjingrad pozvalo 60 poznavalaca i ljubitelja ruskoga jezika iz zemalja cijeloga svijeta: Poljske, Estonije, Slovačke, Latvije, Kazahstana, Brazila, Kolumbije, Angole, Konga itd.

Ovogodišnjih sudionika Olimpijade, uključujući dva kruga natjecanja, bilo je

**Immanuel Kant
Baltic Federal
University**

više od 500. Tako je Kalinjingrad postao "mjesto gdje ruski jezik spaja ljude".

Tema finalnoga natjecanja ove godine bila je kazalište.

„Finalisti su trebali demonstrirati znanje ruskog jezika, ali i svoje kulturološke kompetencije: upućenost u sferu kazališne umjetnosti, sposobnost pisanja scenarija za predstave i moderiranja *podcasta*, ispunjavanja križaljki, sastavljanja rječnika i još mnogo toga. Te više nego složene za-

datke zadarski su studenti riješili vrlo uspješno i ostvarili izvanredan uspjeh: Domagoj Maslač zauzeo je 2. mjesto. Osim toga, u umjetničkoj nominaciji 'Kazališni kritičar' pobjedu je odnijela Manuela Jović“, ponosno je priopćio Odjel za rusistiku Sveučilišta u Zadru.

Sretni i zadovoljni zadarski rusisti vratili su se sa snažnim dojmovima o gostoljubivosti domaćina, besprijekornoj organizaciji i odličnom provođenju. I naravno, kao šlag na torti, dobili su nagradu od svojih lektora - peticu iz *Jezičnih vježbi bez izlaska na ispit*.

Zadarski rusisti puni su hvale za organizatore Olimpijade koji su se pobrinuli za topao doček, organizaciju natjecanja, izvrstan smještaj i bogat kulturni program, uključujući ekskurzije po Kalinjingradu uz pratnju volontera, odlazak u gradić Svetlogorsk i druženje s vršnjacima iz cijeloga svijeta.

PROJEKT **EXCOVER** U SKLOPU INTERREG PROGRAMA PREKOGRANIČNE SURADNJE
ITALIJA - HRVATSKA 2014. - 2020.

Poboljšanje sustava zaštite i upravljanja kulturnom i prirodnom baštinom na održiv i prostorno uravnotežen razvoj

Projekt u kojem sudjeluje Sveučilište u Zadru kao partner je *Experience, Discover & Valorise Hidden Treasure Towns and Sites of Adriatic Area (Doživite, otkrijte i vrednujte skrivena blaga gradova i ostalih lokaliteta jadranskog područja)*. Riječ je o Programu prekogranične suradnje Interreg V-A Italija - Hrvatska 2014. - 2020. i osi 3. Okoliš i kulturna baština, a cilj je poboljšanje sustava zaštite i upravljanja kulturnom i prirodnom baštinom na održiv i prostorno uravnotežen razvoj. Nositelj projekta je Razvojna agencija Ličko-senjske županije LIRA, a uz Sveučilište u Zadru, na projektu sudjeluje 13 partnera, 4. iz Hrvatske (Primorsko-goranska županija, Razvojna agencija Karlovačke županije KARLA, Zajednica općina Carnia, Alma Mater Studium - Sveučilište u Bologni, Sveučilište u Udinama, Općina Rive d'Arcano, Delta 2000 Societa Consortile a R.L., Općina Campobasso, Nacionalni park Sasso Simone i Simoncello, Konzorcijska tvrtka Terre del piacere te općina Predappio).

Predviđeno trajanje projekta je 30 mjeseci - počeo je 2019. godine i trajat će do 2021. godine. Njegova ukupna vrijednost je oko 2.500.000 eura, a na partnere, Sveučilište u Zadru, odnosi se oko 2.000.000 eura. U financiranju sudjeluje Europski fond za regionalni razvoj bespovratnim sredstvima.

Glavni cilj projekta je povećanje broja turista u skladu s kulturnim i prirodnim potencijalom područja te promjena koncentracije turista uz obalno područje i velike gradove obiju zemalja, Hrvatske i Italije. Želi se usmjeriti lokalno stanovništvo na otkrivanje i korištenje novih odredišta te vlastitih vještina i sposobnosti. Lokalne, nevalorizirane i zaboravljene lokacije u manjim sredinama nastoje se prepoznati, istražiti te ponuditi kao turistička

ka destinacija, ali i kao proizvod. U projektni tim uključeni su profesori s Odjela za ekonomiju i Odjela za turizam i komunikacijske znanosti, i to izv. prof. dr. sc. Božena Krce i doc. dr. sc. Ivica Zdrilić, te, s Odjela za nastavničke studije u Gospiću, izv. prof. dr. sc. Ana Vivoda, doc. dr. sc. Sanja Vrcić-Mataija i izv. prof. dr. sc. Vesna Grahovac-Pražić.

Murkovića mlin

Profesorice iz Gospića predložile su valorizaciju kulturne baštine Gospića, i to dvije lokacije. Gospić kao naselje nastaje uz komunikacijski pravac i riječni prilaz koji čuvaju turske kule, a uz Novčicu koja prolazi kroz središte Gospića gradili su se mlinovi vodenice, od kojih je jedino preživio Murkovića mlin.

Riječ je o mlinu vodenici i promatra se kao jedna od starijih simboličkih građevina grada Gospića. Ne zna se starost Murkovića mlina, no vjeruje se da je podignut krajem 18. ili početkom 19. stoljeća jer se spominje u planovima iz 1801. godine. Nalazi se u Mlinarskoj ulici 6. To je kamena jednokatnica pravokutnog nacrta građena od kamena klesanca. Bio je u funkciji do 1945. godine kada su ga partizanske vlasti zatvorile. Razlog zatvaranja bila je izmišljotina da vlasnici mlina, ugledna obitelj Murković, nisu plaćali po-

Glavni cilj projekta je povećanje broja turista u skladu s kulturnim i prirodnim potencijalom područja te promjena koncentracije turista uz obalno područje i velike gradove obiju zemalja, Hrvatske i Italije. Želi se usmjeriti lokalno stanovništvo na otkrivanje i korištenje novih odredišta. Lokalne, nevalorizirane i zaboravljene lokacije u manjim sredinama nastoje se prepoznati, istražiti te ponuditi kao turistička destinacija, ali i kao proizvod

Projekt će trajati 30 mjeseci - počeo je 2019. godine i trajat će do 2021. godine. Njegova ukupna vrijednost je oko 2.500.000 eura, a na partnera, Sveučilište u Zadru, odnosi se oko 2.000.000 eura. U financiranju sudjeluje Europski fond za regionalni razvoj bespovratnim sredstvima

rez. Mlin je ponovno proradio 1947. godine i radio do 1988. godine, kada je zadnji mlinar otišao u mirovinu. Danas je zpušten, ali unutrašnjost još ima sadržaj i izgled mlina. Područje oko Murkovića mlina spada u najstariji dio grada Gospića.

U samoj blizini mlina nalazi se kuća obitelji Verzon, a stara je oko 500 godina, primjer seoskoga graditeljstva u gradu. Do prije nekoliko godina bila je u blizini i ledara, nevelik objekt od klesanog kamena s voltanim stropom. Tu su se početkom prošlog stoljeća čuvale velike količine leda koji bi zimi nasjekli na Novčici. U blizini je u 20. stoljeću postojala sodara, a poslije i prvi fotografski studio. Taj objekt treba valorizirati temeljem književno-jezične baštine, bilo usmenog, publicističkog ili literarnog diskursa. Tako bi se stvorila priča (tzv. *storytelling*) u kojoj bi oživio tradicionalni život građanske sredine podno Velebita te se sačuvala od zaborava i etnografska građa.

Senkovića kula

Drugi objekt je Senkovića kula. Osmanski Gospić prepoznatljiv

U projektni tim uključeni su profesori s Odjela za ekonomiju i Odjela za turizam i komunikacijske znanosti, i to izv. prof. dr. sc. Božena Krce Miočić i doc. dr. sc. Ivica Zdrilić, te, s Odjela za nastavničke studije u Gospiću, izv. prof. dr. sc. Ana Vivoda, doc. dr. sc. Sanja Vrcić-Mataija i izv. prof. dr. sc. Vesna Grahovac-Pražić

je po kulama, višekratnim utvrđenim stambenim zgradama zidanim od kamena. Kule su bile utvrđeni stambeni objekt te služile nižoj osmanlijskoj krajiškoj eliti, zapovjednicima utvrda. Kod prijelaza na Novčici podigli su Senkovići kulu. Iako nije sačuvan njezin izvorni izgled, zna se da je to bio tipičan osmanski vojno-rezidencijalni objekt promjera osam metara, s dva kata, debelih kamenih zidova do jedan metar s malim prozorima i puškarnicama. Senkovići su jedna od najistaknutijih krajiških obitelji u Lici, a njihova kula udarila je temelj urbanoga nastanka današnjega grada. Sagrađena je u

17. st., a oko nje se nalazilo nekoliko vojnih objekata s mlinom na Novčici. Smještena je na strmom litičkom sjevernom obalu Novčice. Vojnoj krajinu služila je kao skladište i barutana. Godine 1910. kupuje je trgovac Pavelić pa postaje obiteljska kuća, trgovac je doživio jedan kat. Postaje gospićko vlasništvo i srušena je krajem 19. st. Poznata pod imenom Kuća Pavelić, sada je vlasništvo obitelji Sarić. U Domovinskom ratu 1993. je izgorjela. Arheološka istraživanja potvrdila su postojanje temelja iz turskoga doba te je 2004. proglašena zaštićenim kulturnim dobrom.

Te dvije lokacije mogu se po-

vezati na više razina, no projekt je još u istraživačkoj fazi.

Projekt bi ponudio turističko vrednovanje lokacija i predložio popratne materijale pa je otvorena mogućnost i prijedloga turističkog prepoznatljivog proizvoda i plana virtualne šetnje navedenim prostorom. Trenutačno se priprema SWOT analiza, istraživanje turističke lokacije. Veliku pomoć u radu projekta pruža Ured za znanost i transfer tehnologija našega sveučilišta. Na projektu je zaposlena i Martina Šimičić, naša djelatnica, i to kao administrativna voditeljica projekta EXCOVER Interreg Italija - Hrvatska 2014. - 2020.

DOC. DR. SC. SANJA VRCIĆ-MATAIJA, PROČELNICA ODJELA ZA NASTAVNIČKE STUDIJE U GOSPIĆU

Na našem odjelu danas studira oko 150 studenata koji dolaze iz svih dijelova Hrvatske

Doc. dr. sc. Sanja Vrcić-Mataija, pročelnica Odjela za nastavničke studije u Gospiću, u povodu 6. Dana Šime i Ante Starčevića, na otvorenju znanstveno-stručnog skupa pod nazivom *Učitelj između tradicije i suvremenosti*, čime je obilježena stota godišnjica obrazovanja učitelja u Gospiću, govorila je, među ostalim, o kratkoj povijesti Učiteljske škole.

Počeci Učiteljske škole

„Naredbom Kraljevske hrvatsko-slavonske Zemaljske vlade, njezina Povjereništva za prosvjetu, 18. kolovoza 1919. godine otvorena je u Gospiću Učiteljska škola za mušku i žensku mladež. Bio je to nedvojbeno važan događaj za sam Gospić, ali i za cijelu tadašnju Ličko-krbavsku županiju, u kojoj je u to doba živjelo malo više od 200.000 stanovnika, s više od 30.000 školskih obveznika, od kojih je samo 13.300 polazilo školu u 125 nižih razreda i 4 više pučke škole. No, šest je škola tada bilo zatvoreno zbog nedostatka učitelja.

Do osnutka Učiteljske škole u Gospiću, lički su se učitelji obrazovali u Zagrebu, Karlovcu, Osijeku i najčešće u Petrinji. Školovanje daleko od roditeljskog doma bilo je financijski vrlo zahtjevno, a nosilo je sa sobom i brojne odgojne rizike.

U tadašnjem se društvu uz obrazovnu i odgojnu, posebno u slabije razvijenim sredinama, od učitelja očekivala i prosvjetiteljska djelatnost pa je tako i djelovanje učiteljskih škola u sredinama u kojima su osnivane označeno vrlo prepoznatljivom izvanškolskom kulturnom i pro-

svjetiteljskom djelatnošću. Tako je bilo i u Gospiću. Profesori i učenici Učiteljske škole organizirali su brojne koncerte, književne priredbe i kazališne predstave, a učenici su u društvenom životu grada sudjelovali putem aktivnosti brojnih đačkih udruženja. Školovanje je trajalo četiri, a u školskoj godini 1930./'31. produljeno je na pet godina.

U povijesti škole dvije se godine ističu svojom dramatičnošću. Naime, 1925. i 1932. vlasti su bile

donijele odluke o prestanku njezina rada. Prvom odlukom Škola je iz Gospića trebala biti preseljena u Korenicu, a drugom ugašena. Suočene s vrlo odlučnom potporom lokalnih vlasti i gospićkoga građanstva Učiteljskoj školi te nakon brojnih izaslanstava koja su pred centralnim vlastima branila interese Gospića, prosvjetne su vlasti oba puta morale odustati od već donesenih odluka. Tako je Grad obranio svoju Školu, koja je kon-

tinuitet opstojnosti sačuvala i u teškim okolnostima Drugoga svjetskog rata, nakon kojega je nastavila raditi s novim nastavnim planom i programom.

Lokalna zajednica u obrani svoje Akademije

Povijest visokoškolskog obrazovanja u Gospiću počela je 1961. godine osnivanjem Pedagoške akademije. Prvih 55 redovnih studenata na predava-

Studij u Gospiću je, odlukom Senata Sveučilišta u Rijeci 2006., postao ustrojbeno jedinica novoosnovanog Učiteljskog fakulteta u Rijeci. Djelovao je pod nazivom Odsjek za učiteljski studij u Gospiću, a 2011. godine došlo je do sporazumnog prijenosa sveučilišnog studija u Gospiću s Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci na Sveučilište u Zadru

nja je krenulo 7. listopada 1963. u adaptiranom prostoru Gimnazije „Nikola Tesla“.

Akademija je prvih godina imala velik broj studenata (oko 800), iako se s vremenom smanjivao broj studijskih grupa. Nažalost, promjenom mreže akademija u Hrvatskoj sedamdesetih godina prestalo je financiranje gospićke Akademije i prijetilo je njezino ukidanje. No, povijest se nekako ponovila i opet je lokalna zajednica uspjela obraniti njezinu opstojnost.

Godine 1975. Pedagoška akademija postala je sastavnica Sveučilišta u Rijeci, a kao samostalna članica Sveučilišta prestala je djelovati 1977. kad je formiran Pedagoški fakultet u Rijeci koji je nastao spajanjem Fakulteta industrijske pedagogije i triju pedagoških akademija u Rijeci, Puli i Gospiću. Nakon početka Domovinskog rata i razaranja Gospića, Sveučilište u Rijeci organiziralo je već u studenome 1991. godine za gospićke studente nastavu u Rijeci. Od osnutka pa do udruživanja u Pedagoški fakultet u Rijeci na Akademiji je diplomiralo 890 studenata. U jeku Domovinskog rata, točnije 1992. godine, obrazovanje učitelja preraslo je u sveučilišno četverogodišnje obrazovanje. Godine 1998. u Rijeci je formiran Filozofski fakultet, koji je djelovao na dvije lokacije u Rijeci i jednoj u Gospiću, na kojem su studenti završavali započeti studij razredne nastave.

Nova organizacija učiteljskog studija

Krajem 20. stoljeća učiteljski studij doživio je programske promjene i izdvojio se iz fakulteta u kojima se izvodio te su, prema preporuci Nacionalnog vijeća za visoku naobrazbu Republike Hrvatske, osnivane škole kao javna visoka učilišta za izvođenje studija obrazovanja učitelja. Uredbom Vlade Republike Hrvatske 1998. godine osnovana je Visoka učiteljska škola u Gospiću kao članica Sveučilišta u Rijeci.

U vrijeme kad se Republika Hrvatska pripremala za ulazak u Europu, a visoko školstvo prilagođavalo europskom obrazovnom sustavu usklađenom s bolonjskim procesom, počela je rasprava i o novoj organizaciji učiteljskog studija. Tako su prestajale postojati visoke učiteljske škole pa je studij u Gospiću, odlukom Senata Sveučilišta u Rijeci 2006., postao ustrojben

jedinica novoosnovanog Učiteljskog fakulteta u Rijeci. Djelovao je pod nazivom Odsjek za učiteljski studij u Gospiću.

S obzirom na perspektivne mogućnosti daljnjeg funkcionalnog i statusnog razvitka, 2011. godine došlo je do sporazumnog prijenosa sveučilišnog studija u Gospiću s Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci na Sveučilište u Zadru. Sporazum su 3. lipnja 2011. potpisali Sveučilište u Zadru i Učiteljski fakultet Sveučilišta u Rijeci. Slijedom navedenog, učiteljski studij u Gospiću od akademske godine 2011./2012. djeluje kao Odjel za nastavničke studije Sveučilišta u Zadru upisujući, sukladno Rješenju Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, prvu godinu studija prema studijskom programu integriranog preddiplomskog i diplomskog sveučilišnog studija Sveučilišta u Zadru.

Na Odjelu danas studira oko 150 studenata koji dolaze iz svih

dijelova Hrvatske. Oni sudjeluju u različitim Odjelnim, ali i ostalim aktivnostima pridonoseći kvaliteti nastavnog, kulturnog, sportskog, zabavnog i humanitarnog života u našem gradu.

Velika podrška Sveučilišta u Zadru

Svojim dugogodišnjim kvalitetnim obavljanjem visokoškolske nastavne djelatnosti, znanstvenim, umjetničkim i stručnim radom, kulturnim djelovanjem, promicanjem učiteljskog poziva i suradničkih odnosa, Odjel je prepoznat u lokalnoj zajednici, zbog čega su mnogi nastavnici i studenti dobitnici brojnih nagrada, priznanja i zahvala, na koje smo s pravom ponosni. U tom je smislu Sveučilište u Zadru podrška svim našim nastojanjima u realizaciji znanstvenih, umjetničkih, nastavnih i mnogih drugih projektnih aktivnosti, na čemu

rektorici Sveučilišta, profesori Dijani Vican, izražavam zahvalnost.

Baštineći najbolje vrijednosti svih koji su ulagali u stjecanje prepoznatljivog identiteta učiteljskog studija u Gospiću, Odjel kontinuirano djeluje u smjeru profesionalnog rasta, podizanja kvalitete nastave i studentskog standarda, afirmaciji znanosti i umjetnosti, promicanja kulture suživota, njegujući s punom odgovornošću i poštovanjem jedan od najplemenitijih - učiteljski poziv. Njemu su posvećeni i ovogodišnji Dani Šime i Ante Starčevića, rekla je pročelnica doc. dr. sc. Sanja Vrcić-Mataija te je na kraju zahvalila svima koji su učiteljskom pozivu i obrazovanju učitelja u Gospiću tijekom stoljetne povijesti poklanjali svoje znanje i ljubav, svima koji su se odazvali pozivu na znanstveno-stručni skup te je posebno zahvalila Predsjednici Republike na visokom pokroviteljstvu.

Davnog 18. kolovoza 1919. godine otvorena je u Gospiću Učiteljska škola za mušku i žensku mladež, a povijest visokoškolskog obrazovanja u Gospiću počela je 1961. osnivanjem Pedagoške akademije. Prvih 55 redovnih studenata na predavanja je krenulo 7. listopada 1963. u adaptiranom prostoru Gimnazije „Nikola Tesla“

PROF. DR. SC. ROBERT BACALJA, ODJEL ZA IZOBRAZBU UČITELJA I ODGOJITELJA

Na našem sveučilištu djeluje velik broj znanstvenika koji su dali izniman doprinos proučavanju i afirmaciji zadarske književne i kulturne baštine

Robert Bacalja, profesor na Odjelu za izobrazbu učitelja i odgojitelja i predsjednik Društva hrvatskih književnika – Zadar, ugledni je znanstvenik te plodan pisac i književnik. Bacalja je rođen 1962. u Zadru, gdje je studirao kroatistiku na Filozofskome fakultetu. Godine 1990. je magistrirao, a 2000. doktorirao iz područja filoloških znanosti. Najprije je radio na Filozofskome fakultetu u Zadru, a od 1998. na Visokoj učiteljskoj školi u Zadru.

Od sredine 80-ih godina prošloga stoljeća, kada je počeo objavljivati u Zadarskoj reviji, do sada je objavio dvije zbirke čakavske poezije, knjigu novela i dva romana. Usto, suutemeljio je važne pjesničke manifestacije i organizirao brojne i važne znanstvene i stručne konferencije.

U ime Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja Sveučilišta u Zadru bili ste jedna od najaktivnijih osoba u organizaciji 14. međunarodne konferencije „Dijete i knjiga“ – S onu stranu kanona (dječje književnosti). Kako je prošla konferencija?

U Organizacijskom odboru s kolegicom izv. prof. dr. sc. Katarinom Ivon sudjelovao sam u organizaciji i provedbi konferencije, a izvrsno smo surađivali i s naših 22 studenata volontera. U organizaciji konferencije sudjelovala je i kolegica doc. dr. sc. Sanja Vrcić Mataija s Odjela za nastavničke studije u Gospiću, izv. prof. dr. sc. Smiljana Narančić Kovač kao suvoditeljica te članovi prof. dr. sc. Berislav Majhut i dr. sc. Ana Batinić (Hrvatska udruga istraživača dječje književnosti iz Zagreba). Konferencija je održana na Sveučilištu u Zadru, u Svečanoj dvorani i Pomorskom praktikumu, Studentskom klubu „Božo Lerotić“, ali i

na više prostora u Zadru, u Izložbenoj dvorani Znanstvene knjižnice Zadar, Galeriji Pomorske škole, u Kneževoj palači, Muzeju antičkog stakla, Kazalištu lutaka Zadar. Zahvaljujem čelnicima i ravnateljima institucija koji su širom otvorili svoja vrata konferenciji i dokazali da suradnjom zadarska kultura može iznijeti i ovako zahtjevne skupove. Tako smo sudionicima pokazali dio kulturnih potencijala Zadra, a s druge strane, upozoro-

rili na onu bitnu ulogu sveučilišta da povezuje i djeluje u prostoru lokalne zajednice, odnosno svoga grada te da se time predstavi na globalnoj razini. Napravili smo mali plan, na kojemu su istaknute adrese pojedinih sesija, tako da su naši sudionici bili na značajnim kulturnim i povijesnim punktovima grada. Svi ma zahvaljujem na potpori jer bez suradnje s navedenim institucijama skup ne bi bio ovako uspješan. Zahvaljujem i Koncer-

tnom uredu Zadar i Hrvatskom glazbenom pjevačkom društvu „Zoranić“ na predanoj suradnji na skupu. Sudionici su pohvalili konferenciju u organizacijskom i programskom smislu, a zanimljivo je da se sljedeća održava u Berlinu te su domaćini izjavili da će teško moći postići razinu kakva je bila u Zadru. Moram zahvaliti Upravi Sveučilišta u Zadru na potpori skupu i Odjelu za izobrazbu učitelja i odgojitelja koji je s Odjelom za nastavničke

Prof. dr. sc. Bacalja predsjednik je DHK Zadar, ugledni znanstvenik te plodan pisac i književnik. Od sredine 80-ih prošloga stoljeća, kada je počeo objavljivati u Zadarskoj reviji, do sada je objavio dvije zbirke čakavske poezije, knjigu novela i dva romana, a trenutačno priprema i novu zbirku poezije

studije iznio program. Drago mi je što je Hrvatska udruga istraživača dječje književnosti izabrala Zadar za održavanje konferencije „Dijete i knjiga“ - S onu stranu kanona (dječje književnosti) te što smo opravdali taj izbor.

Koliko je bilo sudionika i iz koliko država?

Bilo je oko dvjesto sudionika iz trideset četiri države. Od Indonezije do Indije, Ujedinjenih Arapskih Emirata, Cipra, Turske, Velike Britanije, Čilea, Brazila, Grčke, Španjolske, Portugala, Italije, Norveške, Belgije, Velike Britanije, Poljske, Ukrajine, Finske, Slovačke, Švedske, Kanade, SAD-a, Njemačke, Rusije i dr. Naravno, i mnogi znanstvenici s hrvatskih sveučilišta.

O čemu se ove godine najviše raspravljalo na konferenciji?

Tema konferencije bila je S onu stranu kanona (dječje književnosti), čime su otvorena pitanja koja se nastavljaju na recentna istraživanja o kanonu dječje književnosti, stavljajući naglasak na situaciju isključenosti iz kanona, odnosno na djela, posebice književne pojave i s njima povezane oblike umjetničkog izražavanja koji ostaju izvan kanona. Jedan od ciljeva izbora te teme bio je i potaknuti razmišljanja o položaju dječje književnosti u odnosu na književni kanon općenito te skrenuti pozornost znanstvenika i studenata na često odricanje umjetničke vrijednosti dječjoj književnosti u cjelini, pri čemu joj se pripisuje posvemašnja utilitarnost. Polazeći od takvih pitanja izdvojeno je deset općih tema, od prve - Dječja književnost i književni kanon - do desete - Kanon kulture dječjeg svijeta: književnost, druge umjetnosti, više-modalnost, novi mediji.

Tema 14. međunarodne konferencije „Dijete i knjiga“ – S onu stranu kanona (dječje književnosti). Jedan od ciljeva izbora te teme bio je i potaknuti razmišljanja o položaju dječje književnosti u odnosu na književni kanon općenito te skrenuti pozornost znanstvenika i studenata na često odricanje umjetničke vrijednosti dječjoj književnosti u cjelini, pri čemu joj se pripisuje posvemašnja utilitarnost

Koja su izlaganja vama „zapela za uho“?

Pratio sam i sudjelovao u sesiji u kojoj su izlagali većinom kolege iz Hrvatske. Bilo mi je zanimljivo izlaganje prof. dr. sc. Berislava Majhuta iz Zagreba Modri prozori Danka Oblaka i kanon hrvatske dječje književnosti, o nekad propisanom djelu u skladu s ideologijom, koji je jednostavno ispao iz kanona hrvatske dječje književnosti i, kako je istaknuto u izlaganju, postao književnom činjenicom. Bilo je zanimljivo i izlaganje Igora Medića: Na granici svjetova: esteticističke bajke Oscara Wildea i Ivane Brlić-Mažuranić. No, sva izlaganja bila su iznimno dobro pripremljena i zanimljiva.

Nakon konferencije, održan je i skup „Znanstveno proučavanje dječje književnosti u Europi“. Kako hrvatski znanstvenici i znanost stoje u proučavanju jedne tako važne teme - dječje književnosti?

Sudeći prema izlaganjima na postkonferencijskom skupu „Znanstveno proučavanje dječje književnosti u Europi“ pojedinih voditelja iznimno važnih znanstvenih projekata i umreženosti

u ta istraživanja, hrvatski znanstvenici stoje vrlo dobro. Hrvatska udruga istraživača dječje književnosti sa svojim suradničkim institucijama priključuje se tim kretanjima i organizacijom ovakvih znanstvenih konferencija, gdje je iznimno važno povezivanje i otvaranje prostora suradnje s kolegama iz inozemstva.

Kako proučavanje dječje književnosti podići na još višu razinu u Hrvatskoj?

Možda je daljnji korak osnivanje znanstvenih centara za istraživanje dječje književnosti.

Književna baština Zadra nedovoljno je istražena. No, stvari idu nabolje. Kako dodatno potaknuti istraživanje baštine?

Zadarska književna baština se istražuje, no ima prostora za daljnja istraživanja jer je riječ o nasljeđu koje je iznimno ili možda jedno od najznačajnijih za hrvatsku kulturu. Na našem sveučilištu djeluje velik broj znanstvenika koji su dali izniman doprinos proučavanju i afirmaciji zadarske književne i kulturne baštine. Jedan od načina je pokreta-

nje novih znanstvenih skupova o našem području. Upravo radimo na organizaciji skupa Preko i njegovo područje koji bi se trebao realizirati u travnju 2020. Obilježavanje obljetnica te organiziranje manifestacija i skupova također je put prema aktualizaciji pojava iz naše baštine i njihovu novom vrednovanju.

Nakon izbora za predsjednika DHK Zadar, najavili ste bolju suradnju s institucijama izvan domovine. Što je u tom smislu učinjeno?

Suradujemo s mnogim institucijama, sa Znanstvenim zavodom Hrvata u Mađarskoj, s Hrvatskim akademskim klubom iz Beča, s kojim radimo na organizaciji pjesničke večeri u Preku u kolovozu 2019. na kojoj će nastupiti Ana Šoretić, Ewald Hold i Petar Tyran, pjesnici iz Gradišća, te vokalni sastav Basbaritenori. S prof. dr. sc. Josipom Liscem surađujem na znanstvenom projektu koji vodi Hrvatski kulturni i dokumentarni centar (Željezo, Gradišće) o bilježenju lokalnih govora. S akademikom Nikolom Benčićem i dr. sc. Šandorom Horvatom pišem rukopis za knjigu Hrvatska rič u Gradišću. U projektu sudjeluju i prof. dr. sc. Mira Menac-Mihalić s Filozofskog fakulteta u Zagrebu, prof. dr. sc. Sanja Vulić s Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu te Ivan Sučić i Edith Muehlgasner iz Gradišća, Austrije.

Na čemu trenutačno radite?

Trenutačno radim na novoj pjesničkoj zbirci koja je plod mog pisanja unatrag nekoliko godina. Trebam naći vremena za pripremu rukopisa, a to je u ovom našem užurbanom vremenu doista teško.

Drago mi je što je Hrvatska udruga istraživača dječje književnosti izabrala Zadar za održavanje konferencije „Dijete i knjiga“ - S onu stranu kanona (dječje književnosti) te što smo opravdali taj izbor. Moram zahvaliti Upravi Sveučilišta u Zadru na potpori skupu i Odjelu za izobrazbu učitelja i odgojitelja koji je s Odjelom za nastavničke studije iznio program

DOC. DR. SC. IGOR KULENOVIĆ, ODJEL ZA TURIZAM I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI, VODITELJ PROJEKTA KULTURNI KRAJOLIK - MODEL VALORIZACIJE, ZAŠTITE, UPRAVLJANJA I KORIŠTENJA KULTURNE BAŠTINE

Zaštita baštine nastupa kad je ona već ugrožena, a treba je provoditi znatno prije, na razini planiranja različitih projekata

Doc. dr. sc. Igor Kulenović s Odjela za turizam i komunikacijske znanosti na Sveučilištu u Zadru rođen je u Zagrebu 1974. godine. Školovao se u Zagrebu, gdje je i doktorirao na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 2011. Tema njegova doktorata bila je problematika razvoja, odnosno nastanka hijerarhijskih društava, s posebnim naglaskom na problematiku kako se društvena moć izražava kroz materijalnu kulturu na primjeru kasnog brončanog doba.

Na Sveučilištu u Zadru drži kolegije koji se odnose na kulturu i turizam, kulturnu baštinu i turizam, kulturnu i prirodnu baštinu u turizmu, poduzetništvo u kulturi i turizmu itd.

Radio je kao kustos, arheolog, u Muzeju grada Koprivnice, zatim na organizaciji i koordinaciji osnivanja Međunarodnog sveučilišta u Dubrovniku kao tajnik, a od 2012. zaposlen je na Sveučilištu u Zadru. Voditelj je projekta Kulturni krajolik – model valorizacije, zaštite, upravljanja i korištenja kulturne baštine.

Koja ustanova i u kojem iznosu financira projekt Kulturni krajolik – model valorizacije, zaštite, upravljanja i korištenja kulturne baštine?

Riječ je o tzv. uspostavnom projektu koji financira Hrvatska zaklada za znanost uz sufinanciranje Sveučilišta u Zadru. Budući da je na projektu zaposlen doktorand, ukupni iznos financiranja projekta se povećava s obzirom na rast plaća u sustavu visokog obrazovanja i znanosti. Dakle, u ovom trenutku govorimo o izno-

su malo manjem od milijun kuna u razdoblju od pet godina.

Što znače pojmovi arheologija krajolika i kulturni krajolik, koji se sve češće spominju?

Postoje dva aspekta koji definiraju arheologiju kao znanost. Riječ je o problematici materijalnosti i prostora. Naime, ljudi su gotovo oduvijek na ovaj ili onaj način bili zainteresirani i impresionirani materijalnim aspektima vlastite kulture i - štoviše - počeci arheologije mogu se pratiti kao sakupljanje različitih predmeta. Međutim, arheologija je postala znanost u onom trenutku kada počinje razmišljati o materijalnosti u smislu interpretativnih okvira. Drugim riječima, što je to što nam materijalna kultura može reći o različitim aspektima problematike ljudske društvenosti. Sljedeći aspekt bez kojeg je arheologija nezamisliva kao znanost je prostor. Naime, u nekoj od svojih inkarnacija arheologija se postavlja kao znanost čiji je zadatak rekonstruirati život u prošlosti. Već od samih početaka arheologije kao znanosti uvidjelo se da ljudi ne žive u arheološkim nalazima, nego u prostoru. Stoga je arheologija nužno i prostorna znanost, a jedna od rasprava koje će se u okviru discipline voditi sad već nekih 150 godina je problematika odnosa prostora i čovjeka. Dakle, u određenom smislu svaka arheologija ujedno je i arheologija prostora odnosno krajolika.

Međutim, rekavši te najopćenitije odrednice arheologije kao znanosti, vrijeme je da se upustimo i u detaljnije razrađivanje te

Temeljni cilj našeg projekta je ostvariti arheologiju kao primijenjenu znanost, kao disciplinu koja sa svojim specifičnim metodama, znanjima i vještinama može aktivno sudjelovati u oblikovanju prostora. U skladu s tim, u sklopu projekta razvijamo model valorizacije prostora u smislu njegove povijesne karakterizacije i implikacije u smislu korištenja prostora koji proizlaze iz prethodno provedene valorizacije

problematike. U arheologiji, ali i drugim znanostima koje se na ovaj ili onaj način dotiču prostora (kulturna geografija, antropologija, povijest itd.), prostor se tradicionalno promatrao kao svojevrsna neovisna varijabla. Drugim riječima, prostor je inertan, on je jednostavno podloga, poput šahovske ploče na kojoj se odvija život. U arheologiji je takav pristup kritički sažet kao "točke na karti". Otprilike od devedesetih godina nadalje, znanstvenici i znanstvenice počeli su uvidati da prostor nije moguće promatrati kao nekakav fenomen ili element koji u potpunosti stoji izvan ljudskog iskustva. Štoviše, prostor je konstitutivni element u oblikovanju ljudske društvenosti. Ta možda komplicirana formulacija opisuje nešto što je zapravo očito i gotovo samo po sebi razumljivo: oblikovanje prostora ujedno je oblikovanje i naše temeljne društvenosti. Budući da ljudi (barem još uvijek) nužno opstojе u fizičkom prostoru (a ne, primjerice, priključeni na žice kao u filmu „Matrix“), njegovo oblikovanje nužno je i oblikovanje samoga društva. Stoga proučavanje krajolika uključuje dokumentiranje onoga što ljudi u krajoliku rade, odnosno kako na razini svakodnevnog i običnog oblikuju prostor i time vlastita društva.

Uzred budi rečeno, takvo poimanje krajolika je i ozakonjeno Europskom konvencijom o krajoliku iz Firence (2000.), čiji je potpisnik i Hrvatska. Konvencija donosi uistinu velik zaokret u poimanju kulturnog krajolika i baštine općenito. Brojni drugi međunarodni dokumenti baštinu shvaćaju kao nešto što egzistira isključivo i jedino u prošlosti. Nadalje, u okviru takvih dokumenata baština je nešto o čemu se može govoriti u terminima rangiranja i vrijednosnim terminima kao što je spomenik od iznimne važnosti. Europska konvencija o krajoliku uvelike se udaljava od takvog poimanja baštine i nastoji postaviti prostor u kojem ljudi doista i žive kao vrijednost. Dakako, Konvencija itekako razumije da prostor nije od jučer i da on ima i svoju povijesnu dubinu. Drugim riječima, aktivnosti iz prošlosti sudjeluju u oblikovanju aktivnosti u sadašnjosti, naravno, u novim kontekstima. Stoga, kulturni krajolik, onako kako ga postavlja Konvencija (mi se priklanjamo tom mišljenju) nije tek zbir kulturnih i povijesnih elemenata koji su,

Metode koje koristimo u sklopu projekta dio su tipičnog asortimana u domeni arheologije krajolika. Proučavanje prostora nužno uključuje prikupljanje podataka iz različitih izvora, i to izvora koji omogućuju prikupljanje velike količine podataka u relativno kratkom roku

eto, jednostavno tu u prostoru. Upravo suprotno, kulturni krajolik je kontekst u kojem ljudi aktivno oblikuju, produciraju i reproduciraju vlastitu društvenost i to čine, među ostalim, i u odnosu na ono što se u prostoru događalo u prošlosti. Konačno, u tom smislu prostor kao takav od iznimne je važnosti, a ne nužno neki pojedini spomenik.

U svojim prezentacijama spominjete povijesnu karakterizaciju krajolika. Pojasnite što to znači?

Povijesna karakterizacija krajolika skup je metodoloških postupaka čiji je cilj valorizirati krajolik upravo u odnosu na činjenicu da krajolik nije nekakva slika ili zbir povijesnih elemenata u prostoru, nego kontekst u

kojem ljudi aktivno konstituiraju svoju društvenost. Stoga je i cilj definirati pojedine tipove kulturnog krajolika, među ostalim, i s obzirom na njihovu povijesnu dubinu. To je ujedno i način da se odredi i koji su to elementi promjene u krajoliku, pa onda i koji su to elementi pritiska na krajolik.

Koji su temeljni ciljevi vašeg projekta? Spominju se dvije faze?

Temeljni cilj našeg projekta je ostvariti arheologiju kao primijenjenu znanost, kao disciplinu koja sa svojim specifičnim metodama, znanjima i vještinama može aktivno sudjelovati u oblikovanju prostora. U skladu s tim, u sklopu projekta razvijamo model valorizacije prostora u smislu njegove povijesne karakterizacije i implikacije u smislu korištenja prostora koji proizlaze iz prethodno provedene valorizacije.

Na kojem se prostoru primjenjuju metode i procedure koje primjenjujete?

Kao studija slučaja odabrane su općine Jasenice i Obrovac.

Završen prvi program studiranja u inozemstvu

Sretan sam i počašćen što mogu izvijestiti da smo upravo završili s provedbom prvog programa studiranja u inozemstvu s američkim sveučilištem u Georgiji (UGA - University of Georgia). Naime, Sveučilište u Zadru i UGA potpisali su sporazum o suradnji koji, među ostalim, uključuje i provedbu programa studiranja u inozemstvu. Sveučilište u Zadru imenovalo me je koordinatorom programa te sam s kolegom Jamesom Reapom s UGA-e radio na pripremi i provedbi programa studiranja u inozemstvu.

Program studiranja u inozemstvu je program koji provodi UGA, a uključuje boravak američkih studenata i profesora u Zadru. Budući da odjeli koji su uključeni u program uključuju Odjel za zaštitu spomenika i Odjel za umjetnost, tematika koju su studenti proučavali odnosi se upravo na te teme. U Zadru je tijekom dva tjedna boravilo 19 studenata i tri profesora, a u programu su sudjelovala i četiri naša studenta.

Zašto ste izabrali općine Jasenice i Obrovac?

Postoji nekoliko razloga zbog čega je odabran upravo taj prostor. Prije svega, riječ je o tipičnim krškim područjima. Naime, istraživanja u kršu su poprilično zanemarena u okvirima društvenih i humanističkih znanosti na razini svijeta i to je svakako nekakav prostor koji je potrebno popuniti. Nadalje, to je područje u prošlosti bujalo životom, a danas, u okviru trenutačnih političko-ekonomskih okolnosti, gotovo je pa pasivno. Stoga je i jedan od motiva razmišljati o tome što se može učiniti da se život na ove prostore, barem u nekoj mjeri, i vrati. Konačno, ovaj prostor je u geomorfološkom smislu uistinu raznolik. Tu su planine, vrtače, polja, kanjoni itd. te je uistinu izazov proučavati kako su ti različiti geomorfološki fenomeni integrirani u živote ljudi koji su živjeli i žive na ovom prostoru.

Koje su to metode i procedure? Jeste li i koje nove tehnologije i medije koristili u svojim istraživanjima?

Metode koje koristimo u sklopu projekta dio su tipičnog asortimana u domeni arheologije krajolika. Proučavanje prostora nužno uključuje prikupljanje podataka iz različitih izvora, i to izvora koji omogućuju prikupljanje velike količine podataka u relativno kratkom roku. Prikupljanje podataka u okviru arheologije krajolika u osnovi znači identifikaciju svih struktura koje se mogu pronaći u prostoru. Zbog toga koristimo razne satelitske snimke i zračne fotografije. Velika pomoć pri proučavanju povijesti prostora su i katastarske karte gdje neke povijesne situacije možemo usporediti s današnjima. Konačno, tu je i terenski pregled kao jedna od osnovnih metoda arheologije krajolika. Terenski pregled služi tome da provjerimo provenijenciju struktura koje su dokumentirane iz drugih izvora, kao i da identificiramo strukture koje nisu vidljive ni na koji drugi način. Nadalje, terenski pregled je i metoda koja nam u nekim slučajevima omogućava

i da odredimo razdoblje u kojem je struktura nastala. Od iznimne je važnosti da su svi ti podaci integrirani u geografski informacijski sustav, što nas dovodi do pitanja upotrebe tehnologije. Naš je projekt više usmjeren na razrađivanje problematike koncepcijske prirode, a znatno manje na primjenu pojedinih tehnologija kao takvih. Stoviše, moguće je reći da mi sasvim svjesno upotrebljavamo tehnologije koje su široko dostupne, upravo zato što to omogućuje gotovo trenutačnu implementaciju naših modela u realnome svijetu.

Što su, za sada, pokazala vaša i istraživanja vašeg interdisciplinarnog tima?

Budući da je projekt još uvijek u ranoj fazi gdje se bavimo prikupljanjem različitih vrsta podataka, opći ciljevi projekta kao što su modeli različitih vrsta, primjerice, valorizacije i upotrebe prostora, još nisu ostvareni. Međutim, čak i na razini empirijskih podataka postignuti su izvrsni rezultati gdje su otkriveni brojni lokaliteti i tipovi intervencija u prostoru koje do sada nisu bile poznate.

Kako očuvati takvu kulturnu baštinu?

S pozicija našeg projekta, čini se da se osnovni problem očuvanja baštine sastoji u tome što se zaštita provodi uvelike i ponajviše na razini reakcije. Drugim riječima, sustav zaštite stupa na scenu kada su neki prostor ili kulturno dobro već ugroženi. Naš je cilj pokušati formulirati model gdje će se zaštita baštine provoditi znatno prije, na razini planiranja različitih projekata. U tom su nam smislu potrebni podaci, i to organizirani tako da adekvatno korespondiraju s drugim vrstama prostornih podataka. Pritom je integracija podataka o različitim vrstama baštine u geografski informacijski sustav od iznimne važnosti. Naime, upravo GIS omogućava prije svega sagledavanje pa zatim i upravljanje različitim vrstama prostornih podataka istodobno. Primje-

rice, u susjednoj Sloveniji imamo Centar za preventivnu arheologiju čija je jedna od uloga identifikiranje arheološkog potencija različitim metodama, a ti se podaci zatim koriste pri planiranju različitih intervencija u prostoru.

Tko je sve, u kontekstu interdisciplinarnosti, angažiran na projektu?

Svaki projekt nužno uključuje i tim ljudi koji na nekom projektu i rade. Kada je riječ o HRZZ-ovim projektima, to je i formalizirano u obliku istraživačke skupine. Suradnici i suradnice na projektu izabrani su u odnosu na njihove specijalizacije odnosno specifična znanja i vještine kojima najbolje mogu pridonijeti ostvarivanju ciljeva projekta. Predstavljanje naše istraživačke skupine možemo početi s našim doktorandima. Prvi doktorand je kolega Šime Vrkić koji je na projektu ujedno i zaposlen. Kolega Vrkić je godinama radio u zaštitnoj arheologiji, gdje se uistinu imao prilike upoznati s raznim vrstama problema s kojima se možemo susresti u ovom segmentu arheologije. Stoga se nekako čini i prirodno da će njegov doktorat razrađivati problematiku zaštite baštine, i to na razini prostora, a ne pojedinog spomenika. Naša druga doktorandica je Neda Kulenović Očelić, studentica na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Ljubljani, čija je uloga na projektu volonterska. Znanstveni interesi te kolegice usmjereni su na teorijske aspekte prostora i kulturnog krajolika, i to specifično krškog reljefa. Kolegica će u svom radu razviti sasvim novi pristup promatranja kulturnog krajolika gdje će veliki naglasak biti stavljen na specifičnosti krša kao geomorfološkog i kulturnog fenomena te što sve iz te međusobne povezanosti proizlazi.

U projekt su uključene i tri kolegice koje su doktorice znanosti i dolaze iz raznih znanstvenih, obrazovnih i muzejskih institucija. Kolegica Martina Dubolnić Glavan sa Zavoda za povijesne znanosti HAZU-a u Zadru važan je član istraživačke skupine. Naime, kolegica ima iznimno iskustvo u polju terenskih pregleda te je u svom dosadašnjem radu pro-

vela i nekoliko takvih, iznimno opsežnih projekata. U posljednje vrijeme njezin znanstveni interes usmjeren je na spilje kao prirodne te ujedno i kulturne fenomene. Vedrana Glavaš odnedavno je docentica te je zaposlena Odjelu za arheologiju Sveučilišta u Zadru. Kolegica Glavaš također je iskusna u provođenju terenskih pregleda, ali njezin znanstveni interes posebno je usmjeren na nedestruktivne metode arheoloških istraživanja, specifično na zračnu arheologiju. Konačno, od arheologinja tu je još i Filomena Sirovica iz Arheološkog muzeja u Zagrebu. Njezini znanstveni interesi usmjereni su na razne aspekte metodologije u arheologiji. Ona je i prva znanstvenica u Hrvatskoj koja je sustavno obradila problematiku štete na arheološkim lokalitetima. Međutim, kolegica Sirovica studirala je i filozofiju, tako da smo se malo i našalili rekavši kako je došlo vrijeme da vrati dug državi što ju je u tom segmentu obrazovala. Stoga ćemo se pokušati upustiti i u razradu etičkih principa zaštite baštine na razini prostora.

Sljedeći suradnik na projektu je Denis Radoš, odnedavno promoviran u docenta na Odjelu za geografiju Sveučilišta u Zadru. Kolega Radoš na projektu će se baviti različitim aspektima geografske karakterizacije proučavanog prostora.

Iduća skupina suradnika na projektu odabrana je radi razrade različitih aspekata krajolika u smislu njegova korištenja. Prve ćemo spomenuti Gabrielu Vidić, ekonomisticu i asistenticu na Odjelu za turizam i komunikacijske znanosti, i Vinka Bakiju, sociologa i predavača na istom odjelu. Spomenuti kolege na projektu će razrađivati problematiku različitih intervencija u krajoliku, ponajprije s pozicija održivog razvoja, a u odnosu na specifičnosti samog prostora. Konačno, tu je još i Miro Stošić, izvanredni profesor na Fakultetu agrobiotehničkih znanosti u Osijeku, jer poljoprivreda je svakako jedna od tradicionalnih ekonomskih aktivnosti na proučavanom prostoru.

Kulturni krajolik je kontekst u kojem ljudi aktivno oblikuju, produciraju i reproduciraju vlastitu društvenost i to čine, među ostalim, i u odnosu na ono što se u prostoru događalo u prošlosti. Konačno, u tom smislu prostor kao takav od iznimne je važnosti, a ne nužno neki pojedini spomenik

JUBILARNI I POSLJEDNJI RITAM KULTURIZMA 2019.

U naših 10 godina postali smo prepoznatljiv proizvod Sveučilišta, ali vrijeme je za nove projekte

Pišu Studenti Odjela za turizam i komunikacijske znanosti Sveučilišta u Zadru

Ritam kulturizma studentski je projekt kulturnog, sportskog, edukativnog i zabavnog karaktera, koji organiziraju studenti Odjela za turizam i komunikacijske znanosti Sveučilišta u Zadru od 2010. godine. Ove godine Ritam je slavio svoj jubilarni, deseti rođendan. Tijekom deset godina cilj projekta bio je podići razinu svijesti o važnosti turizma za lokalnu zajednicu, educirati o potrebi očuvanja i valorizacije kulturne i prirodne baštine, obogatiti turističku ponudu grada Zadra i Zadarske županije kulturno-umjetničkim, zabavnim, sportskim i edukativnim sadržajima te razviti turističku ponudu grada Zadra u izvansezonskom razdoblju, ali, isto tako, dati doprinos lokalnoj zajednici putem različitih humanitarnih akcija koje su se odvijale u sklopu projekta. Ritam kulturizma posebno se istaknuo u organizaciji brojnih predavanja i radionica koje su služile unapređenju znanja i vještina iz različ-

tih područja kulture i turizma.

Projekt na društvenim mrežama

U skladu s navedenim, napor svih uključenih u organizaciju tog projekta bili su usmjereni uključivanju različitih dionika u svrhu stvaranja jedinstvenog i prepoznatljivog proizvoda, kako Odjela za turizam i komunikacijske znanosti Sveučilišta u Zadru,

tako i grada Zadra kao turističke destinacije.

U organizaciju projekta tijekom ovih deset godina izravno je bilo uključeno više od 200 studenata te još 500-tinjak volontera. Studentima je ovakav format projekta omogućio da primijene znanja i vještine stečene tijekom studija, ali i da dobiju priliku iskušati se u stvarnim situacijama koje organizacija ovakvog projekta nosi sa sobom. S obzi-

rom na to da je u sklopu projekta svake godine pripremljen bogat program, i to ne samo edukativnih aktivnosti, nego i sportskih, glazbenih i drugih, trebalo je pokazati izrazito dobre organizacijske, komunikacijske i poslovne vještine kako bi se postigli svi definirani ciljevi. Upravo tako su studenti tijekom svih ovih godina pokazali kako su sposobni realizirati i najteže zadatke i nositi se s najizazovnijim pitanjima koja su im se nametala tijekom projekta. Vrlo često su se stvari znale zakomplikirati u zadnji trenutak, netom prije početka samog programa projekta. No, u svim tim situacijama, studenti su pokazali su kako se znaju prilagoditi i odgovoriti izazovima na pravilan način.

Projekt se tijekom deset godina znatno razvijao te je postao prepoznatljiv proizvod Sveučilišta u Zadru. Znatan napor uložen je u marketinške aktivnosti tijekom projekta pa su tako studenti održavali web stranicu projekta, ali i stranice na dva društvena medija – Facebook i Instagram. Na njima su postigli zavidan broj pratitelja te danas na Facebooku Ritam kulturizma ima više od 5700, a na Instagramu 500 pratitelja. Kreiranjem vlastitog sadržaja studenti su privukli velik broj pratitelja, i to ne samo među studentskom populacijom, nego i mnogo šire. Iz godine u godinu broj pratitelja se povećavao i ljudi su se angažirali, komentirali i reagirali na različite vrste objava, što govori o tome da im je sadržaj bio zanimljiv i privlačan. Putem takvih aktivnosti, studenti su dobili priliku pokazati svoju kreativnost i primijeniti različite digitalne platforme u svrhu komuniciranja s javnošću.

Humanitarni aspekt

Treba posebno istaknuti kako je Ritam kulturizma od samoga

Ove godine tema je „Tri ritma za kraj“, a, kako je 2019. ujedno i godina kada je održan zadnji Ritam kulturizma, studenti su odlučili u sklopu „Tri ritma za kraj“ realizirati „tri dobra djela za kraj“: akciju čišćenja južnog dijela podmorja zadarske rive u suradnji s ronilačkim klubom Sv. Roko i ronilačkim klubom ZADron, humanitarno darivanje krvi u suradnji s Gradskim društvom Crvenog križa te humanitarnu akciju „Zrači dobrotu“ usmjerenu prikupljanju donacija u svrhu nabave linearnog akceleratora za Opću bolnicu Zadar

U organizaciju projekta tijekom ovih deset godina izravno je bilo uključeno više od 200 studenata te još 500-tinjak volontera. Studentima je ovakav format projekta omogućio da primijene znanja i vještine stečene tijekom studija, ali i da dobiju priliku iskušati se u stvarnim situacijama koje organizacija ovakvog projekta nosi sa sobom

početka imao humanitarnu notu pa su se tijekom posljednjih deset godina održavale humanitarne akcije u različite svrhe. Neke od institucija za koje su prikupljane donacije su Centar za rehabilitaciju Sv. Filip i Jakov, Socijalna samoposluga Crkve Svetog Frane te Opća bolnica Zadar. Od 2017. godine u sklopu projekta je provedena humanitarna akcija pod nazivom "Zračni dobrotu", s ciljem osvještavanja lokalnog stanovništva grada Zadra i Zadarske županije o važnosti i potrebi nabave linearnog akceleratora, tj. aparata za zračenje onkoloških bolesnika u Općoj bolnici Zadar. Studenti su prepoznali važnost nabave jednog takvog uređaja za bolnicu, s obzirom na to da trenutačno onkološki bolesnici moraju putovati u Zagreb ili Split kako bi primili takvu terapiju.

Svake godine Ritam kulturizma obilježavala je određena tematika prema kojoj su pripremane različite aktivnosti programa. Tako je 2010. cilj bio prikazati ra-

zličiti spektar aktivnosti - urbani turizam, marketing u turizmu, gastroturizam i dr., 2011. godine projekt je tematski bio obilježen etnokulturizmom, 2012. avanturizmom, 2013. godine tema je bila „Zadar – grad ljubavi“, 2014. „Jučer, danas, sutra“, 2015. „Lajkam Zadar“, 2016. „Fuzija kreativnosti“, 2017. „Održivost i inovacije“, 2018. „Doživi kulturnu

baštinu“, a 2019. godine tema je „Tri ritma za kraj“. Studenti su svake godine nastojali nadmašiti prethodnu generaciju, tako da je program svakog sljedećeg Ritma bio sve bogatiji i raznovrsniji.

Trajno nasljedstvo

Međutim, ovdje svakako treba napomenuti kako su studen-

ti prepoznali važnost doprinosa lokalnoj zajednici te su 2016. godine odlučili učiniti nešto što će ostati kao trajno nasljedstvo projekta. Te je godine oslikana pozornica na parkiralištu Novog kampusa, kao i zid koji se nalazio preko puta, a koji je u međuvremenu srušen. Nakon toga, 2017. „izraslo“ je solarno stablo na Novom kampusu, a od 2018. godi-

Cilj projekta sve ove godine bio je podići razinu svijesti o važnosti turizma za lokalnu zajednicu, educirati o potrebi očuvanja i valorizacije kulturne i prirodne baštine, obogatiti turističku ponudu grada Zadra i Zadarske županije kulturno-umjetničkim, zabavnim, sportskim i edukativnim sadržajima te razviti turističku ponudu grada Zadra u izvansezonskom razdoblju, ali i dati doprinos lokalnoj zajednici putem različitih humanitarnih akcija koje su se odvijale u sklopu projekta

Pozornica na Novom kampusu, koja je oslikana 2016. godine, uništena je grafitima samo nekoliko dana prije početka Ritma kulturizma 2019., stoga su studenti i profesori spontano organizirali akciju uređenja pozornice. Osim toga, u nasljedstvo budućim generacijama studenata, Ritam kulturizma 2019. ostavio je oslikan mural ispred Multimedijalne dvorane 117 na Novom kampusu koji je zamišljen kao „fotkaonica“

“Budite promjena koju želite vidjeti u svijetu”, rekao je Mahatma Gandhi, a njegove riječi vjerojatno su jedan od najčešće objavljivanih citata na društvenim medijima. Lijepo je to pročitati, ali pitanje je koliko se ljudi zaista trude biti dobar primjer i pozitivna promjena u današnje vrijeme kada sve izgleda poprilično tmurno i beznadno. Studenti su sa svojim profesorima posljednjih 10 godina kroz Ritam kulturizma pokušali biti ta promjena.

Mijenjali smo sebe i druge - nabolje

Mijenjali su sebe i okruženje u kojemu žive te su svojim primjerom nastojali pokazati kako se mijenja svijet. Pokazali su kako pojedinac i mala skupina proaktivnih pojedinaca mogu učiniti velike stvari. Poručivali su da ne treba čekati da se promjena dogodi sama od sebe, nego treba svojim primjerom drugima pokazati kako se promjene događaju. Upravo to su posljednjih deset godina nastojali studenti Odjela za turizam i komunikacijske znanosti Sveučilišta u Zadru. Mnogi se pitaju zašto je ovo posljednji Ritam kulturizma, posebice jer je riječ o vrlo uspješnom projektu. Naime, treba prihvatiti činjenicu da svaki proizvod prolazi kroz određeni životni ciklus, pa tako i Ritam. Tijekom godina rastao je i razvijao se. No, dosegao je svoj vrhunac koji se teško može nadmašiti. Osim toga, nova vremena zahtijevaju promjenu koncepta samog projekta. Zbog toga je odlučeno da treba pokrenuti neke nove projekte, a Ritam kulturizma treba ostati zapamćen kao jedan od najboljih studentskih projekata na Sveučilištu u Zadru (2013. godine i službeno najbolji projekt prema glasovima studenata). Završetkom jednog lijepog desetljeća priče Ritma kulturizma otvaraju se neka nova vrata i nove prilike.

ne ostale su stare razglednice Zadra. S obzirom na to da je 2019. ujedno i godina kada je održan zadnji Ritam kulturizma, studenti su odlučili u sklopu „Tri ritma za kraj“ realizirati „tri dobra djela za kraj“. Tako je projekt ove godine objedinio tri područja: humanitarni rad i volontiranje, edukativni dio i kulturno-zabavne sadržaje. Dva dobra djela ostvarena su na sam dan svečanog otvorenja (15. svibnja 2019.) - akcija čišćenja južnog dijela podmorja zadarske rive u suradnji s ronilačkim klubom Sv. Roko i ronilačkim klubom ZADron, koji sponzorira ronilački centar Foka, te humanitarno darivanje krvi u suradnji s Gradskim društvom Crvenog križa. Obje akcije bile su iznimno uspješne. Posebice akcija dobrovoljnog darivanja krvi na koju su se odazvali brojni studenti i djelatnici Sveučilišta u Zadru, kao i brojni građani i posjetitelji. Treće dobro djelo bila je humanitarna akcija „Zrači dobrotu“ usmjerena prikupljanju donacija u svrhu nabave linearnog akceleratora za Opću bolnicu Zadar.

U konačnici je Ritam kulturizma ove godine ispunio svoj cilj -

ostvarena su tri dobra djela. No, spontano se dogodilo još jedno. Naime, pozornica na Novom kampusu, koja je oslikana 2016. godine, uništena je grafitima samo nekoliko dana prije početka Ritma kulturizma 2019., stoga su studenti i profesori spon-

tano organizirali akciju uređenja pozornice. Osim toga, u nasljedstvo budućim generacijama studenata, Ritam kulturizma 2019. ostavio je oslikan mural ispred Multimedijalne dvorane 117 na Novom kampusu koji je zamišljen kao „fotkaonica“.

15. - 17. SVIBNJA 2019. ODRŽAN DESETI RITAM KULTURIZMA U ORGANIZACIJI STUDENATA ODJELA ZA TURIZAM I KOMUNIKACIJSKE ZNANOSTI

Tri ritma za kraj

Od 15. do 17. svibnja 2019. održan je deseti, jubilarni Ritam kulturizma u organizaciji studenata Odjela za turizam i komunikacijske znanosti pod temom „Tri ritma za kraj“.

Svečano otvorenje Ritma kulturizma počelo je izvedbom benda No Ordinary, a projekt je službeno otvorila rektorica Sveučilišta u Zadru Dijana Vican, koja je pohvalila organizatore zbog promicanja vrijednosti kao što su dobrota, zdravlje i ekologija. Istaknula je kako se nada da će događaj ostati u bezvremenskom ritmu spomenutih vrijednosti. Na otvorenju su svoj rad predstavile i brojne udruge poput Crvenog križa koji je održao predavanja/demonstracije iz prve pomoći, gdje su posjetitelji mogli naučiti kako pomoći onesviještenoj osobi, Volonterskog centra Zadar, udruge Palčić i Caritasa Zadarske nadbiskupije. Otvorenje Ritma također su obilježile akcije čišćenja zadarskog podmorja i akcija dobrovoljnog darivanja krivi.

Volontiranje, sport

Prvi dan akademskih predavanja, 15. svibnja, bio je posvećen volonterskom radu, pa su se na Novom kampusu studentima predstavile tri udruge u okviru društveno odgovornog djelovanja: Hrvatska gorska služba spašavanja, Udruga mladih Ahimsa i Marijini obroci. Oni su sa svojim pričama, radom, akcijama i ustrajnosti dirnuli sve koji su slušali njihova izlaganja. U sklopu programa „Sportom do zdravlja“ na parkiralištu Novog kampusa održane su demonstracije sportskih klubova: Krav Maga Zadar, Kendo Dojo Ouka, Aikido, boksačkog kluba Ares, Badminton Zadar

te Sportske zajednice grada Zadra.

Drugi dan projekta, 16. svibnja, bio je posvećen očuvanju nematerijalne i materijalne kulturne baštine te je akademski program počeo predstavljanjem tradicijske glazbe. U sklopu tog dijela programa posjetiteljima su se predstavili Livio Marijan i pjevačka skupina Dalmatika, Mile Nimac i Marijan Kamber te KUD Dicmo. Prva se predstavila pjevačka skupina Dalmatika pod vodstvom etnologa, profesora Livija Marijana koji je nešto više rekao o glagoljaškom pjevanju i različitim napjevima karakterističnim za različito podneblje, ali i o samom razvoju misnog pjevanja na materinjem jeziku, dok je skupina Dalmatika prisutnima dočarala glagoljaško pjevanje. Dvojac koji su činili gospodin Mile Nimac i gospodin Marijan Kamber predstavio je orzalicu koja je stari napjev Bukovice i Ravnih Kotara te su zasvirali na diplama. Posjetitelje su posebno zainteresirali svojom pojavom zbog posebnosti njihove narodne nošnje, ali i zanimljivih priča i pošalica koje su ispričali. Na kraju je KUD Dicmo predstavio reru koju opisuju kao živopisno pjevanje karakteristično za Cetinsku krajinu, a predsjednik KUD-a Blaž Mršić nasmijao je sve posjetitelje napjevima čija je glavna tematika zanimljivosti iz života i muško-ženski odnosi. Napomenuo je kako je važno očuvati vlastitu povijest i baštinu koja sve više izumire jer se mladi ne žele njome baviti niti učiti reru. Stoga mu je iznimno drago što su studenti Odjela za turizam i komunikacijske znanosti prepoznali važnost rere kao nematerijalne kulturne baštine.

Nastavak dana je ostao u duhu tradicije. Udruga žena Luzor i Matea Radović održali su radionice očuvanja tradicijskih zanata. Gospođa Vilma Jozić kratko

je posjetiteljima objasnila što je tkalački stan te pojasnila važnost njihove udruge koja se bavi promicanjem, unaprjeđenjem i očuvanjem kulturnih običaja i nošnji prečkih žena. U isto vrijeme je radionicom iškog lončarstva studentima i drugim zainteresiranim pojašnjen proces obrade gline u svrhu izrade posuda na ručno rotirajućem lončarskom kolu. Cilj ovog dijela programa bio je prenijeti znanja i umijeće tradicijskih zanata kako bi se svi posjetitelji i mladi zainteresirali i u konačnici pomogli u očuvanju kulturne baštine svojih krajeva. Kraj drugog dana projekta završio se u smijehu i zabavi, za što je bio zaslužan Josip Škiljo, jedan od članova stand-up komičara SplickeScene. On za sebe kaže kako ima iznimnu sposobnost preživljavanja jer je toliko toga izvalio, a ostao živ. Posjetitelje je zabavljao pričama i zanimljivostima iz svog svakodnevnog života.

Okrugli stol o Ritmu

U petak, 17. svibnja, program je počeo okruglim stolom pod nazivom „Što nas je naučio Ritam kulturizma“. Na njemu su sudjelovali voditelji posljednjih deset Ritmova. Osvrnuli su se na same početke projekta i različite dogodovštine koje se su se događale tijekom pripreme i organizacije projekta, probleme s kojima su se susretali, a pogotovo su naglasili koliko im je Ritam pomogao u nastavku profesionalne sfere života. S obzirom na to da se na studijima uglavnom uči iz knjiga, istaknuli su kako im je ovaj projekt omogućio učenje na praktičnom primjeru. Voditelji su naglasili kako je svima projekt donio veliko zajedništvo i zblizio ih s kolegama i profesorima. Nadaju se kako će se i buduće generacije uključiti u stvaranje novih projekata kako bi pridonijeli lo-

kalnoj zajednici.

U nastavku akademskog dijela, isti dan održan je izbor najbolje fotografije u sklopu studentskog natječaja „Uхвати ritam kulturne baštine“, a pobjedu je odnijela Lea Stojanović fotografijom „Didi s Kamešnice“. U sklopu tog dijela programa, priču o važnosti fotografije ispričao je zadarski fotograf Toni Opačić.

Interaktivni kviz

Akademski program posljednjeg dana Ritma zaključen je predavanjem gospodina Zdenka Kobeščaka, ravnatelja OŠ Stjepana Radića Brestovec Orehovečki. Ravnatelj je posjetiteljima ispričao zanimljivu priču o zajedništvu i osluškivanju potreba učenika, nastavnika, roditelja i svih drugih dionika u lokalnoj zajednici koji izravno ili neizravno sudjeluju u radu škole. Predstavio je rad svoje škole koja nudi više od 17 izvannastavnih aktivnosti, ima školski vrt, izvodi domaćinstvo, ima učeničku zadrugu, meteorološku stanicu, školski radio i televiziju i brojne druge sadržaje. Ova osnovna škola može se pohvaliti prvom učionicom za igrifikaciju u Hrvatskoj, učionicom u oblaku i s još mnoštvom toga, te se sa sigurnošću može reći kako i ostali mogu ponešto naučiti iz primjera OŠ Stjepana Radića Brestovec Orehovečki.

Za kraj akademskog dijela programa održan je edukativni online interaktivni kviz „Znanjem do zdravog duha“, čiji su pobjednici Tomislav Denegri i Roko Surač osvojili trodnevni put u Italiju s agencijom Terra Travel.

Svečano zatvaranje desetog Ritma kulturizma održano je na parkiralištu Novog kampusa uz bendove Hot Staff te Hashtags and Douchebags koji su dodatno zagrijali atmosferu. Posljednji govor pripao je asistentici Gabrijele Vidić koja je bila jedna od začetnica i voditeljica prvog Ritma kulturizma. Ona je pohvalila rad svih studenata koji su se uključili u organizaciju ovog hvalevrijednog projekta te najavom vatrometa zatvorila jubilarni deseti studentski projekt - Ritma kulturizma 2019. godine.

Svečano otvorenje Ritma kulturizma počelo je izvedbom benda No Ordinary, a projekt je službeno otvorila rektorica Sveučilišta u Zadru Dijana Vican, koja je pohvalila organizatore zbog promicanja vrijednosti kao što su dobrota, zdravlje i ekologija te je istaknula kako se nada da će događaj ostati u bezvremenskom ritmu spomenutih vrijednosti

PREDSTAVLJENA KNJIGA „STAROLATINSKI NATPISI“ DANIELA NEČASA HRASTE (1959. - 2018.), PROFESORA KOJI JE BIO VIŠI PREDAVAČ NA ODJELU ZA KLASIČNU FILOLOGIJU

U svijetu jedinstven udžbenik za starolatinske natpise

Na Sveučilištu u Zadru predstavljena je knjiga „Starolatinski natpisi“ Daniela Nečasa Hraste (1959. - 2018.), profesora koji je bio viši predavač na Odjelu za klasičnu filologiju. Urednica knjige mr. sc. Sanja Smodlaka Vitas vodila je predstavljanje, a ugledni predstavljači i recenzenti nisu govorili samo o knjizi i radu Daniela Nečasa Hraste, nego i o njemu kao osobi, prisjećajući se anegdota s legendarnim predavačem.

‘Destruktivna gramatika’

Doc. dr. sc. Nada Bulić s Odjela za klasičnu filologiju odmah je na početku predstavljanja rekla: „Poznavajući ga, kakav je bio, on bi vjerojatno pobjegao s predstavljanja vlastite knjige. Zna se da se on, kao i svi genijalni ljudi, nije uklapao, bio je uvijek malo izvan sistema i to je bio jedan od razloga što nije doživio priznanje za doprinos znanosti. To se, uostalom, događa mnogim genijalnim ljudima, pa tako eto i njemu.“

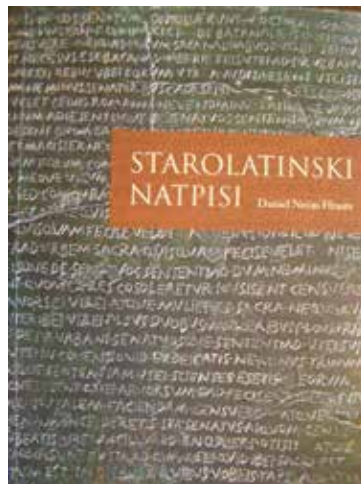
Doc. dr. sc. Bulić zatim je ukratko predstavila Hrastin život i djelo, napominjući da je po mnogočemu njegov životni put bio neobičan - rođen je u Češkoj, klasičnu gimnaziju pohađao u Zagrebu, u kojoj je bio briljantan samo iz latinskoga, ali ne i iz ostalih predmeta. No, nakon studija klasične filologije, u tu istu gimnaziju vratio se kao mladi profesor. Uz ostale neobičnosti iz Hrastina života, Nada Bulić govorila je i o tome koliko se bojao javnog nastupa.

„U čemu je neobičnost? U tome što je cijeli radni vijek, kari-

jeru, bio osuđen na javni nastup. Kao profesor izložen je javnosti. I taj strah nikada nije nadvladao, zato je sa studentima više volio raditi u malim grupama. A redovito mimo zgrade Sveučilišta. Koliko god da se bojao ljudi, javnog nastupa, toliko je volio prirodnu... Volio je gaziti po Velebitu i tada nije gledao pada li kiša, snijeg, puše li bura, je li dan ili noć“, rekla je dr. sc. Nada Bulić te naglasila kako je Hraste živio u vremenu usmjerenom prema probitačnosti, karakteristikama koju on uopće nije imao.

„On je u svemu više bio kao razigrani dječak koji bi se posveći-

vao bilo kojoj od aktivnosti žalom djeteta.“

Jedna od značajki Daniela Nečasa Hraste bila je i činjenica da je brisao sav naporan rad ako ne bi bio zadovoljan ishodom.

„Daniel je tako nepovratno izbrisao svoj doktorat. To je nešto za što nisam čula da je itko drugi napravio. I to zato što nije bio zadovoljan ishodom i rezultatom znanstvenog istraživanja. Tako je svoju karijeru, koju je počeo tada kao asistent na Filozofskom fakultetu u Zadru a završio kao predavač, proveo kao predavač, kao viši predavač, držeći svoje omiljene kolegije kao što je Deskriptivna gramatika koju je on nazivao ‘destruktivna gramatika’, prisjetila se dr. sc. Nada Bulić.

Hrastin mitski bog

Jedan od kolegija koje je predavao je Starolatinski natpisi, za koji je napisao udžbenik, istomenu udžbenik o kojem je na predstavljanju govorio i Krešimir Vuković, bivši Hrastin student koji je doktorirao na Oxfordu: „Njegov rad svakako nadilazi granice naše zemlje i relevantan je za znanost u svijetu, na svjetskoj razini.“

Vuković se pritom prisjetio 2010. godine kada je, kako kaže, došao na suludu ideju da se prijavi na poslijediplomski studij na Oxfordu, a samo je Hraste vjerovao da on to može. Usto, Hraste je jedva dočekao prigodu da s Vukovićem nešto zajedno objavi. Naime, istraživanje i objavljivanje stručnih tekstova iznimno cijene i vrednuju na Oxfordu.

„Rekli su mi da bih imao šansu za stipendiju i tako sam se mislio kao mladac, što ću, kako ću, kamo ću... Došao sam Danielu, a kad sam mu rekao za to, on mi reče: ‘Krešo, ajmo napisati članak o Faunu.’ Tako je počelo“, prisjetio se Vuković.

Faun je, kako se prisjetio Vuković, moglo bi se reći, mitski bog koji je dobro odgovarao Hrastinoj naravi, bog prirode, šuma, životinja.

„A taj članak svakako je osigurao moj poslijediplomski studij na Oxfordu. Kad je riječ o knjizi, neću mnogo komentirati o samom sadržaju... Reći ću samo da sam je prije godinu poslao Jonathanu Edmondsonu, jednom od najvećih stručnjaka za latinske natpise koji je napisao više knjiga na tu temu. On nije, naravno, mogao komentirati i čitati hrvatski sadržaj, ali je samo gledajući odabir latinskih natpisa, opsežnu bibliografiju na pet svjetskih jezika, koju je Daniel studiozno pratio, ocijenio da takav udžbenik nedostaje na svjetskom tržištu i da bi ga trebalo prevesti na engleski jezik“, otkrio je Vuković, dodajući da se Hrastina knjiga „Starolatinski natpisi“ razvila organski tijekom gotovo tri desetljeća Danielovih predavanja historijske gramatike koju je u šali znao nazivati „histerijska“.

Urednica knjige mr. sc. Sanja Smodlaka Vitas vodila je predstavljanje, a ugledni predstavljači i recenzenti nisu govorili samo o knjizi i radu Daniela Nečasa Hraste, nego i o njemu kao osobi, prisjećajući se anegdota s legendarnim predavačem

Daniel Nečas Hraste

Daniel Nečas Hraste (1959. - 2018.) bio je viši predavač na Odjelu za klasičnu filologiju Sveučilišta u Zadru i bivši predsjednik Planinarskog društva Paklenica.

Rođen je u Češkoj, u Prerovu, a u Hrvatskoj živi od 1968. godine. U Zagrebu je završio Klasičnu gimnaziju i studij Klasične filologije na Filozofskom fakultetu.

Nakon studija, predavao je latinski i grčki jezik u Klasičnoj gimnaziji, a od 1987. godine bio je asistent na Odsjeku za Klasičnu filologiju Filozofskoga fakulteta u Zadru. Područja njegova znanstvenoga interesa bila su indoeuropeistika, komparativistika religija indoeuropskih naroda, stara rimska religija i pravo. Preveo je na hrvatski jezik Ciceronova djela te objavio brojna znanstvena djela u časopisima iz područja klasične filologije.

Kao profesor nikad se nije držao na distanci. Studenti su mu bili ujedno prijatelji. Stoga je ova knjiga i posveta u njoj studentima najbolji spomenik koji nam je mogao ikada ostaviti. Spomenik čovjeku koji nije želio ni komemoracije, ni natpisa, ali evo, ostali su natpisi, i to latinski, zaključio je Vuković

„Ovaj tjedan, kad sam je čitao, prisjetio sam se svih tih krasnih trenutaka, četvrtkom poslijepodne, i siguran sam da će se i ostali njegovi studenti prisjećati trenutaka koje je proveo s nama više izvan faksa nego na faksu. Daniel je zaista predavao sa strašću, šarmom, šalom i veseljem. On je svoje predmete živio“, dodao je Vuković koji je Hrastu zadnji put vidio u rujnu 2018. u Zagrebu.

„Već se znala određena dijagnoza, nije htio ništa pričati ni o bolesti niti o prošlosti. Samo se kratko osvrnuo na to. Rekao je: 'Neću se predati.' Unatoč bolesti, satima smo razgovarali, govorio je o temama, člancima koje bi još htio napisati, razraditi, objaviti. Mislim da bi sve te ideje trebalo pretvoriti u djelo i to je veliko naslijeđe koje baštinimo. Kao profesor nikad se nije držao na distanci. Studenti su mu bili ujedno prijatelji. Stoga je ova knjiga i posveta u njoj studentima najbolji spomenik koji nam je mogao ikada ostaviti. Spomenik čovjeku koji nije želio ni komemoracije, ni natpisa, ali evo, ostali su natpisi, i to latinski“, zaključio je Vuković.

Prof. dr. sc. Anamarija Kurilić s Odjela za povijest, stručnjakinja za latinsku epigrafiku, jedna je od recenzentica Hrastine knjige koja je govorila na predstavljanju.

„Ovo mi je bila jedna od naju-

godnijih recenzija, ali i najpotresnijih. Nisam pratila da bih znala koliko je dugo kovao svaku rečenicu, ali to je jasno vidljivo iz teksta.

Uzmite, pročitajte i stavite na vidno mjesto

Uzmite knjigu, pročitajte je i svakako stavite na vidno mjesto u svojoj knjižnici... To je svojevrsna naracija, prepričavanje onoga što se na spomeniku nalazi i zatim ono što je bilo u temeljnoj ideji knjige je upravo rasprava, analiziranje, promjena u jeziku, promjena u pisanju koje su se događale od starolatinskog do klasičnog oblika. Upravo tu vidim jednu od veoma velikih prednosti knjige“, rekla je prof. dr. sc. Anamarija Kurilić kojoj je, kako kaže, bilo zadovoljstvo čuti

da je Jonathan Edmondson došao do istoga zaključka kao i ona u svojoj recenziji knjige.

„Nije samo velika vrijednost toga što se prvi put takva knjiga pojavila na našem tržištu, nego ona svojim sadržajem, svojim pristupom, uistinu nadilazi mnoge druge međunarodne. Doista, teško ćete drugdje u svijetu naći toliko obuhvatnu knjigu koja se bavi starolatinskim natpisima kroz različite aspekte“, zaključila je prof. dr. sc. Anamarija Kurilić.

Doc dr. sc. Ante Matan, docent za klasičnu filologiju Sveučilišta u Puli, bivši student Daniela Nečasa Hraste i recenzent knjige, govorio je o odnosu s pokojnim profesorom i knjizi.

„Ispričavam se, ali moram pročitati ovo što sam pripremio jer mi je nemoguće govoriti o knjizi a

da ne kažem ponešto i o autoru. A govoriti o Danijelu nije mi lako ni jednostavno, što zbog nasilja promjene, što zbog moje vlastite krivnje koja uglavnom stoji u tome, a nisam po tom pitanju usamljen, da neke stvari i ljude uzimam zdravo za gotovo do spoznaje da postoje granice, i da se vrijeme uistinu ne može nikada i nikome povratiti“, rekao je doc. dr. sc. Ante Matan i prisjetio se trenutka kada je prvi put, uoči svoga 18. rođendana 2000., vidio i upoznao Hrastu. Hraste je imao presudan utjecaj ne samo na profesiju, nego i na njegov, kako je istaknuo, razvoj i kao čovjeka i intelektualca.

„Taj prvi susret pamtim po njegovim klompama. Kronološki, bio mi je nastavnik pa prijatelj i, na kraju, učitelj. Učitelj u punom smislu te riječi. 2000. divio sam mu se i silno želio da u svojoj 43. godini, tada je on imao toliko, imam količinu znanja koju je on imao u tom trenutku. Po taj računici, imao sam još 23 godine ispred sebe... Ne mnogo poslije, želja mi je bila da do kraja života znam ono što je on znao u to vrijeme u svojoj 43., a danas se nadam da ću do kraja života uspjeti naći nekoga koga ću uputiti u filologiju na način na koji je on mene uputio... Njegov koncept iznjedrio je trenutačno svjetski udžbenik za starolatinske natpise. I uvjeren sam da će tako biti još dugo“, rekao je, uz ostalo, doc. dr. sc. Ante Matan.

Poznavajući ga, kakav je bio, on bi vjerojatno pobjegao s predstavljanja vlastite knjige. Znae da se on, kao i svi genijalni ljudi, nije uklapao, bio je uvijek malo izvan sistema. Jedna od značajki Daniela Nečasa Hraste bila je i činjenica da je brisvao sav naporan rad ako ne bi bio zadovoljan ishodom. Tako je nepovratno izbrisao svoj doktorat, i to zato što nije bio zadovoljan ishodom i rezultatom znanstvenog istraživanja, rekla je doc. dr. sc. Nada Bulić s Odjela za klasičnu filologiju

IZV. PROF. DR. SC. DARIO VUJEVIĆ, ARHEOLOG

Istraživanja u spilji Vlakno odredila su moj profesionalni put

Izv. prof. dr. sc. Dario Vujević rođen je 1978. u Imotskom, gdje je završio gimnaziju. Arheologiju i povijest završio je na Filozofskom fakultetu u Zadru, nakon čega je postao znanstveni novak. Magistrirao je na temu "Srednji paleolitik na području južno od Ražanca" 2007., a dvije godine poslije postao je asistent na Odjelu za arheologiju. Godine 2011. obranio je doktorski rad „Musterijenska kultura na istočnoj obali Jadrana“.

Sudjelovao je u brojnim arhivskim istraživanjima, bio je i zamjenik voditelja na istraživanjima u projektima Brunislava Marijanovića. Međutim, znanstvenoj i široj javnosti postao je poznat nakon što je od 2012. do 2015. vodio projekt „Arheološka baština Dugog otoka“, koji je financiralo Sveučilište u Zadru, te kad je 2015. počeo voditi istraživanja u spilji Vlakno.

Zatekli smo ga kako sa studentima istražuje nekropole iz rimskog doba u Nadinu nasred Ravnih kotara.

Kada ste prvi put istraživali kao arheolog?

U prvim istraživanjima na različitim projektima sudjelovao sam još kao student, dakle, nevezano uz projekte profesora Marijanovića, koji se s bolovanja vratio kad sam ja bio treća godina studija. Tada sam i s profesorom Marijanovićem odradio dvatri terena prije završetka studija. Kao student prvi sam se put susreo s tako ranim razdobljem na lokalitetu Crno vrilo, a dobiti onda još mogućnost istraživa-

U Vlaknu je pokopan najstariji Dalmatinac, Šime, kako su ga nazvali u novinama. Šime je star desetak tisuća godina. Riječ je o jednom od rijetkih sačuvanih kostura iz tog vremena. Na cijelom našem dijelu Jadrana ih je pet-šest, a većina ih je iz Vele špilje na Korčuli

nja koje ima veliko bogatstvo nalaza, to je bio spektakl. Crno vrilo je uspješna arheološka kampanja i moja prva studentska praksa, dok sam radio kao znanstveni novak na projektima profesora Marijanovića. Marijanovićeve kampanje bile su vrlo uspješne, no, u nekom trenutku i silom prilika morao sam se preorijentirati na ranija razdoblja jer je za tim postojala i potreba na Odjelu.

Na čemu trenutačno radite ovdje u Nadinu?

Riječ je o projektu koji financira Zaklada za znanost, a vodi kolegica Martina Čelhar. Ovo je zapravo studentska praksa, tako da smo mi manje-više gosti na terenu. Ovdje dolazimo godinama, a teren je izvrstan za obuku studenata: vrsta lokaliteta, razdoblja, sve na jednome mjestu. Zbog svega toga dogovorili smo se s voditeljicom projekta da se praksa obavlja ovdje, a korist je obostrana - mi imamo dobar lokalitet

na kojem studenti uče, a ona im koristi za svoj projekt.

O čemu je riječ na ovim lokalitetima?

Nadin kao naselje postoji od duboke prapovijesti, od željeznoga doba, kada su prvi stanovnici naselili ovaj kraj, do nadinske gradine, nakon čega su došli Rimljani. Tako ovdje imamo i rimski grad, pa grad iz srednjega vijeka pa kasnije iz turskoga razdoblja. Nakon što Venecija pod svoju vlast vrati ovaj prostor, poslije Kandijskoga rata, život prestaje u naselju Nadin. Zapravo, seli se u okolna sela. Gore na brdu je naselje s impozantnim građevinama i bedemima, vrlo poznato u znanstvenim krugovima, a ispod je groblje, velika nekropola.

Još u prapovijesno doba ovaj je teren bio povoljan za naselje, a poslije se kontinuitet života nastavlja na ovome mjestu u centru Ravnih kotara, u blizini Zadra.

Nadin je bio bogat grad, važna točka pokraj rimske ceste.

Trenutačno u podnožju povijesnoga i staroga Nadina sa studentima istražujete nekropolu, groblje. Zašto?

Na istraživanju nekropole radimo već nekoliko godina. Nekropole su vrlo zahvalna nalazišta jer se vrlo brzo dođe do nekih podataka o ritualnim praksama i arheoloških nalaza. Otkrili smo da su pokopi ovdje bili malo ekskluzivniji, bogatiji su prilozi, za razliku od naselja gdje su pronađeni samo predmeti iz svakodnevnoga života.

Tko je sve pokopan na ovom groblju?

Na ovom groblju pokapani su Liburni i građani u rimsko vrijeme. Po strukturi grobova, načinu pokopa, po pronađenim predmetima, analizama vremena, prema analizi 14 C, znamo tko je pokopan, imamo ostatke iz razdoblja prapovijesnoga vremena pa do helenizma i rimskog vremena, to su grobovi na ovom lokalitetu. Tu gore dalje iznad nas i malo niže na parcelama su grobovi iz kasne antike i nešto helenizma, a jedino što nismo još uspjeli locirati je groblje iz srednjega vijeka i novoga vijeka, mada imamo naznake. Gore je crkva, a kršćanski grobovi trebali bi biti u blizini crkve, no to još nismo istraživali.

Liburni su se brzo asimilirali nakon dolaska Rimljana?

Liburni su bili vješti pomorci i trgovci te su vrlo brzo preš-

lako nisam pokretač istraživanja u spilji Vlakno na Dugom otoku, vrlo brzo nakon njihova početka preuzeo sam ih i nastavio. Vlakno mi je odredilo sve ostalo, i vremensku orijentaciju u istraživanjima. Ta spilja posljednjih desetak i više godina privlači pozornost znanstvene i šire javnosti. Osim činjenice da je Vlakno mala špilja, ona već sada nalazima parira najpoznatijim lokalitetima iz tog razdoblja koji su mnogo impozantniji, primjerice, Postojni

li na stranu Rima. Brzo su stupili u kontakt s Rimljanima jer su shvatili kakva će biti priča ako im se suprotstave. Stoga su i dobili malo više slobode.

Što Liburni stavljaju u grobove?

Uglavnom nakit i ostatke posuda. Od nakita su većinom zastupljene brončane kopče ili ogrlice s jantarom te predmeti od alabastera. Jantar je u to doba bio vrlo popularan, ekskluzivna roba, a Nadin je bio bogat grad.

Kako je naša strana Jadrana mnogo povoljnija za plovidbu nego ona s druge strane, sve što plovi prema Italiji, zbog vjetrova, zaklona, otoka, plovi uz istočnu obalu Jadrana. Svi manje-više plove i prolaze kroz liburnski teritorij, tako da, prema nalazima iz grobova, mnogi predmeti koji su pokopani s mrtvima potječu iz Italije.

A ostaci u grobovima iz razdoblja ranoga srednjeg vijeka?

Tu postoji jedna mala stanka,

nedostaje nam razdoblje ranoga srednjeg vijeka. Nekoliko je vjerojatnih razloga: ili je naselje tada bilo opustjelo, ili je u njemu bilo malo ljudi ili mi arheolozi jednostavno nismo pogodili pozicije, teško je reći. Goleme su površine staroga grada Nadina, a površine na kojima mi iskapamo su možda promil toga. U prapovijesno vrijeme Nadin i Zadar su ekvivalent, tek u rimsko vrijeme Zadar ima političku moć, ali Nadin je i dalje vrlo moćan grad. Zadar je kolonija u to vrijeme, a Nadin municipij, što je malo niži rang, ali jednako bogat i velik grad. Glavna rimska cesta je ovdje, a vodila je prema Benkovcu i Aseriji, koji je još jedan važan lokalitet.

Kažete da u Nadinu postoji diskontinuitet života u ranom srednjem vijeku. Dakle, kad smo mi Hrvati došli, nismo naselili Nadin?

Hrvati su došli u to vrijeme, no borave u Bribiru, iza Šibenika, oni su u Ninu, negdje tu su bila

naselja, a zašto nisu koristili Nadin, ne znamo. Možda jesu, ali mi za to još nemamo znanstvene potvrde.

Je li Nadin u to vrijeme bilo teško osvojiti?

Nadin ima megalitske bedeme koji su isti kao i u Aseriji, nije ga bilo lako osvojiti.

Vaši projekti su manje-više bazirani na ranim razdobljima paleolitika i neolitika?

Na tome sam doktorirao, iako sam na projektima profesora Marijanovića radio i malo mlađa razdoblja, eneolitik i neolitik. No, specijalizirao sam se na ranim razdobljima i u tome naslijedio ono što je nekoć radio prof. Brusić, a prije toga prof. Batović. Moji projekti su više usmjereni na zadarske otoke, spilju Vlakno na Dugom otoku kao glavni lokalitet, spilju koja posljednjih desetak i više godina privlači pozornost znanstvene i šire javnosti. Ta je spilja usred ničega, iz razdoblja paleolitika i mezoliti-

ka. Osim činjenice da je Vlakno mala špilja, ona već sada nalazi parira najpoznatijim lokalitetima iz tog razdoblja koji su mnogo impozantniji, primjerice, Postojni. Vlakno već sada parira i lokalitetima u Hrvatskoj.

Po čemu je Vlakno postalo toliko poznato?

U Vlaknu je pokopan najstariji Dalmatinac, Šime, kako su ga nazvali u novinama. Šime je star desetak tisuća godina. Riječ je o jednom od rijetkih sačuvanih kostura iz tog vremena. Na cijelom našem dijelu Jadrana ih je pet-šest, a većina ih je iz Vele špilje na Korčuli.

Koliko dugo i kako je živio Šime?

Šime je imao dobar život. Živio je 40-ak godina, što je za to vrijeme dugo. Prema analizama, nije imao nekih bolesti niti tjelesnih oštećenja. Pronađeni su ostaci još jedne žene, iz istoga vremena, ali nisu dobro očuvani. Šime je pokopan jednostavno, u plitku

jamu i zasut kamenjem i s malo zemlje. Nismo uz njega pronašli nikakve nalaze, a njegovo je vrijeme određeno analizom 14 C.

Umro je možda zbog neke infekcije. Kostur je, na svu sreću, ostao sačuvan. Svi Šimini ostaci su analizirani, od samih kostiju do naslaga na zubima. Na tome su radile različite institucije vani, prije svega Oxford, Rim i Cambridge. Nažalost, prisiljeni smo slati nalaze van na analizu.

Čime se hranio Šime?

Bio je lovac, sakupljač biljaka, školjaka i puževa i ribar, hranio se morskim plodovima, uglavnom ribom. More mu je bilo uz spilju. Imao je robinzonski, ali lagodan život za to vrijeme. Ljudi iz špilje Vlakno dobro su jeli, pronađeni su ostaci riba, velikih orada, šampionskih primjeraka, životinja, osobito jelena, zatim školjaka, puževa koje su, čini se, obožavali.

Jesu li poznavali udicu i mrežu?

Poznavali su udice, no nemamo sačuvanu udicu iz Vlakna, ali poznavali su i mrežu i udicu, to znamo po nekim komparativnim podacima s drugih područja. Šime je lovio i harpunima,

sačuvani su harpuni od kosti. Koristili su samo oruđa od kamena i kosti.

Je li plovio, je li imao čamac?

Ne znamo je li imao čamac, ali u to vrijeme ljudi već poznaju plovidbu, neke osnove.

U njegovo vrijeme Dugi otok je već bio otok, morali su na njega doći prije, makar nekom splavi. No, nije on cijelo vrijeme živio na istome mjestu, selio se, bio je to takav način života.

Uglavnom je lovio s obale, bilo je ribe u izobilju, ali možda mu je dosadilo stalno jesti ribu pa je lovio i jelene.

Jelene na otocima?

More je tada bilo znatno niže.

Tek nekoliko tisuća godina prije Šimina vremena Jadransko more je dopiralo do linije Ankona - Zadar. Sve sjevernije je dolina, a Dugi otok zapravo je bio brdo. No, more je u Šimino vrijeme blizu, a Dugi otok, ako je bio spojen s kopnom, bio je spojen nekom privlakom, ali ako je bio odijeljen od kopna, onda je to bilo plitko more. Jeleni koji su tamo živjeli ostali su na otocima i bilo ih je dok ih nisu izlovili.

Jesu li poznavali vatru i kako su se odijevali?

Poznavali su vatru. Znamo da su ribu pekli jer su ostala njihova vatrišta na kojima su pekli i grijali se. Nisu imali posude jer zemljane posude dolaze s neoliti-

kom... Odijevali su neku kožu, a alata još nema, kao ni domaćih životinja.

Je li se fizička konstitucija ljudi iz špilje Vlakno razlikovala od naše?

Njihova fizička konstitucija nije se mnogo razlikovala od naše. Šime je bio robustan, mišićav, ali ljudi tog doba fizički su bili slični nama, i po ponašanju, samo prilagođeno tom vremenu i toj tehnologiji. Imali su svoj način da prežive i uživaju. U starijim slojevima špilje Vlakno ima još dosta toga za istraživati. No, planiram istražiti i neke druge špilje, dvije ili tri na Dugom otoku koje su potencijalno dobre za istraživanje. Ako prođe projekt koji smo prijavili, pregledavat ćemo i ostale otoke.

Jesu li stanovnici špilje Vlakno iz toga vremena držali do umjetnosti? Jesu li slikali?

Prošle godine objavili smo i nalaz jednoga malenog privjeska, antropološkog, stiliziranog ženskog lika, što spada u koncept Venera. U Hrvatskoj nalazimo umjetnost paleolitika na tri mjesta - u Veljoj špilji ostatke malih figura, u Istri u Ronaldovoj pećini neke slike, crteže, slikari-

Mnogi projekti su donijeli i nešto što se može turistički prezentirati i brendirati. Čudi me što ministri još ne shvaćaju da arheologija nije samo kopanje i uzimanje novca. Dugoročno, taj se novac vraća i oplođuje. Pogledajte, što bi, na primjer, Nin bio bez arkada!?

Šime je bio nalaz koji nas je doveo u fokus javnosti, znanstvene i šire. Nakon toga je i financiranje naših istraživanja išlo malo lakše. Na žalost, Ministarstvo slabo razumije sve to. A ne bi trebalo biti tako jer je Šime kao nalaz spektakularan

je te u Vlaknu. To se svrstava u domenu umjetnosti, a ti su nalazi stari oko 15 tisuća godina, jedinstvena stvar za našu znanost.

Čini se da je špilja Vlakno odredila vašu znanstvenu sudbinu?

Svi moji projekti vezani su uz zadarske otoke, i prije Vlakna, kada sam obavljao probna istraživanja. Ja nisam pokretač istraživanja u Vlaknu, ali vrlo brzo nakon početka, probne sonde, preuzeo sam ih i nastavio. Vlakno mi je odredilo sve ostalo, i vremensku orijentaciju u istraživanjima. Ostala istraživanja bila su vezana uz projekte profesora Marijanovića. Ta istraživanja pokrivaju područje od Dubrovnika do Slavonije i od duboke prapovijesti do novoga vijeka

Jesu li vaša istraživanja izazvala reakcije međunarodne znanstvene javnosti?

Jesu, pogotovo kad su pronađeni ostaci slavnoga Šime, pristizale su mnoge ponude za suradnju, pomoć pri analizama itd., iz Njemačke, Engleske i Italije. Međutim, želim naglasiti kako moj projekt nije samo moj, to je projekt cijele ekipe, ja sam samo osoba koja ih okuplja. S Odje-

U starijim slojevima spilje Vlakno ima još dosta toga za istraživati. No, planiramo istražiti i neke druge spilje, dvije ili tri na Dugom otoku koje su potencijalno dobre za istraživanje. Ako prođe projekt koji smo prijavili, pregledavat ćemo i ostale otoke

la za arheologiju tu je još profesor Mate Parica, antropolog Mario Šlaus, ljudi iz HAZU, Instituta za antropologiju u Zagrebu, kolegice iz Rima i Cambridgea... Šime je bio nalaz koji nas je doveo u fokus javnosti, znanstvene i šire. Nakon toga je i financiranje naših istraživanja išlo malo lakše. Na žalost, Ministarstvo slabo razumije sve to. A ne bi trebalo biti tako jer je Šime kao nalaz spektakularan. No, u spilji Vlakno ima milijun drugih stvari koje su znanstveno čak i vrjednije od Šime i koje donose više informacija nego on. O nalazima iz špilje Vlakno objavio sam više radova i svi su plasirani na engleskom jeziku, i u domaćim i u stranim časopisima, koji imaju visok rejting. Trudim se da se na neki način probijemo i osiguramo suradnju i financiranje, budućnost istraživanja.

Koji vam je sljedeći projekt?

Projekt vezan za Vlakno koji bi financiralo Ministarstvo znanosti. Sad sam u pripremi projektne dokumentacije za sljedeće projektne razdoblje. Ako projekt prođe, nastavit ćemo. Nastavit ćemo s Vlaknom i izvan tih velikih projekata, ali opet je zgodnije ako imate osigurano financiranje.

Kada razgovaram s kolegama iz inozemstva s kojima surađujem, kolegama iz Amerike i Italije, s koliko novca raspoložem na velikim projektima, njima je to smiješno.

Ali, ne smijemo se žaliti, dobro je dobiti i onoliko koliko nam daju. Valjda će Ministarstvo shvatiti da u te projekte treba ulagati više novca. Mnogi projekti su donijeli i nešto što se može turistički prezentirati i brendirati. Čudi me što ministri još ne shvaćaju da arheologija nije samo kopanje i uzimanje novca. Dugoročno, taj se novac vraća i oploduje. Pogledajte, što bi, na primjer, Nin bio bez arkada!?

Posljednjih godina vodite i praksu studentima arheologije s mostarskog sveučilišta?

U posljednje dvije godine vodim praksu studenima u Mostaru. Istražujemo i po Hercegovini, dvije-tri godine bili smo u Ljubuškom, istražujemo Rimski vojni logor, zatim jednu nekropolu iz vremena helenizma, pa smo bili u Stocu... Hercegovina je prebogata u arheološkom smislu, pogotovo taj pojas koji prati Neretvu i ide prema Tihaljini.

Docentica dr. sc. Valerija Barada, pročelnica Odjela za sociologiju, rođena je u Splitu, gdje je završila gimnaziju, a jedno-predmetnu sociologiju diplomirala je na Odsjeku za sociologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, gdje je 2012. i doktorirala.

Tko je u vama probudio veliki interes za sociologiju?

Moj interes za sociologiju pojavio se još u gimnaziji gdje mi je taj predmet, uz politiku i gospodarstvo, predavala profesorica Tomić-Koludrović. Igron slučaja, bila sam među zadnjim generacijama njezine srednjoškolske karijere, nakon čega se ona prebacila u Zadar i nastavila s iznimno uspješnim znanstvenim i akademskim radom. Ostale smo u kontaktu pa sam se prijavila na natječaj 2005. godine za asistenticu na Odjelu za sociologiju. Slobodno mogu reći da su profesorica Tomić-Koludrović i njezin znanstveno utemeljen kritički pristup svim društvenim fenomenima „krivi“ za moj interes za sociologiju.

Odjel je u svibnju organizirao međunarodnu interdisciplinarnu konferenciju *Modernity and Postmodernity in Central and Southeastern Europe. Interdisciplinary Reflections of Current Topics, Theories and Methods*. Kako je do toga došlo i zašto ta tema?

Konferencija je prije svega rezultat dugogodišnje suradnje našega Odjela za sociologiju s onim u Grazu u Austriji. Naše akademske veze su višestruke, pa uključuju i suradnju u zajedničkim promišljanjima o mogućnostima i načinima interpretacije suvremenih socio-kulturnih kretanja na našim prostorima. U organizaciji konferencije pridružilo nam se i Istraživačko društvo *Modernity/Postmodernity* s istog sveučilišta. Kako je riječ o interdisciplinarnom društvu koje uz sociologe okuplja povjesničare, antropologe, kulturne teoretičare te književne kritičare, razumljivo je da je profil konferencije također bio interdisciplinaran. No, važniji razlog takvog programskog usmjerenja može se naći u samom akademskom profilu našega odjela, ali i drugih kolega koji s nama surađuju u konzorciju Međunarodnog združenog diplomskog studija kulturne sociologije. Iako smo svi redom sociolozi, zani-

DOC. DR. SC. VALERIJA BARADA,
PROČELNICA ODJELA ZA SOCIOLOGIJU

Sa svih oblika mobilnosti studenti se vrate akademski i osobno obogaćeni

Doc. dr. sc. Valerija Barada akademska je koordinatorica u Zadru Međunarodnog združenog diplomskog studija kulturne sociologije, a riječ je o jednopredmetnom studiju sociologije koji su, uz zadarsko, osmislila i izvode ga tri partnerska sveučilišta, odnosno odsjeci za sociologiju Sveučilišta u Grazu iz Austrije, Masarykova sveučilišta iz Brna u Češkoj te Sveučilišta Teramo iz Italije. Ideja studija je da, uz zajednički razvijen program, studenti koji se upisuju, obvezno jedan semestar provedu na jednom od suradnih sveučilišta

maju nas kulturne interpretacije i objašnjenja utemeljena u sociokulturnim procesima društvenih fenomena koje proučavamo. Akademski i istraživački slažemo se da je za tumačenja složenih procesa u kojima se naša društva nalaze neizostavno potreban interdisciplinarni uvid i obuhvatan teorijski aparat. Slično je promišljanje potvrđeno na sastanku konzorcija Međunarodnog združenog diplomskog studija kulturne sociologije koji se odvio u sklopu konferencije, a na kojemu je održan i susret trenutačnih i diplomiranih studenata. Bez lokalno i regionalno kontekstualiziranih teorijskih koncepata ne možemo ponuditi valjane, utemeljene i korisne interpretacije društvenih promjena i procesa kojima svjedočimo ili u kojima čak anticipiramo.

Što je, u tehničkom smislu, Međunarodni združeni diplomski studij kulturne sociologije?

To je jednopredmetni studij sociologije koji smo osmislili i izvodimo u suradnji s tri partnerska sveučilišta, odnosno odsjecima za sociologiju Sveučilišta u Grazu iz Austrije, Masarykova sveučilišta iz Brna u Češkoj te Sveučilišta Teramo iz Italije. Ideja za studij nastala je iz intenzivne suradnje kolega iz Graza i nas iz Zadra, a ostali su se partneri s vremenom priključili pa smo s izvođenjem studijskoga programa počeli 2012. godine. Ideja studija je da, uz zajednički razvijen program, studenti koji se upisuju, obvezno jedan semestar provedu na jednom od suradnih sveučilišta. Imali smo primjere kada su naši studenti provodili i više od jednog semestra u mobilnosti. Isto tako, u Zadru prihvaćamo studente s partnerskih sveučilišta, pa smo u ovoj akademskoj godini imali dvoje razmjenskih studenata, kolegicu iz Brna i kolegu iz Graza, koji je odlučio provesti cijelu akademsku godinu kod nas. Na kraju studija dodjeljuje se združena diploma sa sva četiri sveučilišta.

Akademska se suradnja tijekom godina širila i nadograđivala pa smo organizirali nekoliko zajedničkih skupova u Zadru, a kolege s našeg Odjela gostuju na ljetnim školama i radionicama te objavljuju članke u zbornicima koje organiziraju i objavljuju kolege tri partnerska sveučilišta. Ja sam akademska koordinatorica studija u Zadru,

uz sukoordinatorstvo mr. sc. Mirka Petrića. Na sveučilištima s kojima surađujemo pravne se odredbe o mogućnostima organiziranja združenih studija te izdavanja takvih diploma u posljednje vrijeme znatno mijenjaju. Naša suradna sveučilišta preusmjeravaju se na izdavanje dvojnih diploma, što redefinira mogućnosti za izvođenje našeg združenog studija. Konzorcij sva četiri sveučilišta za izvođenje studijskog programa kulturne sociologije bit će i dalje djelatan, ali pod mrvicu promijenjenim uvjetima.

Na odjelu imate još jedan združeni studij?

Riječ je o Međunarodnom združenom doktorskom studiju Sociologije regionalnog i lokalnog razvoja koji organiziramo u suradnji sa Sveučilištem u Teramu iz Italije, a koji je pokrenut u akademskoj godini 2010./2011. Voditelj studija s naše strane je prof. dr. sc. Saša Božić, a s talijanske prof. dr. sc. Emilio Cocco. Ovo smo proljeće prolazili reakreditacijski proces pa se nadamo sljedećem petogodišnjem

Osmisliti i izvoditi združene studije iznimno je zahtjevan i složen proces s mnogo administracije i koordinacije između partnera. Međutim, nemjerljiva je znanstvena i akademska korist koja se dobiva putem međunarodne suradnje, a na dobrobit studenata, akademskog osoblja, ali i cijele institucije u kojoj se studij izvodi. Upravo smo zato posvećeni održavanju takvog oblika studija

ciklusu, za koji planiramo ojačavanje i daljnje istraživačko profiliranje studija.

Osmisliti i izvoditi združene studije iznimno je zahtjevan i složen proces s mnogo administracije i koordinacije između partnera. Međutim, nemjerljiva je znanstvena i akademska korist koja se dobiva putem takvog oblika međunarodne suradnje, a na dobrobit studenata, akademskog osoblja, ali i cijele institucije u kojoj se studij izvodi. Upravo smo zato posvećeni održavanju takvog oblika studija.

Na temu procesa modernizacije, odnosno transformacije hrvatskoga društva, recentne rezultate vlastitih istraživanja na konferenciji su predstavili članovi zadarskog Odjela za sociologiju. O kakvim je istraživanjima riječ?

Konferenciju u svibnju otvorila su dva izlaganja koja su pripremili zadarski sociolozi. Prvo izlaganje *Modernization Theories and Postsocialist Transformation: The Case of Croatia* održali su mr. sc. Mirko Petrić, doc. dr. sc. Željka Zdravković i dr. sc.

Ivan Puzek, u suradnji s prof. dr. sc. Ingom Tomić-Koludrović s Instituta „Ivo Pilar“, na čijem projektu surađuju. Izlaganje se temelji na empirijskim podacima o vrijednostima, stavovima i praksama u rodnom odnosima u Hrvatskoj prikupljenima u nacionalno reprezentativnim istraživanjima iz 1999., 2005., 2015. i 2018. godine. Glavna teza izlaganja dokazuje da je u slučaju Hrvatske riječ o komprimiranoj, zgusnutoj modernizaciji u kojoj se miješaju odlike tzv. prve, jedinstvene, industrijske moderni-

Iako zbog jezične barijere, ali i razine studija, može biti izazovno imati stranog studenta u predavaonici, naše je iskustvo da oni uvijek donesu promjenu atmosfere i grupne dinamike među našim studentima, posebice na diplomskoj razini - sa stranim se studentima nastavni proces mijenja jer svi sudjelujemo u interkulturalnoj komunikaciji, a studenti dodatno uvježbavaju akademski se izražavati na engleskom jeziku te u svoja sociološka razmatranja uzimati iskustva pripadnika drugih društava

zacije s onima druge, refleksivne, postindustrijske. Tijekom i nakon tranzicije iz socijalističkog u postsocijalističko društvo, to se „miješanje“ najbolje vidi upravo na pitanjima rodnih odnosa.

Drugo su izlaganje pripremili doc. dr. sc. Sven Marčević, mag. soc. Marija Šarić i ja. Podnesak *Transformation of Egalitarian Values: The Case of Croatian Modernization* temelji se na rezultatima nacionalno reprezentativnog istraživanja provedenog u sklopu projekta „Društvena stratifikacija u Hrvatskoj: strukturni i subjektivni aspekti“, voditeljica kojega je izv. prof. dr. sc. Karin Doolan. Slijedom recentne rasprave u hrvatskoj sociologiji o konceptu egalitarnog sindroma koji je razvio Josip Županov, analizirani su podaci prikupljeni anketnim upitnikom o zastupljenosti stavova o egalitarnim vrijednostima u hrvatskom društvu. Konstruiran je indeks egalitarnih vrijednosti koji je koreliran s dobi, stavovima o rodnim ulogama i klasnoj samoidentifikaciji ispitanika. Pokazuje se da je egalitarizam istodobno indikator i za tradicionalne i za moderne vrijednosti, ali se mora tumačiti ovisno o različitim socijalnim kontekstima. Primjerice, što su ispitanici skloniji moderniziranijim rodnim ulogama i odnosima, to su skloniji egalitarizmu. Ovdje je u pravilu riječ o visokoobrazovanim i mlađim ispitanicima. Zanimljivo, što se više identificiraju kao niža klasa, što je obilježje manje obrazovanih ispitanika, to su također skloniji egalitarizmu. Ovim nalazom, kao i prethodnim izlaganjem, pokazuje se da je hrvatsko društvo isprepleteno složenim odnosima različitih odrednica modernih, predmodernih i modernih vrijednosti. Uz empirijske dokaze, ova dva izlaganja potvrđuju važnost lokalno kontekstualiziranih teorijskih interpretacija. Kako bi se utemeljeno, valjano i iskoristivo moglo tumačiti hrvatsko društvo, potrebno je kritički promisliti i primijeniti teo-

Svojim sam doktorskim istraživanjem pokušala otkriti kako profesija i karakter rada strukturiraju svakodnevni život žena u kontekstu reprodukcije postojećih radnih i rodnih odnosa. Radno iskustvo žena obrađivala sam kao indikator položaja žena u društvu te kao pokazatelj modernizacijskog potencijala profesije tematiziranjem njezine etabliranosti i društvene uloge

rijske koncepte, u ovom slučaju - one o modernizacijskim procesima, u prvome redu zapadnih društava.

Doktorirali ste na temi položaja žena?

Tema mojega dokorskog rada bila je „Žensko iskustvo rada u kreativnim industrijama - Primjer dizajnerica vizualnih komunikacija u Hrvatskoj“.

Disertaciju sam izradila u sklopu projekta moje mentorice profesorice Tomić-Koludrović pod nazivom „Hrvatsko društvo: identitet, mobilnost i nove tehnologije“. Osim toga, tijekom dokorskog studija jedan semestar provela sam na Sveučilištu u Grazu gdje sam slušala kolegije i pisala ispitni istraživački rad kod prof. dr. sc. Angelike Wetterer, vodeće feminističke sociologinje u europskom kontekstu, čiji su me uvidi o sociologiji profesija, rada i žena dodatno inspirirali za doktorsko istraživanje.

Svojim sam istraživanjem pokušala otkriti kako profesija i karakter rada strukturiraju svakodnevni život žena u kontekstu reprodukcije postojećih radnih i rodnih odnosa. Radno iskustvo žena obrađivala sam kao indikator položaja žena u društvu te kao pokazatelj modernizacijskog potencijala profesije tematiziranjem njezine etabliranosti i društvene uloge.

Temeljem tog istraživanja, u svom sam se daljnjem znanstveno-istraživačkom radu nastavila

Egalitarizam je istodobno indikator i za tradicionalne i za moderne vrijednosti, ali se mora tumačiti ovisno o različitim socijalnim kontekstima. Primjerice, što su ispitanici skloniji moderniziranijim rodnim ulogama i odnosima, to su skloniji egalitarizmu. Ovdje je u pravilu riječ o visokoobrazovanim i mlađim ispitanicima. Zanimljivo, što se više identificiraju kao niža klasa, što je obilježje manje obrazovanih ispitanika, to su također skloniji egalitarizmu

baviti pitanjima rada i specifične ženske svakodnevice u kojoj se obiteljski i profesionalni aspekti neodvojivo isprepliću te istodobno strukturiraju njihova neposredna osobna iskustva, ali određuju i njihove životne šanse.

Općeprihvaćeno je mišljenje da su žene u Hrvatskoj diskriminirane. Je li riječ o naslijeđu ili nečem drugom?

Samo iz jednostavnog navođenja tema kojima se znanstveno-istraživački bavim, razvidno je da žene i muškarci nemaju isti položaj u društvu. Tzv. rodnu stratifikaciju može se zateći i istraživati u svim društvima svijeta, pa tako i u hrvatskome. Rodni su odnosi složen fenomen koji ipak ne ostaje nepromjenjiv. Naime, unatoč toj, kako navodite, „općeprihvaćenosti“, zamjetno je više promjena u tipičnim ulogama koje žene i muškarci imaju.

Ipak, valja naglasiti da su prisutne rodne razlike kulturno utemeljene i po njima su žene često u nepovoljnijem položaju. Tako, ako se, primjerice, osvrnemo na sferu rada, podaci pokazuju da žene i dalje zarađuju manje. Žene su zaposlenije u državnom i privatnom neprofitnom sektoru te visokom obrazovanju, gdje su općenito plaće manje i k tome upravo u tim sektorima zarađuju znatno manje nego muškarci. Kada se uzme u obzir da je udio visokoobrazovanih žena u ukupnom broju zaposlenih žena 10 posto veći nego u muškaraca, razlika u plaćama još je razvidnija. Iako su žene sve obrazovanije pa ih već nekoliko godina ima više među završenim diplomiranim

Sveučilište u Zadru važna je akademska destinacija za međunarodnu znanstvenu zajednicu

Zadar je već odavno važna akademska destinacija za ugledne znanstvenike i znanstvenice, pa tako i sociologe i sociologinje, i to barem na dva načina. Prvi je da sociolozi iz Zadra sudjeluju u međunarodnim istraživačkim projektima, odlaze na međunarodne konferencije, objavljuju u stranim časopisima, dakle, surađuju s kolegama s uvaženih stranih znanstvenih institucija. Drugi je, pak, dolazak stranih znanstvenika sociologa u Zadar unutar programa razmjene ili putem bilateralne suradnje, pri čemu oni drže predavanja, radionice, seminare ili istraživačke aktivnosti.

Na zadarskom Odjelu za sociologiju stvaraju se i komuniciraju znanstvene spoznaje na svjetskoj razini. To sve potvrđuje da su Zadar i Odjel za sociologiju važno mjesto za suradnju i razmjenu između sociologa znanstvenika.

studentima, ali i doktorima znanosti, svedjedno su izloženije većem riziku od siromaštva.

Zapravo nikad niste izgubili interes za pitanja društvenog položaja žena i rodni uloga?

Imam iskustvo dugogodišnjeg rada u Centru za ženske studije u Zagrebu, radila sam na istraživanjima i za Pravobraniteljicu za ravnopravnost spolova, ali i za druge naručitelje iz područja ženskih prava, a jedno sam vrijeme radila i u Ministarstvu vanjskih poslova i europ-

skih integracija gdje sam bila zadužena za provedbu projekata iz područja civilnog društva, zapošljavanja i strukovnog obrazovanja.

Recite, molim vas, nešto više o međunarodnoj suradnji Odjela za sociologiju?

Naša međunarodna suradnja uključuje spomenuta dva konzorcija za združene studije, zatim organizaciju konferencija i skupova, gostovanja stranih predavača i sudjelovanje naših djelatnika u međunarodnim

istraživačkim projektima. No, posebno bih htjela istaknuti studentsku mobilnost. Iako zbog jezične barijere, ali i razine studija, može biti izazovno imati stranog studenta u predavaonici, naše je iskustvo da oni uvijek donesu promjenu atmosfere i grupe dinamičke među našim studentima, posebice na diplomskoj razini. Naime, sa stranim se studentima nastavni proces mijenja jer svi sudjelujemo u interkulturalnoj komunikaciji, a studenti se dodatno uvježbavaju akademski izražavati na engleskom jeziku te u svoja sociološka razmatranja uzimati iskustva pripadnika drugih društava. Zbog svega toga svesrdno podržavamo odlaznu mobilnost naših studenata, bilo da je riječ o ljetnim školama, seminarima ili semestralnim mobilnostima. Smatramo da slušanjem kolegija na nekoj stranoj instituciji oplemenjuju svoje akademsko znanje, ali se u susretu s drugim kulturama, društvima i visokoškolskim sustavima razvijaju i na osobnoj razini. U pravilu se sa svih oblika mobilnosti studenti vrate akademski i osobno obožavani.

Ove smo godine u povodu Dana Sveučilišta uz zadarsku rivu organizirali regatu kanua

U sklopu izbornog kolegija Sport i zdravlje, pored teorijskih predavanja (skup predavanja s područja teorije treninga, metodike i didaktike te predavanja s područja medicinskih i zdravstveno-preventivnih sadržaja), studenti su nakon uspona na Paklencu u travnju 2019. prezentirali i svoje seminarske radove.

Studenti našeg kolegija su, kao dio terenske kolegije, sudjelovali i na Zrmanja Adventures festivalu održanom 27. i 28. travnja ove godine. U sklopu festivala bili smo i sudionici utrke Trail Tri rijeke (Zrmanja, Krnježa i Krupa) duge 14,5 km, prespavali smo u šatorima pored rijeke i drugi dan sudjelovali u rafting utrci.

Kako bismo svim studentima približili i pokazali dobrobiti učenja na terenu, ove smo godine kanue doveli u grad u povodu Dana Sveučilišta i organizirali regatu kanua uz zadarsku rivu. Dionicu od mula do Morskih orgulja, dugačku oko 300 metara, najbrže su odveslali Luka Belošević i Martina Žarković. Kombinacija u kojoj su bili nekadašnji veslač i aktualna studentska prvakinja Hrvatske u džudu pokazala se prejakom za konkurenciju u polufinalnoj i finalnoj utrci. Odmah za njima na cilj su stigli David Brkljača i Josipa Jerolimov, dok su broncu zaslužili Grgur Vugdelija i Vanja Petrović. Medalje im je na proglašenju podijelila

DOBROBITI UČENJA NA TERENU

- studenti/ce izgrađuju znanja na temelju vlastitog iskustva
- način stjecanja znanja jedinstven je kod svakog pojedinca
- studenti što više samostalno odabiru i prerađuju informacije te stvaraju hipoteze i donose odluke na temelju vlastitih mentalnih modela (kojima organiziraju osobno iskustvo)
- pri učenju studenti koriste samostalan rad na problemima koji su povezani s gradivom koje trebaju svladati, tj. rješavaju složenije i s realnim svijetom povezane zadatke, koriste analize slučajeva, rade na zajedničkom projektu
- razvijaju svijest o timskom radu i osobnom doprinosu timu
- razvijaju samopoštovanje
- razvijaju svijest o potrebi aktivnog provođenja slobodnog vremena i zdravog načina života
- razvijaju pozitivan odnos prema zaštiti prirode

rektorica Sveučilišta u Zadru prof. dr. sc. Dijana Vican.

Ukupno je sudjelovalo 14 posada. Svaki odjel i zastavnica Sveučilišta imali su svog predstavnika, ali su neki "muški odjeli", poput pomorskog i geografije, kombinirani sa "ženskim", predškolskim i učiteljskim, kako bi se dobile muško-ženske posade, a time i pružila mogućnost svima da se ravnopravno natječu.

Njima se pridružila i jedna Erasmus posada, koju su činili student iz Poljske i studentica iz Austrije.

Svake godine studentima izbornog kolegija Sport i zdravlje predavanja održavaju različiti stručnjaci. Ove godine je liječnička i fizio-ekipa triatlonske reprezentacije Hrvatske održala predavanje o prevenciji ozljeda u triatlonu, a izbornica, profesorica kineziologije Kristina Skroče, studentima je odgovarala na pitanja o načinu programiranja treninga i pripreme triatlonaca za natjecanja.

Na vježbama smo također ugostili stručnjake koji su specijalisti za određena područja kineziologije. Tako je prof. Nevia Mavra odradila sa studentima trening razvoja fleksibilnosti, a profesorica Božena Tokić trening razvoja repetativne snage s girjama.

Doc. dr. sc. Gordana Ivković, voditeljica Centra za tjelovježbu i studentski sport Sveučilišta u Zadru

Dionicu od mula do Morskih orgulja, dugačku oko 300 metara, najbrže su odveslali Luka Belošević i Martina Žarković. Kombinacija u kojoj su bili nekadašnji veslač i aktualna studentska prvakinja Hrvatske u džudu pokazala se prejakom za konkurenciju u polufinalnoj i finalnoj utrci. Odmah za njima na cilj su stigli David Brkljača i Josipa Jerolimov, dok su broncu zaslužili Grgur Vugdelija i Vanja Petrović

Nikola Jadrijević, student treće godine na Pomorskom odjelu, Nautički odsjek, najbolji je košarkaš i kapetan košarkaške ekipe Sveučilišta u Zadru. Rođen je 1997. u Zadru, no njegovi su s otoka Ugljana.

„Igram košarku od osmog razreda, počeo sam igrati na otoku Ugljanu, onda sam se prebacio ovdje u osmi razred osnovne škole pa sam igrao za KK Puntamika do prije dvije godine. Kako sam počeo studirati, postalo mi je sve to preteško pa sam se prebacio u Košarkaški klub Sveučilišta u Zadru“, kaže Nikola Jadrijević. KK Sveučilišta u Zadru igra, naime, drugu ligu, A2 Jug.

Ove su sezone na ljestvici završili kao četvrti i veoma su zadovoljni jer su najmlađa ekipa u ligi.

„Sastala se ekipa nas pet-šest studenata i nekoliko momaka iz KK-a Zadar. Trenirali smo zajedno, a bili smo obvezni doći tri puta tjedno na trening u dvoranu na Višnjiku. Imali smo idealne uvjete, a trener nam je bio Jure Ružić, trener juniora Zadra. Zasta je sve bilo na svome mjestu pa uspjeh nije izostao“, dodao je.

Košarkaška ekipa Sveučilišta u Zadru prošla je kvalifikacije u Splitu i Zagrebu i pobjedama se plasirala na Final Four koji je održan u Rovinju, polufinale na razini cijele Hrvatske.

„Nismo mogli dalje, ostale ekipe bile su kompletne, imali su igrače iz prve jedinstvene lige, a od naše prve petorke u Rovinju smo otputovala samo nas dvojica. Pet igrača nam je nedostajalo, neki su izostali zbog posla,

NIKOLA JADRIJEVIĆ, STUDENT TREĆE GODINE NA POMORSKOM ODJELU, NAUTIČKI ODSJEK, NAJBOLJI KOŠARKAŠ I KAPETAN KOŠARKAŠKE EKIPE SVEUČILIŠTA U ZADRU

Ostvarili smo svoje ciljeve, kvalifikacije su bile teške, no došli smo do Rovinja

Košarkaška ekipa Sveučilišta u Zadru prošla je kvalifikacije u Splitu i Zagrebu i pobjedama se plasirala na Final Four koji je održan u Rovinju, polufinale na razini cijele Hrvatske. Ove su sezone na ljestvici završili kao četvrti i veoma su zadovoljni jer su najmlađa ekipa u ligi

neki zbog obiteljskih razloga... Problem je i činjenica da igramo za različite klubove, Puntamiku, Diadoru itd., pa nismo u istom ritmu. Znamo se, ali da igramo u istom timu, sve bi bilo bolje“, objašnjava Nikola Jadrijević.

Zbog toga ekipa u Final Fouru nije bila na razini ekipa iz Zagreba i Splita.

„Ipak, ostvarili smo svoje ciljeve, kvalifikacije su bile teške, no došli smo do Rovinja. Sljedeće godine cilj nam je opet Final Four“, kaže najbolji košarkaš Sveučilišta u Zadru.

„Ne znam baš jesam li najbolji igrač košarke Sveučilišta, ali sam kapetan ekipe. Definitivno imam više iskustva od ostalih jer sam godinama igrao za seniore Puntamike. Stoga pokušavam svoje suigrače malo poticati i dizati, motivirati ih.“

Nikola dolazi iz prave sportske obitelji. „Moj otac amaterski igra košarku tri-četiri puta tjedno, a sestra je donedavno također igrala košarku, bila je došla i do reprezentacije Hrvatske“, kaže Jadrijević.

Osim bavljenja košarkom, Jadrijević već dvije godine igra i futsal.

„Futsal igram za klub Bodule-ro, ekipu s otoka Ugljana, u županijskoj trećoj ligi. Završili smo kao treći u ligi, a igramo svake druge nedjelje“, govori te istočie kako Sveučilište, kad je riječ o ispitima i kolokvijima, pokazuje mnogo razumijevanja za njegove sportske izostanke.

„Kako sam iz Zadra, nisam praktički ni okusio studentski život. Stoga bih volio otići na studij u Rijeku“, zaključio je Jadrijević.

**UniSport
Finals**

Plasman na završno studentsko prvenstvo UniSport Finals, održano u Rovinju od 16. do 19. svibnja 2019., izborile su ekipe Sveučilišta u Zadru u sljedećim disciplinama: košarkaška – žene; košarka – muškarci; tenis – žene; stolni tenis – muškarci; stolni tenis – žene; šah – žene; šah – muškarci; futsal ekipa – žene.

DŽUDAŠICE NINA JURIC I MARTINA ŽARKOVIĆ OSVOJILE BRONCU I SREBRO

Sveučilište nama studentima sportašima pruža veliku potporu

Na Studentskom prvenstvu Hrvatske u džudu održanom 12. svibnja 2019. godine u Zagrebu natjecale su se i studentice Sveučilišta u Zadru Martina Žarković s Odjela za ekologiju, agronomiju i akvakulturu i Nina Jurić s Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja. U Zadar su se vratile ovjenčane medaljama.

Nina Jurić, studentica ranog i predškolskog obrazovanja, u kategoriji iznad 78 kg osvojila je treće mjesto i brončanu medalju. Rođena je u Splitu, a kao članica Judo kluba Kaštela trenira već deset godina. Nastupala je na natjecanjima u Hrvatskoj i u inozemstvu i osvojila brojne medalje. Bila je čak i državna prvakinja.

„Na Studentskom prvenstvu Hrvatske u džudu u Zagrebu imala sam napete i neizvjesne borbe koje su trajale do zadnje minute. Uz ozljedu i nedostatak sportske sreće, zauzela sam treće mjesto“, kaže Nina Jurić koja je, unatoč svemu, za Sveučilište u Zadru postigla hvale vrijedan rezultat.

„Vjerujem da su svi na Sveučilištu zadovoljni našim doprinosom i nadam se da ćemo nastaviti nizati dobre rezultate - kako za Sveučilište, tako za osobnu sportsku karijeru“, dodala je Nina koja ističe kako je zadovoljna studijem i boravkom u Zadru, a osobito potporom, moralnom i materijalnom, koju Sveučilište pruža studentima sportašima.

Martina Žarković u kategoriji ispod 52 kg osvojila je drugo mjesto i srebrnu medalju na Studentskom prvenstvu Hrvatske u džudu. Kaštelanka Martina studentica je prve godine podvodnih znanosti i tehnologije. Judom se počela baviti u šestom razredu osnovne škole, i to na nagovor majke. I ona je, dodaje, veoma

zadovoljna studijem i životom u Zadru.

„Nina mi je kolegica u matičnom Judo klubu Kaštela pa smo na natjecanju bodrile jedna drugu jer smo nastupale bez vodstva trenera. S nama je bio i klupski kolega Ivan Stojković koji je nastupao za Sveučilište u Splitu pa smo i njega bodrile, kao i on nas“, kaže Martina Žarković koja je do medalje došla boreći se u jakoj konkurenciji.

„Nakon određenog razdoblja bez natjecanja i treninga, započeti medaljom među dobrom konkurencijom prilično je ohrabrujuće i poticajno. Moji sljedeći sportski ciljevi su povratak na tatami u punoj snazi i borba za što bolje rezultate“, najavila je Martina Žarković koja, s kolegicom Ninom Jurić, trenira pet-šest puta tjedno, a ponekad i dva puta dnevno.

Martina Žarković s Odjela za ekologiju, agronomiju i akvakulturu i Nina Jurić s Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja natjecale su se na Studentskom prvenstvu Hrvatske u džudu održanom 12. svibnja 2019. godine u Zagrebu